

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Viator Christianvs Recta Ac Regia in coelum Via tendens

Soliloquium Animæ. Vallis Liliorum. De Tribus Tabernaculis. Gemitus & suspiria animæ pœnitentis, seu de Vera Compunctione Cordis. Cohortatio ad Spiritualem profectum

Thomas <von Kempen>

Coloniae Agrippinae, 1682

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53320](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53320)

Th

3161

9. XIV. 12.

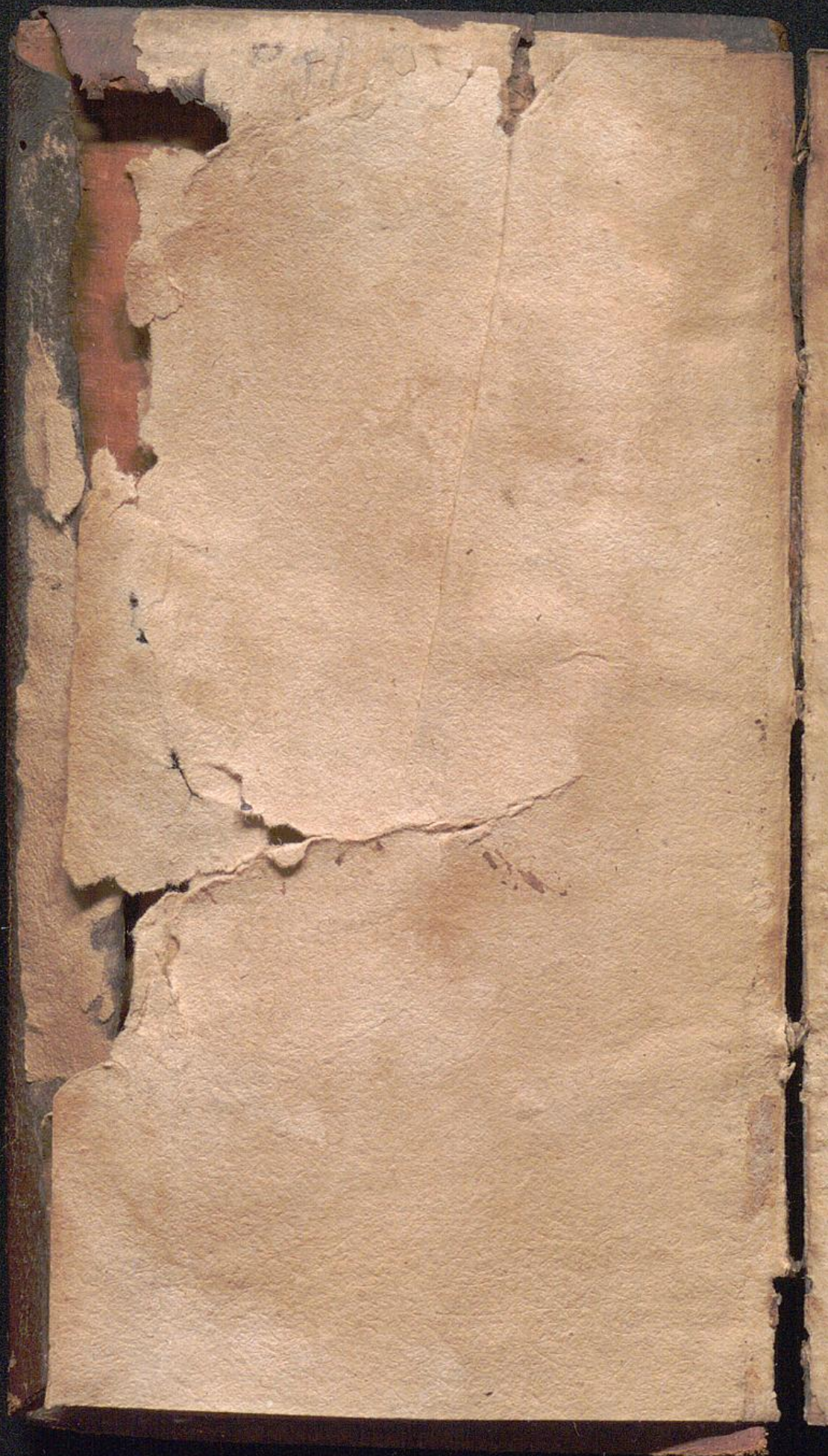

IS

II

S

VIATORIS
CHRISTIANI
PARS ALTERA,

in qua

THOMÆ A KEMPIS

Soliloquium Animæ.

Vallis Liliorum.

De Tribus Tabernaculis.

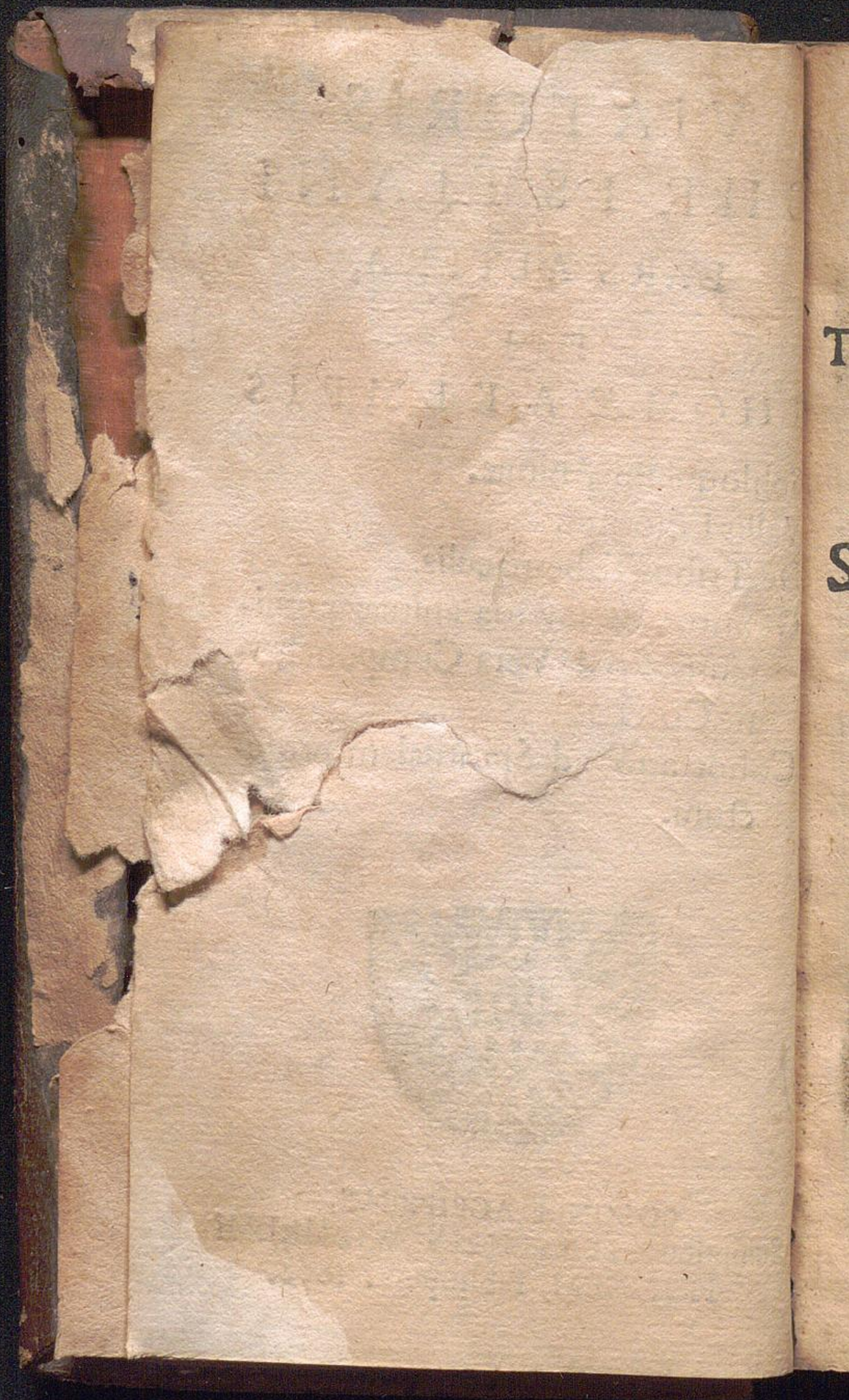
Gemitus & suspiria animæ pœni-
tentis, seu de Vera Compunctio-
ne Cordis.

Cohortatio ad Spiritualem profe-
ctum.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus JOANNIS WILHELMI
FRIESSEM, Bibliopolæ. 1682.

THOMÆ AKEMPIS,
CANONICI REGULARIS
S. AUGUSTINI

SOLILOQVIVM
ANIMÆ,

Ignitis in Deum affectibus exci-
tandis aptissimum.

Bb 4

PRO-

C
u
m
m
v
ch
co
fl
le
t
st
i

PROLOGUS

Consolationis gratia, aliquas sententias devotas in unum coacervavi libellum, quæ meo pectori charius committere volui. & quasi quoddam delictabile pratum, variis arboribus confitum, pulchrisque venustum floribus habere disposui. Vbi ad legendum speculandumque optabiles materias tempore necessitatis, pro fovendis animis radio vel mœrore oblectis, quandoque introirem.

Vt autem lucide & prompte invenirem, sub qua arbore requiescerem; vel quis ad legendum flos gratior esset, singula capitulorum loca * rubricatis titulis præfulgere feci.

Vario etiam sermonum genere, nunc loquens, nunc disputans, nunc orans, nunc colloquens; nunc in propria persona, nunc in peregrina; placido stylo textum præsentem circumflexi.

Rogo ergo, nemo legentium indignans moveatur super scribentis manum, quia sibi taliter

B b s con-

* Pro rubricatis titulis numeros posuimus.

Scopus & mens auctoris in hoc Soliloquio conscribendo.

Observa varias personas in his Soliloquiis loquentes, quas nos fere passim indicavimus.

PROLOGUS.

confabulari placuit. Ignoscat quoque incompositioni, & facilitati dictaminis, pensans quod Deo non artificiosa, sed simplicia & pura magis redolent.

Quod si fortè uspiam sensus aut minus integer, aut minus clarus apparuerit, super his più flagito correctorem; denuncians ei, si quid ineptum in-venerit, ex inadvertentia potius, quàm ex proposito id mihi proruisse.

Adhuc, quia humana iudicia (quamvis probabilia) falli possunt; ad te omnipotens Deus & Pater luminum, supplex discipulus recurro, & istud Soliloquium tibi represento; ut tu digna approbes, vitiosa improbes; mihi que vel alteri fideli servo rectius serenanda, qua displicent, insinues.

ORATIO

Pro imperanda animi tranquillitate ad capiendas Scripturas.

Precor itemque Pater sancte, largire mihi exiguo mancipio tuo, tempus & horam commorandi in uberrimis pascuis Scripturarum, qua mea charissima deliciae sunt, & erunt; donec dies aeternitatis illucescat, & umbra mortalitatis inclinetur.

Sub-

PROLOGUS

Subtrahere proinde curas inu-
ales, amores temporales, passio-
nes noxias, aliasque causas ab
otio concupito me retardantes:
Oportet enim liberum esse ani-
mum & tranquillum, de intimis
& divinis meditari cupientem.
Ideo, ut talem consequi merear,
benedictione cœlestis dulcedinis
tua me imbuere digneris & in-
fundere; ut tibi ad gloriam, mihi
quoque ad qualemcumque lo-
quar consolationis gratiam.

Liber &
tranquil-
lus ani-
mus ad
meditan-
dum de
divinis
idoneus.

SOLILOQUIUM
ANIMÆ.

CAPUT I.

*De desiderio anima quærentis
Deum.*

Obſerva hîc colloquentes Theo-
philum, Philotheam, & Dile-
ctum; ſeu Hominem, Animam
& Dominum.

Pſal. 72.

Mihi autem adharere Deo
bonum eſt.

O breve & dulce verbum,
Deum amplectens, & mundum
excludens univerſum! Quid am-
plius dicendum, & quid ultra
cupiendum? Nonne ſatis eſt, ſi
fiat, quod jam dictum eſt? Et ſi
dicantur alia & alia multa, non-
ne ad hoc unum reducenda
ſunt omnia? Dic ergo anima mea
cum Propheta: *Mihi autem ad-
harere Deo bonum eſt.*

O Deus meus, tu unicum bo-
num meum, ſolus bonus & dul-

cis.

eis. De te loqui, dulce est aman-
 ti; de te cogitare, suave est de-
 voto; cujus cor non est in mun-
 do, sed totum absconditum in
 cœlo. Ut tu sis ei sola vera re-
 quies, & intima suavitas; nec his
 crucietur quotidie, ubi tētat fal-
 sa cupiditas. Deus meus, quomo-
 do est illi in corde, qui tuo fer-
 vet amore? Quale gaudium ejus,
 quem nulla delectat creaturarum
 vanitas? An non vox ejus canit
 in Psalmo, de quo & sermonis
 suscepi exordium, & talis est: *Ibid.*
Quid mihi est in cœlo, & à te
quid volui super terram?

T. O anima sancta, anima de-
 vota, & ad Deum suspensa, quid
 hoc audio de te? Quid est, quod
 loquaris? Parva tibi videntur,
 quæ in cœlo sunt & in terra?

2. P. Parva mihi sunt omnia.

T. Quid ergo quæris? Quem
 vis sine istis? Et ubi invenies eum
 sine his? Habetne nomen, aut lo-
 cum, aut habitationem ad quæ-
 rendum? Ubi est locus habitatio-
 nis gloriæ ejus, de quo cecinisti,
 dicens: *Domine dilexi decorem* *Psal. 25.*
domus tua, & locū habitationis
gloria tua?

Responde obsecro mihi. Nam si poteris eum mihi indicare, ibo tecum & quæremus simul, eritque Deus tuus Deus meus; & bene nobis, cum fuerit inventus à nobis & detentus.

3. P. Quid hoc quæris à me; aut cur tale aliquid scrutaris apud me? Putas, quod tibi talia dicam, aut dicere valeam? Quod si charitas favet, nonne rei hujus raritas, aut etiam secreti profunditas magis dicere prohibet? Quid me interrogas? Interroga eos, qui audierunt & viderunt. Ecce hi sciunt, quis sit ille, quem quæris.

Sed potius eum interroga, qui novit omnia. Ipse enim est, de quo fit sermo: qui melius se tibi indicabit: & ubinam habitet, longe clarius demonstrabit. Is utique est, qui docet hominem scientiam; dat quoque humilibus gratiam suam.

Accede ad eum, qui revelat seipsum, cum voluerit, & cui placuerit; nec est qui sine eo aperiatur. Potens est solus revelare tibi gaudium amantium se, & ultra quam

*Psal. 93.
Iac. 3.*

quam potes à me discere.

4. T. Et nunc, quid sic loqueris anima sancta & humilis? Ne aestimes me velle à te inquirere, quod forte sciri non oportet, aut nequeat dici. Maneat secretum tuum tibi; clausum sit super te ostium tuum; stet firmum signaculum fidei: non moveatur velum à sanctuario. Manduca panem sanctum in sacrario. Intra tabernaculum domus tuæ; ascende superius coenaculum; ingredi cellarium Regis æterni; aut quod præstantius est, & amabilius sonat, thalamum scilicet cælestis Sponsi tui.

Scio scriptum: *Non est bonum Matth. 15. sumere panem filiorum, & mittere canibus ad manducandum.* Novi hoc, & legi. Tu autem vide, quid sequitur, & miserere mei secundum eloquium ejus, quæ dixit: *Catelli edunt de micis cadentibus de mensa dominorum suorum.*

Noli proinde celare verbum, quod sciscitor: sed de ubertate internæ suavitatis effunde vel unam scintillam amoris igniti. Da
gut-

374 SOLILOQUIUM

guttam parvulam vini pretiosi; e-
mitte de optimo unguento ve-
modicum odoris: ut & ipse gusta-
re valeam, cujus tibi nota est
pars optima, & amabile tam cre-
bro solamen.

Deus
quid in se
sit, nemo
valet di-
cere; quid
in nobis,
fortasse
aliquate-
nus.

5. Quid cunctaris? Satis fac de-
sideranti, & aperi ostium amico
jam tertio pulsanti. Dic dilecta
de Dilecto, me tamen non negle-
cto. Si non vales, sicut est, dicere,
dic utcumque potueris. Nam di-
cere sicuti est, quis valebit? Et
quis dicentem caperet?

Ergo si non ut in se est, dic
saltem qualis sit in te. Si nō quid
sibi, eructa tamen, quid boni fe-
cerit tibi. Quis enim, quid sit in
se, investigabit? Tu non poteris,
eo quod confessa sis, & non ne-
gasti, dicens: *Mirabilis facta est
scientia tua ex me, confortata
est, & non potero ad eam. Quo
ibo à spiritu tuo?*

Psal. 138.

Si ergo non sufficis penetrare
spiritum tuum, quem creavit
Creator & Vivificator omnium
spirituum, quomodo penetrabis
in creatum? Nonne ideo stupens
dixisti: *Domine quis similis tibi?*

Psal. 34.

Dic

Dictamen obsecro, per aliquam similitudinem, cuius essentiam necdum attigisti. Neque enim ex parte negare debes, cuius totum revelandum non æstimas.

6. P. Fateor (inquit) quia nimium curiosus es tu, & importunus mihi. Perscrutaris omnia mea, & ad secreta cubilis mei mittis manum tuam. Misi te ad illum, & iterum venis ad me? Me quæris, an ipsum? Sed quæro à te, cuius es spiritus? Quiesce obsecro, & noli mihi molestus esse quia supra me est, quem quæris.

7. T. Et dixi: Namquid qui Deum quærit, tam facile conquiescet? Noli protrahere sermonem, quæ potes cito adhibere consolationem. Quousque animum meum suspendis? Quid dicis, & non dicis? Vivit anima tua, quia non dimittam te, nisi benedixeris mihi. Etenim pro benedictione mea erit, si ostenderis eum mihi. Jam ergo, si vidisti illum, dicito mihi palam, & ego eum tollam.

Gen. 32.

8. P. Rursus illa; Video te inde-

376 SOLILOQUIUM

desiderio esse, & in amore Creatoris laborare. Rem difficilem me postulas ; & nescio, an fieri possit, quod optas. Scit bene, quem quæris, quia non est meum hoc dicere tibi. Videtur tale esse scrutinium tuum, quale & sponsæ in Canticis: *Indica mihi, (inquit) quem diligit anima mea.*

Cant. I.

Vis ergo à me discere, quis sit iste: aut quid boni mecum egerit ipse? Utrumque autem secretum meum mihi. Sed non es contentus: nec illius magnitudine deterreris, qui cœlos excedit: nec mea parvitate averteris, quæ nullius momenti sum in conspectu ejus. Cur imposuisti mihi onus istud? Hoc enim dicere labor est ante me, donec intrem in sanctuarium Dei & intelligam. Cur vis scire, quod loqui non licet?

2. *T.* Et dixi: Numquid non libet? Et per maxime. Placet enim ea sæpè magis scire, quæ difficilius panduntur. Mihi tamen quæso ne ita difficilis sis, ut omnino taceas. Ne timeas, quod hæc
ini.

inimicis mox prodam. Servabo
verbum tuum amicis, & valde a-
micis. Secure dicas mihi, in se-
creto silentii tui. Ecce duo hic
foli fumus. Nec ego levitate, nec
tu arrogantia delectabimur; sed
in eo, qui nos confidere sibi fecit,
de quo & loquimur.

Si autem supervenerit ipse,
demus locum, & sit in medio no-
strum. Etsi dignetur loqui, liben-
ter audiamus, nosque interim si-
leamus. Tu autem non teneberis
illa hora respondere votis meis;
Illo enim loquente, silere debet
omnis caro.

10. P. At illa: Bonum pactum
est. Sit ille tantum nobiscum, &
feramur ad secretum nostrum.
Sit ipse dux verbi, & ducat, quo
nos ire delectat.

Dilectus iste, de quo diligen-
tissime sciscitaris, talis ac tantus
est, ut sermone non possit expli-
cari, cum sit ineffabilis. Tam al-
tus, & superexaltatus est omni-
bus creaturis, ut sit semper in-
comprehensibilis. Virtus ejus, &
magnificentia ejus interminabi-
lis. Quidquid de eo dicitur, aut
scri-

Deus in-
effabilis,
incom-
prehensi-
bilis, in-
termina-
bilis.

scribitur, indignum eo totum creditur, quia omnibus superferatur.

Cœli dixerunt: Pertransivimus nos & ascendit, invaluitque supra nos. Terra respondit: Si cœli cœlorum non capiunt, nolite me interrogare. Stellæ cecinerunt: Tenebræ sumus, & non lux, si illuxerit. Mare contremuit, & ait: Non est in me, & abyssus ignoravit.

Audis, quid isti dicunt? Audi vi, & conturbatus sum, à voce eorum contremuerunt labia mea. Quid ergo fiet, si interrogaverimus eum. Interrogemus: Domine, si tu es ipse, de quo cecinere viri, & cui omnia deserviunt per tempora?

Exod. 3.

11. D. Utique: Ego sum qui sum, & præter me non est alter. Ego primus & novissimus, omnia creans & gubernans. Vivo ego, dicit Dominus, quia regnabo in æternum & ultra.

Apoc. 1.

12. P. Quid dicis nunc vermicule, circumfusus tanto lumine? Ecce dilectus tuus loquitur tecum, quem putabas esse mecum.

Me.

Mecum erat, quando illi dice-
bam: *Mihi autem adharere Deo,*

Psal. 72.

bonum est. Tecum erit, si dixeris

& tu: Renuit consolari anima

Psal. 76.

mea, & diem hominis non con-

cupiui; sed in te Domine spera-

Psal. 83.

bo, tu es enim rex meus, & Deus

meus. Non eris similis vagis a-

matoribus, sed unicus unicus, uni-

cum requirens, qui nullum de ex-

ternis admittit sodalem.

Sermo ergo tuus, solus cum
solo: etiam si abierit, sede vidua,
patienter ferens omnia. Nam hic
est modus ejus, ire, & redire, &
probare sibi dilectam, atque in a-
more facere perfectam.

*Dilectus
vicissitu-
dine re-
cessus &
accessus
probat
amantes.*

Non te conturbet recessus, si
optas ejus accessum. Expecta, re-
expecta; modicum ibit, & post
modicum redibit. Hoc tamen
totum amor facit, qui nunc fert
ad summa, nuncque demittit ad
ima.

13. Amore ejus gratiosissimus,
cunctis flosculis suavior, liliis
candidior, & micantibus gemmis
pulchrior. Ejus siquidem amor
nil in creaturis est præferendum:
& ideo pro ejus amore totum de-
spiciendum.

Ego

380 SOLILOQUIUM

Ego tacta amore ejus intrinsecus, intantum cœpi ardere corde tenus: ut omnibus licentiatis creaturis, ejus solummodo precarer castissimos amplexus: & insuetam multis edidi vocem, tamquam carbones ignitos de fornace ardenti proferens. *Psalmi 72.* Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.

Intellige nunc de Dilecto tuo qualis ac quantus sit; qui omnia etiam entia incomprehensibiliter transcendit. Et licet sit ineffabilis, & omnino inexcogitabilis, quia interminabilis; est tamen multum amabilis, attrectabilis, socialis, exorabilis: ita ut cum capi nequeat, miro tamen modo amari possit.

Etenim amando capitur, amando stringitur, sed desiderando quæritur, orando pulsatur, expectando promeretur. Si necdum tibi satisfeci, satisfaciat ille, quem quæfisti, & doceat te, super omnes docentes, se invenire.

CAP.

CAP. II. De districto Dei
iudicio.

Lætetur cor meum, ut timeat *Psal. 85.*
nomen tuum.

Deus meus, multum amabilis
es, sed & terribilis multum. Qui
amat, gaudeat: timeat verò qui
non amat. Qui nec timet nec a-
mat, stolidus est & insanus.

Est enim horrendum, incide-
re in manus tuas. *a* Et quis pra *a Heb. 10.*
timore, iram tuam dinumerare
poterit? *b* Aut quis stabit ad *b Psal. 39*
videndum te in iudicio ventu-
ro? *c* Quia sicut rugitus leonis, *c Mal. 3.*
sic rugitus tuus: & sicut ignis
vibrans, gladius tuus. *d* A cla- *d Isaia 5.*
more vocis tuæ commovebuntur
omnes inhabitantes orbem: &
concutientur omnia fundamen-
ta terræ, cū veneris.

Quis ergo non timebit? Aut
quomodo poterit quis effugere
manus tuas? Si absconderit se ho-
mo subter petram firmissimam,
tonabis super eam, & scindetur
fortitudo ejus. Et si latuerit in
peluncis aut in montibus, inde
erue.

Deum i-
ratum
nemo po-
test effu-
gere.

eruetur, & sustinebit iratum, qui claudere non studuit habere placatum. Ver

Hebr. 4.

2. Certe non est locus, ubi habet absconditum a facie tua abscondatur. Omnia enim tibi nuda sunt & aperta: penetras quoque omnia interiora hominis, & subtilissimos cogitationum motus perspicis. Nullum ergo secretum clausum oculis tuis.

Prov. 2.

O quam terribilis eris peccatoribus & induratis mentibus,

Psal. 52.

modò gloriantur cum maleecerint, & exultant in rebus peccatis,

Securitas carnalis;

simis, & dicunt: Non videt Deus minus, non intelligit Deus. Tamquam non sis venturus, sic inflatur verbis manibus; & avertunt oculos suos, ne videant in finem.

Psal. 9.

Tu autem venies hora, qui non aestimant; capienturque peccatorum suorum laqueis. Et sicut fures & latrones comprehensi confunduntur, sic confundentur in tempore suo. Deridebis eos qui nunc derident tuos, & reddes eis malitiam suam, qui odio habuerunt iustitiam tuam.

Quem exitum habitura,

Modo surdescunt ad vocem tuam; sed veniet tempus, quando claudere non studuit habere placatum. Ver

m, clamabunt, & nemo exaudiet.
um. Vertunt nunc verbum tuum in
bi fabulam, sed convertentur tunc
. Omnes in flammam. Egredietur e-
apenim sermo tuus horribili flatu,
i inpercutietque impios & incredu-
Timidos sine misericordia.

spic 3. Quid tunc dicet superbus
aufus inflatus scientia, ac tumens po-
tentia? Quid respondebit, cum
ecce tuba novissima insonuerit? Quā-
as, do tu Domine Deus noster, cum
le Angelis & Archangelis, in ma-
es pjestate apparueris?

D. Tunc certe obmutescant o-
Ta mnes iniqui illusores verbi tui: &
nfla conturbabuntur undique, qui
rtu non timuerunt devotos tuos in-
nen fectari.

qu Tunc confundentur confusio-
pe ne maxima, qui relictā conscien-
fic tia & honestate vitæ, vanitatibus
her se subdidere & illecebris. Tunc
ent solvent pœnas, qui carni laxa-
s eo runt habenas. Tunc dabunt mu-
ddo gitum ad cœlum, qui nunc tym-
o h panum tenent & chorum.

Tunc totum vertetur in lu-
oce stum, quicquid per immodera-
and tum gaudium est contractum.

Cc

Tunc

*Impio-
rum hor-
renda
confusio
in judi-
cio.*

Matt. 13.

Tunc ligabuntur in fasciculos ad
comburendum, qui socii fuerunt
ad inebriandum. Et quos amo-
ligavit in culpa, ultrix flamma si-
mul rotabit in poena.

*Cæcitas
amato-
rum hu-
ius seculi.*

4 O stulti & miseri! O vesani
& cæci amatores seculi, quid a-
gitis & præ tenditis? Quomodo
effugietis iram Domini? Cur a-
æternos cruciatus festinatis pro
modica voluptate, quam amatis?
Cur gehennam non horretis
qui parvam poenitentiam sic te-
metis? Et qui mortem carnis fu-
gitis, quare æternam animæ mor-
tem non præcavetis?

*Deus in
iudicio
inexora-
bilis.*

Nisi ergo conversi fueritis, &
poenitentiam egeritis, hæc hor-
renda mala igneaque tormenta
(Deo vindicante) non evadetis.
Tremens factus sum ego, dum
extremum penso diem & horam
quoniam tunc Deus non flecte-
tur precibus, sed erit justus ju-
dex omnibus.

Sancte Deus, sancte fortis
sancte & misericors Salvator, a-
maræ mortine tradas me; sed da
locum poenitentiae, ut digni
queat

queam peccata mea deflere,
priusquam defungar hac luce.

CAP. III. De dolore & fletu
peccatorum.

Dolor meus in conspectu
meo semper.

ORATIO

Pœnitē-
tis pul-
cherri-
ma.

Psal. 47.

Deus meus, vitam meam ma-
culavi peccatis multis; sed vide
lacrymas meas, quas fundo in
conspectu tuo pro eis. Scio enim
quia non habitat in me bonum; *Rom. 7.*
& quamdiu mortale gero cor-
pus, non sum liber à peccatis.

Facio igitur malum, & pecco
quotidie; & quod gravius est,
multa patior abire sine gemitu &
digna contritione. Nam exteriori-
bus rebus & vanis curiositati-
bus sæpius intentus & implexus,
non possum tam celeriter rever-
ti ad salutares fletus.

Occupatio exte-
riorum,
remora
compun-
ctionis.

Ideo tam fortiter multipli-
cantur in me peccatorum tene-
bræ, fontes obstruentes gratiæ,
& venas divinæ consolationis
non admittentes. An istud par-
vum est malum? Grande est hoc
malum Deus meus; & fit tanto

grandius, quanto citius transit
corde, nec ullo me punit dolo-
re.

2. Domine, nunquid non re-
spicias? Quamdiu illudam te, &
fallam me? Usquequo taces Do-
mine? Ubi est virga? Ubi stimulus
& baculus? Quare subtrahis ju-
diciū & infernū ab oculis meis?
Si starent hæc ante me, putas,
negligenter agerem?

Si taces emendationis gratia,
patientiam exhibes; sed si negle-
xero, nonne acriter post corri-
ges? Si non hic, certe in futuro
corripies. Nil quippe transibit
inultum; nec parvum, nec grande
peccatum. Sed multo melius hic,
ubi fructuosus fletus, labor bre-
vis, satisfactio acceptior, & re-
conciliatio facilior est.

Ne parcas igitur virgæ, sed a-
cri collyrio unge oculos meos;
nec in posterum reserves mala
mea, ne fortè tradar tortoribus
ad solvendum novissimum qua-
drantem. Melius est nunc parum
& salubriter pungi, quàm postea
tam acerba luere tormenta pur-
gatorii.

Memoria
judicii &
infernī
stimulus
pœnitē-
tiæ.

Optat
nunc po-
tius quàm
postea
puniri.

Lu.

Lugendum ergo mihi, & dolor ingens pro peccatis est habendus. Multa enim habeo, quæ defleam, sed unde rideam, non habeo causam. Tenebræ cordis & lubrica conscientia, casus in vitia & occasus gratiæ, flere & gaudere mihi suadent, imo ex angustia me sæpè compellunt.

Cogitans quoque diversas tentationes & malorum incurfus, ad quid risus? Parce mihi Domine, parce mihi. Si enim flevero, tactus dolore cordis intrinsecus, non est mirum, quia tempus flendi est. Felix hora, quando nascitur mihi pro peccatis dolor. Beata lacryma, quæ fluit ex contritionis vehementia, circumspecta omni cordis macula.

3. Et quis sufficit, abyssum hanc plene discutere, & latentes fordes sine palpatione arguere? Deus meus, lumen verum, tu potes omnes cordis mei tenebras illustrare, & omnes maculas ejus in spiritu ardoris & judicii concremare. Tuum est dare cor novum, creare cor mundum, & præparare ibi secretum habi-

Multa
nobis
flendi, e-
xigua ria
dendi
causa.

Deus illu-
strator
cordis.

Et ho-
spes bonæ
conscien-
tiæ.

taculum; ut fiat locus quietio-
nis tuæ & tabernaculum nominis
tui, qui es amator munditiæ, &
hospes bonæ conscientiae.

Sed quia neglectam domum
non libenter visitas, imo bestia-
libus moribus illudendam sæpè
relinquis, ideo sollicitus sum, ne
id mihi contingat; sed ad repa-
randas ruinas meas, misericors
& clemens succurre.

Væ illi, cui iratus abscefferis,
Pax ei, ad quem descenderis, &
apud quem permanferis.

Ego miser positus in medio
laqueorum, & gravatus compe-
dibus peccatorum, quale mihi
est consilium, & quod salutis re-
medium, nisi ut ad te levem con-
tritos oculos meos, si forte au-
diatur clamor meus in excelsis?

Orandum
& ploran-
dum.

Neque enim salubrius reme-
dium inquinata conscientia in-
veniet, vel habebit, quam amarif-
sime se in oratione mactare.

Et importuna tentatio quo-
modo melius curabitur, ne præ-
valeat; nisi ut continua oratio ad
te fundatur, & multum se homo
humiliet?

Sed

Sed hæc bona quis mihi tribuet? orare & flere, sicut expedit? Unde mihi humilitas & tanta lacrymarum copia?

Utique apud te Domine, apud quem misericordia & copiosa redemptio. *Psal. 129.*

O Domine Deus dator omnis gratiæ, concede mihi digne flere etiam quantumcumque minima, & quæ latent, & quæ patent, omnia simul sine excusatione castigare. Hæc inter me & te masticata, gratiam mihi restituant amissam, & ad meliora præparent ac viciniora saluti.

CAP. IV. De lamentatione temporis & negligentia.

ORATIO
Perelegās
plorantis
miseriam
suam inter tot

Imperfectum meum viderunt oculi tui.

Ah Domine Deus, quid unquam fiet de me, cum deficiam quotidie? Quomodo emendabo perfecte vitam meam? Quando melius fiet? Quando convalescā? Et quando omnia vincam? Dejectus sum in limo profundi. Putas

remoras
& pericula conversionis
Psal. 38.
Gemitus
& suspiria respu-
scere vo-
lentis.

390 SOLILOQUIUM

adhuc spes esse poterit resurgendi, emendandi, proficiendi, & perveniendi?

Non est mihi spes de me, & utinam firmior sit in te Desperatio mihi ingeritur valida, quia infirmitas mea grandescit ex longa vexatione: nec video finem doloris & iniquitatis. Et si dixerō, nunc incipiam, ecce tempus est, conabor sicut poterō! statim adest peccatum præ foribus, & erigitur adversum me inimicus, & tenet me consuetudo mali tenaciter & invite.

Vide Domine dejectionem & conculcationem meam, & omnem quam patior calamitatem. Exaltetur dextera tua, & libera me ab his, qui me concluderunt: quia cecidit timor eorum super me. Perit consilium à me, & fortitudo mea defecit. Brachium meum contractum est, & gladius meus salvare me non poterit.

Non video, ad quem divertā, & qui me recipiat & curet, non comparet. Tu solus mihi ad refugium remanisti: sed quia offendi, hoc est quod me deterret.

a. Pet.

Sed non
valentis
ob vires
hostium.

Nisi Deus
succur-
rat.

2. Peccavi, ignosce mihi. Pœnitet me totum, & multum valde. Redde tu mihi, quod tibi rectum videtur, & propitius esto. Juste me deseruisti: Juste me adversario tradidisti.

Memento, quæso, figmenti tui, & repara quod cecidit, nam per se stare non potuit.

Attende gemitum meum & necessitatem meam. Labor meus & dolor cordis mei, non sint in oblivionem coram te. Captivitatem & incarcerationem meam, oppressionem & exactionem meam, respice misericors Pater, & erue vinctum de domo carceris ac miseræ servitutis.

Si vixerit homo multis annis, quid ex hoc emendabitur? Et quis novit, si melior an pejor fiet? Incertus est hominis progressus & exitus, & dubiosa perseverantia, propter varios casus malorum, & tentationum pericula.

Multi prima sunt conversione boni & humiles, postea perversi & rebelles. Prius timorati & devoti, compuncti & taciti: post verò liberi & dissoluti, loqua-

Longior
vita raro
emenda-
tioni ser-
vit.

Homines
ad dete-
riora
procli-
ves.

qua-

Plures
deficiunt
quàm
proficiunt.

quaces & incustoditi. Et qui prius
cogitationes restringebant, po-
stea de verbis & factis vix curam
gerunt: sicque paulatim vadit in
deterius omne malum, non præ-
cautum in principio.

Hinc cau-
sa timen-
di.

Quis ergo non debeat timere
& circumspectus esse, cum bonis
& modestis interdum soleant
multa infausta accidere? Quis
etiam scit, si electus fuerit, & o-
mnia sustinere possit?

3. Oportet, ut omnes proben-
tur, & quis certus est, quod non
comburatur, quoniam ignis tem-
tatio est?

Et inter
spem me-
tumque
caute
proce-
dendi.

Timendum ergo omnibus, &
æque de meliori sperandum, sed
non temere præsumendum, nec
sub vana spe torpendum.

Matac. 3

Aurum probatum salvabitur,
& stipula comburetur: tu autem
homo vide, cujus substantiæ sis.
Cœlestis conflator *conflabit*, &
emundabit filios Levi, omnes
videlicet servientes sibi.

Non semper aurum est, qui
hominibus fulget ut aurum: nec
semper stipula aut reprobum ar-
gentum, qui vim patitur & susti-
net flagella.

Quia

Quia Deus intentiones aspi-
cit & corda, operans etiam ibi
plerumque mirabilia, ubi à multis
putantur perdita.

Domine Deus, quid mihi gau-
dii esse potest in mundo, cum
pertractare cœpero incertitudi-
nem & infirmitatem omnis rei
sub coelo?

Vbi om-
nia tam
incerta.

De te tamen certus sum, quo-
niam bonus, quoniam in secula
miserericordia tua, super omnes ti-
mentes.

Psal. 117.

Psal. 135.

Nam bonitas tua & pietas, in-
finito major est, quàm omnis ini-
quitas mea. Et hoc meum erit
solatium, quamdiu emendandi
concesseris spatium.

CAP. V. De breuitate & mise-
ria presentis vitæ.

ORATIO

Vita hu-
jus bre-
uitatem

Paucitatem dierum meorum
nuntia mihi.

& mise-
rias lu-

Quamdiu in hoc mundo sum,
mundus non sum. Et quamdiu
hic maneo, pauper peregrinus
sum & hospes super terram. Ni-
hil intuli in hunc mundum, &
nihil inde auferre possum: quia

gentis,

Psal. 101.

1. Tim. 6.

Iob. 1.

nudus

nudus huc veni, & nudus abhinc egrediar.

Sap. 5.

Quasi umbra quæ præterit, & quasi pluvia, quæ vento tollitur, & tanquam hospes unius noctis, mox transibo.

Gen. 47.

Omnis vita præsens, una brevissima nox est. Dies mei pauci sunt & mali, & post modicum finientur; & erunt, quasi non fuissent.

*Humana
vita fu-
gacitas &
vanitas.*

Mortuo homine, quid nisi vilitas in homine? Quis curabit de foetido cadavere? Aut quis quæret de absente mortuo, qui nec vivens computabitur pro aliquo?

Psal. 112.

Memoria hominis brevis super terram, & apud notos & ignotos. Sed in memoria æterna erit justus; quia Deo, qui non moritur, æternaliter erit conjunctus.

Felix igitur, qui non ponit spem suam in homine, nec nimium lætatur in aliqua re mundi vel specie; sed in cœlo habet cor fixum, quia hic totum caducum & vanum.

Numera omnes ab origine mundi usque nunc, dic quæso,
ubi

ubi sunt? Et quos adhuc vivere vides, vel audis, quamdiu, putas, durabunt? Pronuncia ergo de omnibus, quia *vanitas omnis homo vivens.*

2. O vitam pauperem & miserabilem, vitam fragilem & lamentabilem, quam boni magis patiuntur quam diligunt! Mali autem etsi multum eam diligunt, tamen diu in ea subsistere non possunt.

O quando finieris, & quando cessabis universa vanitas mundi? Sed veniet tempus, quando liberabuntur à servitute corruptionis omnes Electi, qui jam sæpè lamentantur, quia longe sunt à regno Christi.

Utinam arescat in corde meo totus hic mundus, & fiat mihi tantum suavis Dominus Deus meus sponsus immortalis.

Vere fallax & amarissimum poculum est, hujus vitæ decurrens gaudium. Bibant, qui volunt, quia solutionem duram omnes postea luent. Et quanto quis eo fuerit plus inebriatus, tanto acrius sentiet ejus crucia-

D d

tus:

Psal. 38.

Vita
præsens
piis pa-
tientia,
mors in
deside-
rio.

Mundi
poculum
initio
dulce,
tandem
amarum.

tus: quia omnia jucunda in hoc mundo celerius vento transibunt, & suis dilectoribus dolores & ardores relinquent.

Mundi
detesta-
tio.

Fuge ergo à me fallax mundi gloria, & omnis fatua carnalisque lætitia. Multos trahis & decipis, sed in fine eos relinquis & submergis. Væ credentibus tibi, væ submersis ibi.

Veni, & accede sancta abjectio, & omnium pomparum seculi plena despectio; & noli à me recedere peregrinationis meæ salubris recordatio.

Memoria
mortis.

Quid sum nisi cinis & terra? Et quorsum tendo, nisi ad terram?

O quàm miser factus sum, & quàm iuste tristiari possum, cum revolvō peregrinationem meam: qui etiam ignoro, qualiter adhuc finiam eam.

Vbi bona
vita cum
perseve-
rantia, ibi
mors se-
cura.

Si bene vixero, & sic persevera-
vero, non est timendum de ma-
la morte.

Sed de bona vita & irreprehen-
sibili conscientia, quis pote-
rit gloriari? Qui se talem novit, in
Domino gloriatur, & mei pecca-
toris misereatur. Vi-

Vivere mihi non libet, quia
 miseria undique urget. Mori cō-
 scientia mala timet, quia quid
 Deo respondeat, unum pro mille
 non habet. Non est simile huic
 trepidationi verbum Prophetæ
 dicentis: *Paratum cor meum* *Psal. 107.*
Deus, paratum cor meum.

3. Domine Deus salutis meæ
 da finem bonum vitæ meæ, &
 noli prolongare dies luctus mei.
 Lugens veni in hunc carcerem,
 & sine timore non exibo. j

Longa mihi videtur hæc vita,
 sed hoc miseria frequens facit &
 tristitia. Revera autem non lon- *Iob. 9.*
 ga; sed velocius cursore decur-
 runt tempora.

Ei verò, qui in tristitia & do-
 lore versatur, omne tempus lon-
 gum est, & diem quasi annum
 computat.

Vita
 præsens
 longa vi-
 detur af-
 flictis.

Ideo tædiosa est mihi hæc vi-
 ta: & tanto gravius me affligit,
 quanto verius singulas ejus mise-
 rias intueor.

Sed etsi aliquæ intercurrunt
 consolationes & lætitia, circum-
 spicere me oportet, an ex Deo
 sint, vel non. Si ex Deo, liben-

Solatia
hujus vi-
tæ, si ex
Deo, ad-
mitten-
da; si ali-
unde, re-
spuenda.

ter eas accepto; sed quamdiu du-
rabunt, ignoro. Tamen quan-
tumcumque exiguæ sint, mihi
placent & sapiunt.

Sed utinam, Deus meus, lac-
giter influant, & horas non bre-
ves apud me faciant.

Quæ autem ex Deo non sunt,
viles sunt, & cito peribunt, quan-
vis in facie jucundæ & dulces
videantur. Sic sic transit vita ista,
bonis & malis semper admixta.

Quamdiu ergo hic sum, pau-
per peregrinus sum. Non possum
dicere, satis est mihi, quia sari-
tas nullius boni est in præsentibus
sed bonum meum, quod expecto,
in es, in quem credo.

Cum ergo apparuerit glori-
tua, & me impleverit; tunc confi-
tebor tibi, quia omnino mihi jam
sufficit.

Nulla sa-
tietas in
hac vita.

Interim tamen, quia verbum
hoc absconditum est à me, mul-
tiplex luctus circumdat animam
meam.

Matth. 26.

Propterea memor verbi sancti
tui, hoc sæpè dico: *Tristis est ani-
ma mea usque ad mortem.* Bo-
num mihi, si hæc hora transisset,

nec

nec ullus luctus aut dolor occuparet. Sed pietas tua Domine, oro, me conservet.

CAP. VI. De anhelatione
aeternæ vitæ.

EDuc de carcere animam
meam. *

Doloris vis filere me non patitur. Quid enim hic diutius moror? Nescio enim, quid hic valeo. Tarde nimis proficio, & utinam non magis deficerem.

Quàm bene mihi faceres Domine, si cito me ab hinc tolleres, ne deterius mecum fieret? Vita mea in dolore suspirat, & in opere se non emendat.

Si expectas, non ex hoc emendor, sed etiam longanimitate abutor tua. Et si corrigis, vix pa-
tior: quia *siccam stipulam persequeris.*

Cur ergo non tollis servum tuum? *Vt quid etiam terram occupat?* quod est dicere: Quare cum bonis habitat, & vitam ac mores non emendat?

Cur locum alicujus melius

Dd 3

con-

ORATIO

Anhelantis ad vitam præ-

sentis exitum, ob

continua

peccandi

pericula.

* Ps. 141.

Desiderium

mortis; e-

xigui

profectus

ausa.

Iob. 13.

Luc. 12.

conversantis, quamdiu superest,
& tam negligenter ac tepide se
agit, indigne & damnose occu-
pat. Et hoc triste nimis cogitans,
in auribus Dei mei loquor.

2. Sed bone Domine, noli in
ira tua clamare contra me: Suc-
cidite arborem, & mittite in ig-
nem.

Ego infirmitatem meam ac-
cuso coram te, ut ignoscas con-
fidenti mihi. Meum est accusare,
tuum est indulgere. Meum est
flere & dolere graviter, tuum
est flentem consolari misericor-
diter.

Aur igitur, Domine Deus,
præsta mihi maiorem gratiam in
hac vita; aut tolle me cito de hoc
mundo, ne peior fiat scissura.

Nam diu vivere & vitam non
emendare, poenam est accumula-
re.

Nec mihi potest placere talis
vita, quæ profectum nescit, & de-
fectum non plangit.

Qui enim sancte & iuste vi-
vit, dolet in quibuscumque defi-
cit, & ut magis in virtute ac gra-
tia crescat, in desiderio semper
habet.

Sed

Longior
vita sine
emenda-
tione, est
accumu-
latio po-
næ.

Sed quid hic faciet , qui se
quotidie sentit deficere , & gra-
viter contra spiritum carnem
surgere?

Qui etiam nonnumquam tæ-
dio victus , & negligentia tem-
poris tepesfactus, jam cessat repu-
gnare, aut, projectis armis spiri-
tualibus, sequitur impetum car-
nis , & quocumque eum propria
trahit voluntas.

Talis, heu Domine Deus, ap-
propinquat usque ad portas mor-
tis: & vivens in carne , mortem
incurrit animæ.

O quantum unicuique timen-
dum est , de seductione & sup-
plantatione inimici. Nemo secu-
rus, nemo mundus, sed est fragi-
litas in omnibus.

3 Tu autem Domine, qui o-
mnia potes, & omnia cognoscis,
resuscita confractum corde , &
munda immundum ab omni sor-
de, & da spiritum novum in vi-
sceribus ejus: ut discedat omnis
tepor & languor , & revertatur
spiritualis fervor, & usque in finē
stet immobilis tuus amor.

Solūmodo eget adjutorio tuo,

Sine Dei
gratia
non de-
ponitur
peccati
sarcina.

Præfens
vita piis
non est
solatio.

qui præpeditur pondere suo Nec
valet per se abjicere sarcinam
peccatorum, donec tu de cælo
præstes gratiam, valentem solve-
re dura vincula passionum: quam
peto donari mihi, quia sine gra-
tia non potest esse bona vita: nec
sine ea, percipitur æterna vita.

Quod autem nunc vivo in
corpore, non est consolatio mi-
hi; quia melior est mihi mors
quàm vita. Quare? Quia propter
hanc vitam elongor ab æterna
vita, quæ venire non potest, nisi
præsentem mors perimat, & mors
ipsa si mul destruat.

Ideo desiderium meum sur-
sum respicit: & cor quærens æter-
nam requiem, alte suspirat & cla-
mat; *Sufficit mihi Domine, tolle
animam meam*, quam redemisti
sanguine tuo.

4. Aperi portam regni tui, &
introduc pauperem peregrinum,
de exilio ad te revertentem. Au-
di me Domine, & solve me à
corporis vinculo.

Quid hic ultra faciam? Nec
mihi, nec aliis sum utilis. Ad
quid ergo vivo: mihi quidem o-

ne-

3. Reg. 19.

nerosus, cæteris tædiosus? Quid fiet de me? Nescio Domine. Si tu melius aliquid de me providisti, quare tardentur desideria mea?

Consentio ordinationi tuæ, quoniam bona est : Sed in me tantum malum invenio, quare mihi vivere in mundo, onus sit & tædium. Nam pecco quotidie, & peccatum super peccatum adjicio; & sicut dignum est, non pœniteo.

Si igitur solutus essem ab hoc corpore peccati, & tibi sociatus in regno; nec ego amplius peccarem, nec tu in aliquo offenderis, sed semper te laudarem.

Sed adhuc sustines me, & omnem ostendis patientiam. Cognitiono culpam meam, quia ob peccata mea non licet regnum ingredi; nam nihil immundum in illud introibit.

Sed quando ero sine peccato? Quando ad plenum mundabor, ut non timeam prohiberi, sed magis gaudeam intromitti? Si non ferventius profecero, nec sollicitior fuero quàm hactenus

Timore
& horro-
re pecca-
ti piis
hæc vita
fit gravis.

1. Tim. 2.

fui, timeo quòd spes mea parva
satis erit.

Sed tu Domine, qui neminem
vis perire, sed omnes salvos fieri,
præsta maiorem gratiam, ad e-
mendationem vitæ, & ad speran-
da bona cœlestia, da spiritum
pinguedinis internæ.

Nunquam hic sit cor meum
secundum carnem lætum, sed ti-
mendo expectet * lethum.

* Id est,
mortem.

Nulla creatura me teneat aut
cura, sed tua optata præsentia
me trahat & confoletur.

Beatus, qui te expectat Domi-
ne; sed beatior, qui jam emigra-
vit ab hoc seculo nequam; non
enim ultra aliquid molestiæ sen-
tiet, vel timebit.

ORATIO

Plena
affecti-
bus; ani-
ma beata
ac celerè
mortem
desiderã-
tis, &
in primis
homini

CAP. VII. De optatione
bonæ mortis.

Spes mea Domine, à iuventu-
te mea. (Psal. 70.)

In hac spe ad te confugio,
dum novissima hora & tempus
resolutionis meæ venerit. O si
bene paratus essem, ut mori sub
spe gratiæ possem?

O si

O si felici transitu diem ex-
tremum clausissem, & corpoream
farcinam deposuissem, quanta
tunc pericula & timores evasis-
sem!

Felix, quem elegisti & assum-
psisti, qui jam deposito corpore
transiit ex hoc mundo ad Pa-
trem; de exilio ad regnum; de
carcere ad palatium; de tenebris
ad lucem; de morte ad vitam; de
periculis ad securitatē, de labore
ad requiem; & de cūctis miseriis
ad perpetuam beatitudinem.

Felices
quibus
bene di-
spositis
cito mo-
ri conce-
ditur.

Felix anima, quæ jam potitur
præmio suo, gaudens in te Do-
mino Deo suo.

Sed heu mihi, quia incolatus
meus prolongatus est usque ad-
huc. Quàm gratiose & misericor-
diter mihi faceres, si citius me e-
vocares, & ad te pervenire sine-
res: ut ubi tu es, illic & ego es-
sem.

Psalm. 119.

Ah! si maturius me ex hoc
mundo tulisses, quando necdum
inquinamenta ejus cognosce-
bam: & quando peccare etiam in
parvis metuebam, quanta mihi
bona in hoc præstitisses? Nunc

autem diutius vivendo, vagatus
sum longius à te, & offendi in
multis.

Isaia 3.

2. Væ mihi quid feci? Secutus
sum passiones carnis, vanitates
attraxi, virtutes deserui, inno-
centiam non custodivi, mala ma-
lis addidi, & proh dolor! exper-
tus sum, quod legi: *Væ impio in
malum!*

Vix sero redii, tarde incepti,
in reditu non festinavi, in profe-
ctu non ferbui, in fervore non
crevi, & quod deterius est, à pri-
stino etiam calore refrixi.

Mors ti-
menda ob
labes vi-
tæ præte-
ritæ, sed &
optanda
ob peri-
cula fu-
tura.

Hinc & mori sæpè timui, quia
urgente conscientia non vixi ut
debui. Sed propter pericula ten-
tationum, ne fieret novissimus
error peior priore, mortem fre-
quenter optavi, & dixi: O si in
gratia mortuus jam essem, ne
tantis afficerer malis super ter-
ram! O si Deus me tempestive
auferre dignaretur, & omnium
laborum meorum finem impone-
ret, quàm bene tunc mihi contri-
gisset!

Verum in voluntate tua Do-
mine, omnia sunt posita. Si de-
cre-

crev
rit c
lunt
I
fide
qua
ti
refi
tus
mu
to
cti
fin
str
Bo
m
qu
fu
pi
ra
&
tu
ri
n
n

cre-

creveris facere, quod postulo, erit continuo : sin autem, fiat voluntas tua.

Ego possum tibi insinuare desiderium meum, & calamitatem quam patior, non quasi nescienti, sed ut tali alloquio aliquod refrigerium animæ meæ faciam.

Scio, quia necdum bene paratus sum, conscientia enim adhuc multum metuit.

Et quid mirum, si ego peccator timeo, quando & multi sancti Patres timuerunt, cum aliter sint iudicia tua, aliter iudicia nostra?

Sed quomodo me præparabo? Præparatio ad bonam mortem,
Bonum utique esset, ut melius me præpararem in illum diem, quem ignoro, si hodie an cras futurus sit.

Innovabo firmitus propositum: præteritas negligentias deplorabo: totum me tibi immolabo; & tuæ misericordiæ me in perpetuum commendabo.

Domine Deus meus, in misericordia tua stant omnia opera mea, & nulla sunt propria merita nisi adsit tua immensa pietas &

miseratio. Et hæc est spes mea, & tota fiducia mea.

3. Sed qualiter est cum bona & immaculata conscientia? Quid dicit casta & devota anima?

*Animæ
piz su-
spira ad
Deum, ut
citius ab
hoc secu-
lo libere-
tur.*

Veni (ait) Domine Jesu; veni, & noli tardare, relaxa facinora mea, solve vincula, educ vinculum de domo carceris, de lacu miseriæ, & de luto facis. Expectans expectavi te: intende mihi, & exaudi me.

Noli me apud seculum diutius relinquere. Satis sit, quod hucusque certavi; quod tanto tempore exulavi; quod te frui non merui, nec facie ad faciem contemplari potui.

Nunc optato concede perfrui gaudio, quod nullo finitur termino, nec ullo obnubilatur tædio.

Ostende mihi faciem tuam, quam Angeli semper vident; sonet vox tua in auribus meis, quam illi sine intermissione audiunt.

Veni Domine Jesu, & tolle me de terra aliena, revoca abjectum ad patriam, & in pristinum gradum

dum lapsum restitue. Veni redemptor bone; fac me participem æternæ tuæ gloriæ.

Tempus est, ut revertar ad te: tempus est, ut commendes terræ corpus meum, de qua sumptum est. Non est magna cura, ubi ponatur, vel qualiter tractetur: dummodo spiritus salvus fiat, & ad te perveniat.

Animæ
hinc e-
migrantis
de cor-
pore mo-
dica cura
est.

Habeat bene spiritus meus, quem tibi commendo: caro autem mea requiescat in spe, in novissimo die resuscitanda. Nam ubicunque recondita fuerit, tibi remota vel ignota esse non poterit.

Recipe me ab hominibus, & Sanctorum tuorum me conjunge societatibus.

Tædet me vitæ temporalis: sola dies me delectat æternæ claritatis.

Non mihi obsistat in exitu de Ægypto Serpens antiquus; non latret contra me in porta inimicus; non tetra ejus imago perterreat; non mortis horror conturbet.

Sed sancti Angeli tui fideliter affi-

410 SOLILOQUIUM

Contra
insidias
inimici
invocan-
di ss.
Angeli.

B. Virgo.

Et Chri-
stus ipse.

assistant, fortiter juvent, viriliter
protegant, blande leniterque sus-
cipiant, & ad cœlestem paradi-
sum cum exultatione perducant.

Assistat & gloriosa Dei Ge-
nitrix Virgo Maria, & tota cœ-
lestis frequentia.

Et tu Jesu bone, dulcis, opti-
me, redde mihi lætitiā vultus
tui, & noli me reprobare à dile-
ctis Sanctis tuis: sed retracta seu
recordare, ô fili Dei, quia pre-
tioso sanguine tuo ab inimico
me redemisti.

Sulcipe me in gloria, in mise-
ricordia, & in bonitate tua; quia
desiderio desideravi apud te fa-
cere pascha.

O felix dies optati præmii
mei! Eia, benedicta hora transi-
tus beati, quam diu desideravi, &
semper præ oculis servavi.

Quid mihi jam nocuerunt
tribulationes & pressuræ in mun-
do? Quid obfuit contemptus, &
labor, & humiliatio pro nomine
tuo?

Philip. i.

Tu mihi vivere fuisti, nunc
autem mori lucrum erit, & esse
tecum in regno, multo melius
manebit. Sit

Sit tibi laus & gloria, qui es
vita viventium, spes morientium,
salus & requies omnium ad te
pervenientium.

CAP. VIII. *De mortuo mundo,
cujus vita est in Christo.*

A Verte oculos meos, ne vi- *Psal. 118.*
deant vanitatem.

O Jesu vita vera, vita mori
nescia, tribue mihi ex amore con-
teri, ex amore vulnerari, ex amo-
re mori, ne caro possit mihi do-
minari.

Nondum perfecte mortuus
sum mundo, sed vivit adhuc in
me vetus homo; suscitans in me
varias rixas, & desideria multo-
rum malorum: faciens noctes a-
maras, & dies tædiosos.

O quando fiet, ut cum fiducia
dicam: *Ego autem estimabam* *Quid*
me, tanquam mortuum super *mori*
terram? Qui enim mortuus est, *mundo.*
non curat laudes hominum, nec
vituperia exprobrantium, quia
mortuus est.

Qui carne mortuus est, non
loquitur, non odoratur, non gu-
stat.

412 SOLILOQUIUM

stat, nec exercet quicquam operis : sed nec vanitatem hujus mundi audit, non etiam videt curiosa & pulchra, & quæcunque allicere possunt ad amandum aliquid vile super terram.

Coloss. 3.

2. Cor. 4.

Mortui
mundo
proprie-
tates &
affectio-
nes.

Sed qui mortuus est mundo, non est in mundo, sed in Deo, cui vivit : sicut & dilectis discipulis Paulus dicit: *Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Ille sic loquitur, sic cogitat, sic videt ea quæ foris sunt, quasi non sint : quia quod videtur, temporale est & vanum; quod non videtur, æternum est & verum.

Illuc igitur spectat, illic flagrat hoc ei in corde est; ad hoc laborat, ad hoc pervenire desiderat.

Hoc vult, hoc amat, hoc querit, hoc sapit, quod intus est & latet; magnum videlicet bonum, summum, æternum bonum, de quo cogitare nunquam illi satis est; quia nimis charum est, & dulce, & delectabile, & plusquam ineffabile.

Qui talis est, multum elongatus est à præsentibus, & totis af-
fe-

festibus inhiat æternis, habens
sub se appetitum sensualitatis.

Nam sensualitas quærit exte-
riora, cupit delectabilia, aspicit
præsentia, negligit futura; fugit
ubicunque potest amara & aspe-
ra, quæ tamen spiritui sæpe sunt
salubria.

Sensuali-
tas quæ-
rit sua-
via; fugit
amara.

Unde non finit spiritum in si-
lentio & quiete agere; sed diver-
sa ei adducit phantasmata, quæ
vix sunt dicenda, pro nihilo ta-
men in veritate curanda.

Qui autem habet gratiam spi-
ritualis fortitudinis, potest ci-
tius subjugare insolentes carnis
motus, psallens in verbo divinæ
virtutis; *Dominus mihi adjutor;*
nō timebo quid faciat mihi caro.

Psal. 117

2. Quamvis igitur isti sensua-
litas bellum incitet, & vox carnis
submurmuret: non tamen ei faci-
le consentit, quia major est vis a-
moris Dei, quæ interius confor-
tat.

Amor Dei
ei reniti-
tur.

Iste quandoque tam dulciter,
tam fortiter, & ardenter ad Deū
trahitur, rapitur, & tenetur; ut
non videat aut vix sentiat, quæ
juxta se sunt, & strepunt in mun-
do;

Vis & ef-
ficacia
divini
amoris.

do; quia non est ibi sed alibi: non infra sed supra cum Deo & in Deo: qui ipsum introrsus movet, erigit, & quasi in curru igneo transvehit; ut fruatur aliquando eo, in felici & diu concupito cordis sui desiderio sancto.

Non invenitur foris, quia transtulit illum amator suus. Ibi solus audit verba ejus, verba Dilecti: & gaudio gaudet propter vocem Sponsi, in nullo sibi suspecti.

Cant. 1.

Nec statim effundit in solem phialam suam, ad hauriendam vanitatem: sed inventum thesaurum abscondit, & claudit sub signaculo: ne pes superbiæ intret, & virtus omnis depereat.

Sic namque dicit ei: *Poneme sicut signaculum super cor tuum* & quæ ibi sequuntur.

Utile est signare cor, & custodire illud; ne fortè Dilectus declinet & fugiat, qui cor purum & humile specialiter quærit & visitat.

Anima à
Deo ama-
ta quo
modo

3. Confert ista secum, & miratur tantum bonum, quod omnem sensum superat & donum.

Mi-

Miratur iterum, & interrogat diligenter; quidnam est hoc? Et lætatur vehementer, quia manna de cœlo descendit.

Qui autem ministrat panem de cœlo verum, dat etiam gustanti intellectum bonum; ut sciat quòd *omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre luminum.* Hoc jam, inquit, à Deo verbum est. Nihil sine eo, omnia mihi ex ipso sunt.

3. Rursus miratur & conqueritur, quare tantum bonum tam modice curat; cum quo tamen non modice ei bene est: quare quoque non sæpius ad audiendum & videndum illud, cor suum inclinat, quo dulcius ac felicius ad fruendum nihil esse potest.

Et modo utinam de cætero id fiat. Hoc enim summe me delectat, & amplius delectabit; si tamen operam ad vacandum dederò.

Veniat Dilectus meus in cor meum, ut comedam de fructu pomorum suorum. Declinet ad me,

provehatur ad desiderium, & fruitionem Dilecti, seu summæ boni.

Iacob. i.

Dolet id sibi non magis esse curæ.

me, & ostendat seipsum mihi, & ego me illi. Ipse bonum meum, & gaudium meum.

Tunc incipit anhelare, & desiderare, ac vehementer amare hoc bonum, in quo est omne bonum; hoc gaudium, in quo est omne gaudium: hoc unum, in quo omnia, parvum & magnum; summum & imum; non tamen aliquid ipforum conditorum, sed sine forma conceptuum humanorum, principium & finis omnium bonorum ab eo formatorum.

Unde quandoque vult ex toto illo bono repleti, ac gaudio suavissimo perfundi, & quodammodo ab ipso cupit ad fundum absorberi & consumi, ut satisfaciat infatigabili suo amori, ita ut nihil sui ipsius sit, sed ejus totus, cujus est ignis, & æstus amoris, cujus est hoc mirabile opus, ut sic in eum avidius rapiatur, & unus cum eo spiritus efficiatur.

Non extollit se
de prerogativa
dilectionis.

4. Nec propter hoc se extollit aut aliquid esse putat, aut ceteros despicit, vel minores judicat, quia non est hoc suum, sed munus

nus

mus Dei gratuitum : ut meritò
non debeat se inde extollere,
cùm se senserit taliter ab eo
consolari.

Non enim quærit laudes ne-
que favores curat externos, sed
Dilectum quærit, cujus laudem
& favorem solummodo sitit, in
quo omnia habet, & plusquam
hæc omnia invenit.

Quia amorem ejus, dulcedi-
nem ejus, & gaudiosam fruitio-
nem ejus, omnibus transitoriis
præfert, & super omnia honorē
ejus concupiscit & diligit.

Ideoque de nullo bono se ef-
ferre, nec vane gloriari potest. Solum
Ipse gloria ejus, laus & exulta-
tio ejus, Ipse verum & sincerum
gaudium, summum & unicum
bonum, totum desiderium &
complementum ejus. gloriatur
& quie-
scit in
Dilecto.

Magis autem vult, & alios
secum ita lætari, & tali frui bono
sine fine nunc & in cœlo.

Hoc enim desiderat & orat, ut
omnibus hominibus notum se
faciat, & omnes ad se convertat,
& trahat; ut ipse solus laudetur &
glorificetur, quia Dilectus ejus
tate.

Quem
soli &
laudari
ab omni-
bus opor-
tet.

cha.

charitas est & amoris puteus, qui non potest exhauriri.

Plus enim omnes amat, quam ab omnibus possit amari.

Placet tamen ei, si quis eum ex fundo amare appetat, licet ad fundum pervenire non valeat, quia ipse omnes in amore devorat, vincit & superat.

ORATIO

*Hominis
à terre-
no amo-
re ad di-
vinum
aspiran-
tis.*

* Psal. 54

*Deseren-
da crea-
turæ, ut
conjun-
gamur
Creatori.*

Rom. 7.

CAP. IX. De elongatione à creaturis.

Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine. *

○ quàm salubre, quàm jucundum & suave est, sedere in solitudine, & tacere, & loqui cum Deo, ac frui solo summo bono in quo sunt omnia bona!

Utinam sic essem conjunctus illi simplicissimo & unico bono ut nullis moverer affectionibus & distractionibus rerum transcurrentium; nulli creaturæ, nulli rei visibili, oculos videndo & advertendo, curiose præberem.

Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus
Heu, quàm sapè moritur anima

mea propter creaturas, quas amat. Sæpè Creatoris sui propter eas obliviscitur, & seducitur.

Instabilis mens mea nunc istud vult, nunc illud; nunc hic est, nunc ibi; pacem quærens in creaturis, & non inveniens.

Quia omnis creatura etsi delectationem aliquam habet ad usum, non tamen præstat satietatem ad fruendum.

Delectantur enim, non satiant.

Inscrutabile cor hominis, & Hier. 17. quis cognoscet illud? Deus tu scis Psal. 43. cogitationes hominum quoniam vana sunt.

2. O Deus æterne, summe & immense, Creator omnium & rector: ego sum creatura tua, quam fecisti in virtute tua.

Ad amandum te factus sum. Et modò volo amare te, & non possum quantum volo. Ligatus sum vano amore, & viscoso affectu rerum labentium, à quibus dum me excutere conor, vix aut nullatenus sine gravi dolore possum.

Amor terrenus est obex amoris divini.

O si tu mihi dulcescas & sapias, quàm cito fugient & peribunt?

Interdum tamen video mentis intuitu invisibilia tua, per ea quæ facta sunt, & te summum bonum, verum, sempiternum Deum.

Et delectat me his immorari; sed statim nescio quo flatu actus ab hoc studio revocor, & in amore & pondere visibilium miser languens teneor.

Ecce enim firmiter mihi propono in corde meo, tanquam lignum foederis inter me & te faciendo, quòd nullam creaturam videre & amare volo propter amorem tuum nobilem ac pretiosum; sed omnia cōtemnere, & me, & omnia mea pariter relinquere.

Bona nostra proposita impugnantur à carne;

Cujus læta frons, sed cauda tristis.

3. Post hæc autem ascendunt cogitationes hujus mundi, carnis peccatricis cognatæ & vicinæ, tam suaviter ad cor meum, quasi in ipsis esset aliqua felicitas: & quasi amissurus essem quid magni boni, si eas contemnerem: lætam faciem prætendentes, finem tristitiam abscondentes: quid in præsentiarum sit exhibentes, quid mali autem sequatur, tacentes.

Quasi ubique & in omnibus quæ.

quærendus sis creaturis, & nihil
abjiciendum vel contemnendum
quod à te Deo meo constat fa-
ctum, sicque abducunt me sæpè à
proposito meo; & tandem omni-
no seducunt.

4 O quàm vanæ, quàm dece- *Cogita-*
ptoriæ, & prope nihil; etiam stan- *tiones*
tes & florentes probantur: quæ *carnis*
post subitaneas suas delectatio- *fallaces.*
nes diffugientes, me inter spinas
& tribulos malæ conscientiae re-
linquunt!

Væ mihi Domine, & væ ite-
rum mihi: quia vanitati citius
credidi, & assensi; te autem, qui
Veritas es, tam facilè reliqui.

O quantum in hoc deliqui,
quod non omnibus postpositis,
tibi soli adhæsi!

Nam ad amandum te & fru- *Ama ne*
endum factus sum; sed creaturas *inordina-*
inordinate sequendo, te amisi, *te crea-*
& in eis nullam cordis mei pau- *turas, a-*
sationem inveni. *mittit*
creato-
rem.

Converte me Domine ad te,
& noli me in terrenis relinquere,
qui cœlestia te sequentibus dig-
natus es promittere.

CAP. X. *De contemptu omnium consolationum terrenarum.*

Psal. 76. **R**enuit consolari anima mea.

Noli evagari anima mea post vanitates & insanias falsas; sed convertere ad Dominum Deum tuum, quia ipse fons totius consolationis.

Solidum solatium non est in Creaturis:

Quicquid in hominibus quaesieris aut in creaturis, perdes, & perditum senties; quia potest aliquid solatii in eis apparere, nihil autem permanere.

Sed in solo Deo.

Cur frustra deciperis? Stultum est mendicare à paupere, cum dives sufficienter voluerit dare.

Iac. 1.

Omnis creatura pauper est ad consolandum, Deus autem dives est in gratia, qui dat omnibus affluenter, & non improperat; si tamen quaesieris diligenter, patienterque expectaveris.

Gen. 8.

2. Revertere anima, revertere columba ad Noe in arcam, ad Christum in cordis secretum,

quia

quia diu foris manere non est
securum. Renue consolari exte-
rius, si vis recreari interius.

Non ha-
rendum
foris.

Noli cum corvo extra arcam
manere, sed cadaver cito fuge. E-
furiens redi, pascet te Christus
pane cœli.

Si necessitas urget, vel infir-
mitas aliquando ad extra te te-
net, moram cave, redi mox intra,
ne diluvio verborum pereas, aut
laqueo tentantis inimici capia-
ris.

Multæ sunt infidiæ libenter
extra vagantis animæ, & magnæ
tutelæ citò revertentis colum-
bæ. *Qua cum non invenisset, ubi
requiesceret pes ejus, reversa est
ad Noë in arcam.* Et tu ergo va-
de ad cellam tuam, & habita ibi;
sitque tibi grave esse alibi.

Vbi tot
pericula-

3. Beata anima, cujus consci-
entia ante Deum munda est, nec
ulla tenetur re vana; neque amo-
re alicujus inquinata, neque o-
dio tabefacta.

Anima
unde
beata,

Beata, quæ nullam consola-
tionem ab aliqua creatura quæ-
rit, sed omnem spem suam in Deo
ponit.

Beata, quæ respicit omnem
forinsecam & temporalem re-
quiem, & quæcumque ad carnis
pertinent commodum; atque li-
benter pro Christo amplectitur
laborem & defectum.

Beata, quæ seipsam Deo
committit, ut secum faciat, sicut
illi placuerit.

Beata, quæ numquam gloriam
suam quærit, nunquam volunta-
tem suam fieri desiderat; sed Dei
gloriam & voluntatem in omni-
bus rebus intendit, amat & pro-
ponit.

Beata, quæ se alienam facit ab
omnibus temporalibus rebus, &
puram se servat apud Deum in
cunctis actibus suis.

Felicitas
animæ
soli Deo
inhæren-
tis.

4. O quæcumque talis es a-
nima, gaude & lætare non modi-
ce; quia vales jam versari in inti-
mis & cœlestibus, & Deum lau-
dare diebus ac noctibus.

Ezech. 21

Beata & benedicta à Deo, cu-
jus desideria sursum sunt. Cujus
manus & brachia expansa sunt,
sicut duæ alæ Cherubim. Cujus
oculi mundi, ad contemplandum
Deum.

Cujus omnis vigor & labor interior vadit & ascendit, & non revertitur, donec inveniat, quem solum præ omnibus amat. Et cum invenerit, tunc omnibus oblitus, sequitur eum, quocumque dilectus voluerit & duxerit.

Ut autem locutus fuerit, gaudebit ad vocem ejus dicentis: Ego dilectus tuus, unicus & electus. *Ego merces tua magnanimitis.* Esto humilis ad prospera, & fortis inter adversa.

Gen. 15.

Ecce qui diligunt me, quomodo consolantur per me. Quam dulciter putas tractabuntur, cum deposita omni molestia corporis & animæ, ad æternam requiem suscipiuntur.

5. O si tali fruerer dulcedine, quemadmodum anima sancta, Deo dilecta & devota; quando sopitis sensibus, sursum in spiritu fertur, & elevatur super semetipsam in amplexus dilecti; & Deo per intimæ dilectionis vinculum copulatur.

Animæ
sanctæ
dulcedo

O Deus meus, cordis mei thesaurus verus, non ignoras, quin hoc doloris mei intus absconditi

uni-

unicum foret refrigerium.

Datur
pro mero
Dei bene-
placito.

Sed hujus unctionis tu clar-
gitor es & infusor. Tu doces, tu
hortaris; tu foves, tu consolaris,
tu provehis & sustentas; tu ducis
& reducis; & facis cum anima,
quam elegisti, sicut vis; & totum
bonum est, quicquid agis & vis.

Ego verò quasi vas acidum,
& boni spiritus tui infusione in-
dignus, peto sacram ipsius ema-
nationem mihi ampliari, quate-
nus & internæ dilectionis tuæ
dulcedinem gustare, & sacras il-
las delicias valeam præsentire;
quas animam tibi studiose va-
cantem non diffido frequenter
mereri.

Odoravi à longe aromata cæ-
lestia, cum de anima sancta me-
ditatus sum quædam interiora
mentis studia.

6. Sed tu Domine scis, quàm
rara mihi, quàm tenuis est æter-
norum cogitatio, quam frequen-
ter arentia verba, quam rudis in-
tellectus & impacata conscien-
tia, quam confusa interiora mea,
inilluminata & indevota, nec a-
licujus, nisi meâ solummodo
culpâ,

In-

Interdum tamen viam quærens ad interiora, assumptis mecum cogitationibus in secreto, de bonis electæ animæ seriose pertracto; quantæ sint lætitiæ cœlestes, ac deliciæ spirituales in ejus corde: quæ pax, quæ tranquillitas, quæ spes & exultatio in Deo salutari suo: cujus eloquium dulce, & faciès decora.

Et licet brevis sit mora, est tamen gratiosa hora.

7. Hæc autem me cogitante, & te illuminante tenebras meas, invenio super me justas querelas: & sentio per occultas gratiæ rimulas, quia talis & talis est anima tibi intime unita, & sic tu ei locutus es.

Illam tacet ab omnibus sensibilibus; & tu loqueris ei in spiritu de invisibilibus.

Videtur quasi derelicta ab omnibus creaturis; & tu eam consolaris modis ineffabilibus.

Dixi ego rursus hæc in corde meo: Væ animæ peccatrici, conscientiæ gravi, conversationi tepidæ, non habenti lumen gratiæ, neque solatium spirituale; quæ-

renti

Bona animæ piæ considerare utile.

En quæ & qualia sint illa.

renti lacrymas, nec inveniēti aliquas.

Pax huic, quæ Christum finire diligit, & oculos cordis sui ab eo nunquam defleat? sed quæ placita sunt ei, semper inquit, quia in pace & æquitate ambulabit, & in gaudio ejus non miscebitur alienus.

Videbit, quod bonum est otium ejus, & gustabit, quia suavis est Dominus Deus suus, in quo confidit.

Elongabit se à tumultibus externis, & expectabit cum proventu magno adventum ejus in intimis.

Ecce sic operatur Deus in vasis sibi electis: Si quis venerit ad eum, non revertetur vacuus, qui libenter dat aquam sitienti, & panem esurienti.

Deus animam inhabitans
quid operetur
in ea.

8. Deus meus, cum introieris in domum amantis te animæ, nonne pasces eam tuo lacte, & deduces aliquando etiam extra se, præ abundantia tua dulcedine, ad capiendum te sine aliqua corporali imagine?

O veritas, veritas; quantum

valet &
queris
fime, &
fime &
fruitio
tur on
Ext
fidente
Sancto
præro
gratia
dis ad
& ad f
sensu
Rec
dici (I
serico
de co
conso
CAP
e
O
Un
Deus
ratur
mus,
aman

va

valet & agit charitas! Tunc loqueris illi verbum tuum secretissime, & ostendis ei omnia novissima & antiqua in charitate & fruitione felicissima, ubi finiuntur omnia verba humana.

Ex tunc facis maxime tibi confidentem de æterna requie, de Sanctorum confocietate: quia prærogando pignus spiritualis gratiæ, valentiorē utique reddis ad speranda, quæ non videt, & ad spernenda præsentia, quæ sensu tenet.

Recordare mei pauperis mendici (Pater bone) per viscera misericordiæ tuæ, & mitte panem de cælo verum, verbum bonum, consolatione & gratia plenum.

CAP. XI. *De magna dulcedine
& consolatione in Deo.*

O Mnia ossa mea dicent, Domine quis similis tibi? *Psal. 34.*

Unus est, & similis illi non est, Deus meus est; & omne comparatum ei, nihil est. Dilectus intimus, & amicus fidelissimus; qui amantem se nunquam deserit, sed

Deus amicus fidelissimus.

sed cum amante se libenter sociat.

Et si aliquando se abscondit, aut angustiam permittit; non hoc agit ut reprobet; sed ut probet, purget, & erudiat.

Non ergo omnino tunc deserit, sed etiam sapientius instruit, ut appareat qualis quisque ex se sit, & quousque pervenerit.

Pulcher es, Dilecte mi, & amabilis valde, non carni, sed menti, non oculo aut sensui alicui, sed animæ credenti, mundum cor habenti, & ad invisibilia atque spiritualia se transferenti.

Cujus tamen unio non consistit si-
mul cum amore
carnali:

Qui ergo tibi per devotionis affectum uniri desiderat, necesse est, ut omnem carnalem affectum in se mortificet, & puritatem conscientiae maximè custodiat.

Displicet enim tibi, si quis graditur ad fragiles creaturas pro mendicando solatio.

Propterea introrsus me vocas, ut amem te, & jubes, ut expectem te; quoniam tunc inveniam te, quotiescumque me postpono: & sicut tu vis, ita & ego volo.

Et hoc erit totum bonum meum.

meum, ut gratis te colam, gratis
serviam: nullam timens amissio-
nem, nec aliquam faciens cum a-
more avaritiam, quia pure aman-
tem approbas animam. O illam
unam, in vita & in morte tibi so-
liunitam!

Aut et-
iam mer-
cenario,
quo Deus
non colit-
ur gratis
propter
seipsum.

Ego autem longe à te proje-
ctus, sæpe eo per aliam viam a-
mando res peritus; non sicut
oportet, nec ad quem finem de-
cet.

2. Sed ne cum his peream, re-
vertar citius, considerando in
eis laudes tuas, & ad te affectio-
nes meas dirigendo.

Ex crea-
turis e-
ruenda
laus Crea-
toris.

Tu Domine Deus meus, qui
omnia fecisti ex nihilo, da ex o-
mnibus psallere nomini sancto
tuo. Tua est enim potentia, tua
est sapientia, tua bonitas ac pie-
tas, æterna quoque majestas &
gloria.

*Regnum tuum, regnum om-
nium seculorum: & dominatio
tua in omni generatione & ge-
neratione.* Tu omnia disponis,
quæ sursum sunt & quæ in terris.

Psal. 144

Omnia cognoscis, omnia in
manu tua habes: nihil tibi resi-

Ff

stic,

stit, nihil te conturbat: sed cum tranquillitate omnia iudicas; & rebelles etiam tibi subicis, & servire facis.

*Cujus
potentia,
sapientia
& bonitas
relucent
in omni-
bus.*

Scis omnia, quæ geruntur in universo: & antequam fiant, certo fine conclusisti. Tu es Deus cœli & terræ, visibillum & invisibillum creator & gubernator, omniumque temporum dispositor.

Conserva, quæso, per orbem famulos tuos longe lateque dispersos, tuo tamen servitio specialiter deputatos. Fac eos enarrare laudes tuas, & voce consona ubique gloriam tuam prædicare.

Excita corda eorum valenter in amore tui: & dona eis omnia opera sua sancto fine consummare.

*Præfer-
tim in
sanctis &
electis.*

3. O quàm pius, quàm dulcis es diligētibus te? quàm bene places gustantibus te? Qui experti sunt suavitatem tuam, norunt inde melius cogitare & loqui.

Vincit enim tua dulcedo omnem dulcedinem, & dulcorat omnem amaritudinem.

Domine Deus meus, de te viri sancti locuti sunt, & prophetae non tacuerunt. Quor-

Quotquot fuerunt Sancti ab initio mundi, in te crediderunt, tibi servierunt, in hostiis & muneribus te coluerunt, nomen sanctum tuum laudaverunt & benedixerunt, quia te Creatorem suū, & omnium rerum conditorem cognoverunt, & in te super omnia speraverunt.

Cognoverunt te in visionibus suis: tu siquidem revelasti eis nomen tuum, alium præter te nescierunt.

Custodierunt legem mandatorum tuorum, quam eis dedisti. Non sunt secuti falsorum deorum figmenta stultissima: sed adoraverunt te Viventē in secula seculorum, qui creasti omnia.

Levaverunt vocem suam in confessione laudis tuæ: quia tu de excelsis clamorem magnum auribus eorum infudisti, dicens: *Ego sum, qui sum. Ante me non est formatus Deus, & post me non erit.* Feci, quæ futura sunt; & præterita non perierunt à memoria mea.

Hæc audientes & intelligentes elevaverunt etiam in longin-

Qui fortes in fide spe & charitate adhæserunt Deo:

Exod. 3.

Isa. 43.

quo fidei oculos, credentes quia
salvos nos faciet Dominus : &
qui venturus est, veniet, & non
mentietur.

Hæc præscientes, consolati
sunt non minimum; & vehemen-
ter admirantes præsentiam affu-
turæ majestatis, præ stupore de-
fecerunt.

Respirantes paulisper, & præ
gaudio aspicientes Deipoten-
tiam venientem, dixerunt : Ipse
2. Tim. 2. est, ipse est, Dominus Deus no-
ster est, & alius non est. Ipse cœ-
pit, & salvabit nos. Non potest
negare seipsum, quoniam verus
est.

Sicut audivimus, ita & vidi-
mus: sicut credimus, sic & loqui-
mur, & testamur veritati. Semel
locutus est Deus: dixit, & facta
sunt. Dixit, *Isaia 46.* Consilium meum
stabit, vestrum filii hominum, pe-
ribit.

Mich. 2. 4. Væ, qui cogitatis inutile, &
post verba Dei ridetis. Væ, qui
fingitis de corde vestro sapien-
tiam, & in potentia vestra erigi-
mini.

Audite verbum Domini, qui
qua-

quæritis Dominum; scitote quia *Osea 4.*
judicium ejus cum habitatori-
bús terra.

Non est bonum, si averſi fue-
ritis; ſtate, & conſiderate vias e-
jus. Revertimini & venite, liben-
ter ſuſcipiet vos; quia miſericors
& clemens eſt Dominus.

Nec ſicut homo iram ſervat, *Et hinc*
ſed omnia peccata donat, inſu- *alios*
per & gratiam priorem cum po- *quoque*
ſteriore reſtituet. Tantum toto *ad Deum*
corde convertimini, & donate *provo-*
vos illi ad ſerviendum mente fi- *cant.*
deli.

Hæc vox Sanctorum in auri-
bus meis. Quasi melos in convi-
vio, & quasi thus redolens de
thuribulo, ſic eſt verbum Dei in
corde puro.

Sancti autem tui Domine re-
pleti Spiritu tuo, memoriam ab-
undantiæ ſuavitatis ſuæ eruſta-
verunt, & eloquia ſua nobis eru-
ſtanda reliquerunt.

Meus autem ſermo ſæpe clau-
ditur inter anguſtias: aſcendendi
iter non habet. Sed ſi ignis de-
ſuſum venerit, erit ignitum elo-

Ff 3 quum

quum meum. Et si incanduerit,
mox consumet me.

Non subsistam à facie ejus:
quia sicut à vento palea, sic tol-
letur de corde mœstitia: & sicut
rubigo ab igne; consumuntur
peccata mea.

Ignis divinus omnia combu-
rens, mundabit arcam cordis. De-
scende, & accende; modicum
tange me, & evolabo.

Præterita non erunt, & futura
non computabuntur, quia omnia
mala oblivioni tradentur.

Vetera transient, in abundan-
tia nova venient, & affluent desi-
deria sancta, atque ex omni la-
tere consurgent, ubicumque fla-
verit Spiritus almus.

Mira mu-
tatio ho-
minis di-
vino a-
more
succensi,

¶ Timor non erit, sed omne
totum implebit, cessabitq; quas-
satio; nā dextræ Dei est hæc mu-
tatio. Ideo quod loquor, nō mea,
sed eius est laudatio. Consolatio
luggenti est; panis datur petenti;
haustum suscepit sitiens.

Manus ægro data est; vacil-
lanti baculus venit. Deficiens vi-
res resumpsit; requiem lassus in-
venit,

De-

Desperanti nova lux oriri vi-
sa est; clamanti venit responsum.
Caliganti infulsit dulce lumen,
ignoranti via patuit, & porta il-
lico est reſerata pulſanti: adfuit
veritas, titubanti ſuccurrit au-
ctoritas, affectanter quærenti
obviavit mater charitas.

Cupienti Dilecto loqui, oc-
currit lætior ipſe: Ecce adſum,
inquit; dic quid novi nunc acci-
dit. An tibi excidit, pro me pati
& agere debere.

Volentem cum eo pergere,
ne hoc prohibuit. Statimque a-
ſcendi, & oblitus ſum quicquid
moleſtiæ habui.

Deſiderantem cum ipſo habi-
tare, noluit me contriſtare: ſed
læmibus verbis edocuit, quia mo-
dò id fieri non convenit. Deſide-
rium tuum bonum eſt, & placet
oratio, quam præſentaſti mihi:
ſed oportet adhuc differri.

Vade, & revertere in domum
tuam; & annuncia tuis, quanta
fecit tibi Dominus. Et dic eis:
Præparate ſinguli corda veſtra;
& deponite grave onus peccati;
& ſitis cauti & fortes, adverſus
inſidias diaboli.

Vi-

Deſideriū
ejuſ ma-
nendi cū
Dilecto,

Differtur
ad tem-
pus certo
conſilio.

Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Tempus prope est, ut paratos vos inveniam. Ecce prædixi vobis.

CAP. XII. De unico & summo bono quarendo.

Psal. 34.

Anima
non quiescit
nisi
obtentio
summo
bono:

Dic anima mea, Salus tuago sum.

O quam nobilis es anima, quam mira virtus in te latet: quæ quiescere non vales nisi summo adeptoque bono, & ultimato invento fine! Quo cognito & invento, cessat motus tuus.

O bonum super omne bonum! O finis sine fine, quando fruar te sine modo, & sine fine! Multa hic invenio bona, sed quæ alternant, non quæ satiant.

Luc. 10.

Porro unum est necessarium. Hoc unum quaero, hoc unum desidero, Propter unum omnia, & ex uno omnia. Hæc si habuero, contentus ero: & nisi potitus fuero, semper fluctuo: quia multa me implere non possunt.

¶ quali
bono!

Quid hoc unum? Nescio dicere, desiderare me sentio, quo nihil

nihil melius, me majus est, sed
nec cogitari potest.

Non enim hoc unum inter omnia, sed unum super omnia est. Deus meus est, cui adhærere & inhærere, bonum mihi est. Huic dico, huic clamo: *Dic anima mea, Salus tua ego sum.*

Psal. 34.

2. Quid ultra concupiscis anima mea desiderio plena? Nonne melius est, ut uni adhæreas quàm multis. Ex uno multa, non unum ex multis.

Cessa multa quærere, uni te junge, uni adhære, in uno totum consistit.

Quærant alii multa & varia ab extra; tu quære unum internum bonum, & sufficit tibi.

Multi multa & varia quærunt;

Ecce alius villam quærit, alius in negotiationem suam vadit. Alius argentum & aurum multum congregat, alius voluptates ambit & honores.

Luc. 14.

Alius amicos & cognatos requirit, notos & affines libenter visitat.

Alius urbes & castella intrat, & varias mundi partes desiderio oculorum ductus lustrat.

Ff 5

Alius

Alius sapientiam, alius potentiam, alius magisterium, alius regale aut principale petit obsequium. Et in hunc modum alius hoc, alius illud, sive in seculari sive in spirituali statu requirit.

Pauci unum, in quo tamē omnia:

Pauci unum, & propter unum, pure & simpliciter quærunt. Ideoque nec stabilem pacem inveniunt, nec internam gratiam sapiunt.

Quicumque enim sunt Christi, non temporalia, non terrena quærunt, tanquam tunc magni & gloriosi essent, si his omnibus abundarent.

3. Non ergo ad te pertinent, qui ista quærunt, o anima devota: Profecto nihil.

Detestor hæc omnia: quia unum est bonum meum, unum diligo, unum requiro: & ipsum melius mihi est, quam omnia bona infra vel supra.

Quo habito, facile est carere cæteris.

Si tantum bonum invenisti, hortor te & suadeo tibi, custodi & tene, pro quo omnia contempsisti. Nam illud habendo, cæteris carere non erit onerosum, imo pro ipso lucrando, omnia dare

re

re & pati debere, judicabis rectissime dignum.

4. Quære ergo nunc anima mea, tam singulare & supereminens bonum, Quamdiu in carne vivis, quærere ne cesses, quia nec satis inveniri potest, quod ad plenum comprehendi non potest.

Erit autem finis quærendi, cum venerit hora fruendi. Tunc enim erit omnia in omnibus, ipse solus unus, sufficiens omnibus & singulis.

Et si ibi adhuc quæritur, ubi semper invenitur; non tamen, sicut hic, cum labore, sed summo cum gaudio & amore.

Qualis autem sit piis in hac vita, multis docetur nominibus, nec ignoratur ab expertis.

Adverte tamen aliquantulum (experientia magistrâ juvante) quæ sint divinæ pietatis nomina. Pauca tibi expono: sed plura atque sacratiora ejus doceat gratia.

Ecce, sponsus est amantibus, & qui adhuc in timore ei serviunt, metuendus Dominus.

Varia divinæ pietatis nomina.

442 SOLILOQUIUM

Pater est bonis filiis, malevolis autem districtus iudex.

Infirmis est medicus, & sanis solidus cibus.

Doctor est ignorantibus, & obtemperantibus sibi salus æterna.

Via est incipientibus, veritas proficientibus, & vita perfectis.

Spes est pœnitentibus, & iustus consolator optimus.

Gloria est humilium, & pœna superbiorum.

Lux est in tenebris, & lucerna in noctibus.

Dat medelam ægris mentibus, & vinum lætitiæ multum tristicibus.

Stat cum pugnantibus, ambulat cum proficientibus, currit cum ferventibus, volat cum contemplantibus.

Adest orantibus, loquitur cum legentibus, quiescit cum meditantibus.

Opera
Dei irre-
prehensi-
bilia.

§. In omnibus his opetatur unus atque idem Deus, apparens singulis prout vult; & non est reprehensio in sermone ejus, neque investigatio operum ejus.

Magna

Magna sunt enim & inscrutabilia iudicia ejus, & nemo dicere potest, Cur ita facis? & quare hunc magis quàm illum eligis?

Stulta est hominis interrogatio adversus omnipotentem, & omnis adinventio filiorum Adam vanitas & nihilum.

6. Quomodo placent tibi hæc, & qualiter sapit tibi Deus?

Bene sapit mihi, & opera ejus non possunt mihi displicere. Justus est, & quis potest eum arguere de injustitia?

Qui enim hoc fecerit, contrarium se illi constituit, & arguetur ab irreprehensibili lumine ejus.

Sed hæc quæ audisti, quid sunt in conspectu ejus? Vix scintilla modica est, ab eo quod intrinsecus latet.

Quæris, quid istud? Dico: Nescio quid est, sed est totum supra me, & quasi inaccessibleis quædam caligo, cujus principium sicut & finis ignoratur.

Sit proinde potior meditatio tua & affectus frequentior, circa humilia vestigia Jesu; & noli ad

Incipientibus magis convenit meditatio humanitatis Christi, quàm divinitatis,
Pro v. 25.

alta cito conscendere, ne opprimaris à gloria.

Verum, quia amor intensus interdum obliviscitur reverentiae & timoris, tolerandum est; si aliquando de dilecto suo amans intense inflammatur; ut quærat, non solum qualiter parvulus natus in præsepio vagiat, aut in patibulo crucifixus pendeat: sed qualiter gloriosus in cælo regnet, & cuncta sub cælo mirabiliter disponat.

Matt. 6. 7. Libenter sequor te amande Jesu in terris, sed multo libentius sequerer ad cælos.

Ubi est thesaurus meus, ibi erit & cor meum. Thesaurus meus tu es, charior omni creatura, qui es ad dexteram Patris. Pro me incarnatus, pro me elevatus. Exemplum mihi reliquisti in terris, præmium te servas in cælis.

Psal. 26. Ad te igitur oculi mei; post te omnes gressus mei ibunt. *Tibi dicit cor meum, exquiris te facies mea, faciem tuam Domine jugiter requiram.*

Iob. 12. Ulquequo Domine visio gloriæ tuæ? *Quare faciem tuam abscon-*

scanda
tum
fertu
& re
meus
mabi
V
nesci
ter q
ces g
quia
quo
8
inci
mih
Nifi
nem
que
S
stin
nec
que
nun
ro,
ego
ra,
& n
re

*condis, arbitraris me inimicum
tuum?* Scis utique, quia tamdiu
fertur hinc inde animus, trahitur
& retrahitur in diversa affectus
meus, donec tibi tanquam suo a-
mabili jungatur in cœlis.

Vis etenim amoris quiescere
nescit: sed de suo amato incessan-
ter quærit, nuncios emittit, pre-
ces geminat: sed nec sic dimittit,
quia amor omnino possidere vult
quod concupiscit.

Amor
moræ &
quietis
impatiens.

8. Trahe ergo me, ut currere
incipiam ferventer post te. Opus
mihi est tractu, & magno tractu.
Nisi enim traxeris, nemo venit,
nemo sequitur; quia ad se quis-
que curvatur.

Dilectum
sequi non
possumus
nisi tracti
gratia.

Si trahis, ecce venio; ecce fe-
stino, curro, ferveo. Sin autem,
nec curro, nec quæro; vix est,
quod sequi desidero. Sed si ma-
num dederis, tanto celerius cur-
ro, quanto fortius traxeris.

Vox Dilecti mei trahentis: Et
ego cum exaltatus fuero à ter-
ra, omnia traham ad meipsum.

Ioan. 12.

JESU bone, trahe me post te,
& non solum ego, sed omnes cur-
remus in odore unguentorum tuo-
rum.

Cant. 1.

rum. Primum itaque trahere me post te, deinde sequantur alii viso exemplo bonæ vitæ.

At ne superbire possemus, bonum est nobis hoc simul sentire, quia non in viribus nostris, sed in odore unguentorum tuorum currere cœpimus.

9. Hic est tractus divinus, sine quo proficit nullus: sed nec incipit aliquis, sicut itidem dixisti: *Nemo venit ad me, nisi Pater meus traxerit eum.*

Ioan. 6.

Quem ergo trahit Pater, utique sequitur te, & deserit se. Bene tractus videbatur, qui dicebat: *Magister, sequar te quocumque ieris.*

Matt. 8.

Sed non est omnium sic ad te affici: nec parvæ est animæ, tam paratè ad omnia te sequi.

*Propter
Iesum de-
serenda
omnia.*

10. Quid tibi obest anima mea, quod propter IESUM non deseris omnia? Quare tam invite separaris à vanis & perituris? Quid juvant hæc visa?

Ecce cùm per res mortales & visibiles creaturas pergis, volens in eis contentari, perdis meliora.

A sum-

A summo bono te dividis,
cum hoc agis; & à vera, ac beata,
ætèrnaque vita te avertis. Idcir-
co misera & infelix manebis,
plena doloribus & anxietati-
bus.

Quocumque enim te vertere
disponis, dolores semper inve-
nies & tædia multa, nisi fueris
iterum ad Creatorem conversa;
quia ipse est pax tua, & requies
secura.

Extra eū
omnia
plena do-
loribus &
miseriis.

Verum, si in terrenis minime
feceris moram, nec pedem in li-
mo fixeris; sed potius considera-
veris, & venerata fueris in spe-
culo creaturarum, non imaginem
quæ transit, sed eum cujus est
hæc imago & superscriptio, bea-
taeris & non morieris.

Cum enim cuncta visibilia non
ad fruendum quæris, sed ad be-
nedicendum Creatoris tui no-
men aspicias, fabricando tibi ex
summis & imis operibus ejus
scalam quandam, cui innitaris ad
sursum pergendum; liberaberis
utique à seculi visco pessimo, &
tuo desiderato fini satis intime
copulaberis, qui est super om-
nia

Creaturæ
nobis
scalæ sine
d Crea-
torem.

nia

448 SOLILOQUIUM
nia Deus benedictus in secula.
Amen.

CAP. XIII, *De unione anima
cum Deo, & de subtractio-
ne gratia.*

Psal. 62.

Adhæsit anima mea post te.
Deus meus consolator
verus, tu scis, quia non tædet me
tui: sed quotidie libet tibi in se-
creto meo loqui.

Sed ubi te quæram, si forte ad
horam perdidero? Quis me per-
ducet ad te?

Tu super omnia Deus, & ego
inter ista inferiora homo pau-
perculus. Tu in cœlo, & ego in
mundo. Tu solus altissimus, ego
verò mendicus sum & pauper.

Anima
etiam hic
cum Deo
uniri po-
test,
Quis mensus est distantiam
cœli & terræ? Hæc valde di-
stant, sed tu longius à me.

Quis ergo me tibi adunabit?
Aut tu facies, aut nullus pote-
rit. Verumtamen si vis, fiet utique
celeriter.

Tu autem nosti, quia cadere
mihi proclivius ex me est, abs te
vero stare donatur & proficere.

Ideo-

Ideoque pendet anima mea ex
dignatione spiritus tui, & infu-
sione gratiæ salutaris. Jubente te,
elevabitur de terra; avertente
autem te faciem tuam, ad se con-
turbabitur.

Propter charitatem tamen
tuam & mansuetudinem, assumes
me, & deducet me mirabiliter ad
te dextera tua.

1. Quique terrigenæ & filii
hominum audite, quia possibile
est ac facillimum apud Deum; ut
fiat, quod scriptum est: *Simul in*
unum, dives & pauper. Pauper *Psal. 48.*
ego sum, & omnibus indigens;
sed dives iste; Deus meus est,
nullius egens.

Vti con-
stat di-
versis te-
stimoniis.

Hujus rei si non magnam ex-
perientiam, habeo tamen fidele
testimonium, unde id probem,
quod possit anima Deo uniri per
gratiam. *Dilectus meus* (inquit) *Cant. 2.*
mihi, & ego illi, qui pascitur
inter lilia. Hoc est testimonium
amici & amicæ, sponsi & sponsæ;
conveniens satis & validum sa-
cræ legis testimonium.

Secundum autem simile est
huic: *Volo Pater, ut omnes unum* *Ioan. 17.*
sint.

sint, sicut & nos unum sumus.
 Ecce duorum librorum præclara testimonia: quibus liquide patet, Deo posse animam familiariter conjungi, secundum gratiam cœlitus ipsi datam.

Res quidem difficilis, sed non impossibilis.

Et si res rara est, tamen valde chara est, nec ignota amanti. Quamvis quoque sit difficilis, non est tamen penitus impossibilis.

Quam ergo Deus sibi sic conjunxit, nemo separare aut conturbare audeat.

Si stupes dignationem hujus unionis, obstupesce & admirare excellentiam bonitatis ejus, nec non & assumptæ humanitatis singularem unionem.

Psal. 135.

Licet ei agere, quod vult; qui facit mirabilia magna solus. Si meritum quæras, invenies beneplacitum voluntatis ejus.

Societas cum Iesu dulcissima.

3. O dulcis societas cum Christo, & sub alis Christi! O gratiosa conjunctio, plena dilectione & suavitate Spiritus sancti; quæ melius sentitur, quam dicitur!

Hæc pertinent ad animam,
 quæ

quæ
 aliena
 vitæ
 secre
 Q
 mant
 hi. V
 esse,
 bene
 dum
 die.

E
 gre,
 desir
 mint
 tæde
 infir
 nebu
 gita
 vale
 bon.

4
 faci
 Jesu
 dis?
 rem
 tibi
 I
 bus
 sent

quæ omnibus mundanis se fecit alienam; quam non tenet amor vitæ præsentis, sed furtum vexit secretum mentis.

Quanto istud notius est amanti, tanto obscurius est & mihi. Vellem tamen libenter interesse, quando animæ devotæ solet bene esse: est autem illi bene, dum fuerit cum sponso in meridie.

Paucis
nota.

Est & illi male & multum ægre, si contigerit Jesum abesse, si desinant fluere aromata gratiæ; si minus sapiant literæ sanctæ; si tædet orationi aut meditationi insistere; si sic densantur cordis nebulæ, & tantum prævalent cogitationes noxiæ, ut cohiberi vix valeant, sed penè simul omnia bona priora obruere nitantur.

Absentia
ejus
quàm
noxia.

4. O Domine Deus, quid sic facis? Quis est iste ludus? O pie Jesu, quid in hoc facto prætendis? Si tibi non displiceret, optarem latius inter te, & dilectam tibi habere colloquium.

Ex eo quod ipsa votis omnibus tuam gratiosam quærit præsentiam, qua castis foveatur deliciis:

Et quàm
molesta
animæ
amanti.

ciis:

ciis; miror cur ipsam pateris interdū federe sic desolatam. Quasi ipsa non esset, quæ te expetisset, ita pertransis & recedis,

Isaia 26. Ipsa autem gemens & sola. Ejus enim vox ista videtur: *Anima mea desideravit te in nocte.* Nox ei est, cum tu vera lux non ades. Precatur ergo tuam præsentiam, ne tenebræ peccatorum eam comprehendant.

Sentit utique incommoda multa, subtrahit sibi visitationis tuæ gratiâ. Nisi etenim aliquid passa esset, non tam desideranter post te clamasset.

Psal. 62. Clamavit & altera, cujus verba jam supra: *Adhæsit anima mea post te.* Sed nullam æstimo huic tam molestam fore vel videri molestiam, quàm tuam abesse præsentiam.

Quare subinde recedat, aut se subtrahat Deus animæ.

5 Et non mirum, si ex hac etiam carentia, incidat anima amorosa in quendam cordis sui languorem.

Tu enim difficulter quandoque inveniris, & cum fueris tandem inventus, illa gaudet ad reditum, sperans lætum diem
age-

agere
recessi
tur.

T
trans
cedis
ejus.

La
lauda
dulce
illud

N
lum
testi
novi

Si
li do
hi ob
liber
judi
cult.

per
quæ
noxi

6, C
trah

anir
eam

Dile
prie

agere tecum; sed minus caute de recessu tuo, nihil triste suspicitur.

Tu autem aliud tacite tractans, sæpè fugam exhibes. Recedis quippe repente de manibus ejus, illâ non præsumente.

Laudo te, in hoc quomodo laudabo? Si quid laudis habes & dulcoris, cur in hoc facto videris illud amittere?

Nisi tu esses, forsitan scandalum illi generares. Sed non potest in te scandalizari, à quo se novit tam valenter amari.

Si ergo quid justæ rationis tali documento figuras, indica mihi obsecro Deus. Vellem enim libenter intelligere; nec inutile iudico vel parum inde scire. Occulta namque judicia tua nemo per se intuetur: sed lux tua est, quæ obscura quæque illustrat, & noxia fugat.

6. Quare igitur est, quod te subtrahis interdum tam occulte ab anima, ipsa ignorante? Diligis eam an non? Si diligis, cur fugis Dilecte mi? Si non diligis, cur pridem visitasti? Et jam si non dili-

diligis, cur denuo reverteris, & ostium pulsas, & intras?

Numquid levitate uteris eundo & redeundo? Absit. Sed non est illi leve tam frequens alteratio; quin imo nascitur turbatio non modica. Adhuc minor forsitan querela esset, si palam illi diceretur: *Vado, & venio iterum, & gaudebit cor tuum, & gaudium tuum nemo tollet à te.*

Ioan. 16.

Nunc autem proverbium nullum dicis: sed illius verbi recordatur, cuius veritatem experitur, quia JESUS abscondit se, & exiit de templo.

Ioan. 8.

Habeo ergo adversum te pauca: sed ex bona radice, orta est mea conquestio. Cupio humiliter erudiri, non impatienter litigare. Dabis proinde interroganti responsum, cum fuerit opportunum.

Anima desolata
prias suas
querimonias nulli
libi securius quam
in Dilecti
sinum effundit.

7. Loquatur etiam ad maiorem intelligentiam, aliquid pro se anima devota. Responde & tu libere partem tuam.

Dilectus enim patienter te audiet, & occurret verbis pacificis, ne detrimentum ex eo patiaris.

Quis

Quis enim te consolabirur, si non ipse fuerit consolator? Et tuam infirmitatem quis clementius feret, nisi qui cuncta sine onere portat?

Cui etiam tutius revelabis, si quid triste habueris, nisi omnia plene scienti? Aut cui magis fidem dabis, nisi non fallenti veritati?

Jam hæc si quis externorum audierit, & qui non est de amicis Sponsi, præ foribus arceatur. Sin verò Sponsum diligit, si fidelis fuerit, si devotus & internus, liber illi concedatur ingressus.

Ejus cum
Dilecto
colloquiū
quismam
dignus
sit esse
particeps

Si custos conscientie; si amator virtutis fuerit & disciplinæ; si affectu purus, & intellectu clarus; si in se humilis, & ad suos pius; si bona audita non male capere, non vane efferre, non temere arguere, non animose defendere, non superbe prædicare novit; sed è contra, non intellecta venerari, obscura & mystica sane interpretari didicit; talis introducatur, & huic intersit gratis colloquio.

G g

Affe-

Affectus enim cordis ex verborum sonitu magis pensari debet quàm vocum qualitates.

Indica ergo mihi anima, qualiter te sustines absente Dilecti gratia? Ego me sentio minus leniter posse sufferre: si se in longum voluerit differre; & puto aliquid simile de te. Si vis, sedeamus hic pariter, & conferamus super hoc verbo, pro aliqua consolatione nostra.

CAP. XIV. *De tristitia animæ,
absente dilecti gratia.*

Colloquium inter Theophilum,
& Philotheam: seu inter Ho-
minem & Animam.

Psal. 118.

Dormitavit anima mea præ
radio.

T. Quis est iste sermo, quem loqueris? Quare dicis Sion, Reliquit me Dominus? Noli timere filia Sion, anima amans & specularis: ecce Rex tuus, dilectus dilecti, veniet tibi. Surge, sta in excelso; & vide iucunditatem, quæ veniet tibi à Deo tuo.

P. Quid.

P. *Quasi* vi (inquit) & non in- *Cant. s.*
 veni: vocavi, & non respondit
 mihi; propterea dormitavit ani-
 ma mea præ tædio.

T. Et ego: Hæc vox turturis, Anima
 amisso compare. Non est hodie recessum
 sicut heri & pridie, quando can- Dilecti
 tabas cantica lætitiæ. Præcessit plangis.
 mane, venit vespera; sponsus au-
 tem cubat in meridie, nec datur
 accedere Verba tua tristitiam
 sonant, & oculi tui lacrymis ri-
 gantur. Anima in dolore es, &
 consolari opus habes. Sed dic,
 unde est?

P. Non est mihi super auro &
 argento, aut qualibet re mundi
 quæstio, non de lucro aut dam-
 no; non de injuria aut penuria,
 quæ mundo jam mortua sum &
 crucifixa.

T. Si bene te novi, diu omni-
 bus mundanis abrenunciasti. Sed
 an etiam te in omnibus perfecte
 abnegasti, & usque ad contem-
 ptum tui veneris, inquirō. Hoc
 paucissimorum est, & exigitur
 specialiter à te.

Unde est ergo dolor tuus?
 Quid amisisti? Si de Dilecto est,

Gg 2

scio

scio, quia tristitia non immerito implevit cor tuum: nec est quidquam tibi jucundum, donec revertatur, & reddat tibi aspectum suum.

Quomodo inter-
rim se ge-
rat.

Sed quomodo interim te sustines, ô delicata & innixa super Dilectum? Et mihi constat, quia semper pro voto non adest. Ergo dum abest, quid solatii habes, & in quo te quietas? Narra mihi secreta tua, etiamsi sint dolore plena.

Te Christum absentem dolere nemo dubitet, nisi qui non amat. Habes modò tristitiam, sed de Sponso Christo, non de mundo isto. Et scio, quòd illo revertente, iterum consolaberis, quia non in perpetuum tui obliviscetur. Dixit enim; *Non relinquam vos orphanos; vado, & venio ad vos.*

Ioan. I 4.

Non ergo sunt vacua verba tua, cum tanto dolore prolata; sed cor amantis ostendunt, & gelidum cor feriunt, quod amore Christi non ignescit. Vox enim tua dulcis, vox turturis, non clamor murmuris. Ideo confido, quòd

quod invenies eum, quem doles
amissum.

2. Interrogo tamen te; Quid
dicis de eo, quem sic absentem
ploras? Bonus est, an aliud suspi-
caris?

P. Et quidem bonus est, & bo-
nus valde; justus & fidelis, in quo
non est iniquitas, sed nec esse
potest.

T. Cur igitur doles de bono,
in quo non est dolus?

P. Non de bono doleo, quia
bonus est: sed me miseram lugeo,
quoniam bonum fidelem ami-
cum amisi. Ego, ego sum, quæ
merui: sed væ, væ, quia solícite
gratiam ejus non custodivi. Per-
dendo didici, quid habendo
posse. Indicat Dilecti absentia,
quid contulit ejus præsentia.
Lætabar cum eo & jucundabar,
sed minus cauta fui de recessu
celeri.

Venit saliens in montibus, hi-
laris & jucundus in ostiis domus
meæ. Et statim clausi fores car-
nis, & introduxi ad me Dile-
ctum, sedique cum eo, & requie-
vi sub ejus umbraculo, à turbine

Abces.
sum Dile-
cti suæ
ipsius
culpæ
imputat.

Et felici-
tatē prio-
ris status
recolit.

Gg,

& à

& à pluvia. Et gavisa sum, viso Dilecto.

Quidni gauderem? Ipse gaudium meum, & exultatio cordis mei. Eia quid habui, & quid in illa hora possedi! Non possum indicare tibi, quàm bene mihi cessit: nec nunc quidem dicere expedit. Plus desiderare non potui præsente illo, quem solum dilexi.

3. O quantum dilexi, quando me & omnia neglexi! De omni re, quæ me delectare potuisset, parum vel nihil curavi, quia ejus amor me totam rapuit; & quicquid ipse non erat, incongruum videbatur & insipidum.

Quo ablato, projectum est cor meum pene extra me. Dependebat enim anima mea ex gratia ejus; quia aliud non habui solatium, nisi hunc quem plango subtractum.

Ad omne
gaudium
sufficit ei
præsencia
Dilecti.

Sufficiebat mihi, & satis erat ad omnem lætitiæ varietatem. Sicut volebam, sic ille erat; & quicquid mihi præcipiebat, libenter acceptabam, meque illi

totaliter & prompte donabam.
Et concors animus & tranqui-
litas magna nobiscum.

Nec fuit ausus quisquam no-
strum irrumpere silentium, illo
nimirum sic jubente per os suū:

*Adjuro vos filia Ierusalem, per Cant. 2.
capreas hinnulosq; camporum,
ut non suscitatis, neque evigila-
re faciatis dilectam, donec ipsa
velit.*

Jam nunc perpende, si vales
verba mea sentire; quantum mihi
de absentia Dilecti necesse sit
dolere, cujus ex præsentia om-
nibus bonis coepi abundare.

T. Ad hæc respondi: Scio,
quid loqueris; experimento sæ-
pius probavi, quod dicis. Sed in-
hoc consolemur; quia ejus di-
pensatio voluntatis, nostræ de-
votionis est profectus.

Et nunc quæ dixisti, gratanter
suscepi: sed adhuc perfectius ea
vellem audire. Tardioribus e-
nim sensu opus est, morosior de-
claratio.

CAP. XV. De scrutinio super
Dilecto, & donis gratia
ejus.

Psal. 56.

Benedictus Deus, qui non a-
movit misericordiam suam
à me.Quid agit
anima
interna
consola-
tione de-
stituta.T. Adsum igitur, pio rursus
scrutinio quærens; si quando te
sine interna consolatione reli-
querit Dilectus, quid interim a-
gis: quid etiam super hoc consu-
lis? quali quoque arte possit re-
conciliari vel revocari?Rogo te charissima & devota
Christi amica, nihil horum si-
leas à me, quæ venerim interro-
gare. Potes prodesse hac vice,
pandendo mihi quod pie sentis.
Ex tuis sermonibus potero men-
surare pondus mei doloris, an
juste sit vel injuste quod dolui.Vidi enim te quandoque hi-
larem, quandoque verò tristem;
rursusque conspexi gaudentem,
& ex te perpendi aliquantulum
me.Sed causam hujus mutationis
hanc reor esse potissimam, de
tran-

transitu & reditu unici Dilecti
tui. In quo casu plura te percur-
risse intelligens, informandus
accessi.

2. P. At illa: Desideriis tuis
annuens, conabor saltem modice
propalare, quæ intra me agun-
tur; siue cum fuero cum Dilecto,
siue cum ablactata remansero so-
la, expectando eum quem diligit
anima mea.

Sane hoc primum noveris;
quantum mihi gaudii & dulce-
dinis ejus confert gratia, tantum
doloris & amaritudinis ministrat
illius absentia. Sed cur sic dispen-
sat vices suas, deceret eum po-
tius dicere quàm me.

Audies autem cum comple-
vero verba carminis mei; quia
postremo introducemus eum ad
nos, sedensque in medio nostri,
docebit nos ordinationem suam
quam solitus est exhibere aman-
tibus.

Sed jam audi patienter me, &
imperfectum eloquium meum
non sit tibi grave. Ad excitan-
dum namque corda nostra invi-
cem convenimus, ut vel pariter
lu-

Eccli. 4.

lugeamus, vel ex amore in simul
gaudeamus. Væ enim soli! quia
cū ceciderit in aliquam tristi-
tiam, vel tentationem, non habet
sublevantem.

Vtilitas
sinceri &
fidelis
amici.

Et si fuerint duo pariter, con-
fovebuntur mutuo; dum uno tri-
stante alter consolationem inge-
rit; aut si consolari respuit, com-
passionem mox præbet, & super
amico contristari vehementer
incipit; sicque fit, ut aut pariter
gaudeant; aut de ablato gaudio,
lachrymis se mutuis consolen-
tur.

Et quamvis adhuc dolor de
adversa causa, vel de re flebili in-
sit, animæ quiores tamen fiunt:
quia tam univoces se inveniunt,
ut rebus mutatis, corda minime
mutari seu corrumpi potuerint.

Psal. 127.

Quis non diceret, considera-
ta hac animorum tam fida con-
cordia; *Ecce quam bonum, &
quam jucundum, habitare fra-
tres in unum?*

3. Possum igitur liberius tibi
dicere, quod sentio, quia nil do-
li vel captionis in te formido.

Ec.

Ecce ille dulcissimus Sponsus Anima
& dilectissimus amicus meus, recenset.
Dominus meus Jesus Christus, collata
amator animarum sanctarum, ex sibi dona,
amore cessare non valens, attra- & bene-
xit me miseram ad se; & cum non ficia.
essem, dedit mihi esse, vivere, sa-
pere, & communi hac frui luce.
Contulit & renasci per gratiam
baptismi, & suorum me vestivit
gloriâ meritorum.

De hinc, cum multis peccatis
me deformassem, & inepta ad re-
damandum essem, non aspexit ad
meam sceditatem, sed ad finem
miserationum suarum.

Etenim adhuc longius me va-
gantem vocavit per gratiam
suam, non sinens me perire in
hoc seculo.

Providit deinde locum mihi
ad pausandum modicum, quam-
diu in hoc fragili corpore dego.

Non est tamen vera pausatio,
neque diuturna ista qualiscum-
que habitatio sub umbra Dilecti.
Illa est vera pausatio, quæ post
præsentis vitæ labores percipi-
tur in patria.

Est tamen suo modo suavis
quæ-

Non hic,
sed in al-
tera vita
vera
quies.

quædam animæ revelatio ad Deum suspirantis, ex utraque se videre à gravibus seculi nexibus; & illic jam esse, quo possit Dilecto plenius servire, atque in secreto silentio sibi & illi vacare.

4. Non defuit etiam diversis necessitatibus meis, juvans & in tentationibus primitivis.

Frequenter quoque me sermonibus utilibus instruxit, confirmans me in verbis suis.

Et sicut novellæ plantationes rigari solent imbribus, sic internis me rigavit consolationibus: ne tanquam testa, virtus in me inchoata arelceret.

Et dixit mihi : Si volueris & audieris me, videbis omne bonum. Si feceris, quæ dico, eris amica mea, Si me elegeris & super omnia amaveris, fiet tibi à Patre meo quodcunque petieris.

Si autem me dimiseris, erit tibi hoc in offendiculum, & ponam zelum meum contra te.

Et cum quæsieris alterum, non tibi diu placebit: sed in tedium & amaritudinem convertetur, quia ego salus & vita sum animæ.

Qui aliud
quidvis
præter
Desi quæ-
rit, non-
nisi tædium
invenit.

Et

Et converti me ad eum, qui
benefecit mihi; & excutiens me
de pulvere terrenæ affectionis,
statui in corde meo, de reliquo
vivere illi soli: quoniam nihil
melius eo, nec ullum salubrius
hoc pacto.

5. Eant & requirant, quicum-
que volunt, quem ament, & cui
serviant; mihi compertum est,
hunc verum esse animæ virum;
pro quo nec mori erit difficile, ut
ejus semper inhæream amor.

Adhæsi ergo illi, placuit enim
mihi; nec meliorem invenire po-
tui. Talem enim vehementissime
desideravit anima mea, quo ne-
mo major, nec melior, nec dig-
nior esset, & qui omnibus bonis
afflueret.

Et quia multum benignus e-
rat, consolatoria adhuc verba
dabat; prævidens sollicitè, ne
quidam asperitate & durezza ni-
mia me terrerent & frangerent;
sed quod leve ac suave esset ad
portandum, magis imponent &
docerent; ut sic affectus initiatus
melius traheretur, ac fortius in a-
matum tenderet, nec resiliret.

H h

Me-

Dilectio
nihil ma-
jus aut
melius
invenit
anima.

Ejus be-
nignitas
& pietas
qua di-
sponit
omnia
suaviter
circa cu-
ram ani-
mæ.

468 SOLILOQUIUM

Melius (inquit) docebitur & proficiet, si non coacte sed sponte provocetur. Facilius suscipiet jugum meum, si amor magis per præmia invitaverit, quam timor per supplicia terruerit. Quod si impulsu indiget, solerti moderamine tamen fiat, ne violentia subruatur.

Ipse enim sciebat, quid novellæ plantationi expediret; & quid mihi postmodum utilitatis hæc ipsa pietas conferret, maxime instante probationis tempore; cum possem faciliter recogitare, quanta in initio fecisset animæ meæ, & ideo non deficerem in aliquo certamine.

Nec mox mihi indicare voluit, quæ & quanta in ejus servitio passura essem: sed lætis quandoque permiscuit tristitia, considerans imbecillitatem & incapacitatem primò nascentis fruticis, donec ad ardua convalescerem.

6 Post hæc circumduxit me, & docuit, atque portavit in humeris suis. Circumduxit per paginas sacras, & sancto flamine me armavit contra diaboli nequitias.

Pro-

Proposuit mihi omnium virtutum specularia, sanctos videlicet Patriarchas & Prophetas, ac novi testamenti gloriosa Lumina-
ria.

De pro-
positis
Animæ e-
xemplis
ac docu-
mentis.

Circumduxit me etiam per loca Eremitæ & tabernacula Ægypti; ubi vigere inceperat & crescere Monachorum ac Cœnobitarum nomen magnificum; qui suis exemplis imitabile & credibile fecerant suave esse jugum Domini, & amaram atque fallacem latam viam seculi.

Docuit me sicut mater parvulum, frangens mihi nuges spirituales, & inferens faucibus meis nucleos, quia dulces erant ad vescendum.

Investiga, si potes, quid significant, & ubinam tales inveniantur. Aperí codicem Apostolicum, & coniectis oculis lege, si potes tanta capere mysteria. Revolve Esaiam, inspice Evangelium, lumen omnium luminarium, & vide, si non producant ex se dulcissimos nucleos.

Quicquid ex his inveneris obscurum & intellectu difficile, nu-

Obscuritas in sacris literis nucleus est in testa.

cleus in testa est. Sed si audieris
exponi, & intellexeris quod an-
te non potuisti, testa nucis fran-
gitur, & dulcedo nuclei sapore-
scit in corde. Sic & in aliis sen-
tentiis subtilioribus æstimandum
est. Unde & tot potes intueri nu-
ces, quot sensus latentes.

Anima
quomo-
do porta-
ta in hu-
meris
Christi,

7. Et quomodo putas, porta-
vit me in humeris? fecit hoc quo-
tiescumque infirmitatem meam
aspexit: nec tamen abiecit, neque
despexit, sed patienter & longa-
nimiter me sustinuit.

Portavit etiam me in humeris
suis, quando aliis inspiravit, &
virtutem dedit patiendi infirmi-
tates meas, & quicquid in me
reprehensibile erat.

Portavit adhuc multo charius
me in humeris suis, quando ba-
Ioan. 19. *julans sibi crucem exiit in*
eum (qui dicitur Calvaria) lo-
cum, ubi & crucifixus est. Ego e-
nim ibi portabar ab ipso magis,
quàm crux ipsa.

Et erant onera graviora hu-
meris ejus peccata mea, quàm
hoc lignum crucis. Nam propter
me portata est crux illa, non
propter ipsum. Meruit tamen de-

dicari & honorari propter eum,
qui bajulavit eam, & mortuus est
in ea.

8. O quantum mihi super omnia amandus est & venerandus, cujus merito & gratia sic quaesita sum & redempta!

Erit igitur mihi Dilectus iste sicut unicus matri suæ.

Et ego veraciter novi, quia nequaquam ejus convenio dilectioni. Tamen quidquid præsumpsi, de illius processit dignatione. Et consequens non fuit, ut illo tam benigne se gerente ad me, non occurrerem ad vicarios amplexus.

Memoriter teneo, quid dixerit David: *Quis sum ego, ut si am gener regis?*

Sed est longe major ista, quam illa affinitas: quia hæc est cœlebs & sincera cognatio, ubi caro & sanguis locum non habent, sed fides inviolata, & bonæ conscientiae ad Deum interrogatio. De qua & ille Discipulus, quem amabat plurimum Jesus, dicit: *Quia major est, qui in nobis est, quam qui in mundo. Deus enim*

Christus
quàm ef-
ficaciter
animam
provocat
ad sui a-
morem.

1. Reg. 18.

1. Ioan. 3.

Hh 3

cha-

charitas est, & ipsa hanc cognationem parturit.

Mera ejus
dignatio
in copu-
landa sibi
anima.

Cum ergo David tantum se humiliat, ut gener terreni regis fieret; quam humiliter me oportet sentire, quod Rex Regum Dominus, me pauperculum dignatur agnoscere, & ad sui amorem trahere.

2. Fecit itaque mecum non sicut merui, sed quemadmodum benevolentissima virtus ejus dignabatur; sicut per omnia charitati & infinitæ bonitati ejus placere videbatur.

Felix & benedicta anima, divini amoris vinculo colligata; Quam nobilis & ingenua; quæ tam sanctæ copulæ non ignorat vota.

Et quia jam prolixior sermo de Dilecto processit, nec tamen quod quærebas, narratum est, ex ordine alius succedat, quem ipse nobis dulcem ac fructuosum facere dignetur.

CAP. XVI. De benigna protectione Dilecti, & sufferentia animæ.

Ecce, sicut oculi ancilla in *Psal. 122.*
manibus domina sua; ita oculi mei semper ad dilectum meum. Ex eo tempore, quo amare eum cœpi, etiam perseverare cum ipso volui.

Quod cùm instituissem, placuit ei hoc ipsum, & confirmavit dicens: *Ioan. 12.* Qui manserit in me, & ego in eo, hic fert fructum multum. Sed ut probaretur virtus dilectionis, quam vera, quam fortis, & quàm casta esset, necesse fuit, ut tentatio illud aperiret. Tentari autem non possem, nisi ipso permittente, & paululum se abscondente.

Et quia ad purgationem interioris hominis, nec non ad fecundiorum fructificationem virtutum, atque clariorem spirituum donorum perceptionem tentatio proficere solet, ipsa me apprehendit & exercere cœpit.

Quàm fortiter & quàm frequen-

H h 4

quen-

Virtus dilectionis tentatione probari debet.

Hinc illa
jactatio
piorum.

474 SOLILOQUIUM

quenter huc illuc me jecit, quem
nullum latet secretum, Deus &
Dominus meus clarissime novit,
qui testis est omnium, quæ in
corde meo gerebantur. Et usque
nunc me conspicit, nec aliud
quam fragile figmentum esse
cognoscit.

Psal. 93.

2. Nisi ergo adjuvisset me,
quando gravabar tam anxie, ita
ut vivere vix me crederem: *pau-*
lominus habitasset in inferno a-
nima mea, tanquam prolapsa in
desperationis foveam.

Cui se-
rendæ nō
suffice-
rent, nisi
à Deo
protecti.

Sed ipse misertus est mei, qui
tribulatis corde consuevit adesse.
Quis enim ad tolerandas
prævaleret tam multas tentatio-
nes, nisi Deo te protegente &
adjuvante?

Quod igitur stare potui ante
faciem venti ejus, fuit misericor-
diæ. Et quod adhuc stare me co-
gnosco, ex ejusdem pietatis mu-
nere venit.

Unde mihi nequaquam con-
fidere debeo, donec in carne vi-
vo. Etiam si cœlum serenum sit,
non puto quod securitas amodo
erit. Subito enim aer concitabi-
tur,

tur, & fortassis quando minime æstimatur.

Tanto igitur magis mihi necessaria est Dilecti mei gratia & protectio, quanto verius experior pene omnia patere periculis.

Nusquam locus tutus est, nisi in cœlo, ubi Dilectus meus pascit electos suos in lætitia & exultatione.

Vnde nec
usquam
securitas;

3. Sed quando ibi? Dicere inde quid possum? Cogitare vix modicum inde licet, nec tamen clare: sed introire minime licet.

Nisi in
solo cœ-
lo.

Utinam veniat ipse, & collocet me in loco pascuæ Sanctorum lucidissimo, tutissimo, & amœnissimo; ubi non est Satan, neque occurfus malus!

Adhuc in mari laboro, & an portum attingam salutis, propter tentationes ex diverso afflatu tumescentes, ignoro.

Nihil ergo in tuto mecum agitur; sed hoc mihi pro scuto & tegumento manet, quod fidei lumen semper aspiciam, quod Dilecti mei gratiam humiliter requiram: quod bonam spem ad

Interim
præcipuum
in hac
vita præ-
sidium, fi-
des, spes,
charitas.

eum indefesse geram; quod ab eius charitate separari nullatenus consentiam; quod denique eius providentiæ & abyssali misericordiæ, plusquam propriæ industriæ me relinquam.

Quapropter, licet etiam frequentissime titubem, ac nonnunquam in vitia cadam, nequaquam tamen desperare debeo, sed ad ipsum instanter clamabo & ejulabo: Domine Deus meus, miserere animæ meæ, & ne finas me periclitari in tentationibus meis; sed adjuva me fideliter, ut fortiter resistam & vincam.

Operi manuum tuarum porrigere dexteram, qui me probas per Satanam, & sæpè ponis ad partem sinistram.

Quod si tam gravis tentatio advenerit, quæ me ad Dominum clamare prohibuerit; mox ex intimo corde suspirabo. *Ipse enim novit abscondita cordis; & scit, quid desiderat spiritus.* Non enim est voluntas ejus, ut pereat unus ex his pusillis, qui credunt in eum.

5. O quàm magna misericordia ejus super me, etiã ignorante

*Psal. 43.
Rom. 8.
Et immensa Dei
misericordia
erga hominem,*

me, vel non advertente, quod
mecum fuerit in tribulatione?

Nam multoties servavit me, ut
non traderer passionibus, Quan-
doque verò ex occulto ejus judi-
cio factum est, ut caderem, & vin-
cerer etiam in parvis, ne fortè su-
perbirem & præsumerem in mag-
nis; sed humiliata & confusa di-
scerem, quia nihil etiam eram, cū
bene stare videbar & florere.

Etiam in
permi-
tendis e-
jus lapsi-
bus.

Suadeo ergo, ne temere aut
cito me laudes, licet prospere
procedam; sed fini sancto reserva
potius laudem: imo non me, sed
Dominum lauda. Laudetur so-
lus gloriosus Deus, qui astitit
mihi frequenter in tentationibus
meis.

5. Sæpè namque cū capta es-
sem ab eis, pie liberavit me. In-
terdum autem invenientes, ut
turbo ad dispergendum me, emi-
sit sagittas suas & dissipavit eas;
fulgura multiplicavit, & contur-
bavit eas.

Et dispē-
landis
tentatio-
nibus.

Et recesserunt à me, usque ad
tempus. Nam omnino carere eis
me noluit, quod raro alicui San-

torum in hac vita donavit.

Anima
pia quo-
modo u-
tatur pa-
ce & o-
tio,

Habui ergo post hæc modicam requiem, pacem largiente Dilecto meo. Qua tamen adeptæ, non ad corporale, neque ad seculare otium me contuli: sed ad mentale otium verti me, ut terram de longe cernerem, & cœli jam secreta parumper inspicerem.

Intendi itaque mihi, ut viderem qualis essem, & quibus modis illi melius placere possem; qui tanta mihi dilectionis ostendit signa, merita mea valde excedentia.

Non enim poteram in turbine tentationis videre, quàm suavis esset Dilectus meus, sed in sereno mentis & quiete solitudinis.

Et quantum in me erat, hanc pacis serenitatem sine intermissione optabam, ut illi perfectius adhærerem, & sine aliqua abstractione & molestia vacarem.

6. Sed non secundum desiderium animæ, effectus semper comitatur gratiæ. Datur tamen nõnunquam desiderata dulcedo, nonnunquam verò differtur ex iusto.

Cui

Cui etenim non optabilius foret sub umbra pausare Dilecti: dummodo liceret, dummodo tempus & locus admitteret?

Nunc autem vicissim operatur mecum Dilectus meus. Nec semper sentio, quod turbat; nec indefinenter fruor, quod delectat; sed fit vespere & mane dies unus; quia eundo & redeundo per læta & tristia, agitur tota hæc mortalis vita.

Vicissitudo consolationis & tentationis.

Senferat nimirum hoc idem Sanctus, qui dicebat: *Visitas eum* *Iob. 7.* *diluculo, & subito probas illum.*

Videtur tamen aliqualis requies, si non nimis continua sit aut importuna tentatio.

Cum ergo donatum mihi fuerit, vel parum in Dilecto meo suaviter requiescere, gratum omnino habeo & optabile. Gaudeo in hoc, & semper gaudebo pro tam deifico munere.

7. Præstat insuper fiduciam affandi eum, quacumque de causa fuerit, quod toties benigna visitatione sua me gratis prævenit.

Visitatio Dilecti

Siquidem ipso appropinquante,

H h 7

te,

quid o-
peretur
in anima;

te, & diem festum mecum agere
volente, subito lux cordi meo in-
fulget; ante cuius conspectum, om-
nium inanium cogitationum
caligo pellitur, & diu optata se-
renitas possidetur.

Expellit
vitia.

Ad ingressum namque ejus
stare non potest aliquid turpe
aut indecens, quia munditiæ a-
mator est & infertor: sed necesse
est, ut abscedat omnis illusio dia-
boli, cum omnibus pompis mun-
di.

Passiones
sedat.

Suppressis ergo passionibus &
tentationibus meis, quas pertuli,
clarius eum cœpi agnoscere at-
que ferventius diligere. Studui
quoque gratias eidem agere,
quod jam sero dignatus sit vitio-
rum à me tumultus prohibere.

Etenim ipsa solent inquietare
pacem meam, & obstruere mo-
liuntur os meum, ut loquar ad
Dilectum meum.

Sed frustra est eorum conatus
adversus potentiam & sapien-
tiam ejus, qui in quolibet tumul-
tu potest illabi cordi meo, & se-
creta sua mihi silenter infunde-
re; ita ut cunctas eorum mussita-

tio-

tiones pro nihilo ducam, penitusque non advertam.

8. O mi cordialissime & pulcherrime Dilecte, sic quæso assume me ad te, quotiescumque videris affectus meos, premi aliqua vitiorum mole, aut teneri inutili occupatione; ne longius à te post greges malarum cogitationum vagari incipiam, ac concito privari gratia tua, sine qua non poterò durare in tua exquisita amicitia.

Aspiratio
Animæ
ad Dile-
ctum pul-
cherrima.

Tu es enim Dominus meus & Deus meus, qui verbo tuo omnia sanas & sanctificas; qui posuisti animam meam ad vitam, & non dedisti commoveri pedes meos; sed de tempore iniquo, & de laqueis mortis extraxisti me.

Psal. 63.

O quanti derelicti sunt & perierunt, qui innocentiores me fuerunt!

Benedic igitur anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto ejus. Benedic anima mea Domino, & noti oblivisci omnes retributiones ejus.

Psal. 102.

Parum est utique & modicum nimis, quicquid dixeris, aut

cogitaveris, vel promiseris in laude ejus. Major est enim omni laude, & suavior omni melodia.

Plus dili-
gendus
Deus
quàm do-
na ejus,

Propterea adhæret tibi anima mea, & super omnia data te diligit, quamvis pulchrum sit & dulce, quod mihi ex charitate miseris.

Tu namque solus Sponsus es, cætera donaria sunt, & amoris indicia.

Non diligam ea pro te; nec credam sine te omnia mihi posse sufficere, ne forte cum illis amittam & te.

Vt amur
rebus,
fruamur,
Deo,

Uti propter te multis finis, sed pro te frui nec aliquibus rebus vis.

Ideo Dilecte mi Sponse Jesu Christe, omnibus te præposui, & præ omnibus amare curavi. Da ergo feliciter te frui, & in fruibili unione una tecum perpetuo beatificari.

9. Sed quo perveni? Longius forsitan te protraxi, quàm volebas. Sed indulge amice. Sustulit enim me paululum amor summi ac unici amici; & utinam de cætero

tero
leve
ipse
tem
sum
S
cto,
E
nim
ven
tu n
con
M
non
vo;
bis
I
mel
diff
ra f
ran
Ipfi
fun
I
&
Sec
ad
qu
S

tero magis sustollat, ac te pariter
leuet in altum. Provideat nobis
ipse cœlestem ascensum; nos au-
tem teneamus humilem descen-
sum.

Si relinquer interdum à Dile-
cto, quæris? Dico, etiam.

H. Quid facis inter hæc?

A. Sustineo me, quanto æqua-
nimius possum, & expecto donec
veniat. Natura gravor, sed spiri-
tu me interius sustento, ne sit in-
consolabilis dolor.

Sublata
visitatio:
ne sponsi,
quid agat
anima.

Memor sum, quia sine dolore
non vivitur in amore. Ex fide vi-
vo; Scripturis sanctis credo: ver-
bis consolatoriis assentio.

Et licet adhuc male habeam,
melius tamen posse fieri non
diffido, nec diffidere debeo. Ve-
ra sunt enim & firma, quæ nar-
rantur per Sanctorum eloquia.
Ipsi namque in multis exercitati
sunt, & probati in similibus.

Natura alleviari semper optat,
& in aliquo consolari quærit:
Sed spiritus tamen promptus est
ad perferendum omnia, quæcun-
que Deus pati me voluerit.

Vide
quid a-
gendum
tempore
consola-
tionis;

Si itaque indevotior & pigrior
ad

ad

Iob. 13.

ad bona facienda fuero, propterea non erit sine remedio plaga mea. *Etiam si occideris me, ait iustus, in ipso sperabo.* Si virtutes diligo, patientia magna virtus est, servetur ergo & modò.

Difficultas namque operis sæpè auget claritatem virtutis. Ut autem probetur virtus, magisq; clarificetur, per contrarios solet experiri successus.

Cùm igitur tale tibi probamentum advenerit, ne diffidas nec concidas; sed conserva patientiam, & Dei commenda justitiam.

Et cave
murmures con-
tra Deum;

10. Non est Deus tam severus & immisericors, ut diu inconstatum te patiat manere. Tantum caveas, ne immoderate doleas, & velis adversus justum & sanctum remurmurare, quia relinqueris; ne & malignus spiritus acerbiores tibi tentationes, de fide & blasphemia immittat; & ex his nimium pavidus plus crucieris, quàm oporteat.

Idcirco sustine te modicum, & comprime dolorem, etiam quantalibet tibi gravedo cordis aut corporis ingeratur. Per-

Permane firmus in bono proposito, quod instituisti servare ab initio. Juvat enim in tali maxime articulo omnem spem projicere in Dilectum.

Expecta patienter consolationem cœlestem: senties cito uberem gratiam, & Dei respectum. Ecce habes fidelem testem dicentem; *Expectans expectavi Dominum, & intendit mihi.* Sed patienter expecta. Psal. 39.

II. Ut autem in proximo illam merearis consequi, interim sæpius ora, & pro te orari supplica; sicq; te totaliter ejus committe voluntati & ordinationi, ut faciat tecum sicut sibi placitum magis fuerit. Et Dei beneplacito totum te subijce.

Dicasque illi cum bona confidentia; *In manibus tuis tempora mea.* Tu scis, qualiter mecum sit, tu cognoscis, quid patior; & nunc si vis, citius consolabor. Psal. 30.

Fiat tamen semper, quod tibi rectum & bonum videtur in oculis tuis, & miserere mei pauperis & desolati mendici, ad te humiliter gementis.

Si igitur in patientia & longanimitate perseveraveris, nec propter

pter

pter modicam tribulationem à
fide & caritate, quæ est in Chri-
sto Jesu, declinaveris; profecto
revertetur ad te splendor gratiæ
ejus, & illuminabit te copiosius.

Eritque multo charior Dile-
ctus revertens, quam si nunquam
absens fuisset.

Sic tan-
dem lon-
ganimi-
ter expē-
ctatus re-
dibit.

Non enim est irrevocabile
verbum: nec sic offensus est, ut
jam ultra nequeat reconciliari.
Placabitur citius & facillime,
dummodo tu operam dederis, &
cavere melius, & satisfacere ma-
turius sponderis.

Psal. 30.

Si his salutaribus monitis ac-
quiescis, erit tecum Dilectus sic-
uti prius, & ex illius præsentia
jucundaberis & dices: *Quam
magna multitudo dulcedinis
tuæ, Domine, quam abscondisti
timentibus te. Perfecisti eos, qui
sperant in te, sub umbra alarum
tuarum proteges eos.*

Isaia 62.

Psal. 67.

Dan. 2.

O Sion renovaberis, & vide-
bis inclytum tuum, qui regnatu-
rus est in te. Ipse est Rex virtu-
tum, & dilectus tuus; *cujus po-
steriora in pallore auri; sed ca-
put ejus, aurum optimum.*

Hæc

Hæc pro tua consolatione
perpaucis sint dicta. Reliqua
verò de Dilecti mutatione pro-
missa, qualiter nunc videlicet ap-
paret, nuncque discurrit, se-
quenti narratione ab ore ejus su-
scipies & audies.

CAP. XVII. *De responsione di-
lecti, qua sit ratio recessus
sui.*

Colloquuntur anima & Dilectus.

Mirabilia opera tua, & a- *Psal. 138.*
nima mea cognoscet ni-
mis.

A. Quid est Dilecte mi, quia
sic fecisti mihi, ut quid me dere-
liquisti? responde mihi. Reliqui-
sti me, & abiisti. Sed & denuo re-
pedasti. Et in hoc bene fecisti. Si
non cito venisses, pæne defecis-
sem.

Sed misertus es mei conscius
secretorum meorum. Etenim tri-
stis eram ex recessu tuo, & nunc
pro tua reversione consolata sū.

Dic tamen aliquid ad doctri-
nam meam, quid boni in hoc
præ-

Anima
reditu
Dilecti

recreata,
causas a-
bitus in-
quirit.
Luc. 24.

488 SOLILOQUIUM

præstendisti? Quid te iuvat sic dis-
currere, & me affligere? Ante
audire delectat: *Mane nobiscum
Domine, quoniā advesperascit?*

Veni, & sede in medio no-
strum; quia ecce ego, & alius qui-
dam discipulus, te audire cupi-
mus, & obsecramus, ut doceas
nos.

Dic fidenter, quod placuerit;
ad me si vis, verba tua converte.
Nullum libentius quā te audio
loquentem. Et si quis alius loqui-
tur, propter te, qui in eo loque-
ris, sermo ejus mihi gratus & au-
dibilis efficitur.

Erunt igitur eloquia tua dul-
ciora mihi super mel & favum,
vincunt enim omnem suavitatem
verborum. Sonet jam vox tua in
auribus meis.

Isaia 63.

2. Intonuit ergo vox Dilecti
mei, & dixit: D. Ego qui loquor
justitiam. Quis similis mei in
consilio & prudentia? Quis fecit
mare & aridam? Ego Dominus,
formans lucem, & creans tene-
bras.

Isaia 45.

Quis intravit abyssum, & de
profundo eduxit aquas? Ego do-
mi-

minus, scrutans corda & renes. *Psal. 138.*
 Quis cognovit omnia novissima
 & antiqua.

Ego Dominus, qui feci omnia in numero & pondere, & mensura. Ego Creator cœli & terræ, rector omnium sæculorum. *Sap. 11.*

Ego cognitor secretorum, & occultorum revelator. Ego universa complector, & singulorum causas intueor. Ego Deus, & non mutator, apud quem omnium mutabilium stant immutabiliter rationes.

Varia Dei
 attribu-
 ta, animæ
 amanti
 sapius
 expen-
 denda.

Ego Deus omnipotens; cujus potestas insuperabilis. Ego altissimus, cujus altitudo inattingibilis. Ego bonitas, cujus entitas incapabilis.

Ego præsentissimus & secretissimus. Ego intimus, & à sensibus remotissimus.

Ego omnia sine onere porto, cuncta sine dissensione rego. Ego præterita simul & futura, æque intueor ut præsentia.

Ego omnem corporalem pariter & spiritualement excedo creaturam. Ego variis modis nomina-
 bi-

bi-

490 SOLILOQUIUM
bilis, nulla tamen cogitatione
vere conformabilis.

Ego subito compareo, & mox
dum nascitur, lateo. Vere ego
Deus absconditus, qui mille mo-
dis dispenso vices meas cum a-
mantibus.

3. Et dixi etiam hæc ad aman-
tem animam: Abscondam fa-
ciem meam ab ea modicum: ad
momentum eam relinquam, ut
videam si caste diligit.

Anima
quando
caste di-
ligat:

Multum est caste diligere,
quia hoc est, non propter seipsam
me diligere; non propter ali-
quod temporale commodum, vel
spirituale solatium: sed me so-
lummodo propter me; & sese fi-
naliter propter me; & ob aliud
nihil sperandum à me.

Non nisi
Perfecto-
rum est
sic dili-
gere.

Non est omnium sic me ama-
re: sed est solius perfectissimæ a-
nimæ, hæc prærogativa casti
amoris.

Quæ autem adhuc imperfecta
est, necesse habet frequenter pro-
bari & excitari; ut sciat quan-
tum diligit, & si usque ad con-
temptum sui.

Dixisti enim in corde tuo;
Pro-

Profecto diligo; & idipsum frequenter repetis, quia diligo. Sed non tantum verbis vel cogitationibus credo; etenim te in veritate probabo.

4 Cum præsens sum & blandior; cum devotionem tribuo, aut datam augeo, cum tantum prospera, aut pro maiore parte jucunda præfero, tunc devote dicis: dilecte mi, diligo te. Et bene dicis, Sum enim amabilis valde; & omnia, quæ de me dici aut cogitari possunt, amabilia sunt & dulcia, atque laudabilia in secula.

Blandiē:
tem dili-
gere non
est diffi-
cile.

Sed & in benefactis solum me amare & laudare, quid grande? Nam & peccatores hoc faciunt. Equidem me sæpè benedicunt, cum acceperint, quod male cupiunt. Sed non est speciosa laus in ore peccatoris.

Eccl. 150

Qui ergo propter beneficium aut consolationem me diligit, quid amplius avaro facit? Proficias, proficias, & ad perfectiora ascende.

Pigeat semper, debilem & mollem esse; disce solidum edere

Ii

ci-

cibum, non lacte parvulorum
diutius vesci.

Transi ad numerum fortium
David, tenentium hastam, & gla-
dium, & clypeum. Tolle crucem,
& sequere me. Festina inter illos
computari, qui diversa gravami-
na, & multa exilii genera, pro me
sciunt portare.

Nimis inclinaris ad consola-
tionem. Probare ergo te volo, &
inclinare ad latus aliud; ut ex-
periaris, quid pati possis, ne tibi
innocens & sancta videaris.

Psal. 77. Mittam super te tribulatio-
nem, & iram, & indignationem,
immissionemque per angelos
malos.

En quibus
modis
animas
pias pro-
bare so-
leat Deus. Alii quæ tua sunt, tollent; a-
lii, quibus indiges, megabunt: A-
lii tibi detrahent; alii in facie re-
sistent. Alii grave jugum impo-
nent; alii ducunt, quo tu non vis.
Alii exterius, & alii interius te
affligent. Alii assumuntur ad sta-
tum & honores, tu relinqueris ad
contumelias & labores.

In omnibus his & maioribus
probaberis, ut athleta fortis.
Recedam nec dimittam, quin di-
li.

ligenter te examinem, si in facie mihi benedixeris.

Quod si in toto corde me dilexeris, & in omni tempore nomen meum benedixeris; dignum est ut amodo sponsa voceris, & secretum apud me cubiculum obtineas.

Quod si necdum virgam meam portare sufficis, sed hanc disciplinam minus amabilem censueris, lugens multis diebus absentiam meam, quam affectanter & sedulo petis, mittam tibi baculum meum, ut surgas: & post hæc veniam, & suscitaberis ad pristinam gratiam.

Nolo enim, ut omnino deficias, quia ego amantem me diligam. Et si nondum perfecte diligis, non tamen parvulam contemno: sed curabo ut crescas. Cura est mihi de te, ut bene habeas; nolo ergo, ut de me hæreas.

Scio quidem, quantum pati valeas, & ideo tempero vices meas; ne supra id, quam possis sustinere, tenteris & deficias.

Quod si moram fecero, expe-

Sed minime deserere.

* Alias vices.

Et a me usque in diem visitationis. Veniens veniam, & promissioni meæ satisfaciam. Tu autem orationi incumbe, sacræ lectioni intende, & in omnibus patientiam & longanimitatem tene.

Nec enim ignoro, quia interrim in mœrore existis: sed tam subito infirmari, & ab omni spe deficere, quali non essem rediturus, non placet utique mihi. Ubi est fides tua?

*Animæ
desolatæ
viva fide
& spe opus.*

Magna fide opus est tibi in hac parte maxime: quia & si me non vides, videris tamen à me, cui te & omnia tua credere deberes.

Licet namque iudicia mea ignores, dicit tamen firma fides: Bonum est, quicquid disponit & operatur Deus.

Consolor igitur te, quia infirmitas hæc non erit ad mortem, sed pro gloria Dei. Abstuli à te desiderium tuum, & volui tentare fidem & dilectionem tuam.

Feci enim hæc omnia, ut tuam infirmitatem apertius scires, & meam bonitatem magis intelligeres.

Non

Non te bene nosti, sicut & ego novi. Ego te & omnia tua novi, non modo ex tempore, sed ab æterno.

Agnosce ergo, quid ex me tibi veniat; vide quàm pauper ex tuo sis, si quando à me relinqueris. Nondum in vera tui cognitione plene profecisti. Et quia expedit plurimum hoc te scire, volui ut experimento disceres.

Deferitur ad tempus, ut se nosse discat;

Bonum est tibi, quod aliquando desolaris, quod tribularis; quod humiliaris; ut sic propriam manifestius palpes infirmitatē.

Ego novi hanc magis venire ad profectum tuum. Si ex hac prudentior & sollicitior fueris ad singula; quid perdidisti? Arrogans es plerumque, & inscia tui: putans te habere bonum, quod non habes.

6. Deciperis amore proprio; & dum non cogitas datorem, abuteris dato. Ego inebriavi te, sed oblita es, quia de vite mea bonus erat.

Et quid ex seipso; quid ex Deo possit, agnoscat.

Experire modo te ipsum, agnosce quid virium habeas. Si ex te est, quod habuisti, cur non te

nuiſti? Si nec illud tenere potuiſti, cognoſce, quia de ſuper accep-
piſti.

Da ergo honorem gratiæ; & confitere, quia ſine me nihil po-
tes facere. Conſidera, quàm ne-
ceſſarius ſum tibi, quàm ſuffi-
ciens & ſolus potens, in omni
bono te confirmare.

Ubi eras, priuſquam te voca-
rem, niſi in peccatis tuis? Et nunc
ubi es, niſi quo perduxi te? Sed
& quando tibi bene erat ſine
me?

7. A. Et dixi: Nunquam dul-
ciſſimæ Domine. Tu ſolus uni-
cus & ſingularis Dilectus me⁹, in
omnibus & præ omni fideliffim⁹.

Indignum
deſerto
Creatore
adhærere
creatu-
ræ.

D. Quare igitur cogitaſti a-
pud te non recte, ut ires poſt a-
matoreſ alienoſ? Quid tibi di-
ſplicuit in me? Nunquid gloria
mea, aut pulchritudo mea?

A. Verè Domine non eſt ſimi-
lis tibi in pulchritudine & in
gloria, in diuitiis & potentia, ne-
que talis in cœlo neque in terra.

Tu eſ enim ſolus altiffimus
Pſal. 88. ſuper omnem creaturam: *Tui ſunt*
cœli, & tua eſt terra: orbem ter-

re & plenitudinem ejus tu fundasti.

Multum est, quod creaturis donasti. Ex quibus magna pulchritudo, sapientia, & bonitas tua relucet; sed nihil in comparatione beatæ & gloriosæ præsentiae tuæ. Experientia nunc didici, quia amarum mihi est, vel ad horam te reliquisse.

8. D. Ad me ergo revētere, dicit Dilectus tuus. Satis est, quod hucusque circum curristi. Disce stabilis esse & mitis, sperans & fidens in me, non tantum in die visitationis, sed abundantius in nocte tentationis.

Ego dimisi te, ut fatigata citius ad me redires; & frustrata exteriori solatio demum intelligeres, quid tibi contulit dilectio mea, quæ toties invitavit te.

Adverte itaque nunc, (quia ratione non caret) quod non nunquam relinqueris; quod sine affectu manes, quod tædio afficeris, quod tentationibus fatigaris, quod hinc & inde affligeris, quod consilium non invenis, nec auxilium sentis, sed angustiam
tuam

itiam undique & egestatem patieris.

*Animæ
desolatio
non vacat
ratione;*

Ideo relinquo te, ut cognoscas meam præsentiam tibi fore necessariam, non modo in una re, aut in maxima tantum causa; sed in omni profecto actione, in omni loco & tempore, tam mane quam sero, & ubicumque fueris, ieris, vel steteris.

Sic quidem instrueris solícite ambulare cum Dilecto tuo, & à variis abstinere, offensasque cavere.

*Amor &
fortitudo
ejus hoc
modo pa-
tefit.*

9. Relinquo te, ut scias quantum diligas me; hoc est, appareat tibi modus dilectionis tuæ. Fortiorem te & beatiorē putabas, quam eras; sed evidentius patuit, auxilio meo tibi paululum subtracto, quia egens fuisti & misera.

*Dilectus
enim ab-
scondit
se, ut a-
vidius
quæra-
tur;*

Quomodo cognoscetur dilectio tua, nisi cum mansuete portaveris gravamina?

Interdum te video tepefcentem, sed ut susciteris ad fervorem & quærendi diligentiam, abscondo me ad horam, tanquam dilectus stans post parietem.

Vi.

Vic
ercita
rem da
iam si
renon
pare c
An
acquil
studio
quies.
cundu
sit am
thesa
quàm
gemin
missa
Ut
quia
sed p
cum
prop
dire
D
mere
seris
clau
serio

Video & scio omnia; sed exercitatio ad multa utilis, maiorem dat sæpè intelligentiam. Etiam si me diligis, utique quære non tardabis. Si placeo, indagare curabis.

An ignoras, quia laboriose acquisitæ divitiæ, tenentur magis studiose? Cui æque optata requies, sicut fatigato? Cui tam jucundus amor, nisi in quo præcessit amati dolor? Et reinventus thesaurus, nonne bis charior est quàm prius? Duplex gaudium & geminata redit lætitia, de intermissa dilecti præsentia.

Utiliter igitur me subtraho, quia non dedignando hoc ago, sed pia quadam dispensatione sic cum amantibus ludo. Sufficiat pro præsentia, quia tantillum audire meruisti.

Do autem licentiam toties ad merevertendi, quoties tibi senseris opus esse. Ego nunquam clausi viscera mea humiliter & seriole deprecanti.

Et dul-
cius in-
veniat.

CAP. XVIII. *De fiducia divina miserationis.*

Colloquuntur Theophilus & Dilectus, seu servus & Dominus.

*Psal. 85.
Isa. 50.***D**eus meus, misericordia mea: & ideo non sum confusus.

T. Non videatur cuiquam absurdum, si cupiam cum Domino Deo meo, frequenter celebrare colloquium: cuius benignitas me pigrum sæpè trahit & accendit ad orandum & meditandum, ita ut ejus non respondere vocibus, durum mihi sonet & ingratum.

Sed dicet forsitan aliquis contra me: Ergo nec tu times Deum, cum sis revera peccator immundus, & vita ipsa indignus. Unde tibi hæc præsumptio cordis? Et cum sis omnium minimus & despectior universis, quid adhuc te divinis colloquiis ingeris, quem te ipsum facis?

*Psal. 108.**Iob. 9.*

2. Dilecte mi, Domine, responde pro me, quia os peccatoris apertum est super me. Si me justificare

care voluero, os meum condem-
nabit me. Et si mundus fuero hoc
ipsum ignoravit anima mea. Tu
scis insipientiam meam, & confu-
sionem meam. Tu loquere, ego
libenter filebo.

D. Et vox Dilecti mei; Ne at-
tendas ad verba exprobrantium
tibi; sed ausculta potius quid di-
xi: *Nō enim veni vocare justos, Marc. 2.*
sed peccatores. An non licet mihi
facere, quod volo? Volūtati meæ
quis resistet? Si tibi, quamvis no-
vissimo, benefacere voluero in
modico, quis arguet me de pec-
cato?

Qui sine peccato est, primus
in te lapidem mittat. Si autem &
ipsi peccatores sunt, cur gratiæ
detrahunt? Non tū me elegisti,
sed misericordia mea prævenit
te.

Præclarū
patroci-
niū pec-
catoris
cum Deo
collo-
quentis.

An adhuc aliquis audet mur-
murare contra te, quia accessisti
ad me? Cerrē non est murmur e-
jus contra te, sed aperte contra
me; quia peccatores recipio, &
manduco cum illis. Et quare nō
indicares tibi familiaritatem
meam, quam potius gaudeo ex-
hibere quā retrahere.

3. T. Cui ego: Dilecte Domine, non eis imputetur, sed mihi, & peccatis meis. Non nego, quicquid de me ægre sentitur; fateor & hoc indubie, quia multo plus est quam scitur.

D. Dicit ille: Bonum tibi, quia humiliasti te; sic enim magis semper lucraris, & gratiam meam facilius impetrabis. Propterea tamen non es abjiciendus, quia peccator es & defectuosus, quam temetipsum ob id despicerem merito debeas; nec unquam oblivisci, in quantis deliquisti.

Vide Dei
bonita-
tem &
clemen-
tiam.

Sed ne anxie intereas, pensa quam sæpe de peccatoribus facio justos & amicos, humiles eligens, & de se præsumentes relinquens.

Non opus habeo, ut dones mihi aliquid de tuo: sed tantum hoc peto, dilige me corde puro, & sufficit.

T. Cui rursus: Proh pudor mihi, quia non est quicquam in me, unde possit amor tuus erga me incitari.

D. Dicit iterum; Nihil horum attendo, quæ mundus ad placendum

dum offert, nil talium requiro:
amor per se satis est; tantum fer-
veat, mecumque perseveret.

Verumtamen cujus sunt, quæ
hominem adornare possunt?

Nonne mea sunt omnia, & quæ
in corpore & quæ in anima ful-
gent? Quæ autem mundi sunt, &
quæ corpus honestant, parum te
implicare debent.

In exci-
tando
peccato-
ris spem
& fidu-
ciam,

Quæ verò ad decorem virtu-
tis pertinent, tua interest, & cu-
rare oportet ista, ut placeas cor-
am Deo in lumine viventium.

Iuste tamen te humiliasti, &
accusasti tam foris quàm intus,
coram vultu majestatis meæ,
confitendo veraciter infirma &
dedecora tua, atque profundius
ingemiscendo, quia nequaquam
dignus es familiaritatis meæ
vendicare gratiam vel ad hanc,
cùm sim speculum sine macula; &
tu peccator & immundus ab in-
fanzia.

Memor ergo esto fragilis
conditionis tuæ, & generosæ
celitudinis meæ, sicque cum
humili reverentia accede confi-
denter ad me. Ego enim sum qui

Isaia 43.

K k

de-

deleo iniquitates & peccata, qui
justifico impium, dimittens ei
omnia delicta propter nomen
meum.

4. Non solum hæc confero,
sed adhuc majora misericordiæ
dona præstare paratus sum. Nam
& misereri potius eligo quam
irasci, parcere malens quam pu-
nire.

Verba
piissima
ad ani-
mandum
peccato-
rem.

Sed hoc parum visum est mi-
hi, neque sic contentus sum, ut
post primam gratiam, non adjiciam
secundam, vel tertiam; imo
finem non impono miserationum
meorum; sed neque gratiarum &
beneficiorum meorum dicibilis
est numerus.

Denique post peccatorum ve-
niam, post poenitentiam & satis-
factionem completam, reddo
plerumque salutaris vultus mei
lætitiā, infundendo abundan-
tiores Spiritus sancti gratiam.

Et licet adhuc in carne pec-
cator moretur, in meam tamen
illum recipio familiaritatem: ita
ut de perpetratis malis nulla sit
erubescenda jam confusio: sed
magis gratiarum actio, & vox
laus;

laudis, quia vetera transierunt, & nova facta sunt omnia.

Tam pius & misericors sum, O quam !
ut semper paratior sim ad indul- promptus
gendum, quam tu ad poeniten- Deus ad
dum, promptior ad dandum, recipien-
quam tu ad rogandum. dum pec-
eatores.

Quid igitur times? quid trepi-
das ad finem tantæ pietatis acce-
dere? Et cur te alienares à gratia
mea, tam sponte oblata?

Etiam si scires, quod negare
proposuisses, non tamen desiste-
re deberes à precando, neque
confidentiam exauditionis amit-
tere: sed insuper vehementius
instare, donec acciperes.

Infinite sunt enim miserationes
meæ, & quod uno tempore
negatur, alio tempore poterit
pie concedi.

5. Qui scis, si quando conver-
tam ad te faciem meam. & do-
nem tibi desiderium cordis tui?
Et quid dicit Propheta de me?
Accedite, inquit, ad eum, & illu- Psal. 33.
minamini, & facies vestra non
confundentur.

Ego magis accuso raritatem Deo pec-
accesus tui, quam frequentem catoris

confiden-
tia; quā
timida
verecun-
dia.

accessum; & plus timidam vere-
cundiam, quā promptam veniæ
præsumptionem.

1. Ioan. 2.

De mea bonitate confidere,
rectæ humilitatis & magnæ fidei
est indicium. Hæc dico, ut non
pecces. Quod si peccaveris, non
desperes; sed cito resurgas. Ha-
bes enim adhuc spem & advo-
catum apud Patrem.

Luc. 15.

An expectare vis, ut dignus
fias, priusquam accedas? Et ex te
quando hoc poteris? Si solum
boni & digni, magni & perfecti
viri mihi appropinquare debent,
peccatores & publicani quem
adibunt? Quid ergo Evangelium
dicit? *Et erant, inquit, appropin-
quantes ad Iesum publicani &
peccatores, ut audirent illum.*

Ioan. 7.

Accedant igitur indigni, ut
fiant digni. Accedant mali, & ef-
ficientur boni. Accedant parvi &
imperfecti, ut fiant magni & per-
fecti. Accedant omnes, accedant
singuli, ut accipiant de plenitu-
dine fontis vivi.

Ego sum fons vitæ, qui non
potest exhaustiri Qui sitit, veniat
ad me, & bibat. Et qui nihil
ha-

habet, veniat ut gratis emat.

Qui morbidus est, veniat ut sanetur. Qui tepidus est, veniat ut accendatur. Qui timidus est, veniat ut confortetur. Qui tristis est, veniat ut consoletur. Qui aridus est, veniat ut adipe & pinguedine spiritus repleatur. Qui tædio afficitur, veniat ut gaudio recreetur.

Omnium
malorum
& necessi-
tatum
promptis-
simum re-
medium
apud
Deum.

En deliciæ meæ, esse cum filiis hominum. Qui sapientiam concupiscit, veniat ad doctrinam meam. Qui divitias quærit, veniat, ut accipiat æternas & incorruptibiles. Qui honores ambit, veniat, ut hæreditet nomen æternum in cælo.

Prov. 8.

Qui felicitatem desiderat, veniat, ut eam sine timore & periculo possideat. Qui omnium bonorum abundantiam concupiscit, veniat ad me, ut summum, æternum, ac immensum bonum percipiat.

Ego sum, qui omnia temporalia bona præsto: & super temporalia, æterna bona in cælestibus tribuo. Nec promissioni meæ deero, cum adimpleta fuerit.

K k 3

man-

508 SOLILOQUIUM
mandatorum meorum salutaris
observantia. Coronabitur autem
gloriosè in cœlo, qui legitime
certaverit in hoc mundo.

CAP. XIX. *De desiderio divi-
na fruitionis.*

Psalm. 23.

*Meditari
de Dile-
cto unicū
animæ a-
mantis
solatium
in via.*

Meditatio cordis mei in
conspectu tuo semper.

Quid animæ fideli tuavius,
quid jucundius esse potest, quam
devote de Domino Deo dilecto
suo meditari; ut quem clara ac
beatifica visione intueri necdum
valet, saltem per studiosam re-
cordationem, quasi præsentem
sibi faciat.

Contempletur igitur eum per
speculum in ænigmate, quem fa-
cie ad faciem non potest videre.
Scrutetur nihilominus per Scri-
pturas & figuras, quæ in suo
fulgore contemplari non sufficit.
O si studium quærendi faciem
Domini nunquam frigeat, sed
de die in diem magis ferveat!

Inest autem animæ Deum a-
manti incessabilis æstus, ad ejus
visionem perfruendam; quia visio
Dei

Dei, beatitudo summa & felicitas perfecta est.

Appetit ergo hanc beatitudinem, quatenus totus ejus appetitus, suo conjunctus fini, satietur & quietetur; quoniam nullo præsentis bono poterit unquam contentari.

Nam & crebra experientia didicit, quod quanto longius à celesti beatitudine erraverit, tanto infelicior est & inquietior; cum nihil in creaturis stabile appareat aut durabile, quo ejus affectus possit mitigari.

2. Redeat ergo ad eum, à quo facta est; & ab illo requirat beatitudinem, unde sumpsit originem. Quoniam quidem, qui creavit animam, ipse est, qui satiet in bonis desiderium ejus.

Nam talem affectum ei indidit, ut eo dempto nullum sit bonum, quo contentetur; nullum gaudium, quo secure fruatur.

Noli ergo hic stare anima mea, quia non est iste locus requiectionis tuæ: sed perge sursum, ascende ad eum, qui te fecit.

Jam enim & ille nuntios mi-

Kk 4

fit,

Non satiatur anima, nisi obtento fine supremo.

Psalm. 102.

Ad quem continuo contendere debet, invitata & excitata à Dilecto

510 SOLILOQUIUM

fit, & invitat ad ascendendum. Quot desideria æternæ vitæ inspirat tot nuncios tibi transmittit, quibus susceptis. para te ad ambulandum. Ambulas, si eum videre desideras; si ei placere contendis; si inferioribus abrenuncias; si ejus amore agis, quicquid agendum vel dimittendum fuerit.

Non enim tu eum prius querere posses, nisi & ipse te prius quæsisset, & sancta in te desideria suscitasset.

Siquidem languet illa anima, non amore, sed tædio pernicioso, quæ æterni Solis non fuerit irradiata calore.

Sed si austro suaviter flante, & frigore fuerit resoluta & mœrore; tunc mox æstuarè incipit præ desiderio inspirati luminis, ad incomprehensæ arcæanum divinitatis.

Qui solis
instar accendit &
recreat
animam:

3. O veri Solis ardor immensus, quot tunc in amante parturis æstus! Solvis tristitiæ tenebras, & laboriosas actiones in nihilum mutas. Longos annos diesque paupertatis, uno simplici illapsu abunde consolaris. O

O tristium medicina, ô errantium & quærentium fulgida lucerna! Tu jugiter mihi mica; tu mansionem in me para, donec illucescat lux perpetua.

O quàm dulcis & jucunda erit tua præsentia, quando ex sola tenui memoria, tanta prodeunt solatia!

Quàm libenter me possum ad te convertere; quàm liberè omnibus renunciare, ut tua gratia merear consolari!

Non enim difficile erit animæ cupienti tuam cernere faciem, à præsentium se oblectatione nudare, cùm jam majorem interius sentiat, aut in proximo sibi largiendam, fiducialiter abs te expectet.

4. Præterea nullus insipienter cogitans putet, quòd tu animam tibi devotam, diu inconsolatam relinques; vel quod parva recipiet charismata gratiæ, pro universis victoriis naturæ; quia nec in qualitate, nec in suavitatis quantitate, poterit unquam tuæ cœlesti consolationi comparari qualiscumque terrena delectatio,

Nec diu
finit eam
consola-
tionis
exper-
tem.

tio, & undecumque concepta.

Studeas ergo, fidelis anima, talem te exhibere Christo coelesti Sponso, ut ejus gratia & consolatione digna semper existas; quia per ipsum & in ipso copiosissime reperies, quod te in quavis anxietate positam confoletur.

Idque eo
magis,
quo pro-
pius ad-
haerit
dilecto.

Quanto frequentius ad ipsum accesseris, ejusque lateri vicinior tuum applicueris, tanto tibi dulcior & jucundior apparebit.

Quod si te subtraxeris, tu sola detrimentum patieris; ille autem in sua pulchritudine permanens, nil triste sentiet nec molestum.

Tu illius bonitate egres, ille nullius. Ideo tu beator ex ipso fieri potes, ille ex tuo profectu non potest. Solus est, qui sibi sufficit; solus cui nihil addi minuique potest.

Ejus gratia sunt, quaecunque sunt, quaecunque vivunt, sentiunt, & intelligunt. Merito ergo omnia, quae creata sunt, ipsum laudando benedicunt.

5. O si possem sufficienter eum enarrare tibi & explicare. quam
li-

libenter id agerem! Sed quod ineffabile est, sicut est, effari prohibetur.

Similiter quod inexcogitabile fertur, nulla cogitatione vel voce vere formatur.

Et cum ita sit, cogita tamen interim humano more de Creatore, habendo memoriam suavitatis ejus pro solatio, donec presentiam vultus sui tibi ostendat in regno.

CAP. XX. *De gemitu animæ ex
dilatione gloriæ.*

Ego dixi in excessu mentis *Psal. 30.*
mea, projectus sum à facie oculorum tuorum.

Percussum est cor meum intra me, ex dilatione gloriæ tuæ. Loquar ergo, & confabulabor cum amaritudine animæ meæ. Vis amoris tui dicere me compellit, nec patitur tibi aliquid abscondi.

Quid igitur referam? Ecce Deus meus, in pace amaritudo *Isaia 38.*
mea amarissima. Qui non intelligit, nescit, quid hæc volunt. Nō

ego, sic, sed scio, & sentio, & id-
eo cantare cum Propheta non
erubesco.

Tibi Domino Deo meo lo-
quor, cui omnia sunt nota, qui &
scire dedisti, & sentire pro bona
voluntate tua; ne fortè plus glo-
rier, aut æstimer aliquid ab
insipiente.

Quod ergo à te accepi, dice-
re possum tibi. Et quid opus est
tibi hoc dicere, cum omnia scias,
nec ullum ex his solatium expe-
ctes? Et quale solatium tibi ve-
niret, qui es consolatio desola-
torum?

Ergo mihi totum prodesse
potest, qui verborum adhuc so-
latio indigeo, ut sermonibus bo-
nis & dulcibus excitem affectum
meum in te, & faciam refrige-
rium aliquod desolatæ animæ
meæ.

Indulge-
re dolori
& gemitibus sua-
ve aman-
ti.

Etenim cum non possum te
videre præsentem, lugebo absen-
tem; quia & hoc amoris est indi-
cium, & dulce fatis amanti.

Jam sensus hujus versiculi ap-
parere incipit, quia de anima a-
mante recte scribitur, Quanto
enim

enim ardentius amat, quantoque vehementius æterna desiderat; tanto veracius virtutem huius versiculi in se vivere sentit.

Non sunt frigida verba, nisi non amanti: nec surda organa, nisi cor obturanti. Scit amans & flagrans anima; & toties intra se concalescit cor ejus, quoties ex amore æternæ pacis cōpungitur.

Ipsa ergo dicit tibi Domino Deo suo; non hominibus, quibus ignota esse cupit.

Et si hominibus aliquando loquitur, hoc tamen foris est, quod illi audiunt: tibi quicquid dicit, intus dicit, & amando magis quàm sonando.

Ecce (ait) in pace amaritudo mea amarissima. Ac si confiteatur: Postquam ad pacem mentis, te largiente, redii, magis mihi grave esse incipit fallax status mundi. Video enim in hac pace, quantum disiungor à summa pace.

Et quidem prius occupata desideriiis terrenis, & variis commota passionibus, plurimum impediēbar ab interioribus meis, &

In pace & tranquillitate mentis homo,

maxime
terrena
fastidit,
cœlestia
appetit.

516 SOLILOQUIUM

per consequens à contemplatione cœlestium, pro quibus anxie gemere debui; sed minime potui, quia sensum interni doloris, per incuriam perdidit.

Jam verò sublati inanium cogitationum tumultibus, in pace mentis aliquantulum resideo, & toto cordis desiderio trahor ad superna, & amplius plango, quia bonis cœlestibus non fruor, quàm prius plangebam, cum mundi malis cruciarer.

2. Est ergo amaritudo animæ meæ in hoc mundo degere, sub peccati sarcina incedere. Sed hæc mihi amarissima fit, cum pro posse meo recolletis in unum affectibus, bona jam cordis pace potior, atque totis medullis in amplexus æternæ pacis commoveor; & tamen propter mortalitatis meæ vinculum, apprehendere impediior.

Rom. 7.

Ideoque ad te cum gemitu clamare compellor, & dico: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Non sentio gravius onus, quàm diutius peregrinari à te in seculo, quia

quia in amore laborans, nullam præter te consolationem requiro.

Evidentissima namque comprobatione didici, non posse animam meam bonis satiari præsentibus, nec veram adipisci beatitudinem, nisi tibi conjuncta cœlestem acceperit mansionem.

Licet enim excessive amet, flagret, & contempletur sita in corpore; insatiabilis tamen perseverat ejus affectus, nisi deposito corpore. Idcirco in adeptione summi boni, & in lumine vultus tui, finis ejus consummatur.

3. O Rex cœli, summe amabilis; ô dilecte mi, pulcherrime, totus desiderabilis. Quando adimplebis me lætitiâ, cum vultu tuo? Quando satiabis omne desiderium meum fonte perenni?

Sitivit in te anima mea, & multipliciter affligitur te non adepto. Quamdiu in terris vivo, & te nondum video, triste est mihi omne quod cerno.

In tantum calefcit cor meum, ut non modo semel, sed sedule in

Anima
non sa-
tiatur,
quousque
mortali
corpori
sociatur.

Suspiria
ejus ad
summi
boni frui-
tionem.

Psal. 41. in excessu meo dicam: *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei mei?*

Crescit adhuc amor, & desiderium amplius ignescit, ita ut flere die noctuque non cessem, dum cogito per singulos dies, ubi est deus meus?

Amanti namque dulce est pro te flere, dum quod desiderat non potest habere: sed oportet utique expectare & carere.

Ex his fletibus magis pascitur & confortatur amans anima, quam si haberet omnia terrena. Nam si illa diligeret, pro te nullatenus fleret.

Lacrymarum fructus.

4. O quam beata & tibi placita fusio talium lacrymarum! siquidem secularium gaudiorum ac temporalium cupiditatum peremptrices sunt, & coelestium consolationum devotæ impetratrices.

Propterea specialium devotorum & solummodo amantium est iste profluvius tam sanctarum lacrymarum.

Duplices lacrymæ; carnales,

Alia ratio lacrymarum his, qui misera necessitate constrin-

gun-

gunt
iste,
quia
sua
nun
S
amo
dam
caul
dici
M
lut
te ju
qui
sed
lava
ocu
cor

lun
ber
sim

lac
Ut
ma
qu

ru
co
no

guntur. ille, quia morbidus est; & spiritus iste, quia oppressus est; Alius, quia injuriam patitur; alius, quia suæ voluntati contrahitur, nonnunquam lacrymatur,

Sola tu anima devota divini amoris lacrymas fundis; Pro damnis autem temporalibus & causis transitoriis, vero Dei judicio te submittis & gratias agis.

Quales
lacrymæ
piorum.

Nemo tamen indevotus, velut insipientem aut impatientem te judicet, audiens te flentem; quia lacrymæ istæ non gravant, sed recreant: non maculant, sed lavant: nec oculis officiunt, quæ oculos cordis puriores reddere consueverunt.

Sentiant alii de te, quod volunt, non possum ego aliud, nisi bene de te sentire; nam & consimili opto fletu potari.

§ A. Si (inquit) mecum optas lacrymari, poteris & consolari. Utinam esset anima tua pro anima mea, nunquam ignorares, quod sentio.

Ego scio, cui credidi, & certus sum, quia facilius est negare, cœlum & terram esse, quàm Deum non esse.

Et

Et scio quidem ipsum esse bonum animæ meæ, & nunquam me beatam fieri posse, sine ejus perfecta contemplatione.

Piarum
lacryma-
rum cau-
sa.

Cujus contemplatio quia necdum mihi collata est, neque perpetue firmata, nimirum plango, quod tāta felicitate privor; quod hujus vitæ tenebris involvor; quod propria infirmitate sic gravor, ut lucem illam sufferre non valeam, & quod tam exigui momenti sit, & nebula tectum, quicquid de cœlesti gloria meditor.

Psal. 41.

6. Quapropter planctum sæpè gemino pro cantu; & dum dicitur mihi per singulos dies, *Ubi est Deus tuus?* magis compungitur spiritus meus.

Penso enim suspente; Ubi est bonum meum, & perfectum gaudium cordis mei? Ubi pax & requies vera? Ubi hæc omnia ineffabilia bona, nisi in Deo meo? Et quando his perfungar, nisi ei fine medio fuero conjuncta? Et quando ibi ero? Credo, spero, sed non possideo.

Gemitus
& suspi-

Ubi est ergo Deus meus, quem sic amo, & nondum video, cujus amor

amor me toties vulnerat; absentia contristat; sed & visitatio nonnunquam recreat?

ria ani-
mæ piz:

Ubi est Deus meus, quem semel vidisse, est omnia didicisse? Ubi est Deus meus, in quem cor meum & caro mea exultare iugiter concupiscit?

Ubi est Deus meus, pro quo tot sustineo labores & dolores? cuius memoria dulcis, sed præsentia charior, omnem repellit de corde necessitatem? Ubi est spes mea, & tota gloria mea? Nonne in te Deus meus, salutare vultus mei.

Ostende mihi gloriam tuam, & ne avertas faciem tuam à me, & cessabo conqueri.

Si litigo parum tecum, ne improperes mihi: amor enim vehemens multos mirabiles habet modos. Expectare cogor, & desiderare magis instigor, sicque duellum amabile perseverat.

CAP.

CAP. XXI. De memoria celestis patriæ.

Isal. 15.

Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.

Quàm libenter apud te essem, bene nosti Deus meus : & quàm intime hoc desidero, non possum satis dicere. Non solum hoc peto, cum mihi male est, sed etiam quantumlibet hic mihi bene sit, opto tamen, ut magis mihi tecum esse liceat.

Sed quomodo satisfiet desiderio meo? Hic me esse tædet, & oportet; tecum esse liber, & nondum licet.

Animæ
desideranti patriam,
quodnam solatium moræ.

Non video, nisi ut patienter dilationem istam feram, & optionem meam tibi resignem.

Quid enim? Mussitare volo, cum sic oportet fieri? Absit. Et multi siquidem Sancti diu se sustinuerunt in hoc seculo, quorum tamen corda erant in cælo.

Quod si meam protendere volueris peregrinationem, parebo etiam, quousque tibi placuerit.

rito

rit. Verumtamen, ut complacitior sit in expectatione sua affectus essendi tecum, volo interim aliquid de mansione cœlesti meditari tecum.

Non tamen præsumo vel minima illa penetrare gaudia, quæ præparasti diligentibus te; sed sparsim modicum quid meditabor, unde affectus meus sæpè terrenis pressus & infectus iterum excitetur, & in spem vitæ æternæ sublevetur.

2. O si dies illa illuxisset, quo cœli gaudia me rapuissent! Quàm lætus tunc essem, & quàm felicem me putarem! quam tunc utique in stabili pace beatus essem! Nec opus foret inde aliquid investigare, quando nulla possent secreta latere.

Sed in nocte vita mea versatur; & ideo non mirandum, si caligat oculus meus inter nebulas gloriæ.

Attamen levabo oculos meos à longe prospectans, & salutans sanctam illam civitatem Hierusalem, quæ construitur in cœlis vivis ex lapidibus, Angelis videlicet

Apoc, 21.

524 SOLILOQUIUM

licet & hominibus sanctis, plena
semper existens in laude & ca-
nore jubilo, Deum sine fine lau-
dando.

Eia & eia nunc anima mea, as-
sumptis desideriorum pennis
perge fursum, evola à corporeis
sensibus, transmigra à visibilibus
mundi figuris, ad habitaculum
sanctum Dei, ad Hierusalem no-
vam perpetua pace stabilitam,
gloria & honore coronatam, &
omnium bonorum aggregatione
perfectam.

Adum-
bratio
felicita-
tis & glo-
riæ coele-
stis:

3. Ecce mira & ineffabilia,
quæ non licet homini loqui. Sen-
sus non capit, intellectus non
attingit humanus, quàm glorio-
sus sit Deus in sanctis suis, quàm
mirabilis in maiestate sua.

Psal. 68

Extende cogitatum tuum us-
que in altissima; dilata deside-
rium tuum in perpetuas æterni-
tates, & dic cum Propheta: *Glo-
riosa dicta sunt de te, Civitas
sancta Dei.*

Ibi, quicquid desideratur, ha-
betur; & quicquid habetur, secu-
re possidetur. Ibi videtur Deus
facie

facie ad faciem clare & sine ænigmate; non raptim nec horamine, sed sine fine lymptide.

Ibi cognoscitur beata & gloriosa Trinitas & inseparabilis unitas, quæ ab omnibus cœli civibus adoratur, laudatur & benedicatur.

Ex conspectu
sanctissimæ Tri-
nitatis.

Ibi est ille unicus dilectus singularis, pretiosior cunctis opibus, thesaurus desiderabilis, Dominus meus Jesus Christus, Ecclesiæ Sponsus immortalis, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei à seculo absconditi, sed ipsis Beatis manifesti.

Iesu Christi;
Rij;

Coloss. 2.

Quàm jucundi sunt omnes Sancti ante faciem Sancti Sanctorum, qui est causa & origo salutis eorum. Ibi enim non in pro-
verbiis loquitur eis, sed palam de Patre renunciat eis.

Ipse liber eorum, *Verbum in* Ioan. 1.
principio apud Deum, docens de omnibus, & adimplens omnia, ita ut nihil desit eis in gloria. O felix sempiterna gloria, quæ non est de brevi memoria, sed de præsentia Dei in splendoribus Sanctorum!

4. Ibi

Virginis

4. Ibi est & gloriosissima Mater Dei, perpetua virgo Maria, totam cœlestem curiam perorans specie & pulchritudine sua; quam circumdant & comitantur virginales turmæ, tanquam flores rosarum, & lilia convallium.

Ss. Angelorum.

Ibi sunt Angeli & Archangeli in suis ordinibus positi, divinis laudibus alacriter intenti; quorum alii supremi, alii medii, alii inferiores, secundum tres hierarchias sunt distincti.

Patriarcharum & Prophetarum,

Ibi sunt Patriarchæ & Prophetæ, qui de adventu Christi, Spiritu sancto olim repleti præcinnuerunt; & nunc ipsum Dominum Jesum Christum, regem regum, Deum verum cognoscunt, ac incessabili laude benedicunt.

Apostolorum.

Jam vident oculi ad oculum redemptorem suum, quem diu expectabant, & toto corde advenire desiderabant.

Ibi sunt præclari & omniveneratione dignissimi præcones Christi Apostoli & discipuli Domini, sanctitate & gratia pleni, fundatores Catholicæ fidei; sed nunc devoti intercessores in æterna

terna gloria pro iis, quos in fide
genuerunt & instruxerunt.

5. Ibi præcipue fulget venera-
bilis Baptista Christi Joannes, a-
micus Sponsi specialis.

S. Ioannis
Baptistæ,
S. Petri,
&c.

Ibi Petrus claviger cœlestis,
Paulus Doctor egregius, An-
dreas, Philippus, Thomas, Jaco-
bus & Joannes, cum cæteris A-
postolis & Evangelistis Eccle-
siarum columnis. Horum fidem
tenere & exemplar imitari, ad vi-
tam æternam est pervenire.

Ibi sunt inclyti Martyres,
proprio sanguine purpurati, & in
æternum cum Christo beati;
quorum licet corpora crudelissi-
me laniarentur, tamen animæ
non potuerunt per tormenta à
Christo separari.

SS. Mar-
tyrum,

Ibi sunt lucidissimi Confes-
sores, qui vitam secularem con-
temnentes, cœlestes fieri merue-
runt.

SS. Con-
fessorum,

Ibi sunt magni gloriosique
Doctores, per vitæ sanctæ meri-
tum, altius in Dei contemplatio-
ne suspensi, è quibus multi viven-
tem sanctitatis imaginem in suis
scripturis reliquerunt.

SS Do-
ctorum,

L I

Ibi

ss. Vir-
ginum,
&c.

528 SOLILOQUIUM

Ibi sunt juvenes & virgines, fenes cum junioribus, nomen Domini assidue colludantes; & quicquid boni ac virtutis unquam gesserunt, divinæ majestati ascribentes, semper grati, semper devoti, semper jucundi, semper & accensi, nec unquam fastidio preffi, sed jugi contemplatione in Deum erecti.

Apoc. 4.

O quàm gloriosum est hoc regnum! in quo cum Christo regnant omnes Sancti, amicti stola prima, securique de reliqua. Ibi jam sequuntur Agnū, quocumque ierit; quia nulla separatio ab ipso erit, sed in æternum gaudentes in Domino gaudebunt.

6. Hæc contemplare anima mea, & super omnia visibilia tuâ cogitationem suspende. Vere locus iste sanctus est, & Dominus est in eo. Hic semper pax & gaudium redundant; hic omnium bonorum affluentia, omniumque malorum perpetua carentia.

* Alias
Capere,

O si posses modicum quiddam de ineffabilibus Sanctorum gaudiis rapere, * unde peregrinatio tua aliquantisper consolaretur.

retur; quia apud me non inuenies *vel Sa-*
nisi labores & dolores, impetus *pere.*
tentationum & luctus seculi.

O si tibi dignetur aliquid in-
spirare superni luminis auctor,
nec vacuam te remittat ad are-
scentes escas meas; sed secundum
divitias superabundantis gratiæ
sue, ab omnibus materialibus
formis te purificet & evacuet, ac
in abyssum sue æternæ claritatis
vel raptim inducat.

Utinam ex illo cœlesti fan-
tuario formam & exemplar ve-
ræ sanctitatis, quam imiteris, re-
portes. Meliora sunt enim & ve-
riora exemplaria cœlestium &
confirmatorum, quàm quæ terre-
nis demonstrationibus probantur.

Da mihi, Domine Deus, scire
& intelligere, quæ sit Sancto-
rum perfecta felicitas, non ex co-
dicibus inde scriptis, sed per Spi-
ritum sanctum, qui docet de cœ-
lestibus secretis, supra id etiam
quam possit humanus attingere
sensus.

Da & vitam meam multo fer-
uentius ad spiritualiora elevare,
& inter crebra tribulationum pon-
dera,

dera, patientiæ palmam fortiter
tenere; donec soluto carnis de-
bito, ad hanc, quam desidero
beatitudinem, tua misericordia
valeam pervenire.

CAP. XXII. De accessu ad San-
ctum Sanctorum Iesum
Christum, Regem
Angelorum.

Psal. 43. **T**u es ipse rex meus, & Deus
meus.

Psal. 41. Exurge anima mea, veni, &
ingredere in locum tabernaculi
admirabilis, usque ad domum
Dei.

Decet namque, ut cæteris o-
missis, cum supplici reverentia
nunc procedas, ad salutandum
Dominum nostrum Iesum Chri-
stum, Salvatorem ac Redempto-
rem tuum, qui est caput omnis
principatus & potestatis; gau-
dium & corona Sanctorum om-
nium; firma spes ac certa expe-
ctatio cunctorum fidelium.

Ipse est, qui te fecit & rede-
mit, ipse pro te laboravit, certa-
vit & vicit. Ipse est * advocatus

Tituli, e-
logia, &
beneficia
Christi,
ob quæ
dignus à

tun

tuus, & propitiatio pro peccatis
tuis.

nobis
summe
laudan-
dus.

* 1, Ioa. 2.

Ipse est consolator tuus, pro-
visor tuus, & gubernator tuus.
Ipse est unicus & singularis Dile-
ctus tuus, qui pascitur inter lilia,
& inter ubera tua optat com-
morari.

Quis unquam tibi tanta bona
fecit? Quis tanta charitate te di-
lexit? Ad hunc accede; huic te
præbe, Aperi ei cor tuum, & enu-
mera coram illo, quæcumque diu
celata portasti.

Nemo tibi melius indicabit
nec revelabit, quid spei vel con-
siliū sit gerendum in rebus huma-
nis, quæ tot variantur eventibus.

Apud ipsum vota & desideria
tua, & in ipso consilia tua per-
maneant. Spes hominum frustra,
ipse autem est stabilimentum
pacis.

Tob. 4.

Per ipsum habebis *accessum*
ad Patrem, & ab ipso omnis gra-
tia tibi donatur, & virtus am-
plior infunditur.

Ephes. 2.

2. Sive tristeris, sive gaudeas,
ad ipsum habeas semper recur-
sum. Ipse speculum vitæ, ipse

norma justitiæ. Ipse lux indeficiens animæ, amor pudicitiae, & gaudium conscientiae.

Propter ipsum faciliter omnia delectabilia contemnes; propter ipsum omnia amara & contraria tolerabiliora erunt, & placebunt tolerata ejus amore.

Rom. II.

Denique ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia. Ad ipsum principaliter omnis intentio, omnis actio, sermo, lectio, oratio, meditatio, & speculatio respicere debent. Per ipsum tibi salus datur, & præparatur vita æterna.

Propter ipsum non timebis mori, nec recusabis vivere; quia ejus fidelitati debes credere, nec ejus honori vel amor quicquam præponere. Accede ergo nunc, & gratias age tuo Redemptori.

Gratiarum actio
per quam
elegans
ad Christum
Satvatore.

5. O dulcissime & super omnia amabilissime JESU, sis devotissime salutatus, altissime laudatus, & nunc, & æternaliter ab omni creatura benedictus.

O dignissime Jesu, quid hō-

no.

noris unquam rependam? Aut quam gratiarum actionem reddam tibi, qui mihi infinitas misericordias exhibuisti?

Et si aliquid invenirem, quod tibi donare possem, nonne tuum esset antequam darem? Quid ergo retribuam? Parum vel nihil habeo. Nunquid de nihilo sacrificare possum?

Accipe tamen sacrificium humilitatis, paupertatis, & nihilitatis meæ; & sit totum tibi ascriptum, quicquid mihi impartiri voluisti.

Agnosce
paupertatem
tuam.

Dicant & prome laudes immensas omnes Angelorum chori, tibi semper assistentes.

Invita omnes
coelestes ad
Deum pro
te laudandum.

Dicant, & omnes spiritus Justorum, alta jubilatione id ipsum repetentes.

4. Sed adhuc quid agam, in memoriam & laudem sanctissimi nominis tui? Multa deberem agere, multis teneor & obligor; & vix ad minima sufficio.

Legā igitur de te, Jesu mi dulcissime, scribam de te, cātabo de te, cogitabo de te, loquar de te, ope-

Omnia
tua ad
Christi
gloriam
refero.

operabor pro te, patiar pro te. Exultabo in te, laudabo te, magnificabo te, glorificabo te. Digne adorabo te, quia Deus meus es tu, in quem credidi, quem amavi, quem quæsi, quem semper optavi.

Fac mecum signum in bono, ut videant oculi mei speciosum vultum tuum in cælo. Ad pedes tuos humiliter me prosterno, deprecans obnixe tuam clementiam cum lacrymis, quatenus mihi misericors esse digneris.

Scribe nomen meum in libro vitæ, nec unquam illud deleatur, quod sancta manus tua conscripsit.

5. Ego infelix, & Sanctorum meritis valde dissimilis, de tua superabundanti prærogativa meritorum confidens, imploro, ut saltem inter infirma & extrema Electorum membra, merear computari.

Et in solis
Christi
meritis
spem po-
ne;

Scio, quia non est talis vita & conversatio mea, ut confidere aliquid de me ipso audeam; sed tota spes & consolatio mea, in pretio pretiosi sanguinis tui con-

constat & requiescit, in quo me totaliter pono, & ponendum sentio, cum omnibus quæ egi, deliqui, merui, & omisi.

Vide ergo exiguitatem & indigentiam meam, clementissime Jesu, attende affectum cordis mei, quem ad te gero & habeo; non quia ego dignus sum, sed quia tu benignus es, qui ab indignis non dedignaris tangi & amari.

Bonus
saltem
affectus
infinite
eius Bo-
nitati
gratus
eris.

Terret me impuritas mea, sed iterum me trahit & allicit ad te maxima pietas & humilitas tua; qui non solum homo fieri, sed etiam pro homine peccatore pati, mori & sepeliri, in vera charitate consensisti.

Ideoque ad te confugio, quia nil boni in me invenio. Tu supple pro me, quod minus valet vis mea perficere.

6. Tu desiderium mihi tribuisti, ut te salutarem, laudarem, atque benedicerem; quia spes mea tu es, & portio mea in terra viventium.

Psal. 141.

Desiderium animæ meæ est, esse tecum in regno cœlorum,
sed

sed

sed quia tempus meum nondum
est paratum, expectabo te usque
ad vesperam.

Cujus me-
moriam
nos sola-
tur in
hoc exi-
lio;

Interim hæc mihi sit consola-
tio in loco peregrinationis meæ,
quod memor sum nominis tui, &
maximæ charitatis tuæ; & quod
præsentem te habeo in fide, &
sacramentis Ecclesiæ.

Intolerabile mihi prorsus fo-
ret in hoc mundo vivere, nisi
spem haberem in te Domine.
Non enim consentio cum secu-
lo gaudere; & ne sine consolatio-
ne & gaudio manerem, in te sta-
tui gaudium meum ponere.

Multum & sæpè errarem, &
multum in cogitationibus flu-
ctuarem, nisi te in memoria mea,
& in imaginatione mea tenerem.

Eaque
præcipue
in huma-
nitate e-
jus exu-
cer.

Et quia divinitatis tuæ altitu-
dinem capere non possum, nec
incorpoream veritatem compre-
hendere sufficio, tutius me ad
sanctæ humanitatis tuæ gesta &
verba converto; quia hæc cogi-
tans, non omnino à divinitate
tua recedo.

Gratias tibi Jesu bone, dulcis
& amande, quia frater meus, os
meum,

meum, & caro mea fieri dignatus es. Gratias & sanctæ Mariæ Matrituæ, de cujus virginali carne, sacrosancta corporis tui membra assumpsisti; ac mediante anima rationali, perfecte divinitati adunasti, ut ipsa non tantum hominis, sed & Dei Mater digne ac fideliter appelletur.

CAP. XXIII. De processu ad salutandum Virginem gloriosam.

A Stitit regina à dextris tuis,
in vestitu deaurato. *

Quamvis nullius sim meriti, sed multorum delictorū conscius mihi, est tamen pergrandis fiducia, passio tua, Domine Jesu, & meritum gloriosæ Virginis sanctæ Mariæ matris tuæ. De qua parumper cogitare nunc liber; & quæso, liceat.

Quis enim ego sum, ut audeam propius accedere, nisi licentia prius postulata? Scio indignitatem meam, in ejus singulari reverentia non debere apparere, quam nimirum Angeli venerantur cum stupore, dicentes: *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto mundi, deliciis affluens paradisi?*

Ad bea-

tam Vir-

ginem E-

xercitiū

pulcher-

rimum,

usum sa-

lutatio-

nis An-

gelica e-

legantem

ostendes.

*Psalm. 44

Cant. 8.

**Agnosce
te indig-
num ad
laudandā
Virginem
Deiparā.**

538 SOLILOQUIUM

Idcirco, ô prædulcissima Ma-
ria, nequaquam mihi convenit,
tuam gloriam & honorem, tuam
pulchritudinem & magnificen-
tiam considerare; quoniam terra
sum & cinis; imo terra vilior &
cinere; quia peccator sum, & ad
omne malum proclivus.

Tu autem cælo celsior facta,
mundum sub pedibus habes, &
propter honorem Filii tui, omni
honore digna existis & reveren-
tia.

Attamen ineffabilis pietas tua,
quæ omnem cogitatum excedit,
affectum meum ad te sæpè trahit
& allicit; quia tu es utique sola-
men desolatorum, & tu miseris
peccatoribus libens subvenire
consuevisti.

2. Ego quidem omnibus bo-
nis consolationibus & conforta-
tionibus, & maxime gratia Filii
tui me egere sentio; nam meip-
sum nullatenus juvare sufficio.

Tu autem piissima Mater, si
meam parvitatem dignaris at-
tendere, multis me potes suble-
vare auxiliis, atque uberius
consolationibus inter pressuras
refovere.

Cum

Cum ergo aliqua pressura vel tentatione fuero circumventus, cito mihi & sine trepidatione ad te est recurrendum; quia ibi prior misericordia, ubi amplior redundat gratia.

Quod si forte aliquando libet speculationi excelsæ gloriæ tuæ intendere, atque honorifice ex intimo salutare, longe puriori me oportet corde procedere; nec sine superni luminis ductu mihi expedit proficisci.

Vere non est illi gloria, sed digna reddenda confusio, quisquis irreverenter ad tuum præsumpserit ostium accedere.

Vide quam reverentia ad illam accedendum.

Oporteret autem accedentem, summa cum reverentia & humilitate procedere; bona tamen spe sibi juncta, quatenus tua miserante clementia, dignus sit admitti.

3. Humiliter ergo ac reverenter, devotè & confidenter ad te procedo, Gabrielis portans in ore salutationem tibi suppliciter offerendam; quam & inclinato capite ob tui reverentiam, & expansis manibus ob eminentem

M m

de-

devotionis affectum, læte præ-
sento, atque eandem centies
millesies, & multo amplius ab o-
mnibus cœlestibus spiritibus, pro
me dici peto & exoro. Nam quid
dignius & dulcius pro præsentis
offeram, prorsus ignoro.

Angelica
saluta-
tionis, id
est, Ave
Maria, vis
& ener-
gia.

4. Auscultet nunc sancti nomi-
nis tui pius amator. Cœlum gau-
det, stupet omnis terra, cùm di-
co: *Ave Maria.*

Satan fugit, infernus contremi-
scit, cùm dico: *Ave Maria.*

Mundus vilescit, caro ama-
rescit, cùm dico: *Ave Maria.*

Abscedit tristitia, venit nova
lætitia, cùm dico: *Ave Maria.*

Torpor evanescit, cor ex a-
more liquefcit, cum dico: *Ave
Maria.*

Crescit devotio, oritur com-
punctio; spes proficit, augetur
consolatio, cùm dico: *Ave Ma-
ria.*

Recreatur animus, & in bono
confortatur æger affectus, cùm
dico: *Ave Maria.*

Siquidem tanta est suavitas
hujus benedictæ salutationis, ut
humanis non possit explicari ver-
bisi

bis ; sed semper manet altior & profundior, quàm omnis creatura indagare sufficiat.

Propterea iterum flecto humiliter genua mea ad te sanctissima virgo Maria, & dico : *Ave Maria, gratia plena.*

Suscipe clementissima Domina mea, sancta Maria, hanc devotissimam salutationem, & me in ea suscipe; ut aliquid habeam, quod tibi grate placeat, quod mihi fiduciam ad te præstet, quod majorem semper amorem accendat, ac in jugi devotione tui venerandi nominis conservet.

s. Utinam ad satisfaciendum desiderio honorandi & salutandi te ex totis præcordiis meis, omnia membra mea modo verterentur in linguas, & linguæ in igneas voces; ut modum invenirem glorificandi te Dei genitrix in æternum.

Utinam adhuc pro omnibus peccatis meis, quibus iram merui, & gravissime Filium tuum contristavi, te quoque & omnem exercitum cœli sæpissime inhonoravi & offendi, hanc

Mm a

sua-

En quo affectu utendum hac salutatione:

Hæc imprimis notanda his qui rosarium recitant, ne quoties fre-

quentata
salutatio
sit arida,
& sensu
pietatis
vacua,

542 SOLILOQUIUM

suavissimam Gabrielis salutatio-
nem reddere valeam, tanquam
sanctam & puram orationis ho-
stiam, omnium commissorum
meorum expiaticem.

Utinam quoque, cum nimis
fragilis & labilis sit vita mea, pro
universis excessibus & negligentiis
meis, pro omnibus etiam cogitationibus
vanis, immundis & perversis, omnes beati spiritus &
animæ justorum, purissima devotione &
ardentissima deprecatione, dicant tibi, ô beatissima
virgo Maria; ac centupliciter in
honore tuo altissimam hanc
salutationem replicent; qua Pater,
& Filius, & Spiritus sanctus,
te primum per Angelum suum
statuit salutare; quatenus aliquo
modo reperiam incensum dignum,
in odorem suavitatis, qui
nihil bonitatis & dignæ recompensationis
in me reperio.

6. Sed & nunc in præsentia
tua prostratus, & sincera devotione
invitatus, atque totus in
veneratione almiflui nominis tui
accensus, repræsentō tibi lætiti-
am salutationis istius, quando
Ga-

Gabriel Archangelus à Deo missus, secretum thalami tui est ingressus; & flexis reverenter genibus, nova & inaudita à seculo salutatione, tuam virginalem faciem honoravit, & dixit: *Ave* *Luca 1.*
gratia plena, Dominus tecum,
&c.

Quam ego fidelium more, & aureo si possem ore, ex integro cupio persolvere; atque ut mecum omnes creaturæ pariter loquantur, ex intimis visceribus concupisco: *Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui Iesus Christus, Amen.*

7. Hæc est salutatio Angelica, Spiritus sancti institutione formata, tuæ maximæ dignitati & sanctitati congrua.

Hæc est oratio parva verbis, alta mysteriis; brevis sermone, lata virtute; super mel dulcis, & super aurum pretiosa; ore cordis jugiter ruminanda, labiisque puris frequentissime legenda ac repetenda.

Nam verbis paucissimis con-

Insignis
 commen-
 datio sa-
 lutatio-
 nis An-
 gelicæ.

texitur, & in latissimum torrentem coelestis suavitatis diffunditur.

Sed vae fastidiosis, vae indevotis & vagis oratoribus, aurea verba non ponderantibus, nec mellea pocula gustantibus! qui toties dicunt, *Ave Maria*, sine attentione & reverentia.

8. O dulcissima virgo Maria, custodi me à tam gravi negligentia & desidia, & tribue veniam de transacta jam culpa. Ero amodo devotior, ferventior & attentior in dicendo, *Ave Maria*, sive in choro, sive in cella, sive in orto, sive in agro, aut quocumque locorum fuero.

En quid
peten-
dum à
virgine
Deipara.

Et nunc post hæc quid petam à te, Domina mea charissima? Quid melius, quidve utilius, & quid tam necessarium mihi indigno peccatori, nisi ut inveniam gratiam coram te, & dilectissimo Filio tuo?

Peto ergo gratiam Dei, te interveniente & impendente, quæ (teste Angelo) apud Deum plenitudinem gratiæ invenisti.

Nulla charior petitio est, nec
ulla

ulla re plus indigeo, quàm gratia
& misericordia Dei.

Sufficit mihi gratia Dei, cæ-
teris non obtentis. Quid enim est
omnis conatus meus sine illa?
Quid item impossibile, ea assi-
stente & juvante?

Habeo multas & diversas ani-
mi ægritudines, sed divina gratia
efficacissima medicina est contra
omnes passionēs: & si dignanter
advenerit, mitigabit universas.

Nempe
una Dei
gratia,
quæ ho-
mini suf-
ficit ad
omnia.

Habeo quoque inopiam spi-
ritualis sapientiæ & scientiæ, sed
divina gratia summa magistra
est, & doctrix cœlestis discipli-
næ, quæ derepente in cunctis ne-
cessariis me sufficit instruere.

Nam ultra necessarium ali-
quid petere, aut præter licitum
aliquid velle scire, hæc ipsa gra-
tia dissuadet, sed humiliari sub
se, & contentari se, ipsa monet
& docet.

Hanc igitur mihi impetra gra-
tiam, clemens Virgo *Maria*, quæ
tam nobilis est & pretiosa, ut
merito aliud nihil desiderare de-
beam aut petere, quàm gratiam
pro gratia.

CAP. XXIV. De consolatione
piissimæ Matris Virginis
Mariæ.

Psal. 44. **D**iffusa est gratia in labiis
tuis.

Eja obsecro tu Domina mea,
vel nunc parum loquere mecum,
sancta Maria. Aperios tuum in
nomine Filii tui, qui te benedi-
xit in omni gratia spirituali.

Mariæ.

Ego sum (inquit) mater mise-
ricordiæ, plena charitate & dul-
cedine. Ego peccatorum scala,
reorum spes & venia. Ego mor-
tuum consolatio, & Sancto-
rum specialis lætitia. Transite ad
me omnes, qui diligitis me, & ab
uberibus consolationum mea-
rum adimplemini, quia pia sum &
misericors omnibus invocanti-
bus me.

Eccl. 24.

Venite omnes iusti & pecca-
tores, rogabo pro vobis Patrem,
rogabo & Filium, ut repropitie-
tur vobis per Spiritum sanctum.

Invitatio
Beatæ
Virginis

Omnes invito, omnes expe-
cto, omnes venire desidero. Nul-
lum peccatorem despicio; sed
su-

super pœnitente peccatore et-
iam cum Angelis Dei in cœlo, ma-
gna charitate congaudeo;
quia non perit pretiosus sanguis
filii mei, effusus pro mundo.

Accedite ergo ad me filii ho-
minum; attendite & videte ze-
lum meum pro vobis, ad Deum
Filium meum Jesum Christum.

Ecce ego iram ejus in me su-
scipiam, placabo illum precibus
sedulis, quem vos offendisse co-
gnoscitis, convertimini, & veni-
te; agite pœnitentiam, & impe-
trabo vobis indulgentiam.

Ecce ego sto inter cœlum &
terram, inter Deum & peccato-
rem; & ne mundus iste pereat,
precibus meis obtineo.

Nolite ergo abuti misericor-
dia Dei & mea clementia; sed
omnem cavete offensam; ne su-
bito super vos redeat indigna-
tio, & intolerabilis vindicta.

Præmoneo filios meos, obse-
cro dilectos meos: estote imita-
tores Filii mei, & Matris vestræ.
Recordamini mei, quæ vestri
non possum oblivisci. Ego enim
sum omnium miserorum misera-

Mm s

trix,

trix, omniumque fidelium piissima advocatrix.

Discipu-
lus.

2. O gratiosissimum verbum, omni cœlesti dulcedine plenum! O vox sublimis de cœlo rorans, suaviter influens, peccatores cōsolans, & justos lætificans! O cœlestis fistula, quàm dulciter resonas in desperata conscientia! Et unde mihi, ut alloquatur me Mater Domini mei?

Benedicta tu Mater sanctissima, & benedictum eloquium oris tui; nam mel & lac sub lingua tua, & odor verborum tuorum super omnia aromata. Anima mea liquefacta est, ut locuta es, ô Maria.

Consola-
tio allata
per Vir-
ginem
quàm
suavis &
efficax.

Ecce, ut facta est vox consolationis tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio anima mea. Reviviscit namque intra me spiritus meus, & omnia interiora mea gaudio novo perfunduntur, quoniam bona & jucunda per te mihi hodie nuntiata sunt.

Tristis eram, sed nunc gaudeo propter vocem tuam. Vox enim tua dulcis in auribus meis. Gravatus eram & desolatus, sed
nunc

nunc relevatus sum & confortatus.

Misisti enim manum tuam de alto, & tetigisti me, convaluique de infirmitate. Vix loqui poteram; sed nunc libet etiam cantare, & gratias tibi magnifice agere.

Tædebat vivere; sed jam nec mori timeo; quia te advocatam apud Filium sciens, pro mea causa teneo, cuius misericordiæ me commendo ex hac hora, & deinceps omni momento.

Ex quo enim locuta es ad cor desolati orphani tui, repente mutatus sum in melius, & valide interius recreatus.

3. Quodammodo desperatus jacui, sed accessit consolatio tua, meque erexit cum jucunditate, dicens:

Quid est fili, & qui sunt, qui volunt nocere tibi? Noli timere, ego videbo pro te fili mi. Vivo ego, & vivit Filius meus *Iesus* frater tuus, qui est ad dexteram Patris, fidelis utique Pontifex & intercessor pro peccatis tuis.

In ipso summe sperare debes,

Mm 6

quia

Maria.

550 SOLILOQUIUM

quia ipse est dator vitæ , & destructor mortis. Ex me temporaliter incarnatus , ex Patre æternaliter genitus , toti mundo in salutem datus est.

Ecce unde spes & consolatio, & per quem fides & victoria. Sit Jesus & Maria in tua semper memoria, & non timebis inimici jacula.

Discipulus.

4. O felix hora, quando tribulato cordi meo adesse dignaris, ô piissima virgo Maria! O si esset longior mora , ad audiendum verba tua consolatoria; nam vehementer me accendunt & afficiunt, quoniam ex intimo me tangunt & instruunt.

Aspirationes ad Beatam Virginem suavissimam.

Beata ubera tua, divina Maria, quæ nunquam cessant dulcissimum consolationis lac fluere. Nam præ ubertate gratiæ latentis olim pueri tui dilecti Jesu, non potes innatam tibi misericordiam denegare postulanti; sed gratiam sæpè exhibes, etiam in multis delinquenti.

O mater summæ pietatis, maximæ miserationis & charitatis!
O virgo incomparabilis, omnibus

bus amabilis & venerabilis ! O genitrix singularis ex te nati Filii Dei; sed & totius Christianitatis mater generalis, ac cuique pro suæ devotionis affectu valde cordialis & specialis.

O virgo virginum, Regina mundi, & Domina Angelorum, trahe me post te, ne jacens maneam sub onere peccatorum. Effunde gratiam, rorem salvificum de cœlis ministra, ut veraciter merear sentire; quod tu es mater gratiæ, & fons patens misericordiæ.

5. Ego sum mater pulchræ *Maria.*
dilectionis, casti & sancti timoris, piæ allocutionis, & suavissimæ consolationis. Audito ergo nomine meo, exulta in toto corde tuo, inclina reverenter, meque saluta libenter. Nam honorando Matrem, honoras & Filium, qui Deum habet Patrem. Ego enim sum Maria, mater Jesu, & hoc nomen mihi in æternum manebit.

Jesus autem quid? Christus *Elogia*
Filius Dei vivi. Hic est Salvator *Iesu piis*
mundi, Rex cœli & terræ; Do- *sima.*

552 SOLILOQUIUM

minus Angelorum, ac Redemptor fidelium, iudex vivorum & mortuorum. Ipse est spes piorum, consolatio devotorum, pax mansuetorum; divitiæ pauperum, gloria humilium, fortitudo debiliū, via errantium, lumen cæcorum, baculus claudorum, unctio aridorum, levamen oppressorum, juvamen tribulatorum, & omnium bonorum singulare refugium.

Benedic Filium cum Matre, & eris dilectus à Patre. Da ei honorem & gloriam, quoties mihi aliquam exhibueris reverentiam. Ejus gloria mea lætitia, & mea laudatio, ejus est veneratio.

Pone me & Jesum, sicut signaculum super cor tuum; sicut signaculum super brachium tuum. Stans igitur aut sedens, orans aut legens, scribens aut operans; creber in ore; semper autem in corde, *Iesus* versetur & *Maria*.

Discipu-
lus.

6. Eia amen. Serviant tibi omnes populi, tribus, & linguæ, & incurventur ante te omnes creaturæ. Cœlum dicat: *Gaude Maria*; terra respondeat, *Ave in æ-*

ter-

ter.
sim
ma
ti c
Fil

C.

S

qu
m
lig
te

un
ta
m
pi
re
ge

ve
hi
tis

bu

ternum & ultra. Confiteantur
simul omnes sancti nomini tuo
magno, & exultent omnes devo-
tioram te Agno Jesu Christo,
Filio tuo, Domino nostro.

CAP. XXV. *De reddendis Deo
gratiis, pro acceptis bene-
ficiis.*

S*it nomen Domini benedictum
in secula.*

Psal. 72.

Serviat tibi Domine Deus,
quicquid ago, lego, & scribo; o-
mne quod cogito, dico, & intel-
ligo. A te incipiat, & per te, & in
te, omne opus meum finiatur.

*Nota
verba, ad
omnem
actionem
merito u-
surpan-
da.*

Quod dedisti, hoc recipe; &
unde flumina exeunt, illuc rever-
tantur. Nunquam melius mihi
manet, nec unquam dulcius sa-
pit, quam cum totum tibi sincere
retribuo, quicquid rectum à me
geritur aut cogitatur.

Opto gratias agere, sed tunc
veraciter ago, si totum tibi, & ni-
hil mihi dederò, ex omnibus da-
tis & acceptis.

*Optimus
gratiarū
actionis
modus.*

Quid inquam possum retri-
buere, malus & piger servulus?

Ni-

554 SOLILOQUIUM

Nihil est servitium meum, etiam si fecero omne, quod iussisti. propterea ad nihil redactus sum, & in veritate humiliatus.

Psal. 118.

Bonum mihi, quia humiliasti me; ut tu solus iustificeris; tu solus lauderis ab omnibus; nec unquam gloriatur in se pulvis vilissimus.

Verum tamen desistere nolo, sed laudare te cupio corde & ore, quia si digne non possum perficere, indignum tamen est omnino silere, nec recognoscere.

Psal. 70.

Laus mea Deus meus tu es, in te cantatio mea semper.

Gustus
gloriz &
charitatis
Divinæ,
fastidium
gignit o-
mnium
tempora-
lium.

2. O qui parum sentiret de gloria tua, & quid est in te gloriari, quam nihil duceret, quicquid de externa blanditur gloria! O qui parum saperet de dulcedine tua, quam cito illi amaresceret omnis delectatio terrena!

O quantum ferveret, qui parvam scintillam charitatis tuæ haberet? Nam omnia libentissime contemneret, ut tuo amorī inhærere liceret. Et vere totum illi suave ac leve esset, quicquid pro amore tuo agere, vel pati posset.

O quan-

O quantum exultaret, quàm Amanti
vehementer post te curreret, Deum o-
memor omnium bonorum tuo- mnia sua-
rum ! Nil charius quæreret, nil via & le-
beatius possideret, nil sequere- via.
tur avidius, quàm quod amori
tuo serviret.

Etenim amando onus non
sentiret; quia amor omnia onera
portaret. Et ideo, qui de onere
conqueruntur, exiguos se in a-
more testantur.

Ex amore tibi servire, junc-
tissimum est, & laborum sola-
men. Amor non respicit ad pro-
prium commodum, nec veretur
pati incommodum, sed tunc
quærit in omnibus beneplaci-
tum.

3. O quàm dulcis res est amor
tuus, Christe ! quam bene sonat,
quàm suaviter intrat, quàm for-
titer tenet & stringit ! Utinam
me servituti tuæ perpetuæ obli-
get, totaliter capiat, totaliter si-
bi subjiciat, & proprium tuum me
tibi faciat.

Tunc enim maxime liber sum,
cùm ab amore tuo captus sum, &
omni proprietate privatus & a-
lic-

lienatus. Servus tuus ego sum Domine; tuus, inquam, quia emisisti me.

Christus
nos sibi
servos
sanguine
suo ac-
quisivit.

Libenter sum tuus, & non puderet me proprium tuum esse. Nolo mei ipsius esse; tu juva, ut possim ab omni proprietate liberari.

Tu conflagra & accende, fuscita igniculum, & aestuabit cor meum, fietque purum, clarum & amicum; quia amor tuus fugat omne vitium, & consumit omne peccatum. Tu tene amoris vinculum, & stabit meum pauperculum servitium.

4. Nec ignoro, quia nihil tibi confert meum servitium; sed mihi tamen proficit, si ago, quod tibi gratum esse novi. Utinam faciam, & non sileam; dicam, & non abscondam opera tua.

Dei beneficia
in nos im-
mensitas.

Quando enim digne sufficiam excogitare omnia illa beneficia, quæ mihi indigno contulisti? Magnam misericordiam Domine cum servo tuo fecisti, sed ego proh dolor, non retribuui grates, sicut digne meruisti.

Ideoque me tenent poenæ & do-

dolores cordis, quia non possum respondere beneficiis tuis, tam multis, & tam magnis. Utinam vel semel digne & integre, pro omnibus his quàm tibi regratiari.

Sed in quo nihil est, quid de illo exire potest? Vas namque vacuum, nil habet ad propinandum. Quid ergo faciam? Dare me aliquid oportet, quia vacuum apparere coram te non licet; nam & omnis ingratus tibi displicet.

S. O si haberem aliquid in toto mundo, quod tibi darem, & gratum foret oculis tuis! Quid vis habere dilecte Domine? Bonorum meorum utique non eges. Cur ergo exigis à me datum? Nemo ditior te, & adhuc aliquid postulas à me?

Psal. 31.

D. Volo (inquis) totum habere. Nam tibi hoc expedit, si vis gratiam meam mereri. Ego dabo gratiam, & tu reddes gratiam, & sic tenebimus pariter jugem charitatem. Da te mihi, & totum dedisti.

Reddente
grates
Deus ad-
dit gra-
tiam.

○ Jesu fons omnis boni, fons
vitæ,

558 SOLILOQUIUM
vitæ, fons gratiæ, fons dulcedi-
nis, fons æternæ sapientiæ, in-
funde nunc (piissime) donum
coelestis gratiæ, & doce me tibi
semper gratias agere, & me ipsum
ante omnia tibi dare; quia hoc est
charissimum, quod possum tri-
buere.

Sentio hoc, & consentio. Ac-
cipe me, ecce tuus sum totus, &
omnia mea tua sunt.

Unum est, quod non possum
tribuere tibi. Quid hoc? Pecca-
tum meum, quod mihi proprium
est, & ideo tibi imputandum
non est. Meum est peccatum, &
omnis defectus in me reperibilis,
mihi soli attribuendus; tibi au-
tem gloria & gratiarum actio,
pro omnibus beneficiis tuis.

6. Sed jam ad memoranda
beneficia tua, ex multis pauca
mihi recolligo, & quæ amplius
movent & eminent. Nam omnia
perscrutari, nec tempus patitur,
nec cogitatio prævalet.

Excedit enim numerositas
modum, & magnitudo obruit
sensum; sed & dignitas non ha-
bet pretium. Nam emi non pos-
sunt,

sunt, quia gratis dantur; & ideo pro eis tantum grates requiruntur, alioquin ab ingrato omnia auferentur.

7. Primum igitur gratias ago tibi Domino Deo meo creatori omnium, quod me hominem rationalem dignatus es creare; & super opera manuum tuarum, secundum animam ad imaginem tuam & similitudinem factam constituere.

Gratias
age primo
pro beneficio
creationis;

Magnum & primum beneficium, gratuita bonitate donatum mihi. Neque enim me ipsum ego feci, sed tu me fecisti, introducens me in orbem terræ per parentes, quos tibi in hoc servire voluisti. Et ecce melior sum omni corpore, prælatus omnibus bestiis & volatilibus cœli; quia ad imaginem Dei factus, æternæ sapientiæ capax, lucis increatæ & veritatis incommutabilis sum naturaliter particeps.

Qua te
hominem
condidit,

Pro omni igitur quod sum, vivo, & sapio, gratias tibi perpetuas refero; optans & petens ut omnes simul creaturæ, quæ in cœlo sunt & in terra, nomen tuum

tuum

560 SÖLILLOQUIUM
tuum laudent admirabile & su-
perexaltatum in secula.

Benedico te Pater & Domine
coeli & terræ, qui omnia creasti
ex nihilo, per unigenitum Fi-
lium tuum in Spiritu sancto.

Psalm. 144

Ex pura & libera voluntate,
non aliqua necessitate creasti o-
mnia, ut notam faceres filiis ho-
minum potentiam tuam; & mun-
dum hunc visibilem optime di-
sposuisti, per invisibilem sapien-
tiam tibi coæternam.

**Et omnes
Creatu-
ras in u-
sum ho-
minis.**

Benedicant te omnes creatu-
ræ tuæ, tibi in cunctis subjectæ,
& humano generi ad ministe-
rium conditæ. Nam te jubente,
coelum pluvias congruis dat
temporibus, & terra fructus af-
fert plurimos.

Lucet sol & luna clare super
terram; stellæ gyraunt noctibus
per ordinem. Fontes scatent,
fluunt rivi, natant in undis pisces
generis diversi.

Volant, cantant aves coeli;
saliunt in montibus capræ, hin-
nuli & cervi. Oves & jumenta ad
bona gaudent pascua, currunt
per nemora diversa animalia.

Pra;

P
omn
ctus
pera
lia
8
exh
nati
pret
utic
C
pus
sum
sing
ruit
cer
ti su
doc
lute
dili
I
tun
cor
mit
tra
do
nin
do

Prata virent, campi florent, & omnia ligna silvarum ramos fructusque producant. Hæc sunt opera tua Deus, qui facis mirabilia magna solus.

8. Secundum beneficium mihi exhibitum est mysterium Incarnationis, opus Redemptionis, & pretium salutis nostræ; fructus utique passionis tuæ & mortis.

O magnum pietatis opus, opus excellentissimæ charitatis, summæ humilitatis, & patientiæ singularis! Hoc homo non meruit, hoc Angelorum nullus facere potuit; hoc Prophetæ mirati sunt; hoc Apostoli viderunt & docuerunt; hoc fideles omnes susceperunt; hoc maxime electi diligunt & recolunt.

Hoc beneficium bene cogitatum excitat desideria, inflamat corda, nutrit devotionem, illuminat mentem, purgat affectum; trahit ad cælum, retrahit à mundo, ducit ad Christum, & unit animam Christo.

Superabundat donum istud dono priori: unus tamen, qui
utrum-

2. Gratias
age pro
mysterio
Incarna-
tionis;
seu bene-
ficio Re-
demptio-
nis.

utrumque dedit & fecit, Jesus Christus, Dominus Deus noster. Nihil enim mihi nasci profuit in mundo, nisi & redimi profuisset dato sanguinis pretio.

Quod excellen-
tius est
priori.

Subvenit ergo mihi gratia, excrevit divina misericordia, & facta est copiosa redemptio; nam vitiata natura, absque Creatoris non potuit reparari auxilio.

O Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, ut damnatum servum redimeres, Filium tradidisti! O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quam explicare non valet mens humana, nec angelica ratio!

9. O dulcissime Jesu, principium nostræ salutis & finis; tu solus nosti, qui solus potuisti conferre opem miseris & damnatis. Nam in humillima & abjecta forma servi, apparere dignatus es hominibus, & pro mortalibus vermiculis sententiam diræ mortis, sola miserante charitate, libentissime suscepisti.

O Jesu, fons bonitatis & pietatis, lux lucis æternæ, & speculum sine macula Dei majestatis,

accende cor meum meditatione
hujus ineffabilis beneficii, quod
mihi & toti mundo exhibere vo-
luisti.

Generale quidem hoc benefi-
cium, sicut & primum, omnibus
sufficiens ad salutem, sed non in
omnibus tamen efficiens fru-
ctum, propter multorum infide-
litatem & malitiam. Electis au-
tem omnibus salutare est & pro-
ficuum, propter quos omnia crea-
ta sunt; & per te, Jesu Christe,
recreata.

O bone Jesu, quanta nobis
beneficia in humanitate tua
præstitisti! Factus es frater noster
& caro nostra, ut Filii Dei com-
putaremur, & per te accessum
haberemus ad Patrem, cuius of-
fensam placare nemo dignus fuit
nisi tu, de quo ipse ait: *Hic est*
Filius meus dilectus, in quo mihi
bene complacui.

Felix anima, quæ sacramenta
nostræ redemptionis studiose
recolit, affectuose diligit, digne
veneratur, & pro omnibus tibi
gratias agit, ac tuo consilio plus
quam suo sensui credit.

Nn

Nam

Sed non
in omni-
bus effi-
cax;

Matt. 3.
c. 17.

Nec hu-
mana sa-
pientia
capien-
dum, sed
fide.

Nam hoc mysterium non est quisquam idoneus per se investigare, nec humana attingitur sapientia: sed fidei potius firmitate ac puri cordis intuitu desuper illustrato. Beatus, qui meretur accipere per gratiam, quod mundi sapientes non potuerunt cognoscere per naturam.

O Jesu Sapientia Patris, fac me intelligere in luce fidei hoc magnum & mirabile mysterium tuæ incarnationis. Quia in illo totius nostræ salutis latet dulcedo, abundat maxima charitas, & inscrutabilis sapientiæ tuæ plenitudo coruscat.

Proficiat servus tuus per augmenta virtutum, & bonarum studia actionum, ac magis magisque in hoc memoriali incarnationis arcano, cum sacræ passionis profundo instruatur, atque totus in tua intima pertrahatur.

Profunda admodum abyssus, & divinū quoddam pelagus tantæ charitatis, tantæq; dignationis exhibitio; quod transnari non potest; in quo natant & renatant spirituales pisces, parvi & magni, quos intra rete fidei cepisti.

10. Maneat igitur in recordatione mea tanta charitas & dulcedo, tanta humilitas & mansuetudo; & in omni orationis sacrificio ac meditationis exercitio, occurrat & immisceatur aliquid de Incarnationis Passionisque mysterio, tanquam lucidissimum thus, & suavissimum ballamum in odorem suavitatis, Deo Patri offerendum.

Dicant nunc mecum, qui redempti sunt à Domino, quos redemit de manu inimici, canticum divinæ laudis; & hymnum mentalis jubilationis, cum gratiarum actione persolvant. Et omnes Angeli stantes in circuitu throni, procidant in facies suas, & adorent Agnum Dei, qui abstulit peccata mundi, dicentes:

Te decet laus, & honor, Domine. Benedictio & claritas, gratiarum actio & vox laudis, fortitudo & imperium, majestas & sapientia, tibi Domino Deo nostro Jesu Christo, in secula seculorum. Amen.

11. Tertium beneficium prioribus non inferius, est gratia ju-

Vnde iugiter, ejus meminisse par est;

Et electos omnes simul ad Dei laudem provocare.

3. Gratias age pro

beneficio
iustifica-
tionis.

iustificationis : qua me clementer ad conversionem & vitæ emendationem traxisti; donans poenitentiam peccatorum, spem veniæ, & propositum bene agendi, ac in perpetuum tibi serviendi.

Hoc clare considerans beatus Paulus, adhortatur discipulos suos, ne tanti beneficii sint ingrati; sed ut memores cœlestis gratiæ, dignas supernæ vocationi laudes studeant referre. *Videte (inquit) vocationem vestram, fratres; quia non multi sapientes, non multi potentes; sed quæ infirma sunt mundi, elegit Deus.*

Sed quantum id sit serio expende;

In me hæc considero, qui contemptibilis & inutilis huic mundo, tua sancta vocatione ereptus sum de ipsius naufragio; & ad serviendum tibi, etiam tuo merui sociari collegio. At ne retro iterum abirem, voto me sponte constrinxi. Quod utique non meis meritis, sed tuæ deputo providentiæ.

De quo te magnifice laudo & benedico: quia dignatus es me vocare per gratiam, dans mihi voluntatem bonam, & abiciens à me peccatorum farcinam,

Nam & suavi jugo tuo me sub-
jecisti, emolliens mentem meam
junctione Spiritus tui, quē mun-
dus nescit, nec videt, nec sapit.
Custodi hanc voluntatem, mise-
ricors Domine, insuper adauge
dona gratiæ, quamdiu sum in hac
visibili luce.

Sentio vocationem istam ma-
gnū esse beneficium, quod non
omnibus datur, sed quibus para-
tum est à Patre, quia *non est vo-
lentis neque currentis, sed mise-
rentis Dei*, ut omne os loquens
inania obstruatur, & totus homo
tibi subiectus sit, & non gloriatur
omnis caro in conspectu tuo, nec
sibi quicquā deputet de propriis
meritis vel operibus bonis.

Nam si secundū iustitiam me-
cum agere voluisses, jam deputa-
tus essem cum iis, qui in inferno
sunt. Sed pepercit mihi pietas tua
Domine, atque locum tribuisti
indulgentiæ, ne similis fierem fi-
lio perditionis æternæ.

Magnas igitur tibi teneor lau-
des reddere, pro tam magnifico
beneficio, & utinam dignis re-
spondeam vocibus & moribus,

Nn 3

cum-

Et magni;
ut parasti,
& stima.

Rom. 9.

1. Cor. 1.

§ 68 SOLILOQUIUM
cunctis vitæ meæ temporibus;

Atque in
gratiarū
actionem
offer om-
ne obse-
quium
tuum;

Obsecro autem, ut pro gratia-
rum actione acceptes meum pau-
perculum obsequium, quo tibi
servire cupio, & ex charitate de-
beo, & ut debitum servitutis meæ
radicaliter procedat, ac finaliter
tendat ad tuum beneplacitum &
honorem, nec unquam cor meū
à tua dilectione avertatur, sed a-
nima mea & corpus meum pari-
ter vigeant & perseverent in san-
ctissimo servitio tuo, quamdiu
spiritus est in visceribus meis, &
compos mei ipse sum, & tui re-
cordari possum.

Constans-
que pro-
positum
Deo ser-
viendi
perpe-
tuo;

Nunquam cesset laus tua ex o-
re meo, & abundantia benefacto-
rum tuorum non recedat de cor-
de meo. Quod si servus tuus mul-
tis annis vixerit, dato etiā quod
centum & mille annis esset vi-
cturus, non erit propterea tepi-
dus, vel perterritus in humilitate
& subjectione tibi famulari, sed
ita devote & voluntarie tibi in
omnibus deserviam, sicut ea hora
& die, quando primum cor meū
à te admonitum est & confirma-
tum, ut te Dominum solum pura
& integra mente sequeretur.

Nec huic proposito obstabit aliqua infirmitas seu adversitas intercurrents, sed sicut nunc sentio, & te Deo meo audiente, propono; ita quoque quod semel egressum est de labiis meis, te adjuvante cupio adimplere.

Sin verò per aliquam fragilitatem, vel quamlibet culpam hæc voluntas fuerit confracta, (quia *1. Par. 6.* non est homo super terram sic justus, qui vivat, & non peccet) adhuc non diffidam, nec te dimittam, sed mox incurvabo genua cordis mei, cum multa contritione & lacrymis, offerendo *Etiam post lapsum resurgendo;* tibi tristem & lauciam conscientiam meam, ad sanandum eam medicamento gratiæ tuæ, & ad alligandum multo fortius propositum, quam antea fuerat constitutum.

Non me poenitebit boni incipui, imo gratias agam; quia hoc à te vel semel merui suscipere, quod tibi consensu æternaliter militare.

Potens es autem omnipotens *Idque de divina pietate sperando.* & misericors Domine, qui me de nihilo creasti, quique hominis infirmitatem & casum ab initio

prænoſti, omnia commiſſa mea
mihi benigniſſime dimittere, ac
inſtaurare omiſſa, perdita reſti-
tuere, livida curare, ſordida mū-
dare, tenebroſa illuminare, tumi-
da inclinare, extincta reaccende-
re, conſracta reædificare, negle-
cta recuperare, prava corrigere,
aſpera complanare, curioſa re-
ſtringere, vaga colligere, inordi-
nata componere; ac totum ſta-
tum mentis meæ in melius com-
mutare; ita ut jã nil deſit de prio-
ri propoſito, ſed jam omnis oc-
caſio mali cooperetur mihi in
melius, tibi humiliter proſtrato.

Offeret-
iam to-
tius Ec-
cleſiæ
laudes;

Hæc eſt mutatio dexteræ Ex-
celſi; hæc eſt viſitatio cœleſtis,
hæc eſt multiplex collatio divi-
næ pietatis.

12. Accipe etiam pro gratia-
rum actione, cuncta ſanctæ Ec-
cleſiæ devota ſervitia, cū unanimi
concentu totius cœleſtis curiæ.

Et omnes Sancti ab origine
mundi, qui per gratiam tuam il-
luminati ſunt & vocati; omnes
quoque fideles & Chriſtiani, in
omni populo, & tribu, & lingua,
& natione, qui uſque hodie ſunt,
& ante nos fuerunt, & poſt nos

erunt, pariter celebrent & col-
laudent dulcissimum atque glo-
riosissimum nomen tuum, quod
est super omne nomen benedi-
ctum.

Dicant iterum & revocent cū
ingenti gaudio laudes universas,
tuo nomini digne dicendas, tot
utique vicibus, quot cœlum stel-
las, quot mare pisces, quot gra-
mina tellus, quotque biblia con-
tinent apices.

Et cū istud totum fecerint, *Nequē sic*
& pro me suppliciter dixerint, *tamen*
tunc adhuc confitebor tibi, quia *debite*
necdum satisfactum est ineffabili *satisfa-*
laudi nominis tui, quod totis vi- *ctum pu-*
ribus cupio laudare & omnimo- *ta,*
do superexaltare; quousque ad
illas perveniam curiales laudes,
quas modò non possunt attinge-
re nec prosequi mortalium ho-
minum voces.

13. Vides nunc, anima mea,
magnitudinem & pretiositatem
beneficiorum Creatoris ac Re-
demptoris Domini Dei tui, cui
ad regratiandum non sufficit o-
mnis creatura, quam ipse in lau-
dem & gloriam sui æterni bene-
dicti nominis condidit, qui nul-

lius utique gloriæ eget ; sed sibi soli ipse solus sufficit, sua gloria est, ipse qui est.

Matth. 2 Ecce præ multitudine beneficiorum ejus , non potui cuncta ante oculos tuos reducere, sed elegi ex grandi copia tria munera pretiosa, quemadmodum Magi Domino oblaturi fecerunt , in quibus placuit penè universa concludere.

Beneficia
Dei tri-
plicia,

Nam omne beneficium, si diligenter advertis, aut est naturæ, aut gratiæ, aut superexcellentiæ: & quodcumque aliud est , satis convenienter ad aliquod horum trium habet referri. In Creatione habes beneficium naturæ ; in Redemptione beneficium superexcellentiæ; in Justificatione donum considera gratiæ.

Pro quibus omnibus & singulis gloria tibi sit sancta Trinitas, æqualis, una Deitas, & ante omnia secula, & nunc, & in perpetuum, Amen.

Finis Soliloquii Animæ.

THOMÆ

THOMÆ A KEMPIS,
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI,

DE VIRTVTIBVS,

Tanquam candidis LILIIS
IN VALLE humilitatis
à Christo plantatis.

P R O O E M I U M.

Iustus germinabit sicut liliū,
& florebit in æternum ante
Dominum; Iste libellus potest
nominari VALLIS LILIORUM.
Loquitur enim de multis virtu-
tibus, tanquam de candidis Li-
liis, in valle humilitatis à Domi-
no Iesu plantatis, & Spiritus
sancti intima aspersione dolci-
ter irrigatis. Nam, teste beato
Gregorio, qui sine humilitate
virtutes congregat, in ventum
pulverem portat. De his quoque
liliis loquitur Sponsa Christi,
humilis & devota Anima, ad
Iesum Sponsū suū in Canti-
cis Canticorum, ore cantans &
corde jubilans, de visitatione
sui, & donis ejus: Dilectus meus,
(inquit) mihi, & ego illi, qui pa-
scitur inter lilia. Et iterum: Dile-
ctus meus candidus & rubicun-
dus, inter ubera mea cōmorabi-
tur. Cui laus, honor & gloria, in
secula seculorum. Amen.

CAPUT I.

De triplici statu vite humana.

Cant. 2.

Ego flos campi, & lilium con-
vallium.

Hæc est vox Christi, ad sanctam Ecclesiam in generali, & ad quamlibet animam devotam in speciali. Christus enim est speciosus Sponsus sanctæ Ecclesiæ, & caput omnium fidelium: flos omnium virtutum, & lilium convallium: amator humilitatis & castitatis.

Quid faciendum
ut Christo
placeas.

Qui ergo vult Christo servire & cœlesti Sponso placere, studeat vitia sua vincere, lilia virtutum colligere, otium vitare, libenter studere, libros scribere, manibus operari quod utile est; frequenter orare, & Deo intime vacare, tumultus fugere, secretum diligere; & de alienis rebus & sibi nocivis tacere.

Habitus
exterior
sine interio-
re,
parum
prodest.

2. Habitus namque exterior parum valet, sine interiore virtute coram Deo. Vas est foris ornatum, sed intus vacuum, Sicut

ex

ex bono vase vini bonus odor procedit, sic ex bono corde religiosi bona verba & sancta opera procedunt, & laudem Dei & utilitatem proximi.

Attende ergo Frater, & qui vis Christiane, statum tuum, in quo stas, & coram hominibus ambulas, ut deo digne placere studeas, & alios factis & moribus sanctis ædifices. Totum enim in te redundabit, quicquid boni feceris, & quicquid mali coram Deo commiseris.

Quando ergo comedis & bibis, dormis & quiescis, & quocumque volueris pro libitu tuo transis; tunc facis opera carnis, & assimilaris bestiis terrenis, quæ discunt, comedunt & bibunt, & replent ventrem suum, donec saturentur. Et si quis eis resistit, illum stimulant cornibus & ungulis, terrent vultibus, & mordent dentibus, & clamant vocibus horrendis.

Tales sunt carnales homines, gulosi, avari, superbi, iracundi & litigiosi; spiritum Dei non habentes, sed passionem suam sequentes.

Adionis
bus natu-
ræ homo
assimila-
tur be-
stiis;

Operibus
spiritus
Angelis;

3. Sed quando vigilas & oras,
legis & cantas psalmos & hym-
nos, de Deo & Sanctis ejus; vel
quando jejunas & abstines à vi-
tius, & proximo servis; aut pro
peccatis tuis doles, gemis & plo-
ras, confiteris & veniam petis;
tunc facis opera Spiritus sancti,
& secundum spiritum ambulas, &
religiosæ vitæ ordinem servas.

Tunc etiam sanctis Angelis
affimularis in coelis, qui semper
Deum laudant, & cantant, & be-
nedicunt, & nunquam faciem
suam ab eo avertunt.

Sed pec-
catis cō-
paratur
dæmoni-
bus.

Quando verò superbis, irasce-
ris, detrahis, murmuras, fallis,
mentiris, alios perturbas, & de
malis eorum gaudes, & de bonis
tristaris; aut quando proximum
despicias, & commodum tuum in
omnibus quæris; tunc diabolum
sequeris, & dæmonibus affimila-
ris per malitiam & vitia, quæ
committis.

Nam ipsi passiones suas & ne-
quitias sequuntur, quantum pos-
sunt & audent facere, & in malis
delectantur, quia boni non sunt,
& alios seducere & pervertere
nituntur.

Vita

Vita ergo justorum Angelis
similis, vita carnalium bestis æ-
qualis, vita superborum dæmo-
nibus comparatur. Cave ferve
Dei, ne laqueis eorum involva-
ris, & in iudicio ab eis accuseris
& confundaris.

CAP. II. De laude Dei in pau-
pertate devotionis.

Pauper & inops laudabunt Psal. 47.
nomen tuum Domine.

Quando sentis te aridum, fri-
gidum, & tristem in orando, &
meditando bona de Deo, non
debes propterea desperare, nec
desistere Jesum humiliter invo-
care: sed in paupertate spiritus
tui Deum lauda & gratias age, &
istum versiculum pro consolatio-
ne libenter lege: *Pauper & in-
ops laudabunt nomen tuum
Domine.*

Quid fa-
ciendum
in aridi-
tate men-
tis.

Multi enim sancti & devoti
fuerunt etiam quandoque aridi,
& per longum tempus à Deo de-
relict: ut discerent patientiam &
aliis compati, per doloris & in-
opiæ experientiam, & non præ-

fumerent nimis de seipsis, in tempore devotionis & jubilationis.

Psal. 69.

Gratiae
subtra-
ctionem
ser aqua-
nimitur.

Lege etiam versum istum sequentem, cum Propheta in psalmo: *Ego autem mendicus sum & pauper, & Dominus sollicitus est mei.* In Domino confido, quia ipse virtus & salus mea. Verum est, nam omne bonum à Deo.

2. Noli ergo praesumere cum laetus fueris, nec te dejicere tristitia gravatus; sed sicut Domino placuerit in oculis suis, sic esto contentus in omnibus. Nil enim boni habes à teipso, sed totum est à Deo.

Cum gratia devotionis datur, sol de caelo lucet, & anima illuminatur, & quasi in divitiis exultat. Sed miser deciperis, si praesumis & inflaris.

Cum verò occulte subtrahitur gratia, & ab ingrato tollitur, tunc vere pauper es & infirmus, & parum potes sustinere, & tædet orare.

Pro casti-
gatione
negli-
gentiae,

Sed hoc pro beneficio accipe, quod Deus te pauperem facit & humiliat cum electis suis; & per-
cutit

cutit dorsum tuum filiorum vir- & infor-
ga, pro excessibus tuis occultis & matione
negligentiis multis quotidianis; humili-
ut tibi ipsi vilescas, & nunquam tatis.
alte de te sapias; sicut consulit
sanctus Paulus ad Romanos: No- Rom. 12
li, inquit, *altum sapere, sed time.*
Magnum lucrum animæ, de se
viliter sentire, & Deo omne bo-
num funditus ascribere.

CAP. III. De probatione devo-
torum per contraria.

Gaudete iusti in Domino. Psal. 32
In coelo semper est gau-
dium, in inferno semper est lu-
tus, in mundo utrumque ad
tempus, ad probandum homines
bonos et malos.

In æstate sunt dies clariores, *Æstas &*
et in hyeme obscuriores; sic est *hyems*
etiam cum anima devota. Quan- *animæ*
do gratia Dei venit, et eam illu- *quæ,*
minat; tunc multa abscondita
cognoscit et intelligit, cantat et
jubilat cum magna devotione,
quam sentit.

Sed in tempore tentationis,
cum subtrahitur gratia devotio-

nis, tunc est in hyeme & frigore,
in obscuritate intellectus, & in
pavore mentis. Tunc patientia
est necessaria, & Deo magis ac-
cepta, crescunt virtutes per ad-
versa, & augentur per patientiam
æterna præmia.

Humiliatur anima & purgatur
per flagella, confunditur super-
bia, & evanescit vana gloria.

2. Quamdiu vivit anima in
corpore, exercetur in utroque,
pro profectu ampliore in Christi
amore.

Ars mag-
na nosse
uti bonis
& malis.

Magna ergo ars, magna vir-
tus est, bene uti bonis & malis.

Benedic ergo anima mea Do-
mino in omni tempore; lauda
Deum tuum Sion die ac nocte; &
erit merces tua magna utrobique
coram Deo in cælo & in terra,
& omnia servient tibi prospera
& adversa, bona & mala, læta &
tristia.

Rom. 8.

Unde Apostolus Paulus ait:
*Diligentibus Deum omnia coo-
perantur in bonum, & nihil de-
erit timentibus eum. Beati, qui in
omnibus sequuntur voluntatem
Dei.*

CAP.

CAP. IV. De vero amatore Dei.

Diligite Dominum omnes *Psal. 30.*
 Sancti ejus, pusilli & ma- *Sap. 6.*
 gni; quia pusillum & magnum ip-
 se fecit.

Verus amator Dei amat pure Deum, scilicet Deum propter Deum, & propter eum solum fruendum; & non propter lucrum ab ipso habendum; nec propter aliquod proprium commodum, nec solatium aut præmium inde promerendum; sed totaliter & finaliter propter suam infinitam bonitatem, & superexcellentem dignitatem.

Ideo in laudem Dei Psalmista frequenter dicit, & repetit: *Confitemini Domino, quoniam bonus; & hoc dicere dulce est amanti.* *Psal. 105. 106. 117. 135.*

Sed dicere, *quoniam in æternum misericordia ejus*, dulcius sapit pœnitenti & dolenti de peccatis suis. Ne ergo desperet homo fragilis in malis suis, additur: *Quoniam in æternum misericordia ejus.*

O o s

2. Ille

2. Ille autem amplius placet Deo, qui profundius se humiliat; et ferventius ipsum amat.

Homo
pius un-
de beatus
censen-
dus.

Beatus, qui se viliozem omnibus reputat; et caret omne, quod Deo displicere cognoscit.

Beatus, qui propter Deum et beneplacitum ejus, totum opus suum facit ex charitate, cum pura intentione; et quicquid boni cogitat, hoc ad Dei honorem et laudem et gloriam integre refert.

Beatus, qui nil sibi retinet, sed totum Deo libere reddit, quod à Deo accepit.

CAP. V. De gratitudine animæ
pro omni bono.

Psal. 33.

Magnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen ejus in idipsum.

Ille magnifice Deum laudat, qui de minimis etiam beneficiis gratias maximas agit; quia ille dat, qui super omnia maximus est.

Inter be-
neficia
Dei nullū
vile.

Nil tibi parvum nec vile esse debet, quod Altissimus tibi ex gratia libere præstat. Non querit Deus aliquid magis, quam ut gra-

gratis ametur, & omnis offensa caveatur, atque gratitudo semper et ubique ei reddatur.

Magnus coram Deo est, qui se ex vera humilitate spernit et subternit; et omnibus bonis et beneficiis indignum se iudicat; nec in aliquo bono vane exultat, nec laudem concupiscit.

2. Major tamen ille, qui sicut Job percussus, contemptus, convitiatus, depauperatus, neglectus, tentatus, affl. ctus, derisus, et confusus gratias agit, lætatur, et benedicit: et omnia gravamina et exilia sibi contingentia pro maximis lucris computat, et propter Deum sustinet, et conqueri cessat.

Beatus qui virgam doloris, sicut Job. de manu Dei pie accipit, et totaliter voluntati divinæ se offert et committit.

Beatus, qui hoc semper querit, et eligit, quod Deo magis placet, et pro deliciis vilia capit: et læsus lætior manet, et damnum temporale animæ lucrum reputat.

Iob. i.

Gratum
esse in
adversis
Deo gra-
tissimum.

CAP. VI. *De conformitate
anima devota cum Cruci
fixo.*

Psal. 90.

C*um ipso sum in tribulatione.*

Quid est hoc Domine? Expone mihi verbum istud, quod dixisti; aperi sensum hujus versiculi pro solatio servi tui.

Quid sit
esse cum
Iesu in
cruce;

D. Audi fili. Quando es in tribulatione & cordis mœrore, tunc es cum Iesu in cruce.

Quid cum
eo resur-
gere:

Et quando iterum consolaris in devotione, & delectaris in hymnis & canticis divinis, tunc resurgis cum Iesu in novitate spiritus, & quasi à mortuis suscitaris de sepulchro, alleluja læte canendo.

Quid cum
eo cœlos
petere.

2. Cùm autem flexis genibus oras pro peccatis tuis, & intime doles & ploras, tunc duris ictibus ante portam cœli pulsas.

Cùm verò omnia terrena jam negligis, & sola cœlestia intus meditaris, tunc cum Iesu ad cœlum pergis, & Angelis sociaris.

Ergo mitis, humilis &

pa-

patiens, in omni eventu & infirmitate irruente super te propter Deum; & porta crucem tuam patienter cum Jesu, moriendo quotidie in cruce, pro æterna salute tua; quia omnis afflictio carnis patienter tolerata, medicina est animæ & satisfactio pro peccatis, & spes futuræ beatitudinis & gloriæ. Amen.

Afflictio
carnis
medicina
animæ.

CAP. VII. *De ambulatione animæ puræ cum Deo.*

Ambulate dum lucem habetis.

Ille ambulat cum Deo in luce, qui nil cupit de hoc mundo habere, sed habet cor suum fixum ad Deum in cælo. Nam ibi est thesaurus animæ absconditus, Dominus Jesus Christus, in quo omnia bona continentur.

Semper miser est & eget, quicquid habet, qui Deum amicum non habet. Ille Deum habet, qui eum amat, & sermonem ejus servat.

Qui Deum
non ha-
bet, pau-
per est,
quidquid
habeat.

2. Ille verbum Dei bene servat, qui otiosum verbum nun-

quam profert, qui opere ostendit quod ore prædicat; qui propriam gloriam non quærit, sed omnia bona quæ facit, et in aliis videt, pure ad gloriam Dei refert.

In omni-
bus cura
placere
Deo.

Qui autem sibi placet, stulto placet, et Deo displicet. Ideo in omnibus bonis quæ agis et dicis, Deo placere studeas, ut ampliora bona ab eo recipias.

De bonis naturæ quid gloria- ris, cum sis mortalis à vermibus mox rodendus? Audi senem juvenis. Recipe te à rebus te distra- hentibus; quia requiem non in- venies, nisi ad cor tuum redeas, et Deum super omnia bona quæ- ras, et intime diligas.

CAP. VIII. *De pace cordis & quiete in Deo.*

Psalm. 75. **I**n pace factus est locus ejus.

Quis est in bona pace? Qui mitis et humilis corde. Quare vis scire de statu aliorum, quali- ter sit cum eis, et te ipsum negli- gis in multis?

Pax &
tranquil-
litas cor-

Ecce, qui melius scit se humi- liare et pati propter Deum, hic melius est in pace. Huic omne o- nus

nus

ritus sit leve, propter Deum quem habet in corde.

dis quomodo
fervenda;

Beatus, qui loquitur cum Deo orando, meditando, cantando, legendo; et de alienis tacet, quæ fiunt in mundo.

Ubicumque es, et transis, vel fugis, cogitatio tua tecum transit. Bona meditatio lætificat, mala contristat. Ira perturbat, invidia excæcat, odium necat. Devota lectio instruit, oratio accendit, operatio verbum implet.

2. Sermo sanctus corda mundat, vanus maculat, otiosus scandalizat, durus gravat, pius placat, moralis ædificat, historialis fidem confirmat, cœlestis ad æthera levat.

Munda ergo cor tuum ab omni malitia, et eris in bona pace. Non est pax bona, nisi in Deo, et cum virtuoso, qui omnia bene agit propter Deum, quem diligit.

Mane in silentio, et sustine modicum propter Deum, et ipse liberabit te ab omni onere et inquietudine.

Beata vita et bona conscientia dant fiduciam ad Deum in tribulatione.

Bona cōscientia

la-

parit fi-
duciam,
mala ti-
morem.

latione, et in morte; mala autem
conscientia semper est in timore
& in lite.

Iracundus cito cadit de uno
malo in aliud pejus. Patiens &
mitis de hoste facit amicum, &
Deum inveniet tibi semper pro-
pitium, propter pietatem erga
peccantem.

CAP. IX. *De recollectione cor-
dis cum Deo.*

Luca II.

Quid fa-
ciendum
in distra-
ctione
cordis.

Qui non colligit mecum, di-
spersit, ait Dominus noster
Jesús Christus.

Cum fueris multum dispersus
& indevotus propter multiplices
diaboli phantasias, & amaras
passiones cordis, & hominum
displicentias te inquietantes;
stude te recolligere in secreto,
per Orationem Dominicam &
Angelicam Salutationem; &
prosterne te solo tenus ante san-
ctam Crucem, vel beatæ Virginis
Mariæ imaginem, aut alicujus
Sancti devotam picturam, ad Dei
honorem Sanctorumque memo-
riam factam.

Invoca præcipue Jesum &
Ma-

Mariam, cum omnibus Angelis
& cœli civibus, pro misericor-
dia & gratia divinæ consolatio-
nis tibi iterum reddenda: & dic
cum sancto David in Psalmo:
Domine ante te omne desiderium Psal. 37.
meum, & gemitus meus à te non
est absconditus. Domine spes
mea à juventute, ad te confugio
in tribulatione mea.

2. O Domine, doce me sem-
per sequi & facere voluntatem
tuam, & relinquere meam: quia
hoc beneplacitum est tibi, & uti-
le mihi, pro salute animæ meæ.

Aspiratio
ad Chri-
stum piis-
sima.

Domine, nunquam mihi con-
tingat aliquid cogitare, vel desi-
derare, aut operari, quod displiceat
tibi, aut alteri noceat, sicut
præcepisti mihi & omnibus ser-
vientibus tibi.

Cum contrarium ago, corrige
me in misericordia tua, & non in
ira perdas me. Quia Deus meus es
tu, & ego pauper & fragilis ser-
vus tuus, gratia & misericordia
tua in omnibus maxime egens.
Sit nomen sanctum tuum, nunc
& in æternum, super omnia be-
nedictum, Amen.

CAP.

CAP. X De *vigilatione & oratione, contra tentationes.*

Marc. 14

Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem, carnis vel spiritus, vel diaboli, vel mundi.

Vigilandum contra triplicem hostem.

Caro suggerit concupiscentiam, spiritus superbiam, diabolus invidiam, mundus vanitatem. Christus autem est contrarius docet.

Nam suadet fervare castitatem, humilitatem, charitatem, & contemptum mundi: ad promerendum regnum Dei, & evadendum poenas inferni.

1. Petr. 5.

Vigilandum igitur & orandum, omni tempore, & in omni loco: quia nullibi securitas ab adversario maligno, qui non dormit, nec quiescit à tentando; sed circuit & quærit, quem decipiat & molester, & à bonis exercitiis impediatur, & ab oratione cessare faciat.

2 Ideo Dominus noster Jesus Christus, sciens nequitias diaboli & utilitatem orationis, fortitua-

tudinem hostis & debilitatem hominis, admonet fortiter discipulos suos & omnes fideles vigilare & orare, si non velint ab hostibus suis, id est, vitiis, superari.

Vigilate igitur & orate, ut non intretis in tentationem diaboli, Non tam ne ei consentiatis. Si non potes multa, totum psalterium legere, lege unum Psalmum, unum versum, u quam multum ora. num devotum hymnum de Jesu, Maria, aut de aliquo Sancto; ad excitandum cor tuum fursum in Deum, per gemitum & vivæ vocis oraculum.

Prope est enim Deus omnibus invocantibus se cum humilitate. *Eccli. 55.* Nam humilis oratio iusti penetrat cœlos, dat fiduciam ad Deum, & frangit diaboli consilium & vires, minas & nugas.

3. Si impeditis foris ab hominibus, intra cubiculum tuum secundum Christi consilium; & *Matt. 6.* clausis ostiis, ora Patrem tuum in abscondito. Ipse enim scit, quid cogitas & desideras, & quid opus est tibi.

Sic ergo in omni petitione ora: Pater fiat semper voluntas tua,

tua,

tua, non mea : fac mecum, sicut placitum est tibi, & utile mihi.

In choro
quomo-
do ver-
sandum,

Si fueris cum aliis in choro, lege & canta cum eis, sicut Angelus coram Deo. Sic canta exterius, ut compungaris interius. Sic placeas hominibus, ut non displiceas Deo & sanctis Angelis ejus.

Cantus
qualis
Deo gra-
tus.

Deus enim magis attendit compunctionem cordis, quam clamorem altæ vocis. Quia per humilem precem Deus placatur, per vanam gloriam offenditur. Per mœroris fletum gratia acquiritur, & virtus augetur; per dissolutionis sonum devotio perditur, & pro omni culpa & negligentia pœna reddetur. A quibus malis divina pietas nos semper custodiat, & ad cœlestia regna perducatur.

CAP. XI. *De timore aeternæ pœnae contra vitia carnis, & superbiam mentis.*

Psal. 118.

Confige timore tuo carnes meas.

Utilis est hæc oratio contra car-

carnis vitia, & ad superbiam
mentis deprimendam.

Ista enim duo mala quotidie
hominem impugnant & vexant.
Aut enim caro illicita concupi-
scit; aut spiritus de bono super-
bit & laudem quærit. Utrumque
magnum malum, utrobique peri-
culum grave.

Cum te tentat caro misera
cito moritura, cogita æterni ig-
nis tormenta; & sic ignem con-
cupiscentiæ extingues igne ge-
hennæ, & motus majores expel-
lent minores, ut spiritus saluus
fiat per ignem.

Brevis est omnis delectatio
carnalis, fallax & vana omnis
mundi lætitia, omnis decor cor-
poris, omnis honor & gloria.

Sicut dolor capitis cogit dis-
solutum gemere & flere; sic ti-
mor mortis & ardor inferni, fa-
ciunt passionatum & tentatum à
peccatis abstinere.

2. Qui sine timore est, cito
corrumpitur in malum: & qui se non
humiliat coram Deo & Sanctis
ejus, confundetur in iudicio à
dæmonibus, & punietur durissi-
me ab eis.

Duo vi-
tia homi-
ni magis
infesta,
concupi-
scentia
carnis &
vana glo-
ria.

Contra
utramque
reme-
dium.

Fir-

Firma & vera sententia ista
stat, nec fallit : Sive homo, sive
Iacobi 4. Angelus sit, *Deus superbis resi-*
*st*it, *humilibus autem dat gra-*
tiam. Misericordia autem Do-
mini ab æterno, cum sanctis & e-
lectis suis usque in æternum.

Time ergo superbe iudicium
Dei in omnibus factis tuis, &
noli gloriari in vanis reputatio-
nibus tuis.

Cum feceris totum, quod po-
teris & debes, adhuc deficiis in
multis, & vix unum pro mille
reddere vales. Time virgam Dei,
time baculum, time iudicium fu-
turum. Nil transibit impunitum;
nil erit in bonis irremuneratum.

Si domus tua arderet, nonne
timeres, & cito surgeres, & fuge-
res? Ecce, quid facit timor & tre-
mor, & cogitatio de pœnis fu-
turis, quæ nullis finientur tem-
poribus. Expellunt namque te-
porem, & inducunt orationis
fervorem, propter nimium infer-
ni horrorem.

CAP. XII. De memoria dominice passionis, contra dissolutos.

BEati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. A quo? *Matt. 5.*
certe à Christo in secreto cordis,
non de hoc mūdo in vanis rebus.

Levia enim & jocosa verba & frequens risus, non congruunt sacre passioni Christi et amarissimis vulneribus ejus.

Male ob-
veniunt
delecta-
tio car-
nis, & me-
ditatio
Domini-
cæ Pas-
sionis.

Si enim haberem unam acutam spinam de corona Jesu in capite meo; aut in dorso meo transfixam, nunquid riderem? Minime, sed præ dolore magis flerem, et alte clamarem.

Si etiam unum clavum crucis in pede haberem, quo irem et currerem? Nusquam utique irem aut currerem; sed magis federem et dolerem; et per experientiam dolorum meorum, Christo compati discerem.

Et utinam amarissime possem flere, in remissionem omnium peccatorum meorum. O quàm sanctus dolor et dulcis fletus, ex compassione sanctorum vulnerum Domini

mini

mini nostri Jesu Christi largiter effusus!

Contra
tentatio-
nes cer-
tissimum
in passio-
ne Christi
reme-
dium.

2. Quando ergo gravaris, aut tentaris, aut infirmaris; recurre cito ad orationis scutū, & sanctæ crucis vexillum, & in sanctorum vulnerum Christi fixuris, quære vitiorum tuorum salutiferam medicinam, per devotam orationem & seriosam passionis ejus recordationem.

Pondera sanctæ crucis magnitudinem, longitudinem, & altitudinem, in quo Jesus Christus pependit nudus, diris clavis pro te confixus.

Numera attente, quàm multæ acutæ spinæ in corona Domini fuerunt, quæ sanctum verticem capitis Filii Dei tam acriter punxerunt, & largissime cruentari fecerunt.

Pone hæc & cætera arma passionis Jesu Christi juxta te, pro bona custodia diei ac noctis, ne invidus hostis diabolus inveniat te vacuum à divinis imaginibus, & inquinet cor tuum sordidis picturis & urticis.

Strati
mollicies

3. Sit tibi proinde lectulus
tuus

tuus sine plumis, in memoriam respuen-
 sanctæ nativitatis Domini nostri da exem-
 Jesu Christi, quasi angustum & plo Chri-
 pauperculum præsepe, virtutibus sti in præ-
 plenum; in quo puer Jesus vagie- sapio,
 bat in cunabulis, pannis involu- Cruce &
 tus, modico fœno pro serico pal- sepul-
 lio tectus, parvoque lacte Matris chro po-
 Virginis refectus. siti.

Sit duritia & vilitas culcitæ
 tuæ, recordatio quædam duri &
 lapidei sepulchri Domini nostri
 Jesu Christi pro te crucifixi &
 vere mortui, & in corde terræ
 sepulti, ac grandi lapide clausi.

Hic ergo in pace Christi quie-
 sce, omnium oblitus quæ sunt in
 mundo; omnia reputans vilia &
 pro nihilo, quæ magna videntur
 & jucunda, ut cum eo resurgas
 nunc in virtutibus & gratia, & in
 novissimo die cum Electis in
 gloria sempiterna. Amen.

CAP. XIII. De invocatione
 sancti nominis Iesu, & bea-
 ta Mariæ Virginis
 matris ejus.

Dirige Domine Deus meus, Psal. 5.
 in conspectu tuo viam meam.
 Pp Viæ

Via tua Domine Jesu Christe, via pulchræ, via mundæ & securæ, ad ambulandum in eis recte & perfecte. Et omnes semitæ tuæ pacificæ & sanctæ, ad perducendum omnes fideles tuos & humiles corde, in regnum tuum cœleste.

Iesus &
Maria
semper in
memoria.

Psalm. 16.

Ubicumque ergo pergis, ambulas, stas, & resides, invoca Jesum & Mariam piam Matrem ejus; & hunc sanctum versiculum libenter pro conductu viæ lege: *Dirige Domine Deus meus, in conspectu tuo viam meam.*

Deinde consimiliter istum adde: *Perfice, pie Jesu, gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea, ad videndum vana, & loquendum otiosa, animæ meæ nociva.*

2. Post hæc etiam, hunc dulcem versiculum pro viatico ciborum assume, & quasi baculum in manu firmiter tene, & sæpè orans devote lege:

Oratio
brevis &
nervosa
ad Iesum
& Mariam.

Iesus & Maria, sint mecum semper in via, in omni loco, & in omni tempore, pro bona custodia: ne forte per devia errem.

di-

dispergar per multa phantasmata intus & extra.

Hæc sancta oratio, Iesus & Maria, brevis est ad legendum, levis ad portandum, facilis ad tenendum, dulcis ad cogitandum, fortis ad protegendum, fidelis ad custodiendum, socialis ad ambulandum, delectabilis ad recreandum, amicabile ad consolandum, potens ad adjuvandum, prudens ad perducendum recto itinere omnem pauperem peregrinum & seculi contemptorem, ad vitam æternam.

Hæc sancta oratio habet secum meliores comites & potentiores milites, præ omnibus regibus & principibus mundi, & altiores sanctos, præ omnibus sanctis in cœlo & in terra.

Encomia
ejusdem.

Hæc sancta oratio trahit ad se in fervore spiritus totam cœlestem curiam, quæ sequitur cum omni reverentia Dominum suum Jesum Christum, & Dominam suam sanctam Mariam, Matrem Jesu Benedictam, omni laude dignissimam, ab omnibus honorandam.

P p a

Qui

Optimi
comites
in hujus
vitæ via
Iesus &
Maria.

602

VALLIS

Qui illos pro sociis secum habet in via hujus vitæ, etiam pios patronos inveniet mortis tempore. Noli jam ipsos deferere, si cupis cum Jesu & Maria semper vivere & gaudere.

Bene ergo & secure ambulat, qui Jesum & Mariam in corde portat, ore sæpè nominat, labiis benedicit, manibus plaudit, pedibus tripudiat, voce clamat, corde jubilat, oculis plorat, vultu suspirat, osculis placat, brachiis amplectitur, & flexis genibus adorat.

3. Beatus, qui *Iesum & Mariam* sedulo invocat, devote salutat; amore commémorat, eximie honorat, lætissime collaudat, altissime glorificat, ardentissime amat, suavissime eructat, jucundissime celebrat & cantat.

O quàm dulcis est Iesus, & quàm dulcis sancta Maria, dilecta Mater ejus! Beatus peregrinus, qui in omni loco & tempore exilii sui in corpore, meminit patriæ cœlestis, ubi Iesus & Maria gaudent pariter, cum omni-
bus

bus Angelis & Sanctis suis in maxima lætitia & æterna gloria.

Beatus peregrinus, qui non quærit mansionem in mundo, sed cupit dissolvi & esse cum Christo in cœlis.

Beatus pauper & mendicus, qui quotidie transit pro pane cœli; & donec recipiat unam micam, non cessat supplicare humiliter ante Dei mensam.

Beatus qui vocatur ad cœnam Agni, & donec perveniat ad convivium supernum, accipit ejus sacramentum.

4. Quoties enim aliquis devote communicat, aut sacerdos ad honorem Dei reverenter & devote celebrat, toties cum benedicto Jesu & benedicta Matre ejus spiritualiter manducat & bibit.

Qui devote communicat, cum Iesu & Maria manducat.

Iste est discipulus Jesu, capellanus beatæ Mariæ Virginis, socius Angelorum, concivis Apostolorum, domesticus Dei, cognatus Sanctorum, amicus cœli.

Hic turbas fugit, fabulas vitat, verba Jesu cogitat, & cor suum cum cæteris sensibus suis

solicite custodit ; ne Jesum, & Mariam, & omnes Sanctos offendat.

Psal. 23.

Hic accipiet benedictionem & misericordiam à Domino Jesu saluari suo ; & quàm cito ad eum clamaverit, exaudiet eum de cœlo sancto suo, in quocumque loco fuerit & periculo.

Ioan. 6.

Nam cùm discipuli in mari navigarent, & præ timore submergendi Jesum invocarent, statim ipse Jesus adfuit, & dixit: *Quid timidi estis? Habete fiduciam: Ego sum, nolite timere.*

Vox enim Jesu, vox dulcis ad consolandum, fortis ad protegendum, jucunda ad lætificandum, benigna ad indulgendum, gratiosa ad tribuendum vitam æternam.

**CAP. XIV. De forti certamine
contra vitia, per exempla
Sanctorum.**

Psal. 30.

Viriliter agite, & confortetur cor vestrum.

Sancto-
rum e-

Sicut per passionem & crucem Jesu & sanctorum Martyrum
pœ-

pœnas, discimus aduersa tolerare; sic etiam per beatam Virginem *Mariam*, & per omnes sanctas Virgines, Viduas & Continentes, discimus carnalia vitia vincere, divitias contemnere, honores fugere; & per contemptum omnium mundanorum cœlestia quærere & amare.

O serve Dei, stude virorum fortium patientiam insuperabilem sequi, diabolo & consilio ejus resistere, & per debiliū puellarum constantiam virginalem, omnia delectabilia carnis cum cæteris vitiis, longe à te projicere & spernere.

Si bona temporalia Deus dederit pro sua clementia paupertati tuæ, noli inde, miser, extolli, noli stulte cor apponere; quia nescis, quamdiu hic eris, & istis frueris.

Noli longam optare vitam, sed bonam, quia melior est bona conscientia, quàm omnes thesauri mundi. Quanto enim plus habueris de rebus terrenis, tanto districtius inde judicaberis.

2. Heu fallax gratia, et brevis gloria

empla
docent
adversa
pati. ter-
rena con-
temnere.

Brevis &
fallax
mundi
gloria.

gloria mundi, in divitiis, honoribus, praelaturis, & deliciis huius vitæ gaudere; post quæ sequuntur maximi dolores & fletus; cum diabolo semper ardere, ubi nulla est redemptio à pœnis eorum.

Sed, ô quàm magna jucunditas Electorum, cum Angelis semper lætari; ubi summa felicitas omnium bonorum, cum Deo & Sanctis ejus, sine fine durabit!

O quàm felices viri & prudentes virgines, qui omnia propter Christum reliquerunt, & per arctam viam ad æternam patriam pervenire studuerunt.

Præsens
vita perpetua
lucta.

2. Scitote ergo omnes fideles & devoti servi Jesu Christi, quia oportet vos contra varias tentationes carnales & spirituales pugnare, vigilare, orare, jejuna-
re, & laborare, quamdiu vivitis.

Oportet carnem castigare, ne intumescat; & concupiscat contra spiritum; & ne decipiat & prævaleat contra animam, trahendo ipsam in gehennam.

Seculi
gaudia
sequitur

Quid prodest hic carnem delicate nutrire, & postea in inferno gravissime torqueri? Et

Et quid juvat hic laudari & ^{eterna} honorari ab hominibus, & in fu- ^{miseria,} turo confundi & condemnari cum impiis & dæmonibus?

In mundo doctor & magnus reputari, & in numero Electorum non computari, maxima confusio & derisio est coram Deo, & omnibus Sanctis ejus.

Pro Christo autem pati & vi- ^{Pati pro} lipendi à malevolis, maximus ^{Christo} honor, laus, & gloria apud Deum ^{maxima} & omnes Sanctos. ^{gloria.}

Hinc ipse ait discipulis suis, & consolatur ubique omnes fideles, pro nomine ejus injuriam & pressuram patientes: *Beati eritis, cum vos oderint homines, & ex- Matt. 5. probraverint propter nomen meum. Gaudete & exultate, ecce enim merces vestra multa est in cælis.*

CAP. XV. *De instabilitate in loco & in ordine.*

Stabiles estote in omni opere ^{1. Cor. 15.} Domini semper.

Dic bone frater, quid utilita- ^{Discursus} tis & sanctitatis tibi contert huc ^{fabulæ, &} illuc

& otium
vitanda.

illuc discurrere, & multa ubique
videre & audire, & ad regnum
coelorum non posse pervenire?

Beatus, qui ab omni evaga-
tione cor suum & corpus custo-
dit, & cito ad seipsum cum ge-
mitu redit & veniam petit.

Væ tibi, qui sæpè foris eva-
garis, & tempus infructuose ex-
pendis, & alios scandalizas.

Pax multa libenter in cella
manenti, Deo in secreto vacanti,
sæpè oranti, sacros libros scri-
benti, scripturas studiose legen-
ti, ac sanctis meditationibus af-
fectuose insistenti.

1. Otiosus & fabulosus, multa
correctione dignus, & à com-
muni colloquio separandus; ne
forte simplices & pusillos infi-
ciat, & vanis verbis ac moribus
perversis scandalizet ac pertur-
bet.

Idque
metu pur-
gatorii &
infern;

Time, ô dissolute & jocose,
futura ignis purgatorii tormen-
ta; ubi pro quolibet levi & otio-
so verbo & cogitatu maligno,
patieris à dæmonibus durissima
verbera.

Multo melius est ergo modo

timere & cavere, pœnitere & flere; quàm in futuro cum impiis sine fine torqueri, & à dæmonibus fustigari. Certe non est risus & jocus in inferno semper ardere, unde nullo auxilio poteris liberari.

3. Si quis ista frequenter pensaret & stricte ponderaret, omnia mundana cito contemneret; & omnia delectamenta carnis exhorreret; ut æternas pœnas evaderet, & ad coelestia gaudia post mortem perveniret.

Sed vae eis modò, & amplius in futuro, qui divina judicia modicum attendunt, & fere omnia pro levibus ducunt, quia pœnas illas in corpore non sunt experti.

Mirum ista non magis attendis!

CAP. XVI. *De divino solatio, in tribulatione pro Christo.*

IN mundo pressuram habebitis, Ioan. 16.
sed confidite, ego vici mundum.

Dicitur in proverbii à multis: Solatium est miseris, socium habere in pœnis. Quis est iste socius tam bonus & pius, qui scit compati miseris & infirmis?

Socius in pœnis, solatio est miseris.

Me

At Chri-
stus om-
nium fi-
dissimus:

Ioan. 10.

*Non est (inquit) opus sanis medi-
cus, sed male habentibus.*

Psal. 30.

*Et similiter de eodem loqui-
tur sanctus David, ita consolan-
do tristes : Iuxta est Dominus
his, qui tribulato sunt corde.*

Psal. 90.

*Et iterum in alio Psalmo de
quolibet tentato & tribulato, ne
desperet, ita per seipsum loqui-
tur Deus, dicens: Cum ipso sum
in tribulatione, eripiam eum &
glorificabo eum.*

Nempe
tentatus
& ipse per
omnia.

*Est enim vere magna conso-
latio tristibus & variis modis af-
flictis, quia Christus etiam fuit
tentatus, tristis, & in multis do-
loribus pro nobis afflictus.*

Pati &
tribulari
utile:

*2. Nisi enim esset utile & sa-
lubre animæ nostræ pati & tri-
bulari in mundo, non permitte-
ret hoc Deus fieri, qui est summe
bonus & iustus in omnibus viis
suis.*

Qui

Qui ergo proprio Filio suo non *Rom. 8.*
 pepercit à flagellis, tu quis es, qui
 audes contradicere verberibus
 ejus, reus in multis peccatis?

Justum est enim, ut servus ma- *Nec no- 1*
 lus & inutilis, non contradicat *bis indi-*
 domino suo percussus, saltem in *gnum,*
 modico; quando Filius in omni- *Christo*
 bus dilectus et in nullo culpabi- *tam dura*
 lis, tantis plagis fuit percussus. *passio;*

Justum etiam est, ut de eodem
 calice ægrotus sanandus modi-
 cum breviter bibat, de quo me-
 dicus sanus, totum amaritudinis
 poculum sibi oblatum bibit; ut
 totum mortis venenum purgaret,
 et hominem in anima et corpore
 necatum perfecte sanaret, et ab
 æterna morte liberaret.

Alleviatur igitur multum onus
 servi, in consideratione gravioris
 ponderis innocentis Domini sui.

Mitigatur valde dolor lan-
 guentis, si diligenter pensat,
 quoniam hæc afflictio pie tolera-
 ta, est purgatio pro peccatis, et
 spes æternæ salutis.

3. Magnum namque et hono- *Imo et 2*
 rificum est pauperi servo, si ipse *iam ho-*
 fuerit Domini sui panno eodem *norificu;*
 Qq vesti-

vestitus, & purpura filii regis insignitus, cum qua meretur ad Regis æterni nuptias introire.

Panni seu
insignia
Christi,

Panni Jesu sunt humilitas cordis, paupertas in necessariis, patientia in adversis, perseverantia in virtutibus.

Qui virgam Dei pro munere accipit, salutem animæ ex verberare reportat, & coronam amplioris gloriæ in cœlo recipiet.

Psal. 40.

Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem Jesum, pro nobis nudum & inopem factum, cum esset ditissimus omnium, & sequitur eum sapienter, ferendo crucem suam in quotidianis laboribus, pro salute animæ suæ usque ad mortem.

CAP. XVII. *De custodia conscientia, in omni loco & tempore.*

Psal. 118.

A *Nima mea in manibus meis semper.*

Nihil utilius & salubrius cupienti ad vitam æternam pervenire, quàm semper cogitare de animæ suæ salute.

Lege

Lege & percurrere omnia, non est salus animæ, nisi in Deo & in bona vita. Hinc ait Dominus & redemptor animarum discipulis suis: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animam verò suam detrimentum patiatur?*

Matt. 16.

Qui istud frequenter cogitat, & magis de animæ suæ salute curam gerit, quàm de temporali lucro, vel corporali cibo; hic vere sapiens negotiator est, quia æterna & spiritualia omnibus perituris præponit & quærit.

Animæ
cura ni-
hil po-
tius.

Iste est unus de bonis & fidelibus Christi servis, qui de duobus talentis, quatuor; & de quinque, decem facit: & unum non abscondit in terra; nec secludit; nec à se projicit; nec contemnit; sed pauperi potius tribuit, ut pro se oret; aut ad altare Deo offert, regnando ipsi etiam pro minimo dono, quod accepit.

Matt. 25.

Dona Dei
ad lucrū
animæ
referen-
da.

Beatus servus super pauca fidelis & prudens, qui omnia tempora sua utiliter expendit, & de extraneis rebus ad se non pertinentibus tacet; sed tanquā surdus & mutus propter Deum factus,

pacifice tumultus seculi pertransit, et animam suam ante se in manibus suis semper portat.

**Aliena
non cu-
randa.**

Noli ergo de statu aliorum curiose quærere, nisi quantum charitas Dei et fraterna compassio exigit.

2. Noli laudes hominum appetere, quæ vanæ sunt; nec vituperia expavescere, quæ non obsunt; sed animam purgant et humiliant, et in cælo alte coronant.

Nemo dignus est à Deo sublimari, nisi qui scit pro Deo vituperia pati.

Sicut enim, tu Domine Deus, passus es pro me; ita et ego debeo pati pro te, et te sequi pro posse. Tu enim sancto Petro dixisti:

Ioan. 21.
**Infirmas
humana
in exe-
quendis
bonis
proposi-
tis,**

Sequere me.

Sed heu mihi Domine, quia tam parum possum pati pro te. Sæpè propono, et de decem vix unum perficio. Multa sunt verba, sed opera pauca. Totum est culpa mea, et excusatio nulla. Nam desidiosa et negligentia propria augent peccata mea.

Quid ergo restat ad ista dicere et cogitare, nisi veniam petere,

re,

re, & orare ? Peccavi Domine,
miserere mei.

Sic enim omnes Sancti ante te
fecerunt & docuerunt : & adhuc
quotidie omnes fideles faciunt.

Omnes Sancti & amici Dei,
orate pro me, quia infirmus sum,
& omnibus bonis indigeo, & ab
omnibus juvari humiliter peto.

3. O sancte sanctorum, Domi-
ne Deus meus, inclina aurem
tuam ad precem pauperis servi
tui. *Adjuva me, & saluus ero,
& meditabor in justificationi-
bus tuis semper.*

Oratio
saluber-
rima.

O utinam merear unus de pu-
illis gregis tui esse in regno,
quod præparasti humilibus &
diligentibus te.

diligam ergo te, Domine vir-
tus mea, ex toto corde meo, sicut
præcepisti ore sancto tuo. Tu
spes mea, & salus mea, & totum
desiderium meum.

Da mihi intellectum clarum,
contra omnem errorem ; cor
mundum, contra omnem impu-
ritatem ; fidem rectam, contra o-
mnem dubitationem ; spem fir-
mam, contra omnem diffiden-

Qq 3

tiam;

tiam; charitatem ferventem, contra omnem acediam & negligentiam; magnam patientiam, contra omnem turbationem; sanctam meditationem, contra turpem imaginationem; continuam orationem, contra diaboli impugnationem; diligentem attentionem adlectionem, contra frequentem mentis evagationem; bonam occupationem, contra cordis tædium & somnolentiam; devotam sacræ passionis tuæ recordationem, contra omnium vitiorum mortificationem. Adesto mihi in his bonis Deus meus, & confirma me in omnibus verbis sanctis tuis. Amen.

CAP. XVIII. *De solitudine & silentio.*

Psal. 54.

Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine. Quare? Propter multa bona inde provenientia, & ad cavendum distractiones cordis mei, in multis rebus visis & auditis; quia quæ oculus non videt, nec auris audit, cor non dolet, nec cito turbatur.

Igi-

Igitur latere, & tacere, bonum est pro pace cordis, & obtentu devotæ orationis.

Ad hoc juvant locus secretus, solitudo
& recessus à turbis, ubi non est & silentiū
streptus. Sicut enim piscis extra magna
aquam cito moritur; ita mona- puritatis
chus extra cellam leviter distra- & pieta-
hitur & inquinatur. tis præsi-
dia;

Nam prudens apis mel ex flo-
ribus colligens, statim inde evo-
lat, & secretum gaudens repetit,
& hoc in alveario caute abscon-
dit, ut habeat unde in hieme la-
tenter vivat.

Ideo enim suavitatem odoris
abscondit, ne foris vagando fru-
ctum laboris sui iterum perdat.

Nam pretiosa aromata, in py-
xide clausa fortius fragrant; a-
perta & ostensa, virtutem odoris
citius amittunt.

Flores quoque manibus atta-
cti læduntur; intra septa pomarii
clausi servantur, & muris altis
firmati tutantur.

Crescunt rosæ in hortis clau-
sæ securæ; arescunt, et calcantur
pedibus in viis projectæ.

Sic vagus et instabilis mona-
chus

Offendit
variis e-
xemplis
& simili-
bus.

chus vilescit sæpè foris visus; fu-
giens autem turbas, & manens
intus, reputatur sanctus.

Candela ardens à vento cito
extinguitur, in lucerna latens
custoditur.

Sic fervor devotionis in se-
cretario cubiculi tutius servatur,
& in negotiis externis facilius
dissipatur.

2. Igitur cellam & silentium
dilige, si vis devotus & pacificus
intus permanere,

Confor-
tio ho-
minum
non ma-
culari,
rarum &
difficile.

Oportet, quod valde fortis sit
& custoditus, qui foris inter ho-
mines ambulat, & interius non
impeditur nocivis.

Maneas ergo libenter in soli-
tudine, & in cella devotionis
causa; sicut beata Virgo Maria
mansit sola in cubiculo clausa,
loquens cum sancto Angelo sibi
misso à Deo de cœlo; ut etiam ad
te veniat sanctus Angelus, Do-
mini nuncius cœlestis & custos
animæ tuæ fidelis; & recedat à te
longius spiritus malignus, cum
omnibus phantasiis suis.

Notabi-
les gne.

Dixit quidam devotus silentiū
amator: *Raro loquor diu homi-
nibus*

*ribus, sine aliqua laesione consci-
entia intus.*

*ma in
commen-
dationem
silentii.*

Et alius quidam: *Oportet, ut
sit valde edificabile verbum,
quod emendet silentium.*

Et tertius ait: *Nobile est ver-
bum, in suo tempore dictum.*

Et quartus adjecit: *Qui os
suum firmiter claudit, non de-
trahit, nec mentitur.*

O quàm laudabile & jucun-
dum loquentis verbum, nil mali,
nil vani, nil doli, nil falsi habens
admixtum!

Multi multa loquuntur, sed
non sine periculo linguæ pronæ
ad malum. Pax igitur multa cu-
stodienti os suum, & manenti in
cella, & sæpè oranti.

Lauda quoque taciturnum
virtuosum, increpa vagum ver-
bosum, cave dolosum. Fuge tu-
multum, dilige secretum, seque-
re humilem & devotum; sustine
patienter tibi molestum, propter
Christum pro te crucifixum.

3. Frater interrogavit senem,
Quod est statutum in ordine,
pro pace & devotione maxime
proficuum? Respondit notabile

Qq 5 ver

Tria re-
ligioso
necessa-
ria,

620 VALLIS

verbum: *Servare à patribus si-
lentium statutum, Vitare tur-
multus hominum, & Otium.*

Hæc tria in ordine valde ne-
cessaria, Deo & Angelis acce-
pta; scilicet, laborare manu, con-
tra otium; amare lectionis stu-
dium, contra cordis tædium; &
continuare orationis usum, con-
tra diaboli dolum.

Hæc laudant sancti Patres an-
tiqui & novi, quia frater tacens &
Deo vacans, ab ipso cœlitus be-
nedicitur, & ad contemplanda
divina secreta aptior invenitur,
& altius illustratur.

Vagus verò & fabulosus, qui
otiose circuit, don s cœlestibus
indignus efficitur, & aliis est mor-
lestus.

Nescit superbus diu tacere,
quâ cupit doctus videri, & præ
aliis laudari.

Qui præsumptuose loquitur,
à multis vituperatur; qui autem
verecunde tacuerit, gratiam ab
adstantibus meretur.

Magna humilitas cordis, fen-
tire de seipso vilia, & de aliis
semper meliora.

Gran-

Grandis superbia, ebundare in sensu suo, & stare in propria voluntate, Deo & communitati fratrum contraria.

Abundare in suo sensu, lepra pessima religio foris.

Hæc est lepra pessima, quam odit Deus, & percutit sæpè subitanea morte.

Simplex & innocens, humiliter obediens, ubique lætus & securus

Laudabilis fama habere pauca verba, cavere levia, loqui utilia, & omnia agere cum modestia. *Omniibus adde modum, modus est pulcherrima virtus.*

Cato.

Et hoc est, quod ait Christus: *Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos.* Et Paulus Apostolus: *Omnis sermo vester sale conditus sit.* Et sanctus Job: *Quomodo potest comedi, quod non est sale conditum?*

Matt. 18.

Coloss. 4.

Iob. 6.

4. Castus & pudicus custodit cor suum, os suum, & omnes sensus suos, pronos semper in malum; ut non peccet, & Deum ac proximum offendat.

Non est corde compunctus, qui vana libenter audit, & recitat coram aliis.

Compunctio cordis, & curiositas

oris au-
riumque
male cō-
veniunt.

Perdit cito compunctionis
gratiam, qui non custodit cordis
& oris januam.

Homo pronus ad loquendum,
facile excedit loquendi mensu-
ram.

Si haberes Jesum crucifixum
in corde tuo fixum, non exiret ci-
to de ore tuo verbum vanum &
otiosum.

Sed quia non habes Jesum fir-
miter in corde tuo clausum, ideo
sæpè quæris solatium forinsecus,
debile & frivolum, parum juvans
intus à doloribus præmentibus
cor tuum.

Frustra
extra Je-
sum quæ-
ritur so-
latium.

Solus enim Jesus præstat ve-
rum animæ solatium, & sanat o-
mnes languores vitiorum. In
breui momento & unico verbo
potest liberare dolentem ab om-
ni malo: Nam amplior est gratia
dei in bono, quam culpa in malo.

Cur audis vanos rumores se-
culi, qui sæpè te conturbant &
distrahunt in corde? Quare ne-
gligis dulces sermones Christi,
qui te consolari possunt, & con-
fortare in omni tribulatione
tua, die ac nocte?

CAP.

CAP. XIX. De refugio pauperis ad Deum adiutorem suum.

Tibi derelictus est pauper, orphanus tu eris adiutor. Beatus ille pauper, cui Deus est adiutor in omni tribulatione sua, consolator in angustiis, unica spes & confidentia in extremis, corona gloriæ in regno æternæ beatitudinis. *Psal. 9.*

Pretiosa virtus voluntaris paupertas assumpta pro Christo, cuius merces æterna permanet cum Angelis in cœlo, quo fur non appropriat ad furandum, nec raptor ad prædandum, neque latro ad occidendum. *Voluntariæ paupertatis encomia.*

In multis periculis & curis quotidianis sunt divites hujus seculi, à quibus liber est servus Christi, renunciando omnibus quæ sunt mundi.

Magna libertas animæ fidelis, quæ nil proprietatis habet in aliqua remundi propter regnum Dei & amorem Jesu Christi, sed omnia possidet in Christo, qui

Qq 7

pro

pro nobis pauper & dolens factus. Qui pendens nudus in cruce, non habuit ubi caput suum reclinaret, vel manum aut pedem usquam moveret.

Christus
ea excel-
lyit.

Quis huic pauperi in omnibus indigentis similis? Vere nullus. Propter hoc exaltatum est nomen ejus solius, super omnia in coelo & in terra, & super omnia benedictum in secula.

O bona pauperies, nisi te Deus ante tulisset,

Nunc tua durities cunctis despecta fuisset.

Felix paupertas rerum, quæ tollit superbiam oculorum, & occasionem multorum vitiorum,

z. Vere ille est pauper spiritu, qui de nullo verbo & facto bono superbit, nec in altiore gradu esse cupit, ne gravius cadat.

O quàm magna virtus abdicata paupertas, nil habens in proprio; quæ animæ aperit cœli portam, auget gloriæ coronam, & cum Martyribus meretur accipere patientiæ palmam, post hujus vitæ angustiam, in Christi servitio consummatam.

Nam

Nam hoc est veraciter & fideliter Christo servire, pro ejus amore penuriam, & alia multa incommoda sustinere.

felix, qui
pro Chri-
sto pau-
per.

Beatus, qui de necessitate & infirmitate sua facit virtutem; & de omni quod patitur, sequitur Dei voluntatem.

Noli ergo pauper nimis contristari, cum inopiam pateris; nec indignari, si derideris, aut ab amicis tuis relinqueris.

Converte cor tuum ad Christum, pauperem pro te factum & infirmum; quære solatium tuum à Deo, & in Deo solo, si optas semper esse in gaudio. Nam omnia alia solatia foris quæsita, nulla sunt, nec durant, nec sufficiunt, quantumcūque videntur magna.

Et ab ip-
so solatiū
inopiæ
quærit;

3. Elige itaque Jesum Christum Dei filium, in specialem amicum & cognatum tuum, reliquos omnes relinque propter Christum.

Cave omnem socium volentem te impedire à sancto servitio Christi, & trahere ad seculum & portas inferni. Lata est enim via, quæ ducit ac inferos; & multi sunt,

Matt. 7.

sunt,

sunt, qui intrant per eam, ait Iesus Christus,

**Huc enim
solus ipse
sufficit;**

Solus ipse sufficit ad perfectum solatium habendum, qui potest dare regnum cœlorum, omnibus relinquentibus regnum mundi, & omnem ornatum ejus.

2. Ioan. 2.

Transit enim mundus, & concupiscentia ejus, tanquam fumus venti, & flos agri arescens.

Sta ergo frater paupercule, firmissime in bono proposito semper serviendi Deo; & permane cum fratribus tuis, die ac nocte in laboribus multis, in loco isto quem propter Deum primitus elegisti; & parentes ac cognatos sponte reliquisti, & integre te Deo obtulisti, ut etiam cum eis maxime congaudeas in regno Christi, & omnibus sanctis.

Nam pro parvo labore & brevi dolore in mundo, reddetur tibi æterna requies in cœlo.

Recogita sedulo sacra vulnera Christi, & acerba ulcera pauperis Lazari, & proderit tibi in agone, quando debes mori, & de hoc mundo transire.

CAP,

CAP. XX. De paupere & infirmo Lazaro.

EGo sum pauper & dolens, *Psal. 68:*
Deus adjuva me.

Hæc vox pauperis & infirmi,
ad Deum suspirantis pro regno
Dei.

O pauper & infirme sustine
patienter per modicum tempus
dolores corporis, & penuriam in
cibis & vestibus, quia non diu
hic eris, & dolebis.

Dura feg-
patien-
ter.

Gratias age Deo: quia levius
est modò flagellari cum pauperi-
bus & debilibus, quàm postea
cruciari in inferno cum fortibus
& divitibus.

Memor
pœnarum
inferna-
lium;

Recordare malorum tuorum
præteritorum, quibus Deum &
proximum sæpè offendisti; & su-
stine virgam Domini in remis-
sionem peccatorum tuorum, de
quibus non plene pœnituiisti nec
satisfecisti.

Et pecca-
torum
tuorum;

Memento etiam pro consola-
tione tua, omnium gravium do-
lorum & sanctorum vulnerum
Christi; quia multa & graviora i-
pse flagella pro te sustinuit.

Imo Chri-
sti pro te
patientis.

Luca 10.

Lazari
quoque
ad tēpus
afflicti,
æternum,
beati.

Et vide
quid eli-
gas, La-
zari for-
tem, an E-
pulonis.

Memento quoque pro alle-
viatione tua, pauperis & ulcerosi
Lazari, post mortem in sinum A-
brahæ læte recepti, & pavesce fi-
nem delicati divitis, post convi-
via sua in inferno sepulti, unde
nunquam poterit liberari.

Vide nunc, quid potius eli-
gendum sit tibi, an pati modicum
& egere cum Lazaro infirmo, &
gaudere semper cum Christo; an
deliciari breviter superflue cum
divite sano, & subito mori, & se-
peliri in inferno, & ardere jugi-
ter cum diabolo? Intelligenti sa-
tis dictum est paucis verbis.

2. Beatus, qui intelligit, & e-
mendat se tempestive de omni-
bus malis suis, ne damnetur cum
impiis, duris verberibus crucian-
dus.

Quem enim modo sæva verba
non compungunt, nec corrigunt,
postea sæva verbera sine fructu
lacerabunt, nec unquam torque-
re cessabunt.

Ab his malis liber est Laza-
rus pauper & infirmus, ab Ange-
lis sanctis in sinum Abrahæ læ-
tissime portatus.

Audi

Audi adhuc multa beneficia Dei, huic pauperi Lazaro misericorditer ostensa.

En beneficia pauperi Lazaro praestita:

Non habuit (ut existimo) amicos divites se visitantes, nec aliquos servos aut socios sibi servientes; sed (sicut dicit Jesus) *caros ad eum veniebant, & lingebant ulcera ejus*. Ipsi soli in tanta miseria, pro solatio sunt relict.

Et quid miserabilius, quam hominem humano solatio destitui, & bestiis consolandum relinqui?

Nec tamen ex ore pauperis impatientia sonuit, aut vox murmuris; sed potius gratiarum actio, & vox laudis.

Sed cui negabat humana impietas solatium, brutorum feritas mansuete exhibuit obsequium.

Tu ergo infirme ne murmura veris, si ad horam inconsolatus relinquantis, & infirmitatum stimulis agiteris; sed cogita tibi, ex divina misericordia dispensante, id evenire; ut hic secus, hic usus, non pereas.

Ejus exemplo infirmitates & adversa fer patienter.

Ipse forte in minutissimis peccatis

ca-

catis, tu autem in gravissimis
crebrius offendisti.

Patienter ergo dolores infir-
mitatum sustine, & te derelictum
interdum ab hominibus gaude,
ut cum Lazaro merearis celestis
regni januam introire.

CAP. XXI. *De claro intellectu
sacra Scriptura.*

Psal. 118.

Declaratio sermonum tuo-
rum illuminat, & intelle-
ctum dat parvulis.

*Vfus S.
Scriptu-
re quis.*

Quaecumque in lege veteri &
nova scripta sunt, ad doctrinam
animæ nostræ scripta sunt; ut
Deo fideliter serviamus, odiendo
malum, & adhærendo Deo,
Summo Bono, corde puro, inte-
gro, & perfecto, hic & in futuro.

*Ad intel-
ligentiā
ejus quo-
modo
perve-
niendum.*

Quæ igitur ignoras, humiliter
quære; & quæ non bene intelli-
gis pete reverenter à doctioribus
tibi declarari. Nam declaratio
sermonum Dei illuminat corda
parvulorum.

Si non potes adhuc altiora
capere, tunc parva cum parvulis
disce, sicut Dominus Jesus dicit:

Matt. 18.

*Sinite parvulos venire ad me,
talium est enim regnum coelorum.*

Quæ

Quæ ergo intellectum tuum
excedunt, noli temere perscru-
tari; sed omnia hæc Spiritui san-
cto committe, & firmiter vera ef-
se crede; quia Spiritus sanctus
doctor est omnis veritatis, &
non potest testis esse falsitatis.

Quod multi habent multa
dubia, non est culpa nec vitium
sacrae Scripturæ; sed cæcitas
mentis eorum, & negligentia
studii in sacris libris, qui conti-
nent æternæ salutis necessaria
documenta.

Igitur canonicas Scripturas
libenter lege, & expositiones
doctorum cum diligentia adver-
te, & intelligere stude.

Nec tamen propter diligen-
tiam studii, est ab oratione &
Missarum celebratione cessandū.
Sæpè enim in oratione et in Mis-
sa, multa secreta devotis pan-
duntur, quæ pomposis et curiosis
scrutatoribus occultantur.

Prodest autem valde parvulis
et rudibus, cum simplicia verba
eis proponuntur; nocent verò
subtilia, attamen juvant, si obscu-
ra dicta explanantur.

Dubia
circa eam
unde o-
riantur.

Lege eam
sedulo.
sed sine
orationis
dispen-
dio.

Es

Ruminā-
do ejus
dulcedo
percipi-
tur.

Et qui diligenter ad lectiones
in choro & refectorio adver-
tunt, & cautius perscrutantur,
quid intrinsecus verba historiae
continent; pascuntur favo mellis
ex omni verbo Dei, quod au-
diunt & legunt.

At clarus
intelle-
ctus non
est vitæ
præsen-
tis.

Unde quamdiu homo corpo-
re mortali vivit, semper magis
addiscere potest, & ad altiora
capienda proficere, sed ad cla-
ram intelligentiam Angelorum
& Beatorum visionem non at-
tinget, donec ad æternæ beati-
tudinis gloriam Christo auxi-
liante perveniat.

3. Solidus & fortis cibus no-
cet parvulis & infirmis; mollis
cibus & tenuis potus, nutrit in-
fantes.

Sufficit
nosse ma-
gis ne-
cessaria;

Simplicia organa & moderata
cantica, dulcius sæpè resonant &
lætificant; alti clamores quasi
duræ tonitrua, debiles animos
magis terrent quàm recreant.

Crebra fulmina excæcant o-
culos, lux in laterna conservata-
ciem visus.

Nocer
nimium

Profunda flumina submergunt
incaute natantes, per pontem
tran-

transeuntes evadunt pericula a-
quæ securius.

scrutari
mysteria.

Sæpè per iter planum agnus
liber transit, ubi bos fortis cadit
& rapitur, ligatur & mactatur.

Sic simpliciter credens & hu-
militer obediens, gratiam inve-
nit; & sibi confidens, perdit quod
habet. Alta extollunt leviter su-
perbos, & in fine confundunt
gloriantes.

4. Vidi simplices in oratione
ex devotione flere, & alte cla-
mantes & discantantes, nil tale
in corde sentire.

Quare hoc accidit? Quia sim-
plex & humilis Deo placere stu-
det in omni quod agit & loqui-
tur. Vox simplicis corde apud
Deum in cœlo, vox vagi cordis
& dissoluti cantoris, coram ho-
minibus in vicis & plateis civi-
tatis.

Cantum
psalmorum
cordis
amor
commen-
dat, non
vocis
clamor.

Qui sensum Psalmorum se-
riose attendit, & paulatim legit
& cantat, magnam devotionis
dulcedinem concipit.

Vere enim suavis est Domi-
nus rectis corde, qui gloriam e-
jus quærunt, non propriam lau-
dem.

Be-

Benedictus sermo ex ore loquentis & cantantis, unde compungitur cor audientis.

Te corri-
ge primū,
deinde
proxi-
mum.

5. Gallus antequam cantet, prius seipsum alis suis verberat & excitat; sic bonus frater, & devotus orator, se primitus corrigere debet antequam alium increpet.

Ille bene & prudenter docet, qui à seipso incipit; & primo emendat, quod in aliis notat & reprehendit.

1. Tim. 5.
Ita facie-
bat san-
ctus Pau-
lus;

Sic sanctus Paulus alios instruens, humiliter se peccatorem præ aliis nominat, dicens: *Quia Iesus Christus venit in hunc mundum peccatores salvos facere: quorum primus ego sum, qui non sum dignus vocari Apostolus.*

Agno-
scens se
indignum
Apostola-
tum.

Et quare, ô sanctissime Paule? *Quia persecutus sum Ecclesiam Dei.*

Unde ergo sanctus, & vas electionis vere digne glorificandus? Non ex meipso, non ab hominibus, sed per vocationem & revelationem Iesu Christi, à quo didici mitis & humilis esse, & evangelio ejus obedire. Ni-

Ni-

Nihil boni mihi attribuo, sed quicquid egi & docui, hoc totum ei principaliter ascribo, qui me vocavit per gratiam suam ad fidem, quam prædico & servo usque ad mortem.

Nam sola gratia Dei sum, id quod sum, & gratia ejus in me vacua non fuit, sed semper in me manet & manebit, donec perveniam ad eum, qui me pretioso sanguine suo redemit & salvavit.

1. Cor. 15

CAP. XXII. De magnis meritis patientiæ pro Christo.

In patientia vestra possidebitis Luce 21.
animas vestras.

Quando ergo aliquis dure tibi loquitur, aut te injuste increpat, non statim irascaris, nec dure respondeas, sed tace, aut humiliter loquere, & sustine patienter, sicut fecit Jesus.

Nam accusatus à multis tacuit, & flagellatus non murmuravit.

Aut si opus est loqui & profit, tunc responde benigne & doce prudenter; sicut Christus dura a-lapa percussus, respondit servo.

Provocatus quacumque injuria, aut sile, aut dissimula: Aut mansuete responde, Exemplo Christi.

Rr

Poa

Pontificis verbis rectis & mansuetis. Sic enim alios magis ædificas, & teipsum à confusione liberabas.

In omni eventu rerum & contradictione linguarum pravorum, tene patientiam, & tace pie ad objecta.

vel ta-
centis ad
contume-
lias, vel
modeste
dilucentis.

Lucæ 23.

2. Attende profectum animæ tuæ in omnibus, quam magni meriti sit patientiæ virtus, quæ ornat animam virtutibus, & ducit ad palmam cum Martyribus.

Hinc Christus docuit, & factis in passione demonstravit. Cùm enim accusaretur à principibus sacerdotum & senioribus populi, nihil respondit.

Matt. 21. Implevit opere, quod dixit sermone: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & invenietis requiem animabus vestris.*

Non invenitur alicubi requies vera & pax secunda, nisi in solo Deo, in vera humilitate, & benigna patientia, in qua vincuntur omnia adversa.

Sic veram
invenies
requiem.

Sit ergo in Deo tota spes tua, non in aliqua creatura, parva vel mag-

magna; quia sine Deo omnia vana, & cum Deo omnia bona.

CAP. XXIII. *De bonis moribus
humilis Monachi.*

Fuge dilecte mi, fuge.

Cant. 8.

Quare? Propter multa pericula mundi, quæ sæpè homini contingunt, qui in seculo conversatur.

Fuge turbam:

Nam qui Deo vacare appetit, libenter solus est & orat, studet & scribit; & sic per multa bona exercitia à vitiorum periculis custoditur; & tempus suum fructuose expendit, & alios ædificat.

ut effugias cordisurbationes;

Qui autem libenter foris ambulat, & hinc inde fabulari desiderat; raro est, quin cor suum maculet, & inde votior ad cellam pacis amicam redeat.

Quam parit confabulatio.

Sermo pius & modestus cunctis acceptus, durus, & inconsideratus offendit amicos.

Si loquendum, sit sermo pius, verax, humilis.

Qui verax est, vera loquitur; & qui fictis verbis alium decipit, oditur.

Verus humilis de bonis operibus laudes non querit, sed omnia

R r 2

cia

nia bona Deo adscribit, & mala sibi.

Qui mendacium ore profert, Christum à corde fugat; & qui alta quærit, seipsum confundit, & iuste decipitur. Qui plane recte loquitur; ab omni- bus honoratur & amatur.

2. Omnes fratres sumus ab uno Deo creati, omnes peccatores ex parentibus nati; sed per gratiam Christi ad fidem vocati & baptizati, mundamur & Christo unimur.

Cave al-
terum
lingua
lædere:

Nemo ergo alium contemnat, nemo derideat, neque in aliquo lædat; sed potius propter Deum juvet & instruat, in quantum valet, sicut sibi ipsi fieri desiderat, quando indiget.

Qui ergo debilem in fide sacris verbis confortat, panem cœli languenti porrigit.

Quin po-
tius in-
strue, &
consola-
re.

Qui tristem consolatur, potum vitæ sitienti propinat.

Qui iracundum sermone blando mitigat, favo mellis linguam canis ungit, ne duris moribus aliquem lædat.

Qui dissolutum tacere facit,
mag-

magnam pacem inter fratres devotos generat.

Qui aliis se præfert, stultum se ostendit, & confusione dignum.

Qui in omnibus se humiliat, gratiam amplio-
rem meretur & gloriam.

Et ubique
humilitati
stude.

Pius & humilis laqueos diaboli orando frangit & evadit, quos superbus vane gloriando incurrit & perit. A quibus pius Jesus nos semper custodiat, & ad cœli gaudia perducatur. Amen.

CAP. XXIV. De provida locutione, & fraterna compassione.

Medice cura te ipsum,

Luca 4.

Istud in mente semper habeas, antequam loquaris, & aliquem corripas, ne fortè amplius pecces indiscrete vel injuste aliquem arguendo.

Prius te ipsum cura quam alterum.

Os iusti & prudentis servat tempus & modum loquendi, et personam ac naturam hominis prius attendit; ne fortè perdat aut lædat, quem sanare debuerat.

Correptio indiscreta non sanat, sed faciat.

O bene eruditum et discre-

R r 3

rum,

tum, est quasi vas solidum auro ornatum, unguento plenum, balsamo odoriferum, et omni honore dignum.

Ex bonis verbis tuis, et religiosis moribus, seculares ædificantur, pigri excitantur, negligentes arguuntur, dissoluti compunguntur, ignari instruuntur, devoti inflammantur.

Religiosis moribus efficacius corriges, quàm multis verbis.

Facilius alios corrigere, quàm seipsum.

O utile monitum!

Vti Deus te pec-

Magis enim per vivida exempla homines trahuntur ad contemptum seculi et emendationem vitæ, quam per multa verba secularis scientiæ.

2. Non est magna ars et virtus, velle alios docere et corripere; sed seipsum bene regere, et correptiones pie suscipere, et ferventer se in istis emendare, hæc magna est sapientia apud Deum et homines.

Disce dubiosa ad meliora trahere, ignota non judicare, aperta mala cavere, proprium scandalum regere, mores et defectus infirmorum supportare; et quæ non potes emendare, Deo committe.

Cogita, quòd Deus in multis te portavit, et adhuc quotidie por-

por-

portat, nec ramentem emendas, ^{cantem} sicut sæpè dicis et proponis: sed ^{sustinet:} pie te tolerat et expectat, ut pœniteas, et infirmitatem tuam magis cognoscas, et veniam humiliter petas, et neminem spernas, nec temere iudices.

Porta ergo fratrem tuum in paucis, sicut te Deus portat in multis. ^{Ita & tu proximum.}

Paucis verbis devotus et humilis utitur, ne per excessum intus distrahatur.

Superbus rigide loquitur, iracundus alios perturbat, et correptus turbatur.

Mitis correptor patienter sustinet, obsecrat magis quàm increpat, peccanti condolet, et a micum factis se probat. ^{Obsecra potius quàm increpa.}

Qui præesse aliis appetit, periculis se exponit et vilescit. Amator vanæ gloriæ nescit diu tacere, ne videatur ignarus esse. Erubescit vilia et servilia opera facere, et post alios stare, et in infimo loco sedere.

Et tamen honor maximus est, in omnibus humilitatem ostendere, et aliis inferiorem se sentire. ^{Humilia sectari magis honorificum.}

re, & omnibus libenter velle
 propter Christum servire, qui
Luce 22. ait: *Ego in medio vestrum sum,*
sicut qui ministrat.

Disce juvenis prius tacere an-
 tequam loquaris, ne coram seni-
 bus confundaris. Tutius est ta-
 cere, quàm insipienter loqui.

**Magnæ
 artis ta-
 cere &
 loqui op-
 Fortune.**

3. Magna ars scire tacere, cū
 fueris correptus; & magna sa-
 pientia loqui modeste in tempo-
 re suo, quod justum est & decet;
 coram eruditis.

Insipiens nescit servare tem-
 pus, & modum, & ordinem; ideo
 multa mala illi occurrunt, & ju-
 ste reprobat.

Juvenis audax & ad loquen-
 dum velox, insipienti similis, &
 casui proximus.

Si instructus audit, & corre-
 ptus tacet & obedit, spes magni
 profectus erit; & in virtutibus
 quasi lilium florebit.

**Corre-
 ptio pa-
 tienter
 suscepta,
 magni
 profectus
 præsa-
 gium est.**

Grandis superbia, stare in pro-
 pria voluntate Deo contraria, &
 nolle acquiescere seniorum con-
 siliis & verbis.

Sed quia difficile est homini,
 in omnibus verbis & factis mo-
 dum

dum
 relig
 secre
 fuge

CA

V

qua
 hor

tur
 hor

pte

spe

na,

& c

ab

op

au

po

du

tit

cu

&

dum tenere, & se custodire: ideo
religiosi eligunt & quærunt in
secreto manere & tacere, turbas
fugere, & orationi vacare.

CAP. XXV. *De incerta hora
mortis, & celeri fine hujus
vita.*

Vigilate, quia nescitis diem *Matt. 25.*
neque horam. Felix anima,
quæ sæpè cogitat de novissima
hora, quando omnia sunt cessa-
tura in hac vita, læta & tristia,
honores & vituperia.

Felix qui
sæpè re-
cogitat
horam
mortis.

Felix anima paupercula, pro-
pter Deum peregrina facta; quæ
spernit omnia mundana culmi-
na, quantumcumque sint magna
& decora.

In illa ultima hora peribunt
ab oculis omnia castella, villæ &
oppida, omnia vasa argentea &
aurea, omnia fercula lauta, &
pocula varia cum aromatibus
dulcorata.

Quæ va-
na osten-
det om-
nia;
Quan-
tum vis
nunc ma-
gna, pre-
tiosa, ju-
cunda.

Cessabunt pariter lyra, tuba,
tibia, & cithara, omnis ludus, jo-
cus, risus, saltus, plausus, cantus,
& discantus, clamor in plateis &
in

an

in domibus : quia ad nihilum redigentur omnium viventium corda, & pavebit à facie Dei omnis terra.

O quàm sapiens, qui quotidie hæc pensat; & ad futura bona & æterna gaudia percipienda, cum fletu se præparat!

**Felix qui
his tem-
pestive
renun-
ciat;**

2. Beatus, qui sponte deserit, quæcumque carnaliter delectant in terra, ubi omnia sunt periculis & laqueis plena.

Beatus peregrinus, qui sæpè gemit & dolet in hoc exilio, & cupit dissolvi & esse cum Christo in cœlesti regno.

**Mundo
valedi-
cit;**

Beatus, qui odit hunc mundum, & quæ in mundo allicere possunt ad peccandum, & fugit cum Helia in desertum ad monasterium, à facie multorum periculorum quæ sæpè trahunt hominem incustoditum ad infernū.

3. Reg. 19.
Et ad
cælum
suspirat.

Beatus, qui vigilat die ac nocte contra tentationes suas, & frequenter orat cum Helia, dicens: *Sufficit mihi Domine, tolle animam meam.* Quia melius est mihi cum bona spe mori, & decedere in gratia, quàm videre

ma.

mala, & vivere inter tot pericula.

Nam quamdiu anima est in corpore, & corpus alitur cibis terrenis, non est homo purus à peccatis omnibus, nec liber à tentationibus suis, neque certus à casibus futuris.

Decipitur ergo valde, & errat **At bis**
tanquam insipiens corde, qui h **miser, qui**
diu vivere appetit, & multa ag **non op-**
re proponit, & nescit an crasti **rat finem**
num habebit. **miseriæ.**

3. Memento homo nobilis & **En quid**
dives in deliciis tuis, qualis eris **diviti i-**
post mortem in terra sepultus Et **mo regi**
quid proderunt tunc omnes di- **mortuo**
vitæ? **profuit**
divitiæ,

En hodie Rex vivit & impe- **honores?**
rat; & cras non invenitur nec **&c.**
auditur.

Hodie in alto folio sedet, &
aureo pallio vestitur, & cras sub
terra sepelitur, & amplius non
videtur.

Hodie à multis honoratur, &
cras à nullo curatur.

Hodie magnificatur ab om-
nibus, & cras privatur divitiis &
honoribus, villis & castellis.

Hodie speciosus præ filiis ho-
mi-

O subita
& mira
mutatio!

minum & in numero Regum, &
cras cibus vermium & foetor na-
rium.

Sicut nudus venit in mundum,
sic quasi pauper & exul fertur in
sepulchrum.

Nam omnium deliciarum &
pomparum seculi brevis finis,
mors, dolor, luctus, & pavor in-
vadit omnes.

Moritur dominus Papa &
Cardinalis, & succedit alius citò
moriturus.

Nemo li-
ber à
morte,
Nemo quippe unius diei cer-
titudinem vivendi habet, nec im-
petrare potest à Papa bullam
nunquam moriendi, nec obtine-
re pecunia præbendam jugiter
manentem.

Quan-
tumvis
magni.

Sæpè enim post impetratam
gratiam & prælaturam, repenti-
na mors venit, & omnia simul
tollit. Sicque fit, ut ita pauper &
nudus homo de Roma recedat,
sicut prius ad curiam venit.

Et viva-
ces.

4. Legitur in historiis de mul-
tis antiquis patribus, qui valde
diu vixerunt: *Qui fuit, qui fuit,*
qui fuit, & sic de aliis sequenti-
bus; & in fine cōcluditur, *Et mor-*
tuus est. Om

Omnes enim morimur, & tanquam aquæ labimur in terram, unde facti sumus.

Quid est totum tempus vitæ nostræ, nisi nunc breve instans; quasi ventus volans, & aurora mane pertransiens, & hospes non revertens? Quasi fulgur cœli in ictu oculi, sic pereunt omnia regna & tempora mundi.

Brevis &
fugix vi-
ta homi-
nis.

Numera omnes dies, horas, menses, & annos vitæ tuæ, dic ubi jam sunt?

Transierunt tanquam umbra solis, & perierunt sicut aranea texens: Flavit ventus, & periit opus ejus.

Nihil ergo stabile & durabile super terram, de qua factus est Adam, & filii ejus.

Totum enim vanum & fragile, quidquid videtur in seculo magnum, securum & delectabile.

Non ergo te decipiant illecebræ, nec frangāt injuriæ. Quailitercumque sit aliquid ornatum coloribus, aut auro & argento & gemmis pretiosis decoratum, vilesceat & aresceat mortuum ac sepultum.

Ergo
semper &
ubique
memor e-
sto mor-
tis:

Ss

In

In omni igitur opere quod agis, et in quocumque loco fueris, quocumque pergis, et quacumque transis, memor esto finis vitæ, et ultimæ horæ quam nescis.

Phil. 1.

Felix, qui cupit cum Paulo dissolvi, et esse cum Christo. Hoc enim multo melius, quàm in carne diutius vivere, et à Deo peregrinari, et in fluctibus sæculi quasi laniari et turbari.

Desiderans esse cum Christo.

Si Jesum in mente semper geris, et ad eum quotidie oras, tunc utique fiduciam habebis de regno ejus, qui ait: *Volo Pater, ut ubi ego sum, illic sit & minister meus.*

Ioan. 12.

Beatus ille servus, qui meruerit audire in extremis dulce verbum Christi; *Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, intra in gaudium Domini tui.*

Matt. 25.

CAP. XXVI De aterna laude Dei, & de desiderio aeternæ gloriæ.

Ad Deum omnia refer.

Lauda anima mea Dominum, à quo omne bonum pro-

procedit, et nunc et in æternum permanebit.

Ad ipsum ergo omnia referre debes, sicut ad omnis boni principium et finem; et cum magna gratitudine ipsum intime laudare: ut iterum in te fluant dona cœlestis gratiæ largiori munere, donec pervenias ad fontem perennis vitæ et ad patriam claritatis æternæ, et visionem divinæ præsentis et gloriæ.

Nil quippe tibi melius, nil salubrius, nil suavius, nil jucundius, nil dignius, nil altius, nil felicius, nil perfectius, nil beatius, quàm ardentissime amare, et altissime laudare Deum.

Hoc centies dico, hoc millies replico. Nullum studium elegantius, nullum opus eminentius, quàm amare et laudare Deum creatorem ac redemptorem tuum, ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex tota mente tua, et ex omnibus viribus tuis.

Hoc age quamdiu vivis, sentis, et intelligis: hoc perfice opere et sermone die ac nocte, mane, meridie, vespere, omni hora, omniq; momento.

Ama &
lauda
Deum,

Nihil potes agere excellentius, vel utilius.

2. Proposle & nosse, integre,
pure adhære semper Deo: ut sit
Deus omnia in omnibus, ante o-
mnia & super omnia à te dile-
ctus, benedictus, laudatus, & su-
perexaltatus in secula, & tibi be-
ne cum eo sine fine.

Luca 1.

Exulta ergo anima fidelis in
Domino Deo tuo, sicut beata
virgo Maria exultavit in Jesu sa-
lutari suo.

Exulta & lauda Deum tuum,
qui te fecit & redemit, quia de-
bitor Dei es in valde multis &
magnis beneficiis, & quotidianis
bonis tibi benigne collatis; pro
quibus omnibus plene & digne
Deo regratiari nunquam sufficis,
etiamsi Angelus sanctus esses.

Attamen lauda & gratias age,
ut homo mortalis, misericordia
Dei indigens, & eam semper
quærens & implorans. Non ces-
ses orare & laudare Deum.

Licet sæpè cadis, peccas, &
etiam offendis; non tamen inde
desperabis, sed magis te humilia-
bis & orabis.

Ama & amaberis; quia amor
omnia mala præterita emendat,
pur-

Nea de-
terreant
te fre-
quentes
lapsus:

Quos
charitas
purgat.

putgat, & sanat, illuminat & accendit; fugat, tristitiam, & parit cordis gaudium; quale mundus non novit, nec caro & sanguis sentire valet.

Lauda Deum, & laudaberis; benedic, & benediceris, sanctifica, & sanctificaberis, magnifica, & magnificaberis; glorifica Deum & glorificaberis ab eo in corpore & in anima.

3. S. Sed quando erit hoc Domine? Quando replebis os meum laude perpetua, & exultabit cor meum & anima mea cum Sanctis tuis in gloria tua?

Anhela
ad Deum
perpetuo
laudan-
dum;

D. Sustine tempus ad modicum, & videbis mirabilia magna cum sonuerit tuba novissima. Tunc dabo Sanctis meis, pro omni labore & dolore requiem & vitam æternam. Quid vis amplius?

S. Prorsus nihil. Tu solus sufficis mihi Deus meus, qui das vitam æternam amatoribus & laudatoribus tuis, pro parvis im-
mensa, pro infimis summa, pro perituris æterna.

Qui solus
sufficit
laudanti-
bus se.

Date ipsum Deo, & totum

Si 3

quod

quod habes; da ei, quicquid agis, scis, et vales, et eris ditior et charior Deo quàm tuisti.

2. Cor. 6,

Dic cum sancto Paulo: *Tantum nihil habentes* pro proprio, *et omnia possidentes* in Deo. Quasi viles et pauperes, ac tristes in hoc mundo, sed divites ac hilares semper in Domino, certi de futuro præmio in cælo.

Suspiria
ardentis
animæ ad
Beatitudinem.
cœlestis
patriæ
anhelantis.

4. D. O Domine Deus, salutare vultus mei, et Deus meus; quando lætificabis me in regno tuo, clarissimo vultu tuo?

O quando illuminabis omnes tenebras meas splendore lucis æternæ? Quando auferes omnia obstacula mea de medio cordis mei, pax vera, beatitudo summa, et felicitas perfecta?

O quando sine omni impedimento contrariorum, sequarete secure et libere, quoscumque ieris Domine?

O quando oculis meis clare te videbo sine speculo, sine ænigmate, sine parabolis, sine figuris, sine quæstionibus, sine dubiis, sine opinionibus, sine interrogationibus à magistris?

O quan-

O quando omnia sciam, quæ
credo in Scripturis sanctis, & le-
go in libris variis; & audio auri-
bus meis à lectoribus in multis
locis, de Deo meo, de Angelis,
& omnibus Angelorum choris;
de gloria & beatitudine cœlestis
patriæ, de pace & ineffabili gau-
dio civium supernorum?

O quando ibi ero? Quando
veniam & apparebo in conspectu
tuo, & contemplabor lætam fa-
ciem tuam, & gloriam regni tui,
cum Cherubim & Seraphim &
omnibus Sanctis?

Sed nondum venit hora illa,
clausa est adhuc ante me cœli
porta; Ideo gemo corde, ore,
quamdiu hic fuero, donec ve-
niam ad te Deus meus.

CAP. XXVII. *De laude Sancto-
rum Angelorum in cœlo.*

IN conspectu Angelorum psal- Psal. 137.
lam tibi.

O Rex altissime, Deus summe
laudabilis, creator omnium re-
rum, Angelorum & Hominum;
quamdiu morabor in terra, &

elongabor à te, & ab omnibus sanctis Angelis tuis in coelis?

Tedium Heu me pauperem & infeli-
vita præ- cem, quamdiu manducabo cum
sentis. hominibus panem terrenum, pa-
Sap. 16. nem laboris & doloris; & priva-
bor pane Angelorum, continente
omnis saporis suavitatem?

Ex desi- 2. O Domine, quando au-
derio diam vocem laudis tuæ, ex ore
laudandi Angelorum tuorum in coelo; sic
Deum ut beatus Joannes Apostolus re-
una cum ligatu in exilium, audivit vocem
Angelis, multorum Angelorum psallen-
Apoc. 14. tium in unum: Sanctus, Sanctus,
Sanctus.

O utinam essem unus cum ip-
sis, & talem vocem haberem.
Quàm libenter vellem te laudare
cum eis, & super omnia altissima
coeli cantica cantare, & magnifi-
care nomen sanctum tuum in æ-
ternum.

Qui per- O Cherubim & Seraphim,
fectissime quàm dulciter, quàm pulchrè,
eum lau- quàm ferventer & excellenter
dant. cantatis & jubilatis Deo sine o-
mni tædio, sine fatigatione, sine
cessatione in æterna felicitate!

Compa- 3. Ideo omnis vox humana est
ratione

mi

mihi rauca, omnis cantus dissonus; omnis psalmus aridus; omnis musica gravis; omnis cithara furda; omne organum mutum, omnis lætitia, grandis tristitia, omnis ludus ululatus; omnis cibus & potus, insipidus; omnis caro, fœnum; omne vinum, fel & acetum; omne mel venenum; omne jucundum, asperum, omnis decor fœtor; omnis ornatus, stercus; omnis honor & gloria, vanitas & fumus; omne pretiosum & nobile, vile & deforme; imo omnia nulla, comparatione æternæ vitæ, æternæ gloriæ, æternæ lætitiæ, in conspectu Dei & Angelorum; qui altissime collaudant sanctam & gloriosam Trinitatem, die ac nocte sine fine.

4. Sed quia ad illa sublimia cœlorum cantica ascendere nequeo, nec plene ea comprehendere sufficio; ideo me ipsum plango, & valde despicio, & coram Deo & omnibus hominibus flecto genua mea, & humiliter veniam peto.

Nam opera mea vere nulla sunt, sine gratia & misericordia

æternæ
laudis &
gloriæ omnia
præsentia
sordent.

Opera
nostra
inania sūt
tua

Si s

tua

tua Domine ; quam maxime ostendis super omnem creaturam tuam, sine numero & mensura.

Rom. 12.

Dei vero
inse-
cruta-
bilia.

O altitudo divitiarum sapientiae & scientiae Dei, quam profunda sunt iudicia tua, & vera à seculo usque in finem seculorum, super bonos & malos, super gratos & ingratos, super pios & impios; ita ut nemo possit plene investigare opera tua nec debeat juste conqueri in aliquo facto improviso. Benedictus, ergo semper Deus meus.

CAP. XXVIII *Oratio devoti
amatoris & laudatoris
Dei.*

Psal. 140

Dirigatur Domine oratio mea, sicut incensum, in conspectu tuo.

Cupio Domine Deus meus cum omnibus Sanctis tuis, & creaturis, in omni loco & tempore, devote te laudare, benedicere & praedicare, & puro corde semper amare; & super omnia opera tua, nomen sanctum tuum magnificare & exaltare in perpetuum; quoniam

niam

niam tu es Deus meus, & ego
pauper servus tuus.

Tu lux mea, & spes mea, Deus meus. Tu fortitudo mea, patientia mea, laus & gloria mea, Deus meus. Tu sapientia mea, & prudentia mea, pulchritudo mea, & dulcedo mea, Deus meus.

Tu musica mea, & cithara, organum meum & tympanum meum, Deus meus. Tu psalmus meus & hymnus meus, cantus meus, & júbilus meus, Deus meus.

Tu galea mea & lorica mea, arcus meus, & gladius meus, Deus meus.

2. Tu thesaurus meus, aurum meum, argentum meum, talentum meum, ad solvendum omne debitum meum, Deus meus.

Tu domus mea, & castrum meum, & palatium meum, Deus meus. Tu scutum meum, & vexillum meum, turris fortitudinis & defensor vitæ meæ; Deus meus.

Tu hortulus meus, & pomarium meum, viridarium meum,

§ 6

Deus animæ amanti omnia.

Hinc illud sancti Francisci Deus meus & omnia;

Nam in uno Deo amans anima omnium vocatorum

summam habet.

Id est:

Quicquid alii alium de captat honoris opulentia, voluptatis scientia, solatii, protectionis, & securita-

eis, deli-
ciarum,
&c.

Id omne
in solo
Deo ab-
unde re-
perit.

& refrigerium meum, Deus meus.

Tu aula mea, & mensa mea,
cibus meus & potus meus, Deus
meus. Omnis enim cibus, qui non
est à te coctus & paratus, insipi-
dus est mihi, Deus meus.

Tu cinnamomum meum &
balsamum suavitatis meae, nar-
dus mea & electa myrrha mea
cum pretiosis unguentis, Deus
meus.

Tu rosa mea & lilium meum,
tu sertum meum & corona mea,
Deus meus. Tu thalamus meus
& lectulus meus, sudarium meum
ad tergendum, linteum ad invol-
vendum, Deus meus.

3. Tu lucerna mea & lampas
mea, candelabrum meum & fidus
meum, Deus meus.

Tu liber meus intus & foris
scriptus, Biblia mea, in qua tota
sacra Scriptura jacet, magister
meus & Deus meus.

Tu lector meus, & instructor
meus, medicus meus & apotheca-
rius meus, Deus meus.

In te omnia invenio & habeo
te donante & miserante; & quic-
quid extra te quaero & deside-
ro,

ro, parum, vel nihil mihi prodesse sentio.

Aperi ergo cor meum in lege tua sancta; redde mihi lætitiā salutaris tui; dilata cor meum ad currendam viam tuam; confirma me in verbis tuis; quia non est, qui adjuvet, non est, qui præter te saluum faciat, & ad vitam æternam perducatur.

Exaudi me Deus meus, cum deprecor, cum tribulor, cum lætor, cum sanus sum. In omnibus me tibi commendo, & te in æternum benedico. Amen.

CAP. XXIX. *De unione cordis cum Deo habenda.*

Converte anima mea in Psal. 114.
requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi.

Ipse enim est requies tua, & pax tua; ipse vita, salus & beatitudo tua. Igitur omnia opera bona, quæ facis, vides, & audis, semper ad laudem Dei referas, ut pacem & bonam conscientiam habeas.

Omnia ad Deum referenda.

Non in te, nec in alijs stes, nec

Illique
firmiter
adhaeren-
dum.

maneas, nec exultes; sed in Deo solo pure, firmiter, & perfecte, qui dat omnia, & operatur omnia in omnibus pro sua magna bonitate, & in immensa clementia.

Quis mihi det talem gratiam, ut omnia ad laudem & honorem Domini Dei mei referam, & recte faciam, sicut teneor, & possum facere; & nulla res parva vel magna à Deo me retrahat, nec inficiat, nec conturbet, nec in aliquo impediat?

Sed fortè mihi non est possibile, ad hæc modo posse venire, Est tamen totum Deo possibile, qui animam devotam potest sibi per gratiam in amore cito unire.

Hoc autem
fit
per amo-
rem.

Cujus est
hominem
Deo uni-
re.

Deside-
rium hu-
jus unio-
nis.

Hoc enim perfectus & purus amor Dei, in momento facere potest, quotiescumque voluerit, ut omnibus oblitus, illi soli firmi perfecte unitus, & igne amoris ejus vehementer accensus & liquefactus.

2. O Deus meus, amor meus, in loco peregrinationis meæ, quando ero tibi totus unitus, cū

om-

omnibus animæ meæ viribus, à te mihi datis & gratiose infusis?

Sileat ante te omnis creatura tua, Deus meus. Tu solus mihi loquaris, ad sis, & illumines, qui es omnia in omnibus, & super omnia cœli luminaria æternaliter benedictus.

Felix anima, in hoc mundo desolata, à Deo consolata; ab hominibus ignorata, sanctis Angelis nota; à malis neglecta, à bonis requisita; à superbis despecta, ab humilibus dilecta; à secularibus separata, à spiritualibus congregata; à magnatibus derisa, à parvulis honorata; foris quasi mortua, intus semper viva; carne afflicta, spiritu læta; corpore debilis, mente fortis; vultu deformis, conscientia pulchra; labore fatigata, oratione roborata; onere pressa, solatio erecta; carne in mundo tentata, spiritu ad cœlum rapta, & Christo copulata.

3, Felix, qui Jesum, & Mariam, & omnes Angelos, & Sanctos Dei habet amicos in hac vita, duces in via; consules in dubio, do-

Felix anima Deo dilecta, quantumvis mundo neglecta.

Hominiis pii & religiosi felicitas ex contubernio do-

doctores in studio ; lectores in mensa ; sodales in cella ; familiares in colloquio ; cantores in choro ; custodes in periculis ; adiutores in praelio ; defensores contra hostes ; intercessores pro peccatis ; subventores in extremis ; confortatores in agone ; advocatos in iudicio ; patronos coram Deo , susceptores in caelo .

Vide quibus fruatur amicis , qui pro Christo Amicos , Parentes & omnia reliquit .

Sit tibi , religiose & devote frater , postquam reliquisti seculum , pro terrenis parentibus , Deus caeli Pater , Jesus frater , Virgo Maria mater , Angeli amici ; religiosi cognati ; omnes fideles propinqui ; senes avunculi ; iuvenes fratres ; conjuges matres ; virgines sorores ; pauperes nepotes ; peregrini consobrini ; mites & humiles consodales ; sobrii & casti commensales ; infirmi & debiles familiares ; afflicti & oppressi contubernales ; derisi & despecti multum amicabiles ; omnes devoti honorabiles ; omnes mundum spernentes & Christo fervientes cohæredes regni caelestis .

Hæc est generatio sancta , nobis

bilisque progenies, ex Deo nata,
Deo placita, fide fundata, spe ro-
borata, charitate ornata, patien-
tia armata, igne probata, con-
stantia firma.

CAP. XXX. De vera pace in
solo Deo quaerenda.

PAx vobis. Ego sum, nolite ti-
mere. Ioan. 21.

In Christo Jesu tota salus, & Pax ani-
vera pax animæ consistit. Et qui mæ in
Christum diligit, habet pacem, Christo.
& in eo quiescit, nec ultra eum,
nec supra eum, quid quærere plus
affectat.

Pax animæ fidelis in hac vita,
ferre multa adversa pro amore
Dei, & nomine Christi. In malo-
rum to-
lerantia
pro Chri-
sto;

Decipitur & errat, qui aliter
sentit & cogitat. In vanum labo-
rat, qui Deum in omni facto suo
& cogitatu non præponit, nec
ipsum pure quærit & cupit.

Non est pax impiis, dicit Do-
minus: sed pax multa diligentibus
legem tuam Domine.

2. Pax, quam Christus docuit In humili-
tate &
& promisit, in profunda humili-
tate

mortifi-
catione.

tate existit, & in abnegatione propriæ voluntatis, in mortificatione omnis pravi delectationis, in abjectione omnis mundanæ laudis, & externæ consolationis in rebus perituris.

Custodi ergo cor tuum ad intra, & omnes sensus tuos ad extra, ne capiaris aliqua illecebra & recreatione animæ tuæ nociva.

Creaturæ
ad laudē
Creatoris
relatæ
juvant,

Juvant sæpè creaturæ, si ad Creatoris laudem & honorem Dei recte & pure referantur; vel ad aliquam utilitatem suam vel alterius profectum, moderate & discrete assumantur.

Ad propriam
delecta-
tionem
nocent.

3. Nocent autem sæpè respulchræ, si curiose, impudice & male concupitæ aspiciantur, & desuper delectant; & contra rationem & honorem Dei placent, & nimium movent.

Nam sicut boni se custodiunt, ita incauti vincuntur vitiis. Tentant divitiæ, corrumpunt pecuniæ, inficiunt deliciæ, necant epulæ multæ; inflant scientiæ, tumunt potentiæ, elevant honores.

Respuunt perversi humiles mores. Vanæ laudes seducunt animos leves.

Fa-

Fatui sunt omnes & vecordes
qui ista terrena quærunt, & pro
magno reputant, quæ animam
satiare non possunt, nec quiesce-
re permittunt.

Omnia temporalia defectuo-
sa & indurabilia sunt, & præter
Deum nil est perfectum, nec pro
summo gaudio & optimo bono
habendum.

4. In nulla ergo creatura viva, Cave er-
vel pulchra pictura, aut nobili ge- go falli &
nitura, aut alta statura, aut mag seduci;
na prælatura, pone cogitatum &
desiderium tuum, si non vis falli,
turbari, & inquinari: quia totum
vanum, lubricum, & noxium est;
nisi omnia trahas ad Deum, à
quo omne bonum, & in quo om-
nia vivunt & consistunt.

Non ergo vane glorieris ho- Nec glo-
mo fragilis & mortalis, in multis riare aus
culpabilis, & ad malum cito la- confide
bilis, & ad standum & permanen- tibi, me-
dum in bono debilis. mor fra-
gilitatis
tuæ.

Nec confidas tibi ipsi nimis:
nec stes fixæ in te, nec in aliis, al-
te cogitando & præsumendo, sed
quicquid boni consideras & in-
telligis in te, & in omnibus crea-
turis,

turis, totum Deo pure & integre offer & ascribe.

Tunc pacem & quietem cordis invenies in Christo, & non in aliquo bono creato; & implebitur in te, & de te, dulce & sanctum verbum Christi ab eo in monte prædicatum: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Cui laus, honor & gloria ab omni creatura, in secula seculorum. Amen.

Matth. s.

CAP. XXXI. De recta intentione ad Deum erigenda.

Psal. 24.

Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos.

Cura puræ intentionis.

In omni cogitatione, locutione, et operatione tua, habeas semper rectam et puram intentionem ad Deum; ut omnia facias ad laudem, et gloriam, et honorem Dei, et proximi ædificationem.

Scopus omnis actionis sit Dei gloria.

Ipse est causa omnium bonorum meritorum, atque largitor æternorum præmiorum. Ipse principium et finis omnium operum

rum

rum tuorum esse debet, ne perdas fructum laborum tuorum.

Si memor fueris terribilium iudiciorum Dei, non vane gloriaberis.

2. Pessima pestis vana gloria, et velle laudari foris ab hominibus. Hoc utique vanissimum est, et superbiæ signum, gratiæ Dei contrarium. Fuge pessimam pestem vanam gloriam.

Quid ergo facies, et in quo confides et sperabis? Non in te, nec in homine, nec in aliqua re mundi, nec in stellis cœli; sed in solo Creatore Deo tuo, qui fecit te, et habet te, et omnia creata simul in manu et potestate sua sine onere et adiutore.

Dic ergo, et ora cum David in Psalmo: *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos.* Et iterum: *Domine ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus.* Psal. 24.
Psal. 37.

3. Relictis ergo vanis rationibus et consiliis hominum in cunctis necessitatibus tuis, potius cum precibus et sanctis desideriis, recurre confidenter ad Deum. In solo Deo confide.

Do.

Dominum Deum tuum; quoniam ipse est, qui evellet de laqueo pedes tuos, ut non movearis à recta via virtutis & vera humilitate, sed stes fixus in Deo usque in finem

Opus bonum pura intentione factum parit lætitiā; at malum, mœstitiā.

Omne opus bonum propter Deum factum, lætificat conscientiam, illuminat mentem, & ampliore meretur gratiam.

Omne autem malum opus, mœstificat agentem, & maculat famam bonam, & impedit divinæ consolationis influentiam.

Qui aliquid propter vanam gloriam facit, elationis vento lucernam extinguit; & qui propter mundum agit & apparere appetit, cito Deo irascente in lutum cadit,

Non ergo læteris in aliqua felicitate hujus mundi, quemadmodum stulti; sed sta semper in timore Dei, & cognitione fragilitatis tuæ.

Frequens lapsus, & facilis error tuus docebunt te humiliter & viliter de teipso sentire.

Neminem cito laudaveris, nec te-

4. Neminem velis in hac vita nimis laudare, quia nescis, qualis sit quisque futurus, Nec

Nec temere iudices cadentem, *mere dā-*
quia potest Deus cito erigere *naveris.*
flentem, Pro omnibus ora, & om-
nes Deo committe.

Esto vilis in oculis tuis, ut fias *Humilia-*
magnus coram oculis Dei; qui *re, & exal-*
humiles respicit, & altos à lon- *taberis.*
ge cognoscit, & subito proster-
nit.

Si ab hominibus despiceris, &
alii tibi præponuntur, ne tristeris
nimis, quia melius & securius est
humiliari cum mitibus & simpli-
cibus, quàm à Deo reprobari cum
divitibus & elatis.

Cave laudari, time magnifica- *Nec affe-*
ri, erubescere honorari, fuge repu- *ctes mag-*
tari, quære latitare. Elige Deo *nificari.*
vacare, sacris lectionibus & de-
votis precibus sedulo immorari.

Non est sine laude & honore,
qui propter Deum spernit laudes
& honores.

Nec est sine solatio divino, qui *Sat ludis*
omnia hujus mundi gaudia re- *& solatiū*
putat pro nihilo; & omnia sibi *habet; quā*
contraria sustinet libenter pro *hæc pro*
Christo, & quotidie anhelat esse *Deo sper-*
cum eo in cælo. *nit.*

CAP. XXXII. *Oratio humilis
& contriti spiritus.*

Psal. 24.

& 122.

A *D te Domine levavi ani-
mam meam, qui habitas in
caelis.*

Oratio
per quam
elegans &
pia.

O Domine Deus, qui omnia
provide ac juste disponis in cælo
et in terra, cum Angelis et ho-
minibus, et omnibus creaturis
tuis: accipe pro magnis laudibus
et gratificationibus tibi debitis
omnes tribulationes et angustias
cordis mei, in vera contritione
peccatorum meorum tibi modo
oblatas.

Converte mihi omne malum
in bonum, et bonum semper in
melius, pro gloria nominis tui, et
animæ meæ æterna salute.

Tu scis omnem infirmitatem
meam, et magnam ignorantiam
meam, atque quotidianam insta-
bilitatem memoriæ meæ; quàm
cito vagor huc illuc, longius à te
sæpissime.

Parce mihi Domine, secun-
dum multitudinem miserationum
tuarum, et reduc me citius ad te.

Con-

Conserva cor meum apud te,
in devota oratione et sacra me-
ditatione. die ac nocte, quantum
mihi est possibile in hoc fragili
corpore.

2. Cupio placare benignissi- Tres pau-
mam faciem tuam, muneribus sa- perum o-
cris et precibus, et præcipue tri- boli Deo
bus pauperum obolis, Contritio- offeren-
ne cordis, Confessione oris, et di, Con-
satisfactione humilis operis. tritio,
Confes-
sio, Satis-
factio.

Domine Deus meus summe a-
mabilis, memento mei pauperis;
quia homo sum fragilis, non An-
gelus sanctus: peccator magnus,
non innocens Agnus: tepidus o-
rator, non fervidus contempla-
tor: Et ideo nec dignus servitor
tuus; nec inter devotos oratores
debeo computari, nec videri, nec
nominari.

Domine mi charissime, acce-
pta sit tibi obsecro, humilis ora-
tio mea, et amara contritio pec-
catorum meorum, pro dulci can-
tu et jubilatione Angelorum, et
concordi laudatione omnium
coelestium civium supernorum.

Verumtamen non despero,
nec desperabo de venia et misere-

Ti

m

ricordia tua; quamvis sæpius cado, et gravor in meipso ex infirmitate mea.

Non cesso, nec cessabo à laude tua in vita mea: sed laudabo et magnificabo te, donec ad te perveniat, ô Deus, anima mea. Nam te semper laudare et super omnia amare, summa felicitas est Angelorum et Beatorum in Patre.

CAP. XXXIII. *De bona societate cum Iesu & Sanctis ejus.*

Psal. 68. **Q**uarite Deum, & vivet anima vestra.

Nihil melius, nil animæ felicius. Qui aliud quærit, nihil in fine obtinebit.

Iesus ubi quærendus.

a Luc. 1.

b Matt. 2.

c Luc. 2.

d Luc. 10.

e Ioan. 20.

Si ergo vis habere bonum socium pro solatio, quære Jesum cum pastoribus in præsepio; *a* aut cum sanctis Magis in Matris gremio; *b* aut cum Simeone et Anna in templo; *c* aut cum Martha in castello; *d* aut cum Maria Magdalena in sepulchro; *e* aut cum Apostolis in cœnaculo;

f ad

ad accipiendum Spiritum sanctum cum magno gaudio. *f. Act. 10.*

Beatus, qui in his et aliis sanctis locis Jesum devote quærit, non corpore, sed spiritu & veritate.

Beatus, qui in omni loco, & in omni tempore Jesum intime quærit, & magnis desideriis ad ejus claram visionem & præsentiam anhelat, & quotidie se præparat.

Beatus, qui Jesum in vita sua per passionem & crucem sequitur; quia in extremis bene ipsi cum Jesu erit, & ab auditione mala non timebit.

2. Non solum Jesum quære, sed etiam Discipulos Jesu, & omnes diligentes Jesum, & qui patienter ferunt adversa propter Jesum.

Amor namque Jesu & amicorum ejus mundum spernit, & omne vanum & impurum longe à se repellit.

Relinque ergo amicos, & notos, ac sodales extraneos, qui in solitudine & devotione te impedire possunt, & quære pro singulari solatio tuo in secretario

Tt 2 cellæ,

cellæ, familiaritatem cum sanctis Apostolis & cognatis Jesu ; ut loquantur tibi de regno Dei, & statu æternæ beatitudinis: & quomodo per multas tribulationes possis ad eorum societatem pervenire.

**Familia-
ritas &
consue-
tudo San-
ctorum
ambien-
da.**

**1. Beatæ
Virginis:**

Accede autem ante omnes Sanctos & Sanctas, cœlestis curiæ cives, ad secretum tabernaculum atque oratorium beatæ Mariæ Virginis, à seculi turbis remotum, & quære ibi solatium animæ tuæ, precibus insistendo.

3. Audi, quomodo Angelus Domini cum Maria loquitur de Incarnatione Christi & Redemptione generis humani.

Felix dies & beata hora, si poteris ibi facere moram cum Angelo Gabriele, & beata virgine Maria, audiendo ab eis mysteria cœlestia.

Crede firmissime omnia esse vera per Angelum Mariæ nuntiata, sicut Maria credidit Deo, & Angelo ejus sibi misso de cœlo.

**2. Ioan.
Baptistæ:**

Deinde quære diligenter Joannem Baptistam, præcurso-
rem

Do.

Dom
erem
bus
plic

A
ami
tab
div
cul
reli
din
fla
res

de
cu
pu

&
m
m
q
ip

C
f
v
r

c
T

Domini nostri Jesu Christi, in
eremo latentem, & flexis geni-
bus saluta eum devotissime sup-
plicando.

Ave sanctissime & dilectissime Collo-
quium
amice Jesu Christi Joannes: mul-
ta bona & magna mirabilia au-
divi de te, quàm sancte & mira-
culose sis natus: quàm stricte &
religiose fuisti à puero in solitu-
dine conversatus, ne levi saltem
flamine aut cogitatione pecca-
res.

4. Quare ab eo, quamdiu ibi-
dem solus manserit: & maneat
cum eo, quantum placet, & tem-
pus permiserit.

Disce ab eo, quid comederit
& biberit, & quis ei necessaria
ministraverit; utrum pater ejus &
mater aliqua ipsi miserint, &
quandoque ad eum venerint, vel
ipse ad eos videndos exierit;

An etiam sanctus Angelus
Gabriel ad eum quandoque de-
scenderit, & multa secreta ei re-
velaverit; Et an Jesus ei perso-
naliter apparuerit, & manus ejus
confortaverit, sicut scriptum est in
Evangelio: Etenim manus Do-
mini erat cum eo, Quic-

Collo-
quium
cum san-
cto Ioan-
ne Bapti-
sta quale
instituen-
dum.

Lucas 10

Quic-

Quicquid de istis sit, totaliter Spiritui sancto committe; qui ipsum implevit, docuit, & erexit, & totam vitam ejus virtutibus ornavit, & usque ad exitum vitæ, in eremo & inter homines, & in vinculis, & in carcere custodivit, & tandem cum martyrii palma animam ejus suscepit.

3. Aposto-
lorum;
Petri.

Act. 3.

Pauli.

5. Deinde ad Apostolos Christi procede, & quære sanctum Petrum; & vade cum eo in templum ad orandum; vel etiam in cœnaculum ascende, ad accipiendum Spiritum sanctum.

Quære etiam Paulum in Damasco & in Epheso, & vade cum eo per omnia ad prædicandum Evangelium Christi, non in corpore sed in spiritu.

Ecce quomodo plus omnibus laborat; & quàm sæpè orat, & quàm frequenter in orando & contemplando rapitur per excessum in cœlo. a

a 2. Cor.
12.

b Phil. 3.

Sublimis volatus iste non omnibus datus, & tamen ad ima descendens dicit; b Ego non arbitror me comprehendisse.

Et iterum post alia, ad instruendum

endum humiles in vita & in passione Christi, ait: *c. Nihil arbi-* *c. 1. Cor. 2*
tratus sum me scire inter vos,
nisi Iesum Christum, & hunc
crucifixum.

Sequere sanctum Paulum, & ducet te recta via ad Christum, & per crucem ad cœlum.

6 Vade ulterius, & quære Andream Apostolum in Achaia partibus prædicantem Christum; & audi verba pendentis in cruce pro Christi nomine. Signa ea in corde tuo, & stude implere cum gaudio, inspirante & iuvante Spiritu sancto, quæcumque loquitur de passione Christi, & sanctæ crucis laudibus.

Quære consequenter sanctum Iacobum, Iacobum majorem, passum, & occisum ab Herode, & bibe cum eo calicem passionis hujus miserabilis vitæ, patienter tolerando dolores pro amore Dei, & animæ tuæ salute.

7 Deinde procede, & quære Joannem Apostolum Christo dilectum, & pro nomine Jesu in exilium relegatum, ab omnibus secularibus curis et negotiis segreg-

Ioannis
Evangel.
Apoc. 4.

gre-

gregatum; ubi divina revelatio-
ne altius illustratus, Apocalyp-
sin de statu totius Ecclesiæ mili-
tantis et triumphantis, figuris et
mysticis verbis scripsit, et post
hæc etiam, pro omnium Eccle-
siarum et fidelium eruditione et
consolatione, sanctum Evange-
lium de divinitate Christi ulti-
mus edidit.

Lege et stude in istis, et aliis
sacra Scripturæ libris, pro captu
tuo et consolatione exilii tui in
hoc mundo; non ut doctus et sa-
piens videaris, sed mitis et pa-
tiens, humilis et obediens, usque
ad mortem efficiaris.

8. Quære adhuc alios sanctos
Apostolos, pro consolatione tua
in Christi servitio occupatos,
pro fide et amore Christi occi-
sos, verbo et exemplo multos
ædificantes.

Jacobi.

Vide sanctum Jacobum fra-
trem Domini, epistolam canoni-
cam scribentem, formam Chri-
stianæ vitæ et religionis perfe-
ctionem continentem.

Thome.

Quære et sanctum Thomam
in India, qui vulnera Christi re-
ve-

ve-

verenter palpavit, firmiter credidit, et cum ferventi amore aperte clamavit, dicens : *Dominus Ioan. 20. meus, & Deus meus.*

Quære etiam cum magno desiderio, sanctum et eruditum Apostolum Matthæum Evangelistam, scribentem Hebraicis literis Christi Evangelium, toti mundo profuturum, omnibus nationibus, populis et linguis variis, ad salutem destinatum. *Matthæi*

Simili modo et affectu, quære alios sanctos Apostolos et discipulos Jesu Christi, in locis suis verbum vitæ retinentes, et populum docentes, et usque ad mortem in vinea Dei laborantes.

Isti sunt sancti et amici Dei, qui sanguine fuso, per coronam martyrii meruerunt vitam æternam.

Lege ergo libenter vitam et passiones eorum, et consolaberis in laboribus et doloribus tuis: quia nihil est, quod tu facis, et pateris pro Christo in servitio Dei, comparatione sanctorum et aliorum devotorum.

Gesta & passiones sanctorum frequenter legenda.

CAP. XXXIV. De summo bono
& ultimo fine, in solo Deo
ponendo.

Psal. 16.

Satiaber, cum apparuerit gloria tua.

Ad cæli
gloriam
pervenit
tur per
contem-
ptum ter-
renorum.

O Domine, quomodo potest
homo ad hanc gloriam perveni-
re? Per contemptum sui et om-
nium terrenorum, et per arden-
tem amorem omnium cœlestium
bonorum.

Testes sunt animæ Sanctorum
lætantes in regno cœlorum, &
omnes fideles certantes & labo-
rantes contra tentationes vitio-
rum.

ab illa a-
licni;

Ab hoc glorioso fine & sum-
mo bono æternaliter fruendo,
longe distant superbi dæmones,
infideles pagani, perversi Judæi
& hæretici indurati, homines
carnales mundum diligentes,
Deum negligentes, & in terrenis
bonis, & honoribus ac laudibus
finem suum & felicitatem consti-
tuentes.

Qui ca-
ducis his
inhiant.

Qui (heu Deus) propter hæc
habenda, augenda, & servanda

cur-

currunt, laborant, student, vigi-
lant, & fere nunquam quiescunt,
nec sollicitare cessant, donec ali-
quid acquirant.

Et cum acquisierint, siue re-
ctum siue indirectum fuerit, ad-
huc non contentantur, sed ad al-
tiora scandere & gloriari super
ceteros concupiscunt; & intum-
escunt, doctos se jactant, ma-
gnos se aestimant, & ab aliis ho-
norari affectant.

Et tamen totum est vanum,
lubricum & nihilum, & finaliter
periculosum & perditum, quod
quaerunt & cupiunt.

2. Certe erratis & vos ipsos
decipitis, quibus mundus adhuc
dulcis est, & jucunda vita prae-
fens, quia nil certi habetis de o-
mnibus bonis vestris, & quotidie
morti & iudicio Dei futuro pro-
pinquatis.

Nihil enim est in hac vita ita
jucundum, quin habeat aliquid
amaritudinis annexum.

Nil in creaturis tam pretio-
sum, & bonum, & delectabile,
quod possit animam hominis fa-
tiare & beatificare, ab omni malo
eri-

Nunquam
saturi.

O miseri
qui pro
summo
bono, so-
lam boni
umbram,
& inanem
speciem
sectan-
tur!

eripere, & omni bono replere, & semper lætificare; nisi solus Deus summe bonus æternus, & immensus.

Solus
Deus ani-
mam sa-
tiat.

Hic est creator omnium rerum, visibilium & invisibilium, Angelorum et hominum, qui est ante omnia, et super omnia, et in omnibus Deus benedictus in secula.

3. Quid enim digne de Deo dici potest aut cogitari ab aliqua creatura in cælo et in terra? Excedit namque Deus omnia, ante cujus oculos omnia videntur vana et nulla.

Ideo fatua est omnis anima, et permanebit semper egena et misera, quæ extra Deum aliqua quærit et diligit, quæ à dilectione et honore Dei mentem separant.

Magna et mirabilia opera tua Domine; et cogitare, et perscrutari singula, non est mihi, nec alicui creaturæ possibile.

4. Quid igitur faciam, quia non possum altiora capere, nec secreta cælestia penetrare, neque cum Angelis faciem Dei mei cōtemplari?

In-

Indignum me fateor tantis bonis frui, & cum Sanctis in cœlo conversari.

Indignus
homo
tanto bo-
no.

Ideo me semper humiliabo & despiciam coram Deo & omnibus hominibus, quamdiu fuero, & ero vilis in oculis meis; ut Deus misereatur mei peccatoris, nunc & in omnibus horis.

Recogitabo omnes annos meos in amaritudine animæ meæ, quibus iram merui; & placabo in gemitu & fletu Deum, quem offendi sæpius verbis, factis, visu, auditu, et cæteris sensibus meis: quos mihi ad serviendum sibi dedit in toto corde meo, quamdiu in corpore vivo.

Isaia 38.
Sed hu-
mili pœ-
nitentia
fit ido-
neus.

Sed ne desperem et dejiciar in malis meis, recordabor, Domine, omnium bonorum tuorum, et omnium misericordiarum tuarum, quæ à seculo sunt: donec ad te, auxiliante gratia tua, merear salvus pervenire.

Libera me ab omnibus malis irruentibus subito in me, quæ retrahunt sæpius cor meum à cælestibus bonis meditandis.

684 VALLIS LILIORUM.

Adesto mihi pie Deus, & pone me juxta te: ne incipiam vagari & elongari à summo bono, quod tu es Domine.

Nam in te solo, totum bonum meum. Da te ipsum mihi, & sufficit animæ meæ, Domine Deus salutis meæ. Amen.

THO.

THOMÆ A KEMPIS,
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. AUGUSTINI,

DE TRIBVS
TABERNACVLIS

Aureus Libellus,

LECTORI.

In his tribus tabernaculis, castra tenent tres militares virtutes. In primo Paupertas, in secundo Humilitas, in tertio Patientia de quibus tria sunt Capita.

De Tabernaculo Paupertatis.

CAPUT I.

De varia probatione Electorum.

S. **E**st scriptum in Propheta: *Patientia pauperum non peribit in finem. Magna est, Domine Deus meus, patientia servorum tuorum. Et hæc est victoria eorum, qui cuncta superant adversa in hoc mundo. Dixisti enim: In patientia vestra possidebitis animas vestras.* *Psal. 9.*
Luca 21.

Tu multipliciter nos probas et undique tribulationibus nos circumcingis, nunc foris, nunc intus, nunc apertis, nunc occultis nos examinas tentationibus: ita ut in nobis nihil sit, quod

Varie
probat
nos Deus:
per

per tentationis ignem non transeat.

Vis nos in omnibus tentare, in multis angustiare: ut in omnibus probati, & ex multis miseriis liberati, gratias multas tuæ referamus misericordiæ & bonitati.

Idque
nobis u-
tile.

Hoc placitum est, visumque bonum in conspectu tuo, & utile ad profectum nostrum. Si tu Domine Deus noster pro nobis, quis contra nos?

Psal. 22.

Sequar ergo te Domine, quocumque ieris, dummodo mihi dux in via tu fueris. Si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.

Confitebor tamen adversum me injustitiam meam Domino, & infirma mea non abscondam: si fortè à bono medico, consolationis fomenta percipiam.

1. Vide Domine paupertatem & infirmitatem meam, attende quæ dico, tibi enim revelavi causam meam.

Etsi nos
pacem &
quietem
malimus.

En desidero requiem, & tu iungis mihi laborem. Anheo ad sublimia, tu autem proponis humilia. Quæro deliciarum copiam,

sed tu suades paupertatis inopiam.

Estne, Domine Deus meus istud consilium & verbum tuum?

D. Utique?

S. Et quomodo coarctor, ut perficiatur in me?

D. Dilige me, & non angustiaberis in te. Facile est in igne charitatis consumi omnem angustiam paupertatis.

Dulce est amanti compauperari filio Dei. Leve est omne onus, quod charitas tolerare iubet. Nec erit cuiquam labor durus, qui charitatis pane fuerit confortatus.

Dura paupertas, sed levem facit charitas.

S. Bene locutus es Domine, fiat quæso sicut dixisti. Qui dedisti consilium, fer & auxilium. Efficiatur totum suave, quicquid videtur carni grave; & onus leve, quod jam ante videbatur importabile.

Exultet caro mea in Deo vivo, & spiritus meus in Deo salutari suo. *Quàm bonus Israel Psal. 17. Deus his, qui recto sunt corde!*

Diligam te Domine virtus mea, firmamentum meum, & re. Christi

auxilium
& exem-
plum.

690 DE TRIBUS

gium meum. Diligam etiam sanctam Paupertatem, Humilitatem & Patientiam, sequendo viam tuam & Sanctorum tuorum.

Habebo a modo Paupertatem pro divitiis, Humilitatem pro gloria, Patientiam pro requie.

Ioan. 6, Sit mihi de his cura, & placeant quaecunque spiritus requirit, quia *caro non prodest quicquam.*

Delecter in his sicut in omnibus divitiis, & pes superborum divitum, atque suaviter viventium, non moveat me.

Abac. 3. Cadent enim ipsi, cum venerit dies illorum, & finis eorum sine honore. Ego autem in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Jesu meo: qui factus est mihi exemplum paupertatis, humilitatis & patientiae.

CAP. II. De tribus Tabernaculis, Christi, Moysis, & Heliae, seu trium virtutum, Humilitatis, Patientiae, Paupertatis.

CONsiderans ergo praedictas virtutes, in te Domine, & in qui-

quibuldam servis tuis, invenio te
super omnia humilem; Moysen
verò servum tuum valde man- *Num. 12.*
fuetum, & Heliam multum pau- *3. Reg. 17.*
perem.

Recordor quoque illos te-
cum in monte aliquando appa- *Matt. 17.*
ruisse, & qualiter Petrus ait: Do-
mine, si vis, faciamus hic tria
tabernacula, tibi unum, Moysi
unum, & Helia unum.

Secundum quem modum,
prædictas virtutes quasi tria ta-
bernacula aspicio, in quibus ha-
bitare desidero.

Si dixerò, quòd Dominus
meus habitaverit in tabernaculo
humilitatis, quid convenientius?
Discite (inquis) à me, quia mitis
sum, & humilis corde. *Matt. 11.*

Igitur tabernaculum tuum
Domine Humilitas est, in quo
vere Spiritus sanctus requiescit.
Unde scriptum est: Super quem
requiescam, nisi super humilem
& quietum, & timentem ser-
mones meos? *Christo quasi hu- militas; Isaia 66.*

Moyses verò quale taberna-
culum habuit? Si mansuetudinem
ejus consideravero, non dubium

V v s quin

quin erit *Patientia*. Erat enim (Scriptura testante) *Moyſes* vir mitiſſimus ſuper omnes homines qui morabantur in terra. Hoc tabernaculum factum eſt ſecundum exemplar, quod in monte monſtratum eſt, ubi Dominus ait: *Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram.*

Matt. 5.

Helias
pauper-
tas.

Helias jam venit: ſed eamus & videamus, ubi habitaret quod ſi paupertatem & abſtinentiam illius inſpexero, *Paupertas* utique reſpondebit; Quia ego ſum.

3. Reg. 17.
Cap. 19.

Habitavit in tabernaculo paupertatis, magnus ille Helias propheta. Teſtantur corvi, qui eum paſcebant: ſpelunca, in qua latebat: aſperitas veſtium, quæ eum tegebat: & Angelus Domini, qui ſub cineribus panem & aquam illi miniſtrabat.

Quàm ju-
cundum
morari in
his ta-
bernacu-
lis.

2. Quàm bonum eſt nos hic eſſe, & quàm jucundum in his tabernaculis habitare? O ſi merear inter ſanctorum tuorum numerum, unus de minimis inveniri, ut locum inveniam in domo tua: & cum defecerit virtus mea, illi me recipiant in tabernacula ſua!

Quàm

Quàm felix etiam essem, si inter tam pretiosissima tabernacula, vel parvulum unum mihi ædificare possem: ut dignaretur ad me venire Dominus Deus, & mansionem facere!

Scio enim, quod libenter habitat in his virtutibus Dominus & rex virtutum.

Nunc igitur loquere Domine ad servum tuum, quia audit servus tuus; & ostende mihi secundum multitudinem misericordiae tuae, sanctitatem *Paupertatis*, gratiam *Humilitatis*, & fortitudinem *Patientiae*.

CAP. III. *Paupertatis religiosae commendatio.*

D. Quoniam in verbis meis quæris consolari, & in his tribus virtutibus optas erudiri, libenter faciam quod precaris.

2. Sed de *Paupertate*, quæ initium harum videtur, sermo incipiendus est. Beatissima *Paupertas*, quæ specialem apud me obtinet sanctitatis locum, in tuo corde

Paupertas Christiano singulariter amata.

de utinam altius imprimatur. Audivi enim gemitum tuum, quomodo anxius sis in paupertate, sed displicuit mihi. Non est hæc res bona, quam audio de te,

Lucæ 1.

3. Nonne est ista, quam elegi, & signata in thesauris meis? Surge, & transi cum pastoribus usque Bethleem; & vide hoc Verbum, quod caro factum est, quod Dominus ostendit tibi, & cognosce an ibi paupertas defuit.

Vide paupertatem meam, & comparatione ejus, satis modica tua paupertas, aut etiam nulla erit. Magnum itaque chaos positum est inter meam tuamque paupertatem.

1. Cor. 8.

Nam ipse cum dives essem, nulliusque egerem, pauper & exul in mundo fieri. & hoc propter te, non erubui. Tu verò, qui pauper es & nudus, qui nihil in hunc mundum tulisti, nonne istud attendere debuisti?

Jam cesset querela tua. Sufficere credo ad consolationem tuam, si meæ paupertatis magnitudinem intentius aspexeris.

Epulari autem & gaudere,
non

non modò, sed in futuro debes. Ibi enim edent pauperes, & saturabuntur, & laudabunt me omnes, qui exquisierint me in sancta paupertate.

Non est fervorum Dei de presentibus lætari bonis, & mundi conformari pompis, sed despectis ejus deliciis, ad paupertatis meae delicias confugere.

Verum paupertas ac humilitas mea his cordibus deliciae sunt quibus divitiæ terrenæ viluerunt.

An fortè cum divite vis indui purpura & bysso, & quotidie splendide epulari? Vide ne contingat tibi cum illo in inferno æternaliter cruciari. Hoc est autem judicium meum, qui opera illorum sequuntur illos.

4. Unum jam superest, ut penuriam patienter amodo feras, aut de numero pauperum meorum non eris.

Viam pauperibus speciosam ostendi, laborantibus & pulsantibus portam aperui; humilibus regni januam patefeci, & dives non transibit per eam. Vis videre intrantem? Aperi oculos tuos, & vide.

V v z

Fa-

Servorum Dei non est frui bonis presentibus, sed futuris.

Luca 16.
Ne cum forte divitis epulonis, etiam mors obveniat.

Potius
nunc eli-
ge sortem
Lazari.

Factum est autem, ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahae. Jucundane visio?

S. Jucunda utique, & omnino desiderabilis. Et quomodo huc ascendere potuit? Et quis est, qui eum sequi possit?

D. Memento fili, quod Lazarus iste fuit ulceribus & miserris plenus, qui esuriens & sitiens ante januas divitis jacuit. Et qui tanta pro nomine meo pertulit, nonne intrare in gaudium meum dignus fuit?

Cui pau-
pertas si-
num A-
brahae
patefe-
cit,

Imitare eum, si vis; Si enim mihi placita erat anima illius, unde hoc, nisi quia placuit prius paupertas & patientia ejus? Vade, & tu fac similiter.

Amen dico tibi, nisi conversus fueris, & factus sicut Lazarus iste, aut unus e pauperibus meis, non poteris ab Angelis suscipi in coelis.

Nemo intrabit, nisi mundus fuerit. Et si immundus fuerit, purgabit eum Pater meus in camino paupertatis, & aqua temptationis expiabit eum, & sic munda-

da

datus, post mortis occasum ad
castra Sanctorum revertetur.

S. Intellexisti hæc omnia?

S. Etiam Domine.

D. Et nunc quid dicam? Venit
hora, & nunc est, ut multi hanc
sanam doctrinam non suscipiant;
sed unusquisque, quod sibi placi-
tum & delectabile videtur, hoc
magis impleat. Tu verò non ita
didicisti Jesum Christum, ante
cujus oculos paupertas ejus præ-
scripta est.

Audi tamen rursus, quæ loquar
tibi. Familiaris amica mea Pau-
pertas, quam in terris multiplici-
ter dilexi, & astringi, meisque
commendare amicis disposui; sic
à multis aliena facta est, ut vix lo-
cus sit, quo pes ejus requiescat.

Et si interdum videtur apud
quosdam morari, statim cū gros-
siora quæque & abjectiora eam
viderint diligere, timore quodā
exterriti, aut desiderio melioris
eduli dicunt: Recede à nobis, viā
scientiarum tuarum nolumus,
contraria enim es desideriis no-
stris, viæ tuæ viæ difficiles, & cal-
les tui durissimi. Quare venisti

ad

Ea nunc
passim in-
visa.

Et licet
nomine
tenus re-
cipiatur;
re ipsa ta-
men exu-
lare co-
gitur.

ad nos ? An ideo, ut occideres nos, & pecora nostra ? Pecora carnem suam vocant.

6 Ecce paupertas, quid isti dicunt, & quantum tibi detrahunt. Sed scio, quia nihil mali disposuisti contra eos, sed in iustificatione mea ad curanda vulnera peccatorum eorum, ad nutriendum quoque si quas habuerunt virtutes, ad illos accessisti.

Longe aliter sentiebat Salmus ille, qui dicebat: *Paraisti in conspectu meo mensam ad ver-*

Psal. 67. sus eos, qui tribulant me. Paraisti in dulcedine tua pauperi Deus.

Psal. 85. Et iterum lætus psallebat: Quoniam inops & pauper sum ego.

Psal. 87. Et: Pauper & inops laudabunt nomen tuum.

Verumtamen paupertas (amica mea) noli contristari. Non enim te abjecerunt, sed me. Qui enim te spernit, me spernit: & qui te recipit, me suscipit. Scio, quod non ab omnibus diligeris: taceo, quod interdum cum indignatione effugaris.

Omnia hæc faciunt tibi, quia non noverunt te, nec quanti sis me-

meriti apud me. Tu verò ne timeas, quia ego sum, qui elegi te. Emite, & cunctis opibus pretiosorem, cunctisque deliciis suaviorem existimavi te. Ab infantia mea exquisivi te, & usque ad senectam & senium non recessi à te.

CAP. IV. *Paupertatis commendatio ab exemplo Christi, & Sanctorum.*

O Vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte, si est talis paupertas sicut paupertas mea! Filia Sion, occurre modo, & videte regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum mater sua: quomodo eum reclinavit in præsepio, qui semper erat in Patris imperio: quomodo pannis eum involvit, qui cælum & terram palmo concludit.

Videte pannos meos & linteola mea, quibus adhuc puer involutus sum, & mihi similem si vidistis, venite & arguite me & paupertatem meam.

Ecce

Christus
quantus
fuerit in
omni vita
cultor &
amator
pauper-
tatis: pa-
ter

Lucæ 1.

In nativi-
tate;

Ecce signum, quod ostendi vobis, quod annunciatum est ab Angelis, apparuit in terris, per Mariam virginem impletum est, ut vidistis.

Isaia 9.

Usquequo parvuli non diligitis paupertatem, cum parvulus natus sit vobis, & parvulus datus sit vobis?

Sed divitibus videtur hæc stultitia, & superbis ignominia: mihi tamen & omnibus electis meis sapientia est atque gloria.

*In jejunio 40,
dierum.
Matt. 4.*

Considera (quæso) & alia facta mea. Jejunavi quadraginta diebus & quadraginta noctibus, nihil manducans in illis, postea verò esurii. Vide, quid feci.

Hoc erat jejunium meum, quod elegi, quod opere complavi. Quis enim laborem hunc recompensare poterit? Et quis est, qui vel in modico me imitari gestit? Quisquis illè est, dilectus mihi est.

*In siti &
postulatione a-
quæ à Samaritana;
Ioan. 4.*

Fatigatus ex itinere super puteum sedi, & à muliere Samaritana aquam petii, & dixi: Da mihi bibere. Ecce, aquam ad potandum petii, qui hominibus vinum dare

TABERNACULIS. 701
dare consuevi, & aquam in vinum olim mutavi.

Discipuli autem mei abierunt in civitatem, ut cibos emerent, & revertentes dicebant: *Rabbi mādūca.* Tanquam necessitatem patienti hæc mihi ministrabant, ut paupertas probaretur in me, & multa necessitas, quam pro salute hominum suscepi, nota fieret. Et nunc si diligis, sequere me, quia maiora his tibi demonstrabo.

Ioan. 4.

En pauper & nudus, tandem in cruce sum suspensus. In omni etiam vita mea parum videbar habere; jam cunctis ablatis, solus & nudus in cruce figor.

Matt. 27

In crucifixe.

Quis me pauperior, qui omni solatio humano destituor?

Hæc in corde tuo scribere debes, & intente cogitare, quia ad amorem sanctæ paupertatis possunt te accendere.

Ecce paupertas (amica mea) quibus verbis & exemplis te magnificavi; & nunc iterum cui assimilabo te amica mea? Similis es hominibus gaudentibus in Spiritu sancto, & dicentibus: *Tanquam*

quam

2. Cor. 6. *quam nihil habentes, & omnia possidentes : ut egentes, multos*

1. Cor. 4. *autem locupletantes. Nos infirmi, nos ignobiles propter Christum: omnia arbitramur ut stercora, ut Christum lucrifaciamus. Quam apta similitudo, & utinam in multis mihi annuncietur talis æmulatio.*

Phil. 3.

S. Franciscus magnus paupertatis cultor;

2. Recordor jam pauperis servi mei Francisci, qui paupertatem summe dilexit. Vere fidelis, & multum fidelis iste servus meus, qui sic illam diligebat, ut ex cordis affectu dominam suam vocaret. Et cum dilexisset eam, etiam usque in finem vitæ suæ dilexit.

Ideoque in regno meo mecum tripudiat, quia prius in mundo cum sancta paupertate commercium faciens, lætus erat. Unde etiam illi occurrens, dignanter & dulciter eam in hæc verba salutabat : Beneveniat domina mea paupertas, castitas & obedientia.

Ista scilicet paupertas, & duæ prædictæ sorores ejus, sunt præcipua vota religionis. Hæc de humili dixi Francisco.

3. Sed & de aliis Sanctis vis-
forſan tibi quædam breviter ap-
poni, quorum paupertas toti or-
bi refulget.

Noſti Martinum virum ſan-
ctiſſimum, qui ob ſingularem de-
votionem paupertatis, *Martinus*
pauper & modicus meruit ap-
pellari.

S. quoque
Martinus
Episco-
pus.

Nec hoc videatur tibi deſpe-
ctum, quia in paupertate fuit, &
eſt Sanctorum gaudium. Hinc in
eius laudem ſublimiter decan-
tatur : *Martinus Abrahæ ſinu*
letus excipitur ; *Martinus hic*
pauper & modicus, cælum dives
ingreditur, *hymnis cœleſtibus*
honoratur.

Si tibi amarum videtur, *pau-*
per & modicus, dulceſcat inte-
rim cœleſtis regni introitus.

Proponam & alium civem fi-
deliſſimum, ſanctæ paupertatis
amatorem. Hic eſt beatiſſimus
præſul Auguſtinus, doctor mag-
nificus, de quo ita canit Cleri-
corum chorus : *Teſtamentum*
nullum fecit; quia unde faceret
pauper Chriſti non habuit. Et
rurſus in hymno : *Amatorem*

Item S.
Auguſti-
nus Epi-
ſcopus &
doctor
Eccleſiæ.

par-

paupertatis, te collaudant pauperes, &c.

Hi sunt Pontifices almi, pauperes spiritu, pauperes rebus, sed meritis locupletes & clari virtutibus.

Plures adhuc potuisssem testes paupertatis adducere, sed hæc breviter sufficiant, ne te onerare videar.

Alii sancti paupertatis amatores,

4. S. Cur ita loquitur Dominus meus, Non enim attædior audire, quæcunque dignetur magister & Dominus meus servo suo dicere.

Ostende mihi alios, & sufficit mihi. Qui sunt isti, & quæ nomina eorum?

D. Illi sunt electi amici mei, in eremo olim conversantes Patres antiqui, Paulus, Antonius, Macarius, Pachomius, Arsenius, & Romæ quondam Alexius, atque Joannes Eleemosynarius, dilectus frater Martyrius, & pauper ille Servulus; quorum meminit sanctus Papa Gregorius.

Horum conversatio cunctis est vivendi speculû, & eleemosynas eorum narrabit omnis Ecclesia sanctorum.

In

In his lucebat humilitas, gaudebat paupertas, triumphabat patientia.

Sed & sanctissimam Elizabeth viduam, quam reticere nolui in exemplum amandæ paupertatis tibi commendo. Cujus vitam & mores frequenter, rogo, inspicias, ut amore virtutum ejus, ad veram perfectionem accendaris; & totus in amore cœlestium illius exemplo te erige; ut despectis mundi delectamentis, verus pauper spiritu effici possis.

Jam ad propositum ordinem sermo redeat, & omnis pauper pro nomine Christi diligenter auscultet. Multa habeo de vobis divitibus dicere & judicare, sed vos non recipitis me.

5. Vobis dico pauperibus, audite me, quoniam estis ex ovibus meis. *Nolite timere pusillus grex, quia placuit Patri meo dare vobis regnum.* Pauperem quidem vitam hic geritis, sed multa bona habebitis, si me in paupertate dilexeritis. Si diligeretis me, gauderetur utique, quia ad evan-

ge-

S. Eliza.
bethæ
Hungari-
cæ pau-
pertas.

Luce 12.

Isaia 6.

Pauper-
tas caret
bonis
terre-
nis, sed

abundat
coelesti-
bus.

gelizandum pauperibus missus
sum in mundum.

Cum essem in mundo, dile-
xi paupertatem; divitias vero
habere nolui, quia non sunt ex
Patre, sed de mundo.

1. Tim. 6.

Qui enim volunt divites fieri
in hoc seculo, incidunt in laqueum
diaboli, & in varia desideria
cordis, & difficile intrabunt in
regnum coelorum.

Matt. 19.

Non est autem regnum meum
de hoc mundo. Si ex hoc mundo
fuisset regnum meum, ministri
utique mei deservissent mihi, &
magno comitatu mihi assistissent.

Ioan. 18.

Nunc autem regnum meum non
est hinc, sed factus sum servus &

Matt. 20.

minister totius mundi. Non enim
veni ministrari, sed ministrare,
& dare animam meam in re-
demptionem pro multis.

Inclinate ergo pauperes mei
aurem vestram in verba oris mei,
& discite à me, quia in paupertate
vos præcessi.

Sat dives,
qui cum
Christo
pauper.

Sufficiat vobis paupertas ve-
stra, ut divitiæ computentur;
Gaudete & exultate cum ea, quia
merces vestra multa est in coelo.

Non

Non turbetur cor vestrum, neque formidet, quia ego sum, qui loquor vobis.

Viriliter agite, & confortamini omnes, qui amicitiam cum sancta paupertate conjungere statuistis. Permanete cum ea, & ero vobiscum.

Nolite lugere neque contristari, quia divitias non habetis, sed lætamini in Domino Deo vestro, quia eas contempsistis, & pauperes Christi facti estis.

6. O sancta & laudabilis paupertas, quibus te laudibus efferram! quomodo te appellabo, & quibus modis te amicis meis recommendabo? O quam mirabile exemplum ostendi cunctis fratribus egentibus propter me, quando inops & pauper factus sum propter illos?

Qui ex
divite
pro nobis
factus e-
genus.

CAP. V. *Paupertatis cum Humilitate cognatio & connexio.*

Sed timeo adhuc satis, quòd peregrina sis in multorum cordibus. Veni proinde, quia

Xx

mit-

mittam te ad quandam famulam
mihi notissimam.

Peregrinare parvo tempore
apud illam, donec veniat tempus
visitationis tuæ. In die visitatio-
nis tuæ eris gloriosa & sublimis;
nec vocaberis tunc desolata, sed
dilecta mea; & eris corona glo-
riæ, & diadema in manu Dei tui.
Tunc fulgebis sicut sol in regno
Patris mei, & pulchra eris ut luna
in conspectu meo.

Interim tamen multa pro no-
mine meo oportet te pati, & per
multas tribulationes intrare re-
gnum cælorum. Noli tamen in
hoc deficere, quia tecum sum in
tribulatione; eripiam te, & glori-
ficabo te.

Pauper-
tas ad
humilita-
tem mit-
tatur.

2. Perge proinde, secundum
meum consilium, ad locum quem
monstraverō tibi. Scio, quod De-
mina loci illius te libenter pro-
pter nomen meum gaudenterque
suscipiet. Jam mihi de illa per
fervum quendam famosissimum
intimatum est, quoniam tibi san-
cta conversatio ejus per omnia
congruit. Unde nec ipsa sine te
perfecta esse, aut diu sola non

po-

TABERNACULIS. 709
potest consistere. Surge dilecta
amica mea *Paupertas*, & veni.

Paupertas. Domine quo va-
dam, & quomodo possum viam
scire?

D. Per me, inquam, transibis,
& mox habitationem illius attin-
ges. Ego enim sum via.

Ioan. 14.

Paupertas. Et quod nomen
est huius tam sanctæ famulæ, de
qua tanta bona audio, Domine?
Indica mihi, ut audito nomine
exurgam, & transeam cum festi-
natione. Et cum pervenero ad il-
lam, salutabo eam, & dicam: Be-
nedicta filia tu à Domino. gaude
& lætare filia Sion, quia ad te me
misit Dominus.

3. D. Quid tu, ô *Paupertas*,
interrogas de nomine? Magnum
est enim nomen ejus apud me, &
apud servos meos præclarum
valde. Ipsa vocatur *Humilitas*.

Sanctitas & virtus ejus, Ange-
lis & hominibus venerabilis est.
Pro hac scriptum est de te: Bonis
mentibus, paupertas solet esse
custos humilitatis. Ecce *Pauper-*
tas, ecce hæc est, de qua dixi tibi.

Pauper-
tas humi-
litis
custos.

Hæc est Noemi illa, pulchra *Ruth. 1.*

X x a

est

710 DE TRIBUS

est, & amica mea est. Sicut te ab initio dilexi, ita & hanc diligo. Custodi hanc humilitatem, quā maximè in Sanctis meis diligo.

Nolo, ut derelinquas eam: nam si recte perpendere velis, similiorem tui in omni terra non invenies, apud quam securius, diutiusque morari possis.

Omnes te relinquunt, omnes despiciunt, sed humilitas vera te in domum suam introducit. Cognatæ enim estis, idcirco simul habitare debetis.

Non est beatificanda illa paupertas, quæ humilitatem nescit: neque Deo placita humilitas, quæ paupertatem despicit.

Sit igitur vobis cor unum & anima una in Deo; nec dicatis vobis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia, victus, vestis, & omnia, quæ ad hujus vitæ pertinent necessaria. Siquidem *Paupertas* vestis tua interdum videtur vilis & inculta, sed propter hoc à domina *Humilitate* non abjiceris.

Credo firmiter, quòd his exterioribus innotescas, qualis a-

Ambæ
cognatæ
virtutes.

sibi que
conjunctissimæ.

pu

puer me sis intus, dummodo non erubescas.

De vilibus indumentis erubescere, signum est latentis superbix; & de his gloriam quærere, vitium hypocrisis. Calcei tui veteres sunt, nonnunquam & con- fractos vidi; sed *Humilitas* in his ambulare non veretur, quia mul- ti Sanctorum nudis pedibus transierunt.

Unde apertissime legitur in I- saia propheta, quia dixit ad eum Dominus: *Vade, & solve sac- cum de lumbis tuis, & calcea- menta tua tolle de pedibus tuis: & fecit sic vadens nudus & di- scalceatus.* Ecce testis idoneus, ad probandum veritatem rei.

Mensa tua, ô bona *Paupertas* simplicibus cibis tantumque ne- cessariis contenta est; humilitas huic interesse sobrietatis convi- vio vult pro nomine meo liben- tissime.

Paupertas. Scio, abundare, & penuriam pati; ubique & in om- nibus instructa sum. Omnia pos- sum in eo, qui me confortat.

4. Scire tamen etiam debet

X x 3

quis-

Non ab-
horrent a
vilibus
indumen-
tis;

Isaia 20.

Nec cibis
simplici-
bus.

Phil. 4.

quisquis hæc verba legerit, quod infirmis & debilibus *Paupertas* condescendere misericorditer novit: sed fortioribus hæc ardua proponit, ut habeant semper, quo crescant.

Non fu-
giunt du-
ros labo-
res & su-
dores.

1. Cor. 11.

Hinc est, quod ipsa laboribus & fatigationibus sæpè insistit, nec panem suum otiosa comedit, ut Apostoli verba complere possit, qui dicit: *Nulli onerosus fui, sed in fatigatione die & nocte panem otiose non comedi, & multa confimilia.*

Psal. 72.

Humilitas autem collaborans *Paupertati* de quibusdam per Prophetam conqueritur: quia in laboribus hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur; ideo (inquit) tenuit eos *superbia*. Et in Evangelio, dum alio videret in foro stantes otiosos, increpat illos dicens: *Quid hic statis tota die otiosi? Ite & vos in vineam meam, & quod justum fuerit, dabo vobis.*

Matt. 20

Nec strati
duriciem.

Paupertas in stratis indispositis, aut interdum in stramentis, culcitris, aut matrulis, requiem sibi qualemcumque suscipit.

Humi-

TABERNACULIS. 713

Humilitas verò non in molli-
bus nec pretiosis lectis requie-
scit; sed nec cum cunctis rebus,
quæ sunt mundi, statuit vel exi-
guam amicitiam jungere.

Legit enim, quia *Ioannes in-* *Matt 23.*
durus erat pilis camelorum; &
qui mollibus vestiuntur, in do-
mibus regum sunt. Et audivit de
me: *Vulpes foveas habent, & vo-* *Lucæ 9.*
lucres cœli nidos; Filius autem
hominis non habet, ubi caput
suum reclinet.

5. Paupertas etiam servos &
ancillas, prædia & palatia, cun-
cta quoque quæ ad honestatem
aut commodum præsentis vitæ
pertinent, non possidet, alioquin
venerabile nomen suum amitte-
ret.

Omnia hæc *Humilitas* nec *Neque*
habet, nec habere cupit; sed Filio *ambione*
Dei cœquari volens, dicit: Ego *amplum*
sum, quæ veni ministrare, & non *famuli-*
ministrari. Ancilla Christi sum, *tium,*
dominari mihi non licet. Summa *splendo-*
ingenuitas mea est, ut servitus *rem, aut*
Christi in me reluceat. *commo-*
da seculi.

Ego quæ statui soli omnium
Creatori deservire, quomodo

un-

unquam potero his vanis & caducis vel ad horam intendere? Longe à me & à domo mea sit omnis, qui paupertatem & simplicitatem non prætenderit.

CAP. VI. *Consolatio Paupertatis.*

Soli Humilitati grata paupertas.

Propterea scito, *Paupertas* dilectissima, quod pro voto & cum gaudio à domina *Humilitate* (si tamen ita velit appellari) solummodo suscipieris.

Cæteris quidem incognita es; & puto quod diu remanebis; non sit tibi cura. Memento, quod & ego ipse multis incognitus extiti. Si me persecuti sunt, & te persequentur. Si me oderunt, & te pariter odio habebunt.

Ioan. 13.

memento sermonis mei, quem dixi, quia *non est servus major domino suo*. In humilitate & patientia erit fortitudo & consolatio tua.

Paupertas. Ego ancilla tua, fac mecum secundum voluntatem tuam. Tu locutus es ad famulam tuam; & unde hoc mihi,

ut

ut inveniam tantam gratiam coram oculis tuis! Quam clemens es in misericordiis tuis, ut peregrinam agnosceres, viduam benediceres, & desolatam non relinqueres!

2. Non præ gaudio se capit cor meum, quomodo tanta majestas non dedignatur me infirmam aspicere: tanta celsitudo, humiliatam & conculcatam inquirere; tam potentissimus Rex & opulentissimus, pauperculam diligere? Et quid hæc aliud, quam divitiæ bonitatis ejus, viscera misericordiæ ejus, & ineffabilis dulcedo charitatis ejus?

Magnum erat, si mei recordari voluisset, & aliquem ad me de minimis servis suis destinasset. Nunc autem surrexit de solio suo regali, potentiam regalem paupertate commutans, habitu inventus est, ut pauper homo; formam etiam servi induens; nec tantum servi; sed etiam mali servi; ut pro omnibus morti traderetur & crucifigeretur, qui nihil morti debebat, in quo nec dolus inventus est.

Christus
pauper
solatium
pauper-
tatis.

Philip. 2.

1. Petr. 2.

Per

Iacob. 1. Per omnia similis factus mihi
ætate, habitu, & cognatione; quia
puer parvulus & pauperculus e-
rat: non divites, sed pauperes et-
iam parentes elegerat.

Isaia. 40. Magna mihi proinde gloria
tio & exultatio, multa fiducia &
consolatio in Christo Jesu. Con-
solamini, consolamini popule
meus, dicit Dominus Deus ve-
ster. Quis populus Domini, si
non pauperes ejus? Non populus
Dei, divites seculi.

Luca. 6. 3. Væ enim vobis divitibus,
qui habetis consolationem ve-
stram. Propterea dixit Jesus:

Matt. 5. Beati pauperes spiritu, quoniam
vestrum est regnum cælorum.
Sive de corporali, sive de spiri-
tuali paupertate id intelligitur,
in singulis voluntaria paupertas
prædicanda & amanda videtur.

Matt. 18. Videte ergo ne contemnatis
unum de pusillis istis, qui in me
credunt, & pauperes propter
nomen meum facti sunt.

Psal. 67. Ego enim, dicit Dominus
Deus, sum pater pauperum, ju-
dex orphanorum & viduarum.

Isaia. 9. Desiderium pauperum exaudivit.

pro-

præparationem & humilitatem
cordis eorum audivit auris mea.

Nolite tangere eos, neque *Psal. 9.*
per vim neque per fraudem no- *Christus*
cere eis. Ego vindex sum om- *patronus*
nium. Ne ergo velitis eos con- *pauper-*
tristare, mei enim sunt omnes *tatis.*
pauperes.

Et nunc ubi estis pauperes mei?
Nunquid non audistis vocem
meam? Ecce quanta pro vobis e-
didisti testimonia, ut vobis grata
esset dilecta paupertas, amica
mea.

4. Hanc dixi amicam, quia *Qui pro-*
proprio actu & habitu feci pre- *prio eam*
tiosissimam: ut discant omnes *exemplo,*
reges & principes terræ, non *tum na-*
eam habere contempni, sed su- *scens,*
scipere & venerari, sicut vere *tum mo-*
charissimam; quam cœli & terræ *riens*
Rex super omnes reges, in sacra *commen-*
sua dedicavit infantia. *davit.*

Si non creditis verbis meis,
operibus credite. Ite ergo, & vi-
dete locum, ubi positus erat Do-
minus, aut in præsepio, aut in se-
pulchro.

Nonne ego ipse sum Chri-
stus? Palpate ergo & videte, quia
di-

718 DE TRIBUS
divitias & voluptates non ha-
beo, sed pannos & sudarium Jam
credite, quia dives non sum, &
paupertatem meam diligite.

Hæc ad laudem paupertatis
sufficiant, quæ vere laudabilis
est, & ab omnibus Dei servis
multum amari debet; quia Deus
illam, & omnes Sancti, cunctis
divitiis mundi præferebant.

DE TABERNACULO II.

Id est,

DE HUMILITATE.

CAP. VII. De Documentis &
Exemplis Humilitatis à
Christo traditis.

Pauper-
tas in-
grata
Deo abs-
que hu-
militate.

S. Ed consequenter ad virtu-
tem *Humilitatis* transe-
mus: *Humilitas* enim, si Pauper-
tati conjuncta non fuerit, Deo
placere Paupertas non potest. Si-
cut igitur de Paupertate, ita, Do-
mine Deus meus, & de *Humili-
tate* loquere mihi.

Multis modis istam commen-
dari

dari in Scripturis tuis audio ; & miris in te modis emicuisse præ cæteris invenio.

Quis sic veram humilitatem ostendere & docere potuit, quemadmodum Deus homo factus? Unde aperte omnibus dicis: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corda.*

Matt. II.

Et si aliud exemplum veræ humilitatis non haberem, quam te Dominum meum Jesum ; nec aliam humiliandi causam, omnino ipse solus sufficeret.

Christus humili-
tatem
docet ef-
ficaci e-
xemplo.

Quem sequar, si te non sequor?
Cui credam, si tibi non credo?
Quis mihi persuadere poterit,
quod humilitas est via regni cæ-
lestis : si ille non valet, qui de
cælo venit?

Usquequo insipiens eris ani-
ma mea, ambulans per vias non
rectas, semper errans, & ad veri-
tatem nunquam perveniens?

2. Ecce humilitas via est, & a-
lia non est, Ego (inquit) sum via,
veritas & vita. Humilia te, in-
clina te quæso anima mea, & erit
Christus vita tua.

Ioan. 14.

Noli attendere, quid alii di-

Y y

cant

Lucæ 12. cant; sed vide, quid Christus hominibus dicit: Nolite timere pusillus grex, quia complacuit Patri meo, dare vobis regnum.

Hinc rursus & in alio loco exultans in Spiritu S. ad Patrem ait: *Marc. 11.* Confiteor tibi Pater Domine cœli & terra, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis. Ita pater, quoniam sic beneplacitum est ante te.

Quid tibi videtur de Christo, *Matt. 15* cuius filius est? Verè Filius Dei erat homo iste. Si ille in mundo nil habere voluit, qui omnia cum Patre condidit, quid tu adhuc in illo quæris & diligis? Time, quod dicit: Vos de mundo estis.

Cum Iesus esset adhuc cum discipulis suis, & hora appropinquaret passionis, volens illis exemplum dare perfectæ humilitatis ac nimæ dilectionis: *Iohan. 13.* surgit à cœna, & ponit vestimenta sua, & mittit aquam in pelvim, cœpitque lavare pedes discipulorum suorum. Et ait illis: Scitis, quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister & Domine, & bene

Præcipue
lavando
pedes di-

ne

ne dicitis. Si ego Dominus & scipulo-
magister vestros laui pedes, & rum.
vos debetis alter alterius lava-
re pedes. Exemplum enim dedi
vobis, ut & vos ita faciatis.

O vere summum humilitatis
exemplum! Deus ecce, hominum
servus factus est, & homo adhuc
homini, aut potius Deo subje-
ctus non est. Confundantur &
revereantur omnes superbi, quia
contempserunt consilium filii
Dei.

3. Vicisti nos Domine Jesu,
vicisti nos humilitate tua; ecce
confundimur in superbia nostra.
Confusio operuit faciem no-
stram.

D. Quid facere debui tibi, o
superbe, & non feci? Cur respicis
in me? Putas quod sis melior me?
Si non hoc apparet tibi, forsitan
humiliaffes te, nunc verò super-
bia tua ascendit semper.

Convertimini filii hominum,
& nolite ascendere, quia non
sum vobiscum. Si enim ascende-
ritis, cadetis coram inimicis
vestris, & sublannabunt vos; &

cognoscetis, quia superbis resisto.

1. Petr. 5.

Luca 14.

Deus exaltat humiles, & superbos humiliat.

Humiliamini sub potenti manu mea, & exaltabo vos. Omnis enim, qui se humiliat, exaltabitur, & qui se exaltat, humiliabitur. Quanti volebant ascendere, & ceciderunt quasi lapis in profundum.

Exod. 15.

Gen. 3.

Pharao & currus ejus submersi sunt in mari rubro: Adam & Eva expulsi sunt de paradiso: Angelus, & qui cum eo erant, projecti sunt de coelo. Et hi omnes propter ascensum mortis superbiae, corruerunt in damnationem mortis aeternae.

Isaia 14.

Psal. 72.

8. Heu, heu Domine, à facie furoris irae tuae quis sustinebit? Dejecisti eos, dum allevarentur. Cecidit, cecidit Babylon, & facta est ruina ejus magna.

Sed quid faciam miser, quo fugiam? Tremens factus sum ego & timeo, quia Deus nec Angelis nec hominibus superbientibus pepercit. Vae mihi, si sic ascendero, & vae iterum mihi, si non descendero.

Quis ostendet mihi viam, per quam

quam

quam possim secure, & sine periculo ambulare?

4 D. Ego sum via: per me si introieris, salvaberis. Transite *Ioan. 10.*

ad me omnes, qui concupiscitis me, & scandalum non erit vobis, quemadmodum contigit super- *Ioan. 8.*

bis. Ego sum lux mundi. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vite. Ego forma iustitiæ; ego exemplar *Ioan. 10.*

humilitatis. Ego pastor bonus, qui pascos oves meas. Pavi eos in innocentia cordis mei, & in ver-

bis oris mei confortavi illos. *Psal. 77.*

S. Domine, qui pascis me à juventute mea, ne derelinquas me, Spiritus tuus bonus deducet me *Psal. 142.*

in terram rectam, propter nomen tuum vivificabis me in humilitate tua, Ipsa est, quæ salvam faciet animam meam, & ab æternis ca-

sibus custodiet eam. *Luca 23.*

Si fuero humilis, salvus ero. *Humili-*

Memento mei Domine, ait hu- *tas La-*

milis & contritus Latro, cum *troni a-*

veneris in regnum tuum. Et di- *peruit*

xit illi Jesus: Amen dico tibi, ho- *paradi-*

die mecum eris in paradiso. O *sum; Ada-*

quanta est virtus humilitatis, *mum ex-*

Yy 3

quæ *perbia,*

quæ Latroni aperuit gaudia paradisi!

Gen. 3.

Adam ubi es? Domine (inquit) vocem tuam audiui, & timui, eo quod nudus essem.

Miser, quis te nudavit, nisi superbia tua? *Eritis sicut dii:* aiebat princeps vester.

Psal. 75.

Mentita est iniquitas sibi, & factus est ille, & ecce filii ejus omnes miseri: & nihil deitatis invenerunt viri divitiarum in manibus suis, sed labores & dolores comprehenderunt eos.

CAP. VIII. *Superbia dum conatur ascendere, descendit.*

MElior est ergo iste humilis Latro, quàm Adam quondam justus & elatus. Per humilitatem suam iste ascendit, per superbiam ille descendit.

Luc. 10.
Superbia non tam descendit quàm cadit.

Sed quid dixi, descendit? Utinam descendisset; nunc autem cecidit in latrones; qui etiam despoliaverunt eum; quia superbia nunquam descendit, sed semper cadit. Cecidit in cœlo, cecidit in para-

para-

paradiso, in mari, & in omnibus
abyssis.

Christus descendit, & de cœ- *Ephes. 4.*
lo descendit, & ipse est, qui et-
iam ascendit super omnes cœlos,
ut adimpleret omnia.

2. Bone Jesu, quomodo undi- *Luc. 2.*
que pugnas pro me, deponens su-
perbos & potentes de sede, & e-
xaltans humiles? Et clamasti: *Za-*
chæ festinans descende, quia Luc. 19.
hodie in domo tua oportet me
manere. At ille festinans descen-
dit, & filius Abraha factus est.

Domine descende, priusquam *Ioan. 4.*
moriatur filius meus, sic orabat
quidam regulus. Et dixit illi Je-
sus: *Vade filius tuus vivit.*

Descendit etiam Jesus de *Matt. 2.*
monte, & secuta sunt eum turba
multa.

Descendisti Domine, ut sal- *Christus*
vum faceres genus humanum, *descen-*
quod perierat ascendendo. *dit, ut fe-*

Et quare omnes tam cupidi ad *licem ho-*
ascendendum, tam tardi ad de- *mini a-*
scendendum invenimur? *scensum*
pararet.

Magister (ait alius) *sequor te*
quocumque ieris. Bene dixit se-
quor te; quia sequendo te nemo

Ibid.

errat, quoniam lux es & dies; & qui ambulat in die, non offendit. *Sequor te quocumque ieris*, sive ascendendo, sive descendendo; quia bonum ascensum & descensum docuisti me.

Bonus ascensus, de mundo ad Patrem; libenter illuc ascendam, quoniam ibi est thesaurus meus indeficiens, & celebrantur ibi nuptiæ Agni: sed & magnus dies festus omnium Sanctorum mox

Ioan. 7. appropinquabit: *Ascendite ad diem festum hunc. Ite, & dicite*

Ioan. 20. *fratribus meis: Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum Deum meum, & Deum vestrum.*

Psal. 23. Quis ascendet in montem iustum, aut quis stabit in loco sancto eius? *Mons Dei, mons pinguis est iste, ut quid suspicamini montes coagulatos?*

Apoc. 14. Altus mons huiusmodi à iacentibus non videtur. Propterea Joannes, qui pennis contemplationis elevabatur, vidit Agnum stantem supra montem Sion:

Quem Propheta sequi cupiens, orabat: *Quis dabit mihi pennas, sicut*

sicut columba, & volabo, & requiescam? Ascendit etiam Simon Petrus, & ait: Domine, bonum est nos hic esse. *Matt: 17.*

Isti viri sancti te, Domine Jesu, sunt secuti, & ostendisti eis gloriam sempiternam, quam promissisti diligentibus te. Jam ascensum audivi, quia transit ad regnum tuum omnis, qui relinquit mundum.

3. Sed iterum descendimus, quoniam modo tempus descendendi advenit. Domine inclina coelos tuos, & descende; tange montes superbiæ, & fumigabunt. *Psal. 134.*

Descende ad nos, quia ad te ascendere non valemus. Si nitimur, deficimus: & si interdum ascendimus, curvum iter facimus, & pejus agimus, & labimur in lutum profundum.

Si quiverit claudus currere, & confractus pedibus ambulare, tunc potest etiam superbus proficere.

Quanto plus currit, tanto magis offendit: & quo altius salit, eo desperatius in ima ruit.

D. Si posueris in coelum (O su- *Abdia*

Y y 5

per-

perbe)nidum tuum, inde te detrabam, dicit Dominus.

Isaia 16. Audivimus superbiam Moab, superbus est valde. Superbia ejus & arrogantia ejus, plusquam fortitudo ejus. Quid superbis terra & cinis? Terra es, & in terram ibis.

Psal. 126. Descende prius, & tunc ascendes. Vanum est tibi ante lucem surgere, surge postquam sederis, quoniam quidem sic Sanctos imitaris. Sedebat Job in sterquilino, David coram Domino, Ezechiel in medio captivorum.

Iob. 10. Sede tu, & scribe cito: Memento quaso Domine, quod sicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me, Et ora cum Propheta, Peccavi, & malum coram te feci. Non ergo intres in iudicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

Luce 18. Recordare & illius Publicani, qui stabat à longe, & non audebat oculos in coelum levare; sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori. Amen dico tibi, quia descen-

dit

*ait hic justificatus ab illo, id est,
præ illo scilicet Phariseo.*

S. Quis sicut tu Domine Deus *Psal. 112.*
noster, qui in altis habitas, & hu-
milia respicis in cœlo & in ter-
ra? Qui suscitās à terra inopem, *Psal. 146.*
& de stercore erigis pauperem!

Esto in humilitate nostra me- *Psal. 135.*
mor nostri; custodi parvulos tuos *Psal. 9.*
& humilia peccatores usque ad
terram.

Judicare Domine Deus pu- *Psal. 88.*
pillo & humili, ut non apponat
ultra magnificare se homo super
terram,

Ecce per scripturas sanctas
transiens, video sicut vulneratum
superbum, & ipse de manu tua
repulsus est.

CAP. IX. De moribus & actibus
*vere Humilium, item de
notis superborum.*

Sed jam videre libet è contra-
rio, qualis etiam humilis actu
sit & moribus, quæ cogitatio e-
jus, & quod signum sanctitatis e-
jus.

D. Ecce domi latet, quia hu-
milis locum semper quærit no-

Luca 14. *inuitatus fueris ad nuptias, vade & recumbe in novissimo loco.*

Non tamen hoc fice, sed hunc deberi sibi sentit ex digno. *Matt. 6.* quin non erit illi gloria, neque merces apud Patrem, qui in cœlis est, qui omnia videt in absconso.

**Humilis
& mode-
sti homi-
nis mo-
res & in-
dicia.**

2. Si ab aliis objurgatus & diffamatus fuerit, patienter sustinet, & humiliter tacet.

Luca 7. 3. Meditatur in corde, quanta opprobria sustinuit Salvator mundi. Dicebant enim Judæi de filio Dei: *Dæmonium habet, & seducit turbas. Vorax est, & potator vini, amicus publicanorum & peccatorum.*

Matt. 10. 4. Consolatur his verbis seipsum humilis, & dicit: *Non est servus major domino suo. Si patrem familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos ejus?*

Luca 9. 5. Sequar Dominum meum Jesum; quia ipse dixit: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me,*

Noli conturbari, anima mea,
 quoniam digna factis recipis; Je-
 sus autem nihil mali gessit; nec
 quisquam morte dignum fecit; & *Phil. 2.*
 tamen usque ad mortem crucis
 semetipsum humiliavit. Quia si *Luc. 23.*
 in viridi ligno, quod erat in pa-
 radiso Dei, hæc fecerunt, in ari-
 do, quod tu es, quid fiet? Et ideo
 injuste querulor; juste autem pa-
 tior, quotiescumque, & à quo-
 cumque vituperor.

D. Si fuerit humilis increpa-
 tus & accusatus, non quærit ex-
 cusationes aut redargutiones;
 sed omnem ostendit humiliatio-
 nem, confitetur culpam, promit-
 tit sui emendationem. Cur hoc?
 Quia non hominibus placere,
 sed Deo quærit satisfacere.

Parvipendit confusionem ho-
 minum, quia timet divinum ju-
 dicium, ubi occulta erunt mani-
 festa. Quisquis humiliter modò
 confitetur culpam propriam,
 percipiet tunc à me peccatorum
 suorum remissionem.

5. Dicit ergo humilis, sive ju-
 ste, sive injuste reprehensus, *Psal. 50.*
Peccavi, & malum coram te

Y y 7

feci.

*Psal. 37. feci. Ego in flagella paratus sum,
& dolor meus in conspectu meo*

*Psal. 50. semper. Quoniam iniquitatem
meam annuntiabo, & cogitabo
pro peccato meo. Sentit vulnus
peccati interius, & ideo fert le-
vius, quicquid cruciat exterius.
Hoc est enim magnum humili-
tatis indicium, confiteri in re-
dargutione peccatum proprium.*

**Superbo-
rum mos
est non
ferre
correp-
tiones.**

E contrario quidam superbo
agunt excusando, & se defenden-
do coram aliis. Non (inquit su-
perbia eorum) hoc feci; aut si fe-
ci, bene feci. Si male, non mul-
tum male; neque in tantum, sicut
isti dicunt. Quis est ille homo,
qui talia loquitur de me? Et ta-
men istiusmodi fabulatur ali-
quando publice de perpetratis
malis suis; ibi inquires fui, & ta-
lia feci; hæc dixi, & sic respon-
di.

Quantæ miseriæ & cæcitatæ
est, illud ore proprio pronuntia-
re, se male egisse, & peccatorem
se reputari ab aliis ferre non
posse? Filii hominum usquequo
diligitis hanc vanitatem, & qua-
ritis mendacium?

Si

Si interrogatus fuerit humilis, non promptulus ad responsa invenitur, sed serus & providens.

Aliz notæ & proprietates humilium.

Non est etiam ad risum facilis, sed gravitate temperatus.

Cor ejus devotione spirituali citius tangitur, quia de temporali gaudio non consolatur. Compunctioni est deditus, & ad considerandum se invenitur primus.

Studet propria fieri mala, aliorum bona considerare, & infirma eorum portare, & pio modo excusare.

6. De magnis & sublimibus præsentis vitæ rebus, de honoribus & dignitatibus, de gradibus & cathedris minime curat, sed omnia peritura & vana esse considerat. Homo enim cum interierit, non sumet hæc omnia secum.

Psal. 48.

Et ubi (inquit) sunt, qui in hoc mundo floruerunt? tanquam peregrinus & hospes unius noctis, sic pertransierunt.

Contemnit ergo omnes mundi honores, amplectitur opprobria & abjectiones. Eligit abjectus esse

Psal. 83.

se

se in domo Dei magis, quàm habitare in tabernaculis peccatorum.

Suscipit leve jugum Christi, abjicit laboriosam servitutem diaboli.

Superbi
perpetuo
anxii, hu-
miles
tranquil-
li.

Nihil laboriosius, quàm velle ascendere, & hoc frustra; quia superbus timet semper, ne superetur; & quotidie dejicitur, ipso etiam ignorante.

Psal. 94.

Pax autem & gaudium cum humili, qui per viam planam sanctorum graditur, & in vallibus commoratur. *Valles enim abundabunt frumento, hoc est, consolatione Spiritus sancti: clamabunt & hymnum dicent pro donis, quæ perceperunt.*

Tsal. 21.

Propterea nil jam quærit in terrenis, quia spes ejus tota suspensa est in coelestibus. Orat cum Propheta, & dicit: *Spes mea Domine, à juventute mea tu es. portio mea in terra viventium.*

Psal. 72.

Quid enim mihi est in cælo, & à Deo meo quid volui super terram? Deus cordis mei. & pars mea Deus in æternum.

Subesse desiderat; aliis servire

pa

paratus est propter nomen meū.

Recordatur enim Scripturæ di-

centis : *Remansit puer Iesus in* *Luca 2.*

Hierusalem, & non cognove-

runt parentes ejus. Ubi mox se-

quitur: Et descendit cum eis, &

erat subditus illis.

Et iterum; *Ego in medio ve-* *Luca 22.*
strum sum, sicut qui ministrat.

Dicit ergo ad semetipsum: Non-

ne subjecta Deo eris anima mea, *Psal. 61.*

quoniam ab ipso salutare meū?

Verumtamen subjecta esto Deo

anima mea : quia ipse est salus

tua.

Familiaris est humilibus amor
subjectionis, despectionis; &
nullius reputationis. Et ubi pos-
sunt tales inveniri?

7. S. Domine mi, tu scis. Tibi
nota est omnis congregatio San-
ctorum, quoniam humilium in-
habitor es mentium. Non sum
ex illis; sed miserere mei & parce
peccatis meis, ut detur mihi lo-
cus pœnitentiæ, illorum saltem
meritis. Gaudeant, qui hujus-
modi sunt, quia magnam gratiam
apud te invenerunt.

Ecce ad memoriam venit illa

OMN-

Luca 1.

Vitium
superbiæ
obstaculum
gratiæ.

Psal. 15.

Psal. 101

omnium Sanctorum sanctissima
Dei genitrix virgo Maria, cui ab
Angelo dicitur: *Ne timeas Ma-
ria, invenisti enim gratiam a-
pud Dominum. Et ego cur non
invenio gratiam in oculis tuis?*

D. quia necdum parvus factus
es sub oculis tuis. Defectus gra-
tiæ est, propter aggeres super-
biæ. Ejice primum hanc trabem de
oculo tuo, & tunc videbis quid
facturus sis humili servo meo.

Quando negavi humili gratiâ?
Et quando non exaudivi orationem
pauperis? Audi Prophetam: *Iste
pauper clamavit ad Dominum,
& Dominus exaudivit eum, &
ex omnibus tribulationibus ejus
salvavit eum: Quia respexit deus
in orationem humilium, & non
sprevit preces eorum.*

Multi elato corde accedunt
ad me, & ego non exaudio eos.
Petunt, non ut sanentur à pecca-
tis, sed ut appareant sancti ho-
minibus.

Optant devotionem, sed pati
nolunt mecum confusionem; hu-
militatem concupiscunt, sed cum
humilibus contemni ab homini-
bus refugiunt. Sic

TABERNACULIS. 737

Sic amare quærunt virtutes sine odio vitiorum, & falluntur in desiderio suo. Qui enim vult habere dulcedinem virtutis, extirpare debet cor à vitiis; & passionum tribulis.

Nota?
Quid profecti nostrum ut plurimum impediatur.

Humilis autem nititur semper destruere omnem elationem cordis, & odit prælationem super alios, quæ est iniquitas maxima.

Nam hæc Angelos fecit demones, & homines constituit peccatores; quia immundus est coram Deo omnis, qui exaltat cor suum.

8. Væ, qui magni estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes. Væ, qui creditis omne altum sanctum; & ad omne sublimedicitis, Honor Dei est, & gloria ejus. Et quare decipitis cor vestrum? *Multi erigimini filii Levi*. Nolite ambulare in magnis & mirabilibus super vos, sed inclinate rebelles cervicem vestram.

Isaia 5.

Num. 16.

Quod si non feceritis, ego ascendam contra vos, & convocabo coelum, & terram, & omnia elementa.

Gravis comminatio &

inrepa-
tio ad-
versus
superbos.
Sap. 5.

Isaia 2.

738 DE TRIBUS
menta adversum vos, & pugna-
bit mecum orbis terrarum con-
tra insensatos & superbos. Et in-
curvabitur altitudo vestra, & sub-
limis erit in conculcationem, &
gloriosus terræ in confusionem.

Væ, qui ascenditis ad latera
aquilonis super montem excel-
sum valde, ut videatis omnia reg-
na mundi, & gloriam eorum. Et
dicitis; Spes nostra turris Baby-
lonis, illic sedebimus, & gaude-
bimus.

Psal. 138. Sed non erit, neque stabit ver-
bum istud. Planctum istum pro-
cantu audietis; *Filia Babylonis*
miseræ, beatus qui retribuet tibi
retributionem tuam, quam pro-
meruisti.

Ecce malleolus & incus, virga
& baculus, stridor & fletus, super
omnem arrogantem. Cujus & de-
jectio, ignominia & confusio,
super omnem præsumentem.

Psal. 74. Nolite ergo in altum extol-
lere cornu vestrum, nolite loqui
Psal. 135. adversus Deum iniquitatem; sed
exinanite vos, usque ad funda-
mentum in ea congregatione, in
qua statis.

Fun-

Fundamentum est ipsa humilitas; & aliud fundamentum nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Jesus.

Humilitas fundamentum.

Hoc fundamentum fundatur in montibus sanctis; diligit enim Dominus portas Sion, super omnia tabernacula Babylonis.

Psal. 86.

9. De humilibus loquendum fuerat, sed superbia Satanæ hoc impedivit. Nam sunt plurimi ad ascensum tam prompti; ad descensum vero pigri; satis parati ad honores, ad gradus, & prælationes.

Sentiunt de se magna, præsumunt fortia, & imaginantur his multa similia. Hæc mala cavenda sunt, & à corde pauperum Christi citius repellenda.

Est etiam laudandum in humili valde, quòd tam tardus invenitur ad tumultus seculi, ad interiora vero sollicitus, quoniam apparere foris nimis metuit, & abscondi ab hominibus velut mortuus gaudet.

Aliæ humilis notæ & proprietates. Secularium incurius;

Studium ejus circa humilia exempli Sanctorum, circa materiam

Interiora considerat.

riam

riam propriæ fragilitatis, & memoriam humilis Jesu inter homines conversantis.

Multam invenit seipsum humiliandi causam, & silvam magnam quærit devote meditando diebus quàm noctibus.

Io. Legit ergo in Scripturis sanctis, & considerat quàm longa sit à Sanctorum virtutibus. Miratur eorum exercitia, labores, tentationes, abstinencias: intuetur summam humilitatem, fortissimam patientiam, perfectam obedientiam, & plenam omnium rerum secularium mortificationem.

Dolet se
longius
abesse à
ss Vesti-
giis.

Hæc sæ-
pius te-
cum alta
mente
pondera,
quisquis
virtutem
& profe-
ctum a-
mas.

Deflet ideo acriter, & contristatur vehementer, quia non est in eo talis virtutum fervor, neque pro acquirendis virtutibus consimilis labor.

Ah pulvis, inquit, quid nos sumus? Caro & sanguis, in quibus nos involuti jacemus. Terra patria nostra; terrena cogitatio nostra; animalis conversatio nostra; lignum & lapides occupatio nostra. Esca & potus, somnus & otium, in finibus nostris. O quantum in imo sumus, qui vix vesti-
gium,

gium pedis de virtutibus Sanctorum habemus?

Et tamen adhuc superbimus, & viam humilitatis non quærimus? Adhuc in bonis tepescimus, in malis quotidie fenescimus, & putari aut videri ab aliis aliquid volumus.

Hoc est enim alienum ab humili corde, quod fervet jugiter proficiendi desiderio. Consideravit enim se, & abiit amarus in indignatione spiritus sui, ad interius cubiculum suum, ut ploret ibi.

Iacob. I.

Deinde surgens legit in Apostolo Paulo, quid de se sentiat: Ego (inquit) sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei.

1. Cor. I5.

Et in Evangelio de beata Virgine: Respexit Deus humilitatē ancillæ suæ. Et iterum in Prophetâ: Humilia vi in jejuniō animam meam, & posui vestimentum meum cilicium. Et cum Abraham: Loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis & cinis.

Luce I.

Psal. 34.

Gen. 18.

Omnia hæc operatur in ele-

20.

Sanctorum cordibus vera humilitas,
quæ omnium virtutum causa est
& custos.

Humili-
tatis præ-
clara elo-
gia.

II. Surge nunc, atque occur-
rens illi, dic ad eam: Beneveniat
Domina mea *Humilitas*. Ingre-
dere ad me, ô virtus Christi, in-
ventrix gratiæ, singularis gloria-
tio Virginis Mariæ. Accede ad
me, ô reparatio læsæ charitatis,
reconciliatio totius humanæ
perditionis.

Per te cœli aperti sunt, & per
te claustra inferni confracta. Per
te erecti sumus, & per te ad pa-
triam reducti.

Tu de peccatoribus facis ju-
stos, & justos Angelis associas.
Tu Christum de cœlo vocasti,
& Mariam super choros Ange-
lorum exaltasti.

Iacobi 4.

Deus licet dives sit in gratia,
nemini tamen nisi humili con-
fert gratiam. Et quia hæc virtus
præ omnibus in Maria abunda-
vit, ideo & ipsa gratia plena fuit.

Luca 1.

Humili-
tas virtus
Sanctorum
maxima.

Jam claret, quod humilitas est
omnium Sanctorum, & fuit sem-
per virtus maxima. Ipsa meretur,
quod meritis non debetur; ipsa
per:

TABERNACULIS. 743
percipit, quod littera non doce-
tur.

Hæc casum nescit, quia nun-
quam de se magna præsumit.

Qui hanc habet, diligit &
custodit, in pace Christi dor-
miet, & requiescet, sicut Christus
humilibus repromisit, *Discite à Matt. II*
me, quia mitis sum & humilis
corde, & invenietis requiem a-
nimabus vestris.

DE TABERNACULO III,

Id est,

DE PATIENTIA.

CAP. X. *De necessitate patientia*
inter tot misérias hujus vita.

S. **P**ostquam, Domine, de san-
cta Paupertate & Humili-
tate, quædam eloqui dignatus es,
restat jam, ut secundum promif-
sum tuum, de Patientia mirabili
virtute, servo tuo aliqua infi-
nues. Fateor hoc namque coram
te, multum me hac virtute egere,
& valde mihi opus esse multa pa-
tientia,

Patientia
nobis
præcipue
necessa-
ria;

Zz

Qua-

Ob con-
tinuas vi-
tae mise-
rias.

Qualis est enim vita mea, nisi quædam longa miseria, à die natiuitatis usque in diem sepulture mee? Et nihil inter hæc vacat, quod non laborem & dolorem mihi multiplicet.

Et quomodo in hanc veni miseriam, Deus meus! Tu nosti bene, quanta mala circumdederunt me in corporis carcere positum: & nemo est, qui ita novit miseriam hominum sicut tu, Domine Deus noster. Vide ergo, quàm necessaria mihi sit patientia.

Baruch.
3.

Quid est anima mea, quod in terra inimicorum es? Nam si in via Dei ambulasses, habitasses utique in pace super terram. Dereliquisti Dominum Deum tuum fontem aquarum viventium: & fodisti tibi cisternas, quæ non poterant aquas continere, & ideo tradita es manibus odientium te.

Hier. 2.

Quibus
ex pecca-
to obno-
xii fu-
mus.

2. Sed revertere ad me, dicit Dominus, & ego suscipiam te. Propter peccata mea Domine, hæc omnia iusto iudicio tuo evenerunt super me. Peccavi cum patribus meis, & porto grave ju-
gum

Ecclesi. 40.

gum

gum super omnes filios Adam, *Ephes. 2.*
 quoniam filii iræ omnes filii ejus.

Verumtamen nisi subvenisset *Isaia 1.*
 nobis auxilium tuum de cœlo,
 quasi Sodoma fuisset, & quasi
 Gomorra similes essemus, quæ
 submersæ sunt in momento.

Ideoque misericordiæ tuæ *Thren. 3.*
 multæ Domine, quod consumpti
 non sumus: & bonitas magna ni- *Et peris-*
 mis, quod adhuc vivimus Filii *semus, ni-*
 mortis eramus omnes; sed præ- *si Chri-*
 venisti nos in miserationibus *stus nos*
 tuis, & non sicut delictum no- *servasset.*
 strum, sic & judicium tuum, su-
 per abundavit misericordia tua
 super omnia opera nostra pessima.

Recordatus es, quia pulvis su- *Psal. 102.*
 mus: & homo, sicut fœnum, & flos
 agri. Tibi hæc dixit Deus, & Pa-
 ter misericordiarum, ut scirem
 miseriam meam, & causam
 miseriarum omnium rectum ju-
 dicium tuum.

Sed tamen adhuc quæro ex
 omnibus his, si qua sit consolatio
 in Christo Jesu Domino nostro.
 Et si non ad plenum merear con-
 solari, tribue saltem ex parte ali-

Psal. 118.

qua. Quis ergo consolabitur animam meam? Multos inveni desolatores, narrantes mihi iniquas fabulationes, sed non ut lex tua Domine.

3. O consolator optime, dulcis hospes animæ, dulce refrigerium; qui imples omne animal benedictione; aperi manum tuam & effunde benedictionem de cælo super arentem terram meam.

Psal. 142

Expando ad te manus meas, quia sum sicut terra sine aqua tibi. Velociter exaudi me Domine, defecit enim spiritus meus.

Deus super
premiū
homini
refugiū.

Et ego sine te quo ibo? & ad quem confugiam? Tu es, Domine, Deus meus; & ideo suscipe propitius preces meas.

Psal. 36.

Levavi ad te animam meam; tu noli me despicere. Ostendi miseriam, tu noli oculos avertere. Peccavi, noli me condemnare. Tibi dixit cor meum, exquisivit te facies mea Domine, noli me derelinquere.

Matt. II.

Dixisti enim per te ipsum, nos consolari cupiens: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.* Et

ite-

iterum : Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.

Sitit in te anima mea, quam *psal. 62.*
multipliciter tibi caro mea ? In
terra deserta, invia, & in aquosa,
habitatio mea Domine. Terram *Iosue 15.*
arentem dedisti mihi Domine,
da & irriguam superius.

Neque enim parva est miseria *Inter tot*
mea, qua affligor in hac vita mea. *dolores*
Nam quocumque me verto, do- *& adver-*
lores & labores invenio. *sa.*

Et ideo quaeso, ne irascaris
mihi ; quia anxius est in me
spiritus meus, & verba mea non
murmure sed dolore plena sunt.
Effudi in conspectu tuo oratio-
nem meam, & tribulationem *psal. 141.*
meam ante te pronuncio.

Est enim misero saepe conso-
latio, suam miseriam amico re-
velare. Et vulnus tumens dum a-
peritur, minus dolet & citius cu-
ratur. Tibi ergo revelavi cau-
sam meam, Pater misericordia-
rum.

Misero
solatium,
amico a-
perire
mise-
riam.

CAP. XI. *Consolatio afflicti & gementis in tribulatione.*

Exod. 3. D. Quid vis, ut faciam tibi? Animæquior esto, fili mi. *Videns vidi afflictionem populi mei, qui est in Aegypto, & descendi liberare eum.*

Sed cū etiam benefecero tibi, memor eris nominis mei, quia salvator & redemptor tuus ego sum. Jam noli contristari, quia ego ipse qui loquebar, ecce adsum.

Luc. 24. Quare ergo mœrore consumeris? nunquid consiliarius non est tibi? Recordare sermonis, quid promiserim discipulis meis: *Non relinquam vos orphanos; sed mittam promissum Patris mei in vos Spiritum veritatis, ut maneat vobiscum in æternum.* Ille est enim, qui in adversis consolatur corda Sanctorum.

Ioan. 17. S. Hoc de Apostolis, Domine & Discipulis tuis dixisti, & implesti in eis promissum tuum; sed de me nescio, quomodo fiet istud, quoniam non fueram ibi.

D. Nonne & tu discipulus meus vis fieri? S. Et

S. Etiam,

D. Quod dixi eis, dico omni-
bus, quia pusillum & magnum e-
go suscipio. Rogavi Patrem meum
non tantum pro his, sed etiam
pro eis, qui credituri sunt in me
per verbum eorum.

Dicta A-
postolis,
etiam ad
nos spe-
ctant.

Omnis enim, qui voluerit esse
discipulus Christi, particeps erit
honorum omnium, quæ promissi
electis meis. Elegi eos, & posui
eos, ut eant & fructum afferant
in patientia, & fructus eorum
maneant in vita æterna. *Ioan. 15.*

Hoc loquor tibi, ut in me pa-
cem habeas, & in patientia ani-
mam tuam custodias. *Ioan. 16.*

Pacem meam relinquo tibi,
pacem meam do tibi, non quo-
modo mundus dat, ego do tibi. *Ioan. 14.*
Patiens esto, & adversa libens
suscipe.

2. Ne deficias in tribulatio-
nibus, quia tribulatio ignis con-
sumens est. Purgat peccata, ex-
tinguit præsumptionem, fugat
dissolutionem, ingerit salubrem
tristitiam; dat odium mundano-
rum, & facit Christi imitorem.

Tribula-
tionis
fructus

Velles istis lucris carere?

S. Non

S. Non Domine.

D. Hæc tamen operatur in tribulatione vera sapientia. Noli proinde quærere pacem nisi in Deo; pacem & gaudium in Spiritu sancto, quam mundus non potest dare.

S. O pax & gaudium Domini mei Jesu Christi, quales filios tu facere consuevisti, quibus modis te mentibus electorum de cælo veniens infudisti.

O pax & gaudium in Spiritu sancto, quod non datur impiis, sed manifestatur humilibus, & omnibus devotis Dei servis! Utinam dirumperes cælos, & ad me descenderes, & infirmam animam meam visitares frequentius; & experimento discerem, quoniam *benignus est spiritus sapientia, & pax multa diligentibus legem tuam, & gustantibus suavitatem Spiritus sancti.*

Sap. 1.

Psal. 118.

Quàm libenter tunc ista caduca & terrena omnia contemnerem, ut ejus dulcedini semper inhaererem? Quàm patienter omnia adversantia susciperem, cum præ amore ejus grave quicquam esse non

non sentirem? Et quid tunc ultra oblectare me posset, quando ille sic me absorbuisset.

3. O quàm suavis est Domine spiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios gratiæ demonstra- res, pane suavissimo de cælo præstito, esurientes animas replesti bonis internis, fastidiosos divites dimittens inanes; quia consolatione sancti Spiritus digni sunt. *Sap. 12.*

Hæc omnia operatur unus & 1. Cor. 12. idem Spiritus tuus, dividens singulis prout vult, adjuvans infirmitatem nostram, & consolans nos in peregrinatione nostra, in grâdi exilio quo relegati sumus.

Sed scio, Domine, quia hæc est hora diei tertia, quando Petrus aperuit os suum, & loquebatur verbum tuum cum fiducia magna; quando repletus est vino novo, quod lætificat cor hominis, quando unctus est oleo gratiæ & lætitiæ, cum consortibus suis. *Act. 2.*

Hæc est hora, de qua Coapostolus ejus dicit: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spi-* *Rom. 5.*

Rom. 8.
Phil. 4. Spiritum sanctum, qui datus est nobis: quia non accepimus spiritum huius mundi. sed spiritum qui ex Deo est. Et scripsit dicens: Gaudete (fratres). in Domino semper, iterum dico gaudete. Dominus enim prope est.

Vere illi prope erat, qui tantam gratiae copiam à Domino perceperat; ut esset ipse plenus, & alius propinaret ex abundantia cordis tam multiplices consolationes. Sive (inquit) mente excedimus, Deo, sive sobrii sumus, vobis, omnia propter vos charissimi.

Psal. 39. Hæc est hora, in qua Prophe-
ta lætatur, dicens: Et immisit in os meum canticum novum, car-

Psal. 70. men Deo nostro. Exultabunt labia mea, cum canta vero tibi; &

Psal. 83. anima mea, quam redemisti. Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum. Et plu-

Hebr. 6. res fuerunt, qui de hac mulea præcinuerunt, & gustaverunt bonum Dei donum; virtutis quoque & gratiam, quam habebant.

Deus meus, tu eis hoc dedisti; Deus tu propitius eis fuisti, &

eos interius per spiritum tuum
docuisti. Beati sunt servi illi, qui
coelestium bonorum participes
fieri meruerunt, & tam dulci &
pio Domino servire die ac nocte
amaverunt.

Non sunt de terra vita & con-
versatio eorum; sed vivunt de
memoria aeternorum corda illo-
rum. Saturati sunt de opimis *Psal. 16.*
bonis Domini, & utinam dimit-
tant reliquias suas parvulis suis;
ut edant pauperes & saturentur *Psal. 21.*
de micis, quæ cadunt de mensa
dominorum suorum.

Sed ubi est hora illa, de qua
rursus scriptum est: *Hæc est hora* *Luca. 22.*
vestra, & potestas tenebrarum?
Domine Jesu (si bene memini)
verba tua sunt hæc. Et alia com-
plura ad memoriam revocare me
delectat; quia scio, quod propter
me omnia facta sunt & scripta.

CAP. XII. *Verbis & exemplo*
Christi, item Patriarcha-
rum, patientia sua-
detur.

Vbi est, Iesu bone, verbum sa-
lutis nostræ, quod locutus

Matt. 26.

es in tristitia animæ tuæ? *Tristis est anima mea usque ad mortem.*

Mar. 14.

Et statim postea ad discipulos: *Venit hora, ut tradatur filius hominis in manus peccatorum, & crucifigatur & occidatur.*

Ioan. 12.

Et alibi: *Pater sancte, si sic a me ex hac hora; sed propterea veni in hanc horam, ut scilicet Jesu*

Ioan. 11.

Ioan. 12.

bone moriaris pro populo, & non tota gens pereat. Quia nisi granum frumenti, quod est Christus Dominus, cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum affert.

Tristitiæ
Christi
pro nobis
assumptæ
fructus.

O felix & beata hora, qua homo redemptus est ab æterna morte! O læta & grata nimis tristitia, quæ perpetuam nostræ perditionis deterfit mœstitiā, reddiditque mortalibus amissa gaudia paradisi.

Hic erat fructus, Jesu, sacræ passionis tuæ & tristitiæ multæ pro nobis assumptæ, ut hominem perditum ad vitam perennem reduceres.

Ergo illa hora non erat gaudii, sed mœroris; non consolatio-

tio-

tionis, sed passionis; non pacis,
sed afflictionis, ut diceret, Jesu,
turbis: *Tanquam ad latronem* *Matt. 26*
existis cum gladiis & fustibus,
comprehendere me?

Hæc plane fuit hora turbinis
& nebulæ, quoniam clamabant
vehementer Judæi: *Crucifige,* *Marc. 14.*
crucifige eum, reus est mortis. Je- *Matt. 27.*
sus tamen tacebat; & cum accu-
saretur à principibus sacerdotum
nihil respondit.

2. Quid nunc conquereris a-
nima mea? Dic, ubi sit patientia
tua? Tu rea es, & Jesus pro te in
pœna est. Tu peccasti, & ille fla-
gellatur. Tu fecisti hoc malum
grande quod deleri non potuit,
nisi ejus innocenti morte.

Quid igitur retribues ei, pro
omnibus quæ tribuit tibi? Et
quam commutationem dabis pro
anima tua? Ille pro te posuit ani-
mam suam, quid rependes ei? *Ca-* *Psal. 115.*
licem (inquam) *salutaris acci-*
piam, & nomen Domini invo-
cabo. Juste omnino Et si volue-
ris non ingratus esse, stude &
istum bibere.

3. D. Potes calicem bibere, quæ
ego gustavi?   A a a   S.

Phil. 4. S. Et dixi: Omnia possum in eo
qui me confortat.

Matt. 26 At ille: Bibite ex eo omnes. Bibi-
Prov. 9. te vinū meū, quod miscui vobis.

Ioan. 6. Et iterum dico vobis: Nisi man-
ducaveritis carnem filii homi-
nis, & biberitis ejus sanguinem,
non habebitis vitam in vobis. Et
ne dixeritis in cordibus vestris:
Ibidem. Durus est sermo iste, & quis po-
test eum audire?

Respicite ad me, & videte,
quia ego solus portavi pondus
diei & æstus. Et si fuerunt qui-
dam, qui portaverunt onus gra-
ve, sed quid in comparatione
mei?

Psal. 24. Ego in innocentia mea in-
gressus sum per foramen acus:

Psal. 68. Infixus sum in limo profundi, &
Isaia 61. non fuit in me culpa. Torcular
calcaui solus, & de gentibus non

Psal. 128. erat vir mecum. Supra dorsum
meum fabricaverunt peccato-
res, prolongaverunt iniquitatē

Luce 24. suam. Videte manus meas, & pe-
des meos, quia crucifixus sum pro
vobis.

Ioan. 20. Mittite manus vestras, & co-
gnoscite loca clavorum meorum.
Palpate vulnera mea, & videte,

quia fluunt sanguis & aqua de latere meo. Afferte vasa cordis vestri, & suscipite liquorem balsami. Oleum misericordiae & gratiae recondite in vasis vestris.

Sugite mel de petra, oleumque de saxo durissimo. Aperui januam cordis mei, intrate in illud. Latus lancea perforari feci, abscondite vos in illo.

4. Quid debui ultra facere, & non feci? Respondete mihi, * Manete in me, & ego in vobis. Libenter sufferte aliquid pro me, ego sustinui tam multa pro vobis. Feci leve & portabile exemplo meo, ne formidetis crucem, quam cernitis.

Accedite ad me omnes qui in tristitia estis, qui angustiamini in visceribus vestris, qui consolationem non habetis.

Ego enim sum consolator vester. Cur timetis in die mala? Ego sum protector vester, adiutor in opportunitatibus, in tribulatione. Dicite mihi, quando non affui sperantibus in me? Quando defui clamantibus ad me?

In Psalmo quid scriptum est,

Aaa 2

&

* Ioa. 14.

Christus
tanta
passus,
nobis
crucem
alleviat.

Psal. 9.

Deus non
deest af-
flictis &
desolatis.

Psal. 33.

& quomodo legistis? *Iuxta est Dominus his, qui tribulato sunt corde, & humiles spiritu salvabit. Clamaverunt justī, & Dominus exaudivit eos, & ex omnibus tribulationibus eorum liberabit eos.*

Tribulatio signum divinae dilectionis,

Ecce, quibus exhortor vos verbis, ut non deficiatis in tribulationibus. Magis gaudere deberetis, quod tribulamini in hoc mundo. Signum dilectionis aestimate, & vere signum est electorum meorum.

Apoc. 5.

Aperite librum signatum, foris & intus scriptum, (vetus dico & novum testamentum) legite & intelligite, quia nemo Sanctorum fuit, qui tentationibus & passionibus variis non sit examinatus, qui non sit injuriam passus, qui non fuerit in omnibus his Deo acceptior & sanctior coram hominibus effectus.

Virtus adversis clarescit.

Sancti mei in adversis proficiunt, in tribulationibus odorem innocentiae suae per patientiam ostendunt.

Gregor.

Bonus esse Abel reruit, quem malitia Cain non exercebat. Castus

stus

scus quomodo quis putatur, nisi quem carnis lascivia vincere non potuit? Pudicitiae amator ostenditur, qui cum Joseph casto juvene contra visus suadentis foeminae luctatur.

CAP. XIII. *Patientia praecipue exercenda in mortificatione propria voluntatis.*

Obediens verus etiam probatur, qui propriis voluntatibus contraire nititur. Et hic cum fidei Abraham, pro obedientiae virtute laudabitur; & benedictione caelesti replebitur, quia magis obedit voci Dei, quam voci carnis suae, quae semper propriis motibus agitur.

De propria voluntate quid dicam? Ipsa est, quam maxime odit anima mea. Non est mihi quicquam acceptum, quod voluntate propria fuerit vitiatum. Parva & magna simul maculat bona, quemadmodum vera obedientia cuncta facit esse incorrupta.

Agat bonum aliquis ex propria voluntate, & minus erit; et

Voluntas
propria
corrum-
pta om-
nia,

Obedien-
tia pul-

chrā
commen-
datio.

760 DE TRIBUS

iam nonnunquam culpabile. Dimitte ex obedientia bonum, & fiet majus. Crevit enim usque ad contemptum sui, & pervenit ad Jesum filium Dei, & exemplum obedientiae ejus.

Quam paucos ego invenio, qui hoc obedientiae fulgent exemplo? Unusquisque quod illi bonum videtur, libenter agit, propterea saepe errat.

Scitote filii obedientiae, quia malum agere nunquam licet; bonum autem propter obedientiam quandoque intermittere, ad perfectum vos ducit.

Sicut enim perfecta charitas seipsam non quaerit, sic vera obedientia extra videre proprium semper tendit.

Mihi obeditis, cum praepositis vestris subjacetis. Mihi vivitis, dum vos immolatis. Ego vos vivificavi, ego pro vobis occisus fui; & vos mecum vivetis, si comortui fueritis.

Mortificate filii mei, mortificate proprias voluntates, proprium videre, proprium consilium, & omne parvum & carnale desiderium.

Occi-

TABERNACULIS. 761

Occidite inimicos istos, alioquin ipsi occident vos. Erunt vobis fudes in oculis, lancea in latere, serpens in via, & ursa in semita, si non occideritis eos.

Mortificatio
proprie
voluntatis
quàm
necessaria.

Non sinent vos dormire in lectulo pacificæ conscientie, & pacem auferent de corde terræ vestræ; quia isti sunt, qui conturbant Israel; hoc est, fidelem animam, Deum videre cupientem. Admonui vos. Videte igitur, quomodo caute ambuletis, quoniam dies mali sunt, & abstinete ab omni specie mala.

Ephes. s.

CAP. XIV. De exemplis Prophetarum & Martyrum, quibus docetur patientia.

PROPOSUI vobis Patriarchas: & si parum est, adducam Prophetas, quoniam ipsi tribulationes multas experti sunt in hoc seculo nequam.

Primus dicit: Tribulationem *Psal. 114.*
& dolorem inveni, & nomen Domini invocavi. Tribulatio & *Psal. 118.*
angustia invenerunt me, mandata tua non sum oblitus. Multa *Psal. 33.*

tribulationes justorum, & de omnibus his liberabit eos Dominus.

**Exemplo
Prophe-
tarum
patientia
in tribu-
latione
exercen-
da.**

Psal. 119

Considerate tamen vim verborum, quia Propheta in seipso semper invenit laborem & dolorem: sed consilium evadendi habuit, cum ad Deum in omni pressura cordis sui clamavit. Hic iterum dixit: *Ad Dominum cum tribularer clamavi, & exaudivit me.*

Thren. 1.

Secundus dicit: *Ego plorans ploravi, & oculus meus deducens aquam; quia longe factus est à me consolator, convertens animam meam. Factus sum in derisum omni populo meo, canticum eorum tota die. Replevit me amaritudinibus, inebriavit me absynthio. Confregit ad numerum dentes meos, cibavit me cinere. Et repulsa est anima mea, oblitus sum bonorum. Et dixi, Perit finis meus, & spes mea à Domino.*

Attende verba ista, quia verba lamentationis sunt, & scripsit hæc Hieremias Propheta.

Sed consolationem suam etiam invenit, cum iterum subdit:

Pars mea Dominus, dixit anima Thren. 2.
mea, propterea expectabo eum.
Bonus est Dominus sperantibus
in eum, anima quarenti illum,
quia non in sempiternum repel-
lit Dominus.

Tertius dicit: Va mihi, quia Mich. 7.
factus sum, sicut qui colligit in
autumno racemos vindemia.
Non est botrus ad comedendum,
immatura ficus desideravit a-
nima mea. Perit sanctus de ter-
ra, & rectus in hominibus non
est.

Consolatur tamen seipsum,
dicens: Ego autem ad Dominum
aspiciam, & expectabo Deum
salvatorem meum, Audiet me
Deus meus. Cum sedero in tene-
bris, Dominus lux mea est. Iram
Domini portabo, quoniam pec-
cavi ei. Educet me in lucem,
videbo iustitiam eius.

Ecce testimonia Prophetarum,
quomodo sunt compuncta
corda eorum, & qualiter in Deo
sunt consolati spiritus ipsorum.

Patientiam Job etiam nolitis.
Magnum utique patientiæ spe-
culum, datum omnibus servis

Aaa 7. meis

meis in solatium. Alias quoque Sanctorum passionibus, persecutionibus, & tentationibus non ignoratis.

Item exemplo
Ss. Martyrum.

Hi namque omnes, & maxime sancti Martyres, gravioribus sunt probati suppliciis, & per patientiam sunt persecutorum suorum facti victores.

2. Tim. 2.

Nonne si bene perpenditis, nemo dignus erit coronari, qui non legitime videtur certare? Et enim in certamine probatur bonus miles. Deponite certamina tentationum & conflictus tribulationum, & nulla erit victoria. Et si nulla victoria, recte nulli debetur mercedis corona.

Iacobi 1.

Dicit ergo S. Iacobus Apostolus: *Omne gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis.*

1. Petr. 3.

Et S. Petrus: *Si quid patimini propter iustitiam, beati.*

Phil. 1.

Et Paulus: *Quia vobis donatum est in Christo, ut non solum in eum credatis, sed pro illo patiamini.*

Tu quoque horum admonitionis exemplis & doctrinis, omni tempore patientiam in corde serva;

serua; & in omni tribulatione & angustia te ipsum mihi resigna.

Quis tibi nocere poterit, si *1. Petr. 3.*
bonus æmulator virtutis fueris?
Ecce omnes gemitus tui numerati sunt; & tam paruum nihil poteris, pro quo non coronaberis.

In tribulatione positus, memento, quod hæc est via Sanctorum, per quam transitur ad regna coelorum.

CAP. XV. *Commendatur Patientia consideratione utilitatis, laboris momentanei, & mercedis æternæ.*

CONSOLARE etiam te ipsum, quia Christo Jesu Domino tuo in hoc assimilaris, & gratias age, si modicum illi retribuere possis.

Dico tibi, quoniam majoris meriti est adversa pati, quam bona operari.

Quàm plurimos servos ego videor habere, sed parum possunt sustinere. Modica tribulatione franguntur, pauca contumelia

Majoris meriti est mala pati, quam bona operari.

irritantur, levi occasione scandalizantur, cito de illata injuria conqueruntur, multa argumenta cogitant, quando arguuntur. Non est ista via bona, sed mihi & omnibus Sanctis dissimilis valde.

**Pacem
patientia
parit.**

Iacobi 5.

Quidam etiam dicunt, quia parvam pacem habent; & ego dico, quod ideo pacem non habetis, quia patientiam non servatis. Ideo pacem non habetis, quia proprietarii estis, quia carnales estis, & secundum hominem ambulatis. Unde bella & lites in vobis, nisi ex concupiscentiis vestris?

Joan. 14.

Pacem in presenti vita non invenietis, nisi in patientia vestra. Quanto quis patientior fuerit, tanto majori pace perfruetur.

Matth. 10

Pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat. Pax mea in patientia multa; in malorum tolerantia, in contemptu secularium gaudiorum. Qui enim voluerit esse amicus Dei, sic oportet eum facere.

*Non veni mittere pacem in terram, sed gladium. Pax in terra
gru*

erithominibus bonæ voluntatis; *Luca I.*
quia *non est pax impiis*, dicit *Isaia 48.*
Dominus.

Habe pacem in Deo, & non
cum mundo; pacem non cum vi-
tiis & concupiscentiis vestris,
sed pacem contra vitia pugnan-
do fortiter. Hæc est bona & san-
cta pax, & acceptabilis mihi.

2. Memento etiam in tribula- **Labor**
tione tua, quia omnis labor & **brevis,**
dolor finietur brevi tempore, sed **merces**
merces erit æterna & copiosa a- **perpetua.**
pud me in cœlis.

Rursum attende de damna- **Pœnæ æ-**
tione multorum, quanta erunt **ternæ**
cruciamenta eorum. Si tam pa- **gravitas,**
rum modò vales sustinere, quid
fiet de inextinguibili pœna in-
fernali?

Infer digitum tuum in flam-
mam ignis, & forsitan vix tolera-
re sufficis. Quid ergo erit, si to-
tum corpus mittatur in gehem-
nam ignis?

Noli proinde timere eum, qui
occidit carnem, nec indigneris
ei, qui flagellat miserum corpus;
sed time eum, qui postquam oc-
ciderit, potestatem habet & cor-
pus

pus & animam perdere in gehennam.

Istud dico time, istud pondera, istud frequenter cogita; & videbis quod nihil est omnis tribulatio tua.

In omnibus igitur mundi prefuris, his verbis consolaberis: *Pacien-*
tius esto usque ad adventum
Domini, quia finis omnium mox
appropinquabit. Transiit omnis
mundus & concupiscentia ejus.
Qui etiam nihil amat in mundo, levius adversa tolerat.

Pii à
mundo
alieni;

3 Decipiuntur omnes amatores ejus in nihilo confidentes. Sancti verò homines ad æterna præmia anhelant, & exire de mundo citius concupiscunt.

Nil in eo habere volunt, sed thesaurum in cælo sibi reconducunt. Adversa tamen multa sustinent, sed patientiæ armis se defendunt.

In adversis divinæ voluntati se submitunt.

Luce 22.

Sæpè carere adversitatibus & tribulationibus mallent, sed tamen in omnibus his se manibus meis commendant; dicentes: *Pater fiat voluntas tua. Pater non sicut ego volo, sed sicut tu vis.*

Qm.

Omnia quacunque voluit Do- *Psal. 134.*
minus, fecit in caelo & in terra,
in mari & in omnibus abyssis: &
ideo nemini contingit adversitas
sine mea permissione & iusta or-
dinatione.

S. Domine, tu omnia nosti; tu
scis quid expediat mihi. Ecce
servus tuus sum ego, fiat mihi se-
cundum verbum tuum.

Omnia iudicia tua vera sunt
& recta; hunc humilias, & hunc
exaltas, quia in manu tua sunt o- *Psal. 118.*
mnes fines terræ. *Iustus es Domi-*
ne, & rectum iudicium tuum:
Fidelis es & sanctus in omnibus
operibus tuis: In voluntate tua *Psal. 144.*
cuncta sunt posita, & non est, *Esth. 1.*
qui possit resistere tibi. Tu enim
fecisti caelum & terram, mare &
omnia, quæ cæli ambitu conti-
nentur.

Dominus univerforum tu es; *Ibid.*
propterea in manus tuas com-
mendo spiritum meum, quia re-
demptor meus tu es.

Liberator meus ab inimicis
meis iracundis, passionibus, & *Psal. 15.*
vitiis meis; susceptor in tribu-
lationibus, consolator in angu-
stiis

fiis multis, quæ circumdederunt
me nimis. Domine patientia mihi
necessaria est, patientia defen-
satrix mea.

Dixi *Patientia*, soror mea est:
Paupertati, amica mea: *Humili-*
tati, domina mea & mater mea.

Vos estis omnes dilectæ Do-
mino, & verbis oris ejus benedi-
ctæ. Utinam mihi & omnibus ser-
vis ejus tam gratæ & jucundæ,
quemadmodum illi acceptæ.

Obsecro semel & iterum, ut
permaneatis nobiscum usque in
finem vitæ nostræ; quia securi ad
Dominum veniemus, si vobis-
cum permanferimus.

THOMÆ A KEMPIS,
GEMITVS ET SVSPIRIA
ANIMÆ POENITENTIS;
S E U,
DE VERA COMPUNCTIONE
C O R D I S.

G

F

m
te
p

i
e
t
e

a

GEMITUS ET SUSPIRIA
ANIMÆ POENITENTIS.

Flete mecum omnes amici pii gemitus mei, & videte dolorem tuum meum, quia vehemens est. Attendite plagam meam, quoniam gemitus peccatoris resipiscitis profunda est.

Quid est, quod defleo? Hoc inquam est, quia projectus sum à facie Dei cœli, à facie oculorum eius. In tenebris & in umbra mortis sedeo, & lumen cœli non video. *Psal. 30.* *Tob. 5.*

Quale igitur gaudium potest esse mihi? Miser ego homuncio descendi ab Hierusalem in Hiericho, & incidi in latrones crudelissimos, qui etiam despoliaverunt me tunica immortalitatis, & plagis impositis abierunt semivivo relicto. *Luce 10.*

Invenerunt me custodes civitatis, percusserunt me & vulneraverunt me: tulerunt pallium meum custodes murorum. *Cant. 5.*

Nunc ergo filia Hierusalē nuntiate Dilecto, quia dolore repletus

tus

*Ioan. 11.
Matt. 8.*

tus sum. Mittite ad illum dicen-
tes: *Ecce Lazarus, quem amas,
infirmatur: Domine, puer meus
jacet in lecto paralyticus, & ma-
le torquetur. Jam multos annos
habeo in infirmitate, claudus sum
ego servus tuus ex utero matris
meæ; quia gravi vinculo origina-
lis peccati obnoxius sum & con-
strictus.*

**Formido
& terror
peccato-
ris.**

2. Filius Adam prævaricato-
ris ego sum, & filius mortis, to-
tus in peccatis natus. Miserabilis
introitus meus, & horribilis exi-
tus meus. Et quo fugiam? Ne-
scio.

Psal. 138.

*Si ascendero in cælum, tu il-
lic es, qui peccantibus non par-
cis: Et si descendero in infernum,
ades, ut punias prævaricantes?*

**Ob judi-
cem ubi-
que im-
minentē.**

Ubi abscondam me à vultu iræ
tuæ, quia peccavi nimis in vita
mea? Aspexi sursum in cælum, &
dixit Deus: Tollatur impius, ne
videat gloriam Dei.

Luca 13.

Respexi iterum in abyssum,
insonuit vox terribilis: *Ligatis
manibus & pedibus projicite
eum in tenebras exteriores; ibi
erit fletus & stridor dentium.*

Ex-

Exhinc conturbatus factus cœ-
pi pavere, & multum mœstus esse;
sed & omnia ossa mea immutata
sunt à facie iræ & indignatione
Domini *Timor & tremor vene-* Psal. 54.
runt super me, & contexerunt
me tenebra.

Et dixi: Quis ergo poterit Psal. 129.
salvus esse? Si iniquitates obser-
va veris, quis sustinebit? Terribi-
le & sanctum nomen ejus. Psal. 110

3. Sed nunc tace anima mea; Consola-
Audi enim consolatoriam vo- tio pec-
cem, loquentem ad eos, qui in catoris.
tristitia & luctu sunt; Scribe:
Beati qui lugent, quoniam ipsi Matt. 5.
consolabuntur. Et iterum; Pœni- Matt. 3.
tentiam agite, appropinquabit
enim regnum cœlorum.

Vox Domini consolantis ter- Hier. 3.
vos suos; Vox Domini post ter-
gum monentis. Convertimini filii Ezech. 18
hominum, & vivite. Converti-
mini ad me, & ego convertar
ad vos. Venite ad me omnes, qui Matt. 11
laboratis & onerati estis, & ego
reficiam vos.

Et Propheta occurrens mœ- Psal. 33.
rentibus, sic ait: Iuxta est Domi-
nus his, qui tribulato sunt corde.

Et

Psal. 29.

Et de semetipso loquitur verbum
consolatione plenum. *Audivisti
Dominus, & misertus est mei,
Dominus factus est adjutor
meus, quoniam non sprevit de-
precationem pauperis.*

Ecce adhuc locus est, & nec-
dum clausa est janua. Poteris er-
go per poenitentiam omnia in-
staurare, & mala quæ fecisti, &
bona quæ omisisti.

Luca 19.

Jam noli nimis expavescere.
*Venit enim filius hominis quære-
re & salvum facere, quod pe-
rierat. Et rursum: Non veni vo-
care justos, sed peccatores.*

Matth. 9

Fiducia
peccato-
ris resi-
piscitis.

4. Eleva igitur te anima mea
in confidentiam bonam, quia
Dominus locutus est. Vita tua
inferno appropinquavit, & mor-
ti tradita eras: sed Deus misertus
est tui, & cogitavit tecum facere
misericordiam suam.

Gen. 3.

Timuisti valde à facie Dei, &
cogitasti, ut absconderes te ab
eo, sicut pater Adam fecit, quan-
do peccavit: sed hoc frustra co-
gitasti. Meditata es quoque fu-
gamin aliquam regionem, quem-
admodum Jonas fugit à facie

Iona 1.

Do:

COMPUNCTIONE. 777

Domini in navim: sed & in hoc vane laborasti. Neque enim occultando, neque fugiendo manus Dei evades.

Revertere igitur per aliam viam in regionem cœlestem, quam ostendit tibi Deus, ut ambulares per eam.

Hæc est via: Pœnitentiam agite. Optimum consilium & forte auxilium datum est tibi de cœlo. Consilium tale est, ut digne pœniteas, & flendo peccata tua vindices; & sic reconciliata pacem habeas ad Deum.

Auxilium tuum à Domino, qui fecit cœlum & terram. Qui cum tantus esset, pro te omne debitum solvere dignatus est. Tradidit enim in mortem animam suam, & pro transgressoribus exoravit, ut non perirent; & ita morte sua eripuit te à morte æterna, & auxiliatus est tibi per crucem suam.

5. Istud quoque recom-
dans fidelibus Paulus Apostolus
ait: *Peccata nostra tulit, affligens
illa cruci, condonans nobis om-
nia delicta, ut vivamus cum il-
lo.*

Hinc

Psal. 123.

Ephes. 5.

Isaia 53.

Coloss. 2.

1. Tim. 1.

Hinc in alio loco idem Apostolus loquitur: *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere.* Ecce qualem consolationem, & quantam spem reliquit Deus peccatoribus; sed poenitentibus, sed conversis.

Memento verbi sancti sui, in quo spem dedit tibi. Et nunc Domine, prosterno me in oratione ante te, & clamo ex toto corde meo.

ORATIO
Peccato-
ris ad
Deum se
conver-
tentis, &
pro mise-
ricordia
suppli-
cantis,
devotissi-
ma.

6. Domine Deus, sancte Pater, peccavi in coelum, & coram te, & non sum dignus vocari filius tuus. Sed Pater mi, fac me sicut unum ex mercenariis tuis.

Iuste agis, si projicis me à facie tua: sed misericorditer facis, indignum omni beneficio recipiendo.

In hac confusus misericordia, procido ad pedes tuos, lacrymas fundo, vestigia tua adoro & osculor devote, te deprecans humili & contrito corde.

Respice misericors Deus super pulicem unum & canem mortuum;

COMPUNCTIONE 579

tuum; & propitiare mihi, sicut
beatissimæ Mariæ Magdalenæ
quondam peccatrici veniam ad
pedes tuos tam cito promerenti.

Præte de misericordiam tuam *Psal. 32.*
scientibus te; da dexteram pro-
fugo servo tuo, & videant oculi
tui piissimi contritionem cordis
mei. Nec irascatur Dominus
meus in perpetuum, super malig-
nitatem servi sui; sed universæ
multitudinis misericordiæ suæ à
seculo recordetur, & sit hodie
placabilis in servum suum.

Exaudi, Domine, hanc uni-
cam petitionem, quam fundit co-
ram te servus tuus, genua flectens
ante omnipotentiam tuam, ado-
rans super terram vultum gloriæ
tuæ; quia stulte egi & insipienter
nimis, multoties offendens man-
suetudinem tuam, non veritus
thronum regni tui.

Dimitte obsecro omnem no-
xam servo tuo, & ne deleas no-
men meum de libro viventium;
sed in electorum tuorum numero
me scribere digneris, ut inveniar
in laudem & gloriam sancti no-
minis tui. Amen.

Bbb

20

Longani-
mitas Dei
in expe-
ctando
peccato-
res.

780

DE VERA

7. O quanta est misericordia
tua Domine, qui, ut bonitatem
tuam abundantius ostenderes,
voluisti hominem dignum morte
à morte liberare! Insuper profu-
gos & fugitivos voce benignissi-
ma revocare studuisti, mittens fi-
deles servos & amicos tuos hora
coenae dicere invitatis, quia pa-
rata sunt omnia, venite ad nu-
ptias.

Dehueras ex iustitiae ordine
misisse expeditos vernaculos post
inimicos tuos, qui noluerunt te
regnare super se, & occidere ho-
micias illos, quia dignierant;
aut in carcerem mitti, donec
redderent novissimum quadran-
tem; aut deputari cum iis, qui in
inferno sunt.

Psal. 107

Psal. 59.

Si Deus
statim

Sed non es usus hac potesta-
te, sed omnem mansuetudinem
tuam ostendisti, patienter ferens
omnia usque ad tempus, ut libe-
rentur dilecti tui, & fugiant à fa-
cie arcus; hoc est, ut iudicium
horrendum conversione digna
praeveniant.

Si enim voluisses extendere
manum tuam in impios, & in
cun-

COMPUNCTIONE. 781

cunctos qui peccaverunt, multos
perdidisses, qui jam amici tui fa-
cti sunt, & inter primos apud te
locum invenerunt.

Non haberes nunc Petrum,
qui ter negando peccavit; nec
Paulum, qui persequendo bla-
sphemavit; neque Matthæum pu-
blicanum, qui terrenis lucris in-
biavit; sed nec unum quidem de
principibus magnis Apostolis
tuis, quos constituisti iudices su-
per omnem terram.

Nunc quidem charissimi tibi
facti sunt, & nota fecisti eis om-
nia, quæcumque audisti à Patre;
& clarificatus es in eis, & ipsi
clarificaverunt nomen tuum su-
per terram.

Hæc fecit omnipotens manus
tua, & misericordia tua, & dex-
tera tua repleta omni dulcedine.

Abscondens enim omnem i-
ram tuam, voluisti nos facere fi-
lios gratiæ, & consortes divinæ
naturæ, & cohæredes regni tui.

8. O fons pietatis & infinitæ
miserationis, qui nunquam super-
effluere cessas, sed appropin-
quantibus tibi semper expansus

Bbb 1

per-

puniret
impios,
multi ef-
sent dam-
nati, qui
jam sunt
beati.

Ioan. 21.

permanes. Ad te utinam omnes
ingrediantur, & gustent de cibis
mensæ tuæ, quoniam suaves sunt,
& non est in illis mors neque a-
maritudo aliqua.

Sed non in omnibus beneplac-
itum est tibi. Multi enim con-
vertunt se retrorsum, diligentes
hoc seculum magis, quàm ceterum
sanctorum filiorum tuorum; de-
sperantes semetipsos, & servien-
tes immunditiis & iniquitatibus,
quorum manet iudicium cer-
tum; & longe à te facti, sub sen-
tibus esse delicias putant.

Iob, 30.

Dei pie-
tas erga
suos.

Dilecti verò filii tui, & fideles
servi tui odientes mala, ipsi dili-
gunt te in toto corde suo, medi-
tantur die ac nocte in mandatis
tuis, & hos abscondisti iub alis
tuis, ne capiantur illecebris se-
culi.

Hi plerumque desiderio ma-
gno vitæ perpetuæ flagrant, et
citius dissolvi cupiunt, ut tecum
multo felicius vivant.

Et cum non exaudiantur ad
voluntatem suam, fit tamen ad
salutem ipsorum & tuam dispen-
sationem, ut adhuc laboribus ex-
erceantur, Non

Non

COMPUNCTIONE. 783

Non quod tu, Domine, minus illos tunc diligas, quia illorum mox preces & desideria non imples: sed differendo copiosius vis remunerare, quos amplius fatigari in hoc mundo permittis.

Dilatio
exaudi-
tionis
piis cedit
in bonum.

Bene illis, qui tantam affecuti sunt à te gratiam; qui jam æternæ vitæ desiderio æstuant: & per fructum boni operis, manipulos retributionis præstolantur.

Ego qui peccator sum, & peccatorum meorum pondere premor, quomodo levare audeam oculos meos, in montes istos proximios, sanctos tuos & perfectos viros, qui terrenam habitationem tanquam vallem lacrymarum, altitudine conversationis, excreverunt, & cœlum jam contemplationis acumine tangunt?

9 Væ, væ, væ, (inquit Joannes Apostolus) *habitantibus in terra*. Væ carnalibus mentibus, & hunc mundum adhuc per desiderium inhabitantibus. Væ etiam his, qui passionum multarum aculeis circumdantur.

Et væ longe errantibus à via

B b b 3

ju.

justorum, qui non flent, sed vane
rident, & (quod gravius est) cum
in præsentia Dei male agunt,
hoc ipsum non metuunt, sed su-
bito parvipendunt.

Quid ergo mirum, si nunc do-
leo, si tamen (ut dignum est) &
vere doleo? Nam dolor internus
mutat affectum hominis, & non
vult gaudere, nec a modo conso-
lari in terrenis.

Vide quæ
& quanta
sit homi-
ni pio
materia
doloris &
lacryma-
rum.

Vide unde dolere & flere de-
beas. Satis raro perfecte se colli-
git animus, & interdum vix lu-
cet de superveritas, & modica
ex parte fruitur anima suo coele-
sti cibo. Ideo merito gemere po-
test amore gravata terreno; quia
Deo facta est & sibi ipsi tam ig-
nota.

Psal. 101.

Deploret igitur, quicumque
cor intus habet, in semetipso, &
dicat: *Quia cinerem tanquam
panem manducabam, & potum
meum cum fletu miscebam.*

Hoc, inquam, est, quod intra
me ipsum percogitans defleo,
quia terrenis (proh dolor) & vi-
sibilibus rebus sine necessitate
sepius implicor, aliquoties dele-
tor,

tor, quandoque difficulter
(quod gravius est) avellor.

Heu me ab iis, quæ nociva
mihi sunt, & quæ detestor sæ-
pius & odi, rursus tamen capti-
vor ab illis.

10. O lutum, lutum, usque-
quo adhærebis mihi? O tenebræ
& lubricum, quamdiu involvar
à vobis? Quamdiu patiar vos, &
quousque ero vobiscum?

Magna infirmitas mea, ut sta-
re sit difficile, proclivum autem
vitiis & mentis calamitatibus
succumbere.

Sum etenim terrenus, de terra
formatus; & ideo naturali fragi-
litate plus terrenis quàm cœle-
stibus me sentio cogitationibus
commoveri.

Æterna bona minus a vide
quæro, quæ sursum sunt non fa-
pio, & arescit tanquam testa vir-
tus mea, quia oblitus sum come-
dere panem meum: Meum, in-
quam, meum, quem Deus Pater
dederat mihi, sed jam mutatus
est mihi in terrenum. Et qui cœ-
lesti frumento satiari potuissem,
ecce manduco cinerem.

Questus
hominis
carne circ
cumdati,
ob mise-
riam &
pericula
vitæ præ-
sentis.

II. Miser & multum infelix ego sum, qui ad hanc inediam perveni; ut superna nesciens & negligens, ad amandum hæc inferiora me vertam.

Ad edendum & gustandum delicias perpetuas, super mel & favum dulciores, creatus eram; sed peccans in Deum meum excacatus sum, & illas amisi epulas, atque mundi hujus cupiditatibus foveor.

Tantoque licentius cor meum ad singula terrena solatia effusum est, quanto longius se ab intimis expulsum deprehendit.

Conversus tamen aliquando ad meipsum, in istis terrenis felicem me non invenio.

Nam multis adversitatibus multisque doloribus circumdor & repleor; & in multa positus angustia, sæpius contristor, & quid eligam ignoro.

Coarctor nimis è duobus, & quid præponam alteri, tarde quidem & vix discerno. Illa quæ supra me sunt peto, ut veniant, & non semper præsto sunt; hæc quæ infra me Deus posuit, opto ut di-

Æstum
seu luctū
hominis
inter cælum &
terram
positi,
graphice
exprimit.

COMPUNCTIONE. 787

discedant, & ipsa manere juxta
me non vocata volunt.

Veniunt catervatim ad me, & Terrēna
cum eis cogitationes diversae; desideria
quædam ex seculo, aliquæ ex quam cal-
carne, plures ex diabolo, & cir- lide se
cumdantes me undique dicunt: homini
Os tuum & caro tua sumus. insinuant

Maneamus paululum apud te.
Consenti nobis: Amicus esto
noster, & sede hic etiam apud
nos.

Blandimentis suis & promif-
sionibus magnis astute mihi infi-
diantur; minis & terroribus va-
riisque malorum eventibus, ani-
mam meam nituntur affligere.

12. Ego autem quoniam mor- Homo iis
talis sum homo, & imbecillis ad facile
resistendum, horum persuasioni- cedit;
bus & importunitatibus, ut o-
portet, non satis contradico.

Et tamen si ita, ut suadent, fe-
cero, certum est, quod fallor,
quoniam in dolo mecum lo-
quuntur, & non est ex Deo ista
persuasio, sed ex maligno.

Qui enim ex Deo nati sunt, Nisi deī
resistunt diabolo, & fugit ab eis: gratia
& quod odio habent mundum, & munitus.

quæ

quæ in eo sunt, non est quod re-
tardat illos.

Qui etiam in Deo sapientes
sunt, non credunt omni spiritui,
sed probant omnia, utrum ex
Deo sit spiritus, an ex mundo.

Audiunt quidem, sed non
consentiunt dicentes: Nescimus
unde sitis. Discedite, quoniam ex
patre diabolo estis, & veritas in
vobis non est.

Talis est conflictus piorum: &
quis sit labor tentationum om-
nium, novit Dominus, qui uni-
versa respicit.

Vita ista doloribus & pressu-
ris plena est, sicut optime no-
rant, qui de amaritudinis ejus
calice biberunt.

Conso-
latio omnis
frustra-
mea sine
divina.

Quærit idcirco humanus ani-
mus, unde possit recreari, & fru-
stra est omnis consolatio, nisi ad-
sit divina.

Quotidiana instruitur expe-
rientia, quod fallax est omnis
spes terrena, & in amaritudinem
illi proveniet, quicquid extra
Deum in tempore hujus peregrina-
tionis quærit.

13. Heu mihi, quia longinqua

fa-

facta est habitatio mea, & non est utique in hac vita tale quid, in quo requiescat tutè anima mea.

Dicunt mihi singula membra mea: Noli pro nihilo fatigari, quia prius confumeris, antequam poteris satiari in his terrenis.

Dicit proinde spiritus meus, qui cibum suavem, delicio sum, & optimum semper appetit: Revertar in domum meam, unde exivi: quia melius mihi erat tunc, quàm nunc: etiam nauseam patior in his, quæ foris oblata sunt.

Sed, ô caro mea, utinam hanc vocem audires: & postposita tua prudentia, spiritum æmulari velles. Procul dubio vitam invenires, & mortem evaderes sempiternam.

Temporale debitum oportet te persolvere, quia damnata es in prima prævaricatione. Et ideo prudenter ages, si te omni manfuetudine spiritui subderes, rebellemque te non faceres: ut secunda mors te non tangeret, sed in requiem æternam, quam maxime diligis, introires.

Caro spiritui obedire debet.

Caro
nunc
consors
tribula-
tionis,
postea e-
rit & cō-
solatio-
nis, una
cum ani-
ma,

14. Sequere ergo me, & spiri-
tum tuum noli contristare ad-
versum eum concupiscendo; ma-
gis verò ad omnia, quæ ille præ-
cipit, paratior esto. Dico tibi, si
particeps fueris tribulationis,
eris & consolationis.

Indue te cinere & cilicio, de-
scende, sede in pulvere filia
Sion. Plange mecum, quia non
est mihi bene: & dolor meus non
est modicus, neque momenta-
neus.

Gen. 3.

Deus meus & Dominus meus
iratus est super servum suum, &
maledixit operibus ejus, & dixit:
*In sudore vultus tui vesceris
pane tuo.* Et ego confiteor, quod
ideo terram desiderabilem juste
amisi, quia mendatum Dei non
custodivi.

Hominis
felicitas
in statu
innocen-
tiae;

Cibus meus non erat, ante-
quam huc cecidissem, animalis,
terrenus & corporeus, sed coeli-
cus, Angelicus & spiritualis.

Panis triticeus, subtilis & dis-
cussus erat, quem paraverat mihi
Deus; nunc autem hordeaceus,
grossus & mucidus factus est: et
iamsi dixerò, quod sit subcineri-
cius,

COMPUNCTIONE. 791
cius, qui non est reversatus, ve-
rum fatear.

15. Bene ergo deploro ego
dolorem meum, quem concepi
de exilio, in quo natus sum; &
damnum meum, quod sustineo in
terra aliena.

Plangite simul filii hominum,
& flete super vosipsum filii Adam;
qui cinerem tanquam panem
manducatis, qui cœlestem cibum
pro terreno commutastis. Et ô
infelices & cæci filii, quid amifi-
stis?

Verum quia non agnoscitis,
propterea minime fletis; & eo
magis deflendi estis, quod tam
grandem miseriam vestram non
videris.

Intuemini excidium meum,
quibus privatus sum deliciis, &
quantis malis circumseptus.

Laboro jam in præsentī vita,
& die ac nocte suspiro pro æter-
no convivio, ubi nemo esurit, sed
omnes in jucunditate vinum bi-
bunt: vinum lætificans & clarifi-
cans Sanctorum corda, non men-
tes evertens: nec est, qui mihi
haustum ex illo præbeat.

Et misere-
ria in sta-
tu vitæ
præsen-
tis.

Ccc

Vix

Vix pugillus aquæ salutaris, quæ in cœlestibus regnis exuberat, datur postulanti. Clausum est cœlum super me, & terra non dat fructum suum, sed spinas & tribulos germinat mihi, & vos dicitis: Cur flet? quare non comedis & bibis?

Ecceitas
& stupa-
ditas ho-
minum
carnaliū.

Filii hominum, usquequo gravi corde? Usquequo talia sapitis? & quare affligitis cor meum loquentes mihi stultitiam.

Isaia 48.

Non est vobis pars in sermone Domini, & subvertere quæritis justum mendaci promissione, dicentes: *Pax, pax, & non est pax.* Quid vobis & paci? *Non est pax impiis, dicit Dominus.*

Nec enim propterea fleo, quia dives non sum, quia vino & pane, frumento & oleo, non abundo, sicut vos abundare quæritis: sed quia in mundo sum, & illum nondum video, qui est vera pax & summa beatitudo.

Iob. 3.

Intendite plagæ meæ, & pal-
pate vulnera mea: & si mecum
non vultis flere, dimittite me ut
plangam paululum dolorem
meum,

COMPUNCTIONE. 793

meum, antequam vadam ex hac
vita, & amplius non revertar.

16. Sedebo interim lugens, &
contristatus incedam; foras non
egrediar, sed moriar in nidulo
meo, & sepeliar in sepulchro,
quod effodi mihi.

Gavifus sum vehementer, quòd
inveni sepulchrum; ut dormiam
in illo, & non videam mala super
terram. Tædet animam meam vi-
tæ meæ, & dolor meus renovatur
quotidie.

Tædium
vitæ &
desideriū
mortis.

Peto ergo, mi Domine Deus,
ut absolvas me ab omni pecca-
torum vinculo, & desuper ter-
ram eripias me, quia melior est
mihi mors quàm vita.

Et quid hic amplius faciam?
Transeunt dies & dies, anni &
anni, servus autem tuus non
multum proficit.

Ne protrahas indignum ser-
vum tuum, nec patiaris eum diu-
tius vagari post vanitatem hujus
vitæ.

Psal. 118.

Erravi sicut ovis, quæ periit;
require servum tuum Domine,
quia tempus est. Neque iustitia

Psal. 105.

794 DE VERA COMPUNCT.

mea, neque bonitas mea, Domine; sed misericordia tua & mansuetudo, quæ mensurari non potest.

Secundum hanc fac mihi ser-
vo tuo, & visita me in salutari
tuo, ad vivendum in bonitate e-
lectorum tuorum, ad lætandum
in lætitia gentis tuæ; ut lauderis
cum hæreditate tua, quam ac-
quisisti sanguine tuo. Qui cum
Patre & Spiritu sancto manes
Deus benedictus in secula. A-
men.

CO.

COHORTATIO

SEU

EPISTOLA

perquam elegans;

AD SPIRITUALEM

PROFECTUM

EXCITANS:

Ex operibus

THOMÆ A KEMPIS

excerpta.

COHORTATIO

A D

SPIRITUALEM

PROFECTUM.

I. **C**harissime Frater, libenter tecum divido, si quid boni Dominus pauperi servo suo suggererit. Ego sum pauper & mendicus; sed spero quòd Dominus sollicitus erit mei & tui similiter. Unde oro ejus clementiam, ut eleemosyna communis sit nobis de largitate mensæ ejus.

Occurrit hodie Dominus mendico suo, cum suavissimo pane de cælo. Dulcis admodum & graciosus sermo, infusus est auribus meis. Sonuit enim lectio Apocalypsis: & de multitudine tantorum mysteriorum, retentus est apud me brevis versiculus. Plura capere non sufficio; sed nec pauca, quæ obscurius sonant.

Dedit Dominus, ut aliquid breviter & dulciter sonaret, unde

Occasio
argu-
mentum
Epist. ex
Apocal.
sumptum

traheretur affectus; utinam donet etiam, ut hoc ipsum aperiat intellectui; quia si spiritualibus videtur liquidum, manet tamen carnalibus occultum.

Volo ergo te participem fieri huius muneris. Nam tunc vere comites individui sumus, cum in Christo unum sapimus, unum quærimus, & ad unum tendimus.

Apoc. 2.

Appone aurem, & ausculta diligenter, quod sonat valde dulciter: *Qui habet (inquit) aurem, audiat, quid Spiritus dicat cælestis; Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen novum, quod nemo scit, nisi qui accipit.*

2. Audis jam, Frater, cœlestem vocem? Utinam & interiorem cordium nostrorum auditum tangat, ut vim virtutis illius sentiamus. Sermo vivus est; & omni acceptione dignus. O quàm cœlestis vox, quæ nil terrenum facit! Quod si caro non capit, capiat spiritus, quo nimirum totus hic sermo plenus est. *Verba (inquit*

Ioan. 6.

quit) *qua ego loquor, spiritus & vita sunt.* Spiritus est, qui vivificat, caro non prodest quicquam.

Non ergo sentit arcana supernae revelationis homo exter-

nus, carnalis, vagus, & elatus, Paulo attestante, qui ait: *Animalis homo non percipit ea quae sunt spiritus Dei. Stultitia enim est illi, & non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur.*

Spiritualibus ergo loquitur, qui spiritu tacta carnis mortificant, & mundum odio habent, & maligna diaboli consilia respiciunt. Hi enim primitias Spiritus habentes, quid sit hoc absconditum manna, ignorare non possunt; quia hoc gustando potius, quam legendo vel audiendo didicerunt.

Datur autem manna dilectis filiis ex amore Deo Patri servientibus, qui ejus voluntati semper placere, ejus gloriam student quærere. Et si non horres accipere, manna interioris mentis exprimit dulcedinem, sive consolationem Sanctorum in hac vita.

Carnales non sunt capaces rerum spiritualium.

2. Cor. 2.

Manna datur spernentibus terrenas consolationes.

CCC 5

Est

800 COHORTATIO

Est igitur congruus sensus: *Vincenti dabo manna absconditum*: contemnenti carnalem consolationem, dabo spiritualem; spuerenti terrena & exteriora bona, ostendam celestia & interiora charismata; quæ merito sui excedunt omnia illa delectamenta. Talia ac tanta etiam existunt, ut dignus nemo sit cognoscere, nisi prius discat vana & vilia solatia contemnere. Scriptum est enim: *Vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget hæc,*

Psal. 91.

Gratia
internæ
consolationis
compara-
tur cum
manna
quo Deus
pavit Is-
raelitas.

3. Libet autem pro expugnandis vitiis, & malis consuetudinibus vincendis, aliqua latius hic introducere. Sicut quondam filiis Israel in deserto habitantibus Deus manna pluit; ita & modo spiritualibus filiis suis, gratiam internæ consolationis contra tentamenta tribuit.

Tam diu filii Israel cibo illo aliti sunt, donec terram promissionis attingerent; & quamdiu electi in mundo peregrinantur, pane vitæ & intellectus foven-
tur,

AD SPIRIT. PROFECT. 80
tur, donec deposito corpore ter-
ram viventium intrent. Dum au-
tem de frugibus illius terræ
manducare cœpissent, statim
manna desuit; & dùm sancti as-
sumpti fuerint in beatitudinis
gloriam, amodo non indigent
recreari nostro more spiritali a-
limonia.

Unus tamen panis est, qui An-
gelos pascit & homines; animas
in gloria, & viatores in gratia.

Sed est, quod me multum mo-
vet; quia plures sibi deesse man-
na causantur; plures etiam, qui
illo refici consueverant, gustum
jam perdididerunt. Quæ est alia
causa hujus ariditatis & insipidi-
oris vestri, nisi quia ad egena &
infirma mundi solatia reversi e-
stis?

Mementote egressionis ve-
stræ de Ægypto. Dies ille me-
moriale nominis Domini, in sem-
piternum recordetur. Nulli du-
bium, quin manus Domini vo-
biscum erat, alioquin in seculo
remanissetis.

Ubi est ergo ille spiritus, ille

Ccc 6

pri-

NOTA.

cur mul-

tis man-

na defi-

ciat:

id est,

fervor

& ala-

critas

Spiritus

ad ser-

viendū

Deo.

primitialis fervor, intentio firma,
propositum immobile, fortis ut
mors dilectio?

Quodammodo armati egressi
estis mundum, dum constanti a-
nimo omnia perferre adverſa,
vilia, & aspera aſſenſiſtis. Insuper
& cum gaudio veniſtis ad mon-
tem Dei Oreb, ad audiendam
legem vitæ & diſciplinæ: dum
monita ſeniorum libenter audi-
re, & ſecundum ea religioſe vive-
re ſpoſondiſtis.

Cur ergo nunc vos itineris
tædet? Cur ad ſarcinas ſedetiſ,
& gravati ingemiſcitiſ? Jam pro-
pter tempus & annos, de fructi-
bus terræ promiſſionis, botros &
malagranata aliis aſſerre & pro-
pinare deberetiſ; & ecce vobiſ
etiam manna deeſt.

Ier. 3.

4. Convertimini filii rever-
tentes: quia ſi corpore non eſtiſ
reverſi ad ſeculum, tamen corde
adhuc tenemini in variis deſide-
riis terrenorum.

Multi
corpore
egrediū-
tur Æ-

Proh dolor, multi ſpirituali-
ter exeunt Ægyptum, tranſeunt
mare rubrum, ambulant per de-
ſer-

ferum, portant tabernaculum & vasa ejus, sed non intrant terram promissionis.

Pœne omnia accidunt eis, quę contigerunt filiis Israel, qui

murmurantes contra Moysen, doluerunt, quod educti essent de Ægypto. Sic sic complures hodie reperiuntur, qui mundum relinquunt, parentes & amicos deserunt, peccata & vitia plangunt præterita, carnalia desideria abominantur, ignotam justitię normam ad manum magistrorum ducti sequuntur, vitam Christi crucifixi adspiciunt, & jugum Domini suave in obedientia & abnegatione propria ferunt; ita ut omnes parati & ferventes sint ad labores & abstinentias, mites ad increpationes; humiles ad abjectiones, patientes ad correctiones, & ad universa quælibet & indigna constantissimi; sed non in tali fervore omnes perdurant.

Nam aliquanto tempore egressionis, id est, conversionis suę peracto, minus cauti & soli-

Ccc 7

citi

gyptum,
id est,
mundum,
sed ani-
mo re-
deunt.

Cur plu-
res à pri-
mo fer-
vore de-
ficiant.

804 COHORTATIO

citi de profectu suo, incidunt in varias tentationes & ægritudines passionum; ita ut nonnulli se incepisse contristentur; quidam vero deliberent & modum excogitent redeundi.

Alii autem etsi manserint, cum tempore quodam & usu alienariam molam trahant: quia parvam devotionem & affectum habent in his, quæ agenda didicerunt; laboriosa & dura omnia sentiunt, quia manna non habent. Cælum videtur eis æneum, & terra ferrea: quia neque cœlestia contemplari, neque agrum cordis, virtutibus & devotis exercitiis excolere sciunt.

5. Dicunt tamen, quia libenter essent devoti, libenter haberent virtutes, vellent se vicisse suas passiones. Sed non sufficit tantum bene velle, si deest manus & opera.

Oportet quod laboretis, quod vim naturæ faciaris, sicut dicit Dominus, *Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*. Violentia opus est; & sci-

Bene vel-
le non
sufficit;

Matt. II,
Efficaci
voluntate

scitis, quod Sancti non otio & somno promeruerunt regnum Dei. *& violentia opus.*

Usquequo tardatis, & quare non armamini contra passiones: ut obtineatis virtutes, & diversas consolationes suscipere digni inveniamini?

Quanto amplius tardaveritis, tanto peius semper fiet, & sine labore & dolore optatam requiem non percipietis. *Petite, & accipietis; quarite, & invenietis; pulsate, & aperietur vobis, Matt. 7.*

Pigritia & negligentia vos tenent, sed contra has primo accingimini, & bellate praelia Domini. *Torpor & pigritia in negotio salutis primum expugnanda.*

Quid negligitis proprium profectum? Certe pro vobis est, & pro pace vestra erit labor vester. Dicit Scriptura: *Modicum laboravi, & multam requiem inveni, Eccl. 5.*

Sed fortè respondebitis: Adversus vitia & passiones certare, quis semper potest? Multae sunt & pene insuperabiles, ut nobis videtur, Quis tantam sustinere potest vexationem?

806 COHORTATIO

Non tam
labor
quàm
merces
laboris
atten-
denda.

6. Audite increduli & rebelles, delicati milites & servi pigri. Laborem attenditis, pugnam consideratis; sed de pramio & victoria cur non cogitatis? Et quid est omnis labor, ad æternam requiem! Et quid brevis exercitatio, ad bonæ conscientiae consolationem?

O si inciperetis, & fortiter ac integre proponeretis, ut aut vincere aut mori eligeretis; profecto leve (Domino auxiliante) sentiretis, quod modò insuperabile putatis.

Diligen-
tia & per-
severan-
tia vincit
omnia.

Vix aliquando ita vitiosus quis repertus est, cui diligentia cum perseverantia boni virtutes negavit.

Videtur vobis laboriosum, vincere passiones vestras; sed nisi edomitæ fuerint, nunquam habebitis veram cordis requiem.

Quando ergo alii sunt cum Deo in devotione & bona pace, tunc vobis erit tristitia, gravedo, & tedium foris & intus. Nunquā eritis securi & veraciter læti, nisi mortificaveritis carnalitates vestras, Et

Et si non trahit vos Sancto-
rum religiositas, & plurimorum
devotio; terreat saltem misera-
bilis inopia vestra, & divinæ ul-
tionis sententia. *Congregabo (in-
quit) super eos mala, & sagittas
meas complebo in eis. Consumen-
tur fame, & devorabunt eos a-
ves morsu amarissimo.*

*Deut. 22.
Metus di-
vinæ ul-
tionis,
stimulus
nobis sit
fervoris.*

Satis dure intonant versiculi
isti; & utinam convertant vetu-
statem vestram, quatenus inno-
vari & fervidi effecti; meliores
vos quotidie & alacriores fa-
ciant promissa Spiritus sancti.

*Vincenti (ait) dabo manna
absconditum. Si volueritis & au-
dieritis me, bonæ terræ comede-
tis. Orietur vobis pro spina, pul-
cherrima rosa: & pro tribulo,
candidissimum lilium. Magna
sunt hæc, dulcia & consolatoria
cupientibus proficere.*

7. Non ergo te conturbet,
homo Dei, non te dejiciat mul-
tudo vitiorum. Crede Deo, &
spera in eo, & eris melior victor
quàm fuisti. *Dominus pugnabit
pro te, & tu tacebis. Intelligisne
hoc?*

Exod. 14.

308 COMORTATIO

hoc? Dominus ipse dabit fortitudinem, ut resistas iræ, pigritiam excutias, & concupiscenti animo non consentias. Et tu tacebis, quia tibi hanc potentiam non adscribes, te propter hoc non elevabis; sed Deo totum pure tribues, qui adstitit à dextris pauperis.

Etiam quantum vales, hominibus te absconde, & nihil aliud quam infirmum & inopem te confitere.

*In iustis
fer pa-
tienter.
In iuste
læsi cau-
sam Deus
suscipiet.*

*Patientia
in iurias
retorquet
in aucto-
rem.*

Si quando insurrexerit contrarius tibi, & dixerit, quod non libenter audis, esto patiens & tace, illatis malis Dominus respondebit. Justus enim Dominus ultum non patietur abire quodcunque nocivum verbum.

Quid tibi nocere potest alterius malitia, si contra te inflatur, si detrahit, si objurgat? Seipsum magis prodit, quia bonus non est. Nam si tu bonus fueris, & in patientia manseris, nil mali tibi intulit; sed potius meritum tuum auxit. Tu clarior ex opprobrio, coram sapientibus; tu probatior ex virtute patientiæ. Ne-

Ne-

Nemini nocet pravitas alterius, neminem lædit verbum contumeliosum, quamdiu ipse pius & immotus fuerit.

Contumelia non nocet pio & pacifico.

Omnis homo qualis interior est, talis ei exterior adversitas erit. Quia si tu bonus, simplex, ac rectus, ac Deum timens probaris, nemo tibi bonitatem, justitiam, & pacem tuam potest auferre, nisi eam voluntarie reliqueris.

8. Non est magna patientia, quam parva res perturbat. Disce saltem tacere ad injuriam, quia prudentia est tacere in tempore malo. Qui vincere desiderat, victum se tradat.

patientia vincitur injuria.

Cogita de corona, non de injuria, & quomodo possis alium sanare, non quid possis è contrario, quasi zelo justitiæ motus respondere.

Si ille non ignoscit, tu ignosce, quia ut frequenter majorem habet culpam, qui alteri irascitur, quam qui iratum patitur. Miserorum proprium est conqueri, & impatientiam citius commo-

ve-

810 COHORTATIO

veri, & causas aliis imponere.

Tu ergo esto libenter reus, ut fias ante Deum innocens. Tu primo à te ipso incipe, & sic poteris etiam alium sanare.

Zelum
adversus
aliorum
defectus
modera-
re;

Audiat tamen, qui zelum videtur habere adversus aliorum defectus; qui indignatur, si quid contra iustitiam agitur.

Quàm recte & prudenter ageres, si zelum tuum etiam contra tuam commotionem exerceret; & quod in alio reprehendis, prius in te emendares?

Prius te
ipsum
quàm alios
corrigens,

Cùm ergo aliorum culpis irascaris, quid juvat de oculo fratris tui festucam tollere, & tuæ impatientiæ motus non cohibere?

An tibi videtur non esse festuca, sed potius trabs, illius culpa? Vide ne fortè ex tuo iudicio trabem suspiciose reputes, quod coram Deo vix festuca habetur.

Non fidas nimis proprio iudicio, quia homo es & non deus. Sive tamen magnum, sive parvum fuerit, utilius semper te ipsum consideras, quia & tu peccator

tores, & curatione indiges. In *Rom. 2.*
quo ergo alium iudicas, teipsum
condemnas, cum eadem facis.

9. Quid enim mihi prodest, si
aliquem verbis meis sanavero? &
in propriis passionibus mansero?
Bene illi, cui malitia mea cedit
in bonum, sed vae mihi propriae
salutis interemptori.

Non est indicium mansueti-
cordis, inconsiderate alium cor-
ripere, aut in correptione mo-
dum transire, vel non posse mo-
tum invectionis differre, donec
ira in mansuetudinem, & zelus a-
marus redeat in dulcedinem.

In Cor-
reptione
præceptum
esse cave.
Expecta,
dum ira
deferviat.

Forſitan tunc videbis non eſſe
tantæ culpæ reum, quem repre-
henderas, ac etiam magis excu-
ſabis, ſuper quo prius ſubito in-
dignabaris.

Sed & tuæ malitiæ imputabis
non incongrue, quod tantillum
non potuiſti injuriæ perferre. Lu-
gebis quoque plus injuſtam cor-
reptionem, quàm illius culpam.

Pudeat igitur te nondum di-
diciffe, parvos fratris defectus
tolerare, qui quotidie infirmita-
tem

tem

812 COHORTATIO

tem propriam ab aliis desideras
portari.

Ne gra-
vius sit
crimen
corri-
pientis,
quàm
correpti.

Cur ergo eandem misericor-
diam non exhibes alteri, quam o-
ptas fieri tibi?

Revertere ad te metipsum, &
pertimesce, ne gravius delinquas
indignando, & male ferendo,
quàm frater tuus peccando.

Ille fortè casum suum, mox ut
agnovit, flevit, & de cætero ca-
vere proposuit; tu verò impa-
tiens & incompassivus peccatum
tuum nec inspexisti nec flexisti.

Adhuc ille satis bene per a-
morem in corde suo tecum stat,
& nihil mali de te existimat; sed
se magis humiliat, & te super se
justificat.

Luce 18.

Videas ergo, ne ille, qui vide-
tur peccator, in regno Dei te
præcedat; & tu cum iustitiæ præ-
sumptione similis fias superbo
Pharisæo; qui reprobatus est à
Domino propter suam super-
biam, adversus Publicani humi-
litem.

10. Ecce jam audisti aliquali-
ter, charissime, quomodo te ip-
sum

sum debeas vincere, & zelum
contra propria vitia exercere.

Studeas ergo magis ac magis
proficere, & semper aliquid vi-
tiosæ consuetudinis amputare

Sicut autem negligentia vitia
nutrire solet, & virtutes amitte-
re; ita diligentia, quælibet inve-
terata mala evertit & expugnat.

Nam & si labor est in princi-
pio pugnae, tamen cum videris
paulatim hostes ruere, consola-
beris de prospero fine.

Impedit nos valde, quia non
audemus violentiam inferre na-
turæ.

O quantos labores faciunt
homines pro terrenis lucrandis,
& nos pro æternis bonis marce-
scimus.

Nauta petit mare, mercator
circuit regiones, miles fert arma
bellica, rusticus vomere scindit
arva; & sine labore non queunt
divitias & honores obtinere.

Ut quid ergo nos virtutes, sine
magna sollicitudine adipisci cre-
dimus?

Hodie aliquid inchoare, &
cras modicum addere, & sic die-

Stude er-
go profi-
cere. Id
homini
studioso
facile.

Laborēs
seculariū
attende.

En faci-
lem me.

814 COHORT. AD SPIR. PROF.
dum pro- bus singulis virtutē virtuti, pro-
ficiendi. positum proposito jungere, per-
ficit hominem virtuosum, devo-
tum, purum, sanctum, & religio-
sum, Deo charum & hominibus
gratiosum.

Hoc ordine promeretur ho-
mo nomen novū in calculo clau-
sum, quia calcatis vitiis efficitur
candidus interius, & sæpius frui-
tur consolationibus supernæ
dulcedinis, quæ ignotæ manent
carnalibus & tepidis.

Ruminemus igitur sedula mē-
te præsentem versiculum adver-
sus detestabilem desidiam ad ig-
niendum nos & fratres nostros in
amorem spiritualis profectus; &
ut vitia nostra curentur, & dona-
tiones cœlestium virtutū in no-
bis augeantur: Neque enim frau-
dabitā desiderio suo fideles cer-
tatores Spiritus sanctus, qui ut
viriliter decertarent, hortatoria
voce insonuit, dicens: *Vincenti
dabo manna absconditum.*

FINIS Opusculorum
THOMÆ DE KEMPIſ.
IN-

INDEX CAPITUM

In

SOLILOQUIUM

ANIMÆ.

CAP. I. **D**E desiderio animæ quærentis
Deum. Pag. 370

II. De districto Dei iudicio. 381

III. De dolore & fletu peccatorum. 385

IV. De lamentatione temporis & negli-
gentia. 389

V. De breuitate & miseria præsentis vi-
tæ. 393

VI. De anhelatione æternæ vitæ. 399

VII. De optatione bonæ mortis. 404

VIII. De mortuo mundo, cuius vitæ est in
Christo. 411

IX. De elongatione à creaturis. 418

X. De contemptu omnium consolatio-
num terrenarum. 422

XI. De magna dulcedine & consolatione
in Deo. 429

XII. De unico & summo bono quærendo.
438.

Ddd

XIII.

INDEX CAPITUM,

- XIII. De unione anima cum Deo, & subtractione gratia. 448
- XIV. De tristitia anima, absente Dilecti gratia. 456
- XV. De scrutinio super Dilecto, & donis gratia ejus. 462
- XVI. De benigna protectione Dilecti, & sufferentia anima. 473
- XVII. De responsione Dilecti qua fit ratio recessus sui. 487
- XVIII. De fiducia divina miserationis. 500
- XIX. De desiderio divina fruitionis. 508
- XX. De gemitu anima ex dilatione gloria. 513
- XXI. De memoria caelestis patriae. 522
- XXII. De accessu ad Sanctum Sanctorum Iesum Christum Regem Angelorum, 530
- XXIII. De processu ad salutandam Virginem gloriosam. 537
- XXIV. De consolatione piissima Matris Virginis Mariae. 546
- XXV. De reddendis gratiis, pro acceptis beneficiis. 553

INDEX CAPITUM

VALLIS LILIORUM.

- 448
lecti
456
onis
462
CAP. I. **D**E triplici statu humana vi-
ta. 576
473 II. De laude Dei in paupertate. 579
atio III. De probatione devotorum per con-
487 traria. 581
500 IV. De vero amatore Dei. 583
508 V. De gratitudine anima, pro omni bo-
glo- no. 584
513 VI. De conformitate anima devota cum
528 Crucifixo. 586
um VII. De ambulatione anima pura cum
elo- Deo. 587
30 VIII. De pace cordis & quiete in Deo. 588
ngi- IX. De recollectione cordis cum Deo. 590
37 X. De vigilatione & oratione contra
vir- tentationes. 592
46 XI. De timore aeterna poena contra vitia
ptis carnis. 594
553 XII. De memoria Dominica passionis,
597.
XIII. De invocatione sancti nominis IE-
SV, & beata Maria. 599
XIV. De forti certamine contra vitia,
604.

EX
Ddd a

XV.

INDEX CAPITUM.

XV.	<i>De instabilitate in loco & in ordine.</i>	607	XX
XVI.	<i>De divino solatio in tribulatione.</i>	609.	XX
XVII.	<i>De custodia conscientia.</i>	612	
XVIII.	<i>De solitudine & silentio.</i>	616	
XIX.	<i>De refugio pauperis ad Deum adiutorem suum.</i>	623	I
XX.	<i>De paupere & infirmo Lazaro.</i>	627.	
XXI.	<i>De claro intellectu sacra Scripturae.</i>	630.	
XXII.	<i>De magnis meritis patientia pro Christo.</i>	635	CA
XXIII.	<i>De bonis moribus humilis Religiosi.</i>	637.	II.
XXIV.	<i>De provida locutione, & fraterna compassione.</i>	639	
XXV.	<i>De incerta hora mortis.</i>	643	III.
XXVI.	<i>De aeterna laude Dei.</i>	648	
XXVII.	<i>De laude Sancto rum Angelorum.</i>	653.	IV.
XXVIII.	<i>Oratio devoti amatoris Dei.</i>	656	V.
XXIX.	<i>De unione cordis cum Deo habenda.</i>	659	VI.
XXX.	<i>De vera pace in solo Deo.</i>	663	VII
XXXI.	<i>De recta intentione ad Deum.</i>	666	
XXXII.	<i>Oratio humilis & contriti spiritus.</i>	670	VII
		XXXIII	

INDEX CAPITUM.

- XXXIII. De bona societate cum Iesu &
Sanctis ejus. 672
- XXXIV. De summo bono & ultimo fine, in
solo Deo ponendo. 680

INDER CAPITUM

DE TRIBUS

TABERNACULIS.

CAP. I. **D**E varia Probatione Electo-
rum. 687

II. De tribus Tabernaculis, Christi, Moy-
sis, & Helia, seu trium virtutum,
Humilitatis, Patientia, Paupertatis.
690

III. Paupertatis religiosa commendatio.
693.

IV. Ejusdem laus ab exemplo Christi, &
Sanctorum. 699

V. Paupertatis cum Humilitate cognatio
& connexio. 707

VI. Consolatio Paupertatis. 714

VII. De documentis & exemplis Humili-
tatis à Christo traditis. 718

VIII. De ascensu & descensu Superbiae. 724

Ddd 3

IX.

INDEX CAPITUM.

- IX. De moribus & actibus vere humilium : item de notis superborum.
729.
- X. De necessitate patientia inter tot miseriae hujus vite. 743
- XI. Consolatio afflicti & gementis in tribulatione. 748
- XII. Verbis & exemplo Christi, patientia suadetur. 753
- XIII. Patientia precipue exercenda in mortificatione propriae voluntatis.
759.
- XIV. De exemplis Prophetarum & Martyrum patientiam nobis commendantibus. 761
- XV. Commendatur Patientia consideratione utilitatis, laboris momentanei, & mercedis aeternae. 765
- Sequuntur Suspiria & Gemitus Anima Paenitentis, ad intimam cordis compunctionem excitandam. 773

INDEX

INDEX
ORATIONUM

Ex Opusculis

THOMÆ A KEMPIS.

Inprimis videat Pius LECTOR, quæ supra
monuitur in fine *Librorum de*
Imitatione.

SOLILOQUIUM ANIMÆ to-
tum oranti convenit, notentur ta-
men præcipue sequentes orandi for-
mula.

Oratio Poenitentis pulcherrima. pag. 388

Oratio perelegans deplorantis miseriam
suam inter tot remoras & pericula
conversionis, 389

Oratio hujus vitæ brevitatem & miseriam
lagentis. 393

Oratio Anhelantis ad vitæ præsentis exi-
tum ob continua peccandi pericula.
399.

Oratio plena affectibus anima pia celerem
mortem desideranti, & præcipue ho-
mini meribundo conveniens. 404

Ora-

INDEX ORATIONUM.

- Oratio hominis à terreno amore ad divinum aspirantis. 418
- Aspiratio Animæ ad Dilectum pulcherrima. 419
- Gratiarum actio perquam elegans ad Christum. 532
- Exercitium pulcherrimum ad B. Virg. Mariam, usum salutationis Angelicæ eleganter ostendens. 537
- Aspirationes ad B. Virg. suavissima. 550
- Gratiarum actio pro beneficiis divinis. 553.
- Creationis. 559. Redemptionis. 561.
- Iustificationis. 565
- Oratio peccatoris se convertentis, & misericordiam supplicantis. 778

Plures pius Lector sibi seligere poterit, ex Indicibus Capitum, aut ipsa potius Lectione, nobis methodum ostendisse sufficiet.

FINIS II. Partis Opusculi.
THOMÆ A KEMPIS.

divi-

418

erri-

419

Chri-

532

Ma-

ele-

537

550

553.

61.

565

mi-

778

ex

Le-

ffi-

